

**Askerî usulü muhakemeleri ve askerî cezaları hakkında 1/539
numaralı kanun lâyhaları ve Millî Müdafaa ve Adliye
Encümenleri mazbataları**

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Müdürlüğü

Şube 1

Sayı: 6/4402

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Askerî usulü muhakemeleri ve askerî cezaları hakkında M. M. Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 17-11-1929 tarihli içtimaında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifa ve neticesinin işarına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

İsmet

Esbabı mucibe

Askerliğe müteallik adlî mevzuatımız bundan tamamen bir asır evel Fransa askerî adliye kanunlarından iktibas edilmiştir

Elimizde halen mer'î olan 21 şevval 1286 tarihli Askerî Ceza kanunu bir hayli tadilâta maruz kalmış olmasına rağmen, bu günün duygularını ve inkişaflarını tatmin edemeyecek bir hale gelmiş ve bilhassa Cümhuriyet adliyesinde fıskıran yeni hayat ile Ordumuzun tekâmülleri arasında yaşamak kabiliyetini tamamen zayi etmiştir.

Diğer cihetten, bir usulü muhakemeden mahrum olan askerî mahkemelerin bu noksanını ikmal etmek dahi bir zaruret halini almıştır.

Bu mecburiyetler dolayısıyla yeni adliye ve yeni askerlik rejimlerinin doğurduğu hukukî ve askerî manalara uygun iki kanun lâyihası tanzim ve arzedilmiştir.

(Askerî Usul Muhakemeleri), (Askerî Ceza kanunu) unvanlarıyla adlî ve askerî mevzuatımıza dahil olacak bu iki ve yeni kanunlar Almanya ve en yeni mevzuattan olan mart 928 tarihli Fransa askerî adliye kanunları üzerinde yapılan tetkikat neticesinde Ordumuzun teşkilât ve ihtiyaçlarıyla telif olunarak vücade getirilmiştir.

Bu kanun lâyhalarıyla askerî adliye muamelâtına meslekten yetişmiş hâkimler ithal, tahkikat hâkimliği ihdas, askerî mahkemelerin vazifeleri takrir ve tahdit, ve aleniyeti ve müdafî kabul eylemeleri esasları konmuş ve müracaat edilecek kanun yolları açılmış ve cezalar asrî ihtiyacatımıza göre islâh ve dayak cezası ilga olunmuş ve binnetice umumî ve asrî mezuatı adliyemizle te'lif ve Cümhuriyet adliyesine lüzumlu bir şube ilâve olunmuştur.

Millî Müdafaa Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Müdafaa Encümeni
Karar № 88
Esas № 1/527

5 - II - 1930

Yüksek Reisliğe

Başvekâleti Celilenin 5 kânunuevvel 1929 tarihli ve 6/4402 numaralı tezkeresile Encümeni-mize havale buyrulan (Askerî usulü muhakeme) ve (Askerî ceza kanunu) lâyhaları ve M. Müdafaa Vekâletinin esbabı mucibe mazbatası, iki ay kadar, hemen her gün denilebilecek toplanışlarda, Encümenimizde, M. Müdafaa Vekâleti namına gelen Divanı Temyizi Askerî Müddei-Umumisi Rifat Beyin huzurile, müzakere ve tetkik olundu:

Lâyhaların esbabı mucibesinde de biraz bahsedildiği gibi, bu gün elde bulunan (Askerî ceza kanunnamei humayonu) Fransanın eski imparatorluk devrindeki askerî ceza kanunundan tercüme edilmiş, yarım asırdan ziyade sürüklene kelmiş, bir çok ilâveler ve zeyillerle tamirine çalışılmasına rağmen, çok eski devirlerin zihniyetlerini taşıyan yıkık bir bina halinde kalmıştır.

Esasen bu ceza kanunı ile beraber muhakeme usulü kanununda tercüme edilmemiş: Yalnız bundan teşkilâta ait olan bazı kısımlar, o da yanlış tercüme edilerek, alınmıştır .

(Mesele başta birinci bapıtan sonra « usulü umumiye » tabirinin «usulü muhakeme » yerine kullanıldığı anlaşılmıştır.) bunun aksine olarak asıl ceza bahislerinde bulunması lazım gelen bazı tariflerde kitabın baş tarafına konduğu gibi, bazı adli ve şer'î hükümlerden mürekkep ve karışık bir ceza şekilleri de ortaya atılmıştır. (Meselâ katil bahsinde olduğu gibi)

Bundan başka önceleri Divanı harplerin hükümleri (62 . Madde mucibince makamı seraskeriye takdim olunacak (Darı Şurayı Askerî) de tetkik olunur ; cinayet mazbatalarile Alay emini ve yukarıdaki zabıtların mazbataları Babıâliye arz edilir . . . . .) ken sonraları Darı Şurayı Askerî yerine bir (Muhakemat Dairesi) teşkil olunarak, Adli kuvvete ait olan kararların İdarî kuvvete mensup bir daire tarafından tetkik, tadil veya tashihini icra ettirmek gibi hukuk esaslarını altüst eden yollara gidilmişti.

Divanı harplerde Müddei Umumî yok ; yani davacı yok ; müdafî kabul edilmez ; muhakeme gizli yapılır. Basit bir sorğu şeklinde idi. İlk tahkikat dahi ancak muhakeme safhasında yapılırdı.

Meşrutiyette 24 mart 330 tarihli bir kanunla askerî ve adli âzalardan mürekkep bir (Divanı Temyizi Askerî) teşkil olunarak muhakeme usulü kabul olduğu gibi, 6 teşrinievvel 339 tarihli bir kanunla da Divanı temyiz bir az daha tevsî olundu idi.

Ancak Umumî harbin en felâketli ve şeametli devri olan mütareke senelerinde memleketin başına en büyük belâ kesilen Damat Ferit hükümeti, vatana karşı yaptığı sayısız hiyanetlere bir sürü cinayetler de ilâve etmek için, 335 mayısında Divanı temyizi lağvetti ; (Divanı Harbi Ürfi) namile vücade getirdiği kanunsuz heyetlerin yalan hükümlerini, kendi nüfuzları altında tutarak teyit ettirmek için, tamamen idarî bir makam olan (Umuru muhakim şubesi)nin emri altında yeniden teşkil ettikleri (Heyeti Temyiziye) ye tasdik ettiriyorlardı. Nihayet Anadoludaki Millî Hükümetin ve Büyük Gazinin kuvvet ve celâdeti karşısında Damat Ferit Hükümeti yıkıldıktan sonra yerine geçen Tevfik Paşa idaresi, Divanı temyizi yeniden teşkil ederek, Divanı harbi ürfinin vermiş olduğu zulüm kararlarını re'sen temyize tabi tuttu.

Bu sırada adliye tarihimizde nadir görülen feci bir misal vardır : Damat Ferit Hükümetinin ölüm cezasına mahkûm ettirerek astırdığı merhum Nusret ve Kemal Beylerin Divanı temyizde beraetleri tehakkuk etmiş ve mahkûmiyet kararları bozulmuştur.

İşte bu (Divanı Temyiz) Anadoluda Millî Hükümetimizin teşkil eylediği Divanı temyize kadar devam eylemiştir.

Şu suretle, memleketimizin yüzlerce senelik tarihinde ilk defa olarak, hakikî adalet ve hukuk mefhumlarına uygun en yüksek ve asrî kanunları tedvin eden Cümhuriyet idaremiz işbu (Askerî muhakeme usulü) ve (ceza kanunu) lâyhaları ile de Ordumuzu asrımızın en parlak ve en son

adli fikirlerinden alınmış kanunlarla teçhiz ederek, karanlık mazinin korkunç misal ve ihtimallerini ebediyen gömmektedir.

Bu lâyhaların Fransa, Almanya, Belçika gibi büyük devletlerin askerî ceza kanunları tetkik edildikten sonra, ötedenberi askerî teşkilâtımızın muvazi gittiği Alman kanunları esas tutularak fakat aynı zamanda Fransada bir kaç senelik uzun bir tetkik neticesinde kabul edilmiş olan 1928 tarihli kanundan da istifade olunarak tanzim kılındığı anlaşılmıştır; böylece bunlar Millî müdafaa Vekâletince çalışılıp hazırlandıktan sonra Âli Askerî Şurada müzakere edilmiş ve sonra Adliye Vekâletince gözden geçirilerek umumî kanunlarımızın esaslarına uygun bir şekle konmuştur. Zaten Adli usulü muhakeme kanunumuzun aslı Almanyadan alındığı için askerî usulü muhakeme lâyihası, mesleğe ait bazı hususî noktalardan başka, umumî muhakeme usulünün aynı gibidir; Ceza kısımlarında da tam bir ahenk tesis edilmiş ve hatta hukukî ve cezaî tetbirlerin bile imkân derecesinde aynı olmasına çalışılmıştır. Bu fikirden, yalnız; Encümenimizce bazı tabirlerin Türkçeleştirilmesi için, bazan ayrılmak lâzım gelmiştir.

Lâyhaların havi olduğu başlıca yenilikler :

1 — Muhtelif isim ve numaralarla mevcut olan divanı harplerin lağvedilerek yerlerine Adli ve Hukukî mahkeme mefhumuna lâyük olan (askerî mahkemeler) teşkili ;

İşbu yeni teşkilattan (divanı harp) kelimsinin dahi kaldırılmasını ve yerine (askerî mahkeme) ismi konulmasını Encümenimiz müttefikan kararlaştırmıştır. Çünkü divanı harplerin tarihimizde, (Yıldız, Taşkılla, Nemrut Mustafa divanı harpleri gibi) adalet namına birer cinayet yuvalarını daima hatırlattığından başka, kelimenin lûgat manasının da mahkeme teşkilât ve manasile hiç bir münasebeti görülmemiştir.

2 - Askerî mahkemelere hukuk ilmine vakıf hâkimler tayin ve askerî âzaların ve yedek âzaların memuriyet müddetlerinin tespit edilerek, istenildiği zaman değiştirilmelerine imkân bırakmamak sayesinde, istiklâlin temin olunması (istiklâlsiz hakikî adalet olmadığı gibi ihtisassız istiklâl de olamaz).

3 - Gizlilik kaldırılarak açık muhakeme usulü kabul olunması;

4 - Müdafaa hakkının temini ve mahkemelere müdafî kabulü;

5 - Geniş bir muhakeme usulü ile kanun yollarının açılması;

6 - Cezaların asrî hukuk ve asrî insanlık manalarına uygun olacak surette hafifletilmesi ve dayak, demirbentlik, pranga, zindan, hidematı şakka, kürek, kalebentlik ve nefî cezalarının kaldırılması;

7 - Bütün asrî ordularda olduğu gibi bizim ordumuzda da hukuk ilmine ait çok faydalı bir şubenin vücade getirilmesi;

8 - Ceza kısmında oldukça teferruatlı düşünülmüş hafif disiplin cezaları konarak hem madunların ehemmiyetsiz şeylerden dolayı mahkemeye düşmelerinin önüne geçilmesi, hem de ordunun temeli olan disiplinin eyice korunması;

9 - Yine bu kısma konan bazı mühim maddelerle mafevkin maduna karşı her an, adalet ve şefakate muamele etmesinin ve haksızlıktan çekinmesinin temini....

İşbu sebeplerden ve daha bir çok noktalardan dolayı ordumuzda hakikî adalet esaslarını sağlam kuracak ve en büyük kuvvet olan disiplin ve karşılıklı itimat bağlarını bir kat daha kuvvetlendirecek mahiyette görülen işbu lâyhalar ve M. Müdafaa Vekâletinin esbabı mucibe mazbatası Encümenimizce de esas itibarile ve müttefikan muvafık görüldü.

Maddeler üzerinde yapılan tadillerin en çoğu kelimeleri ve tabirleri Türkçeleştirmeğe ve bazı cümle ve tertip değişikliğine aittir, ki bunların esasa ve manaya dokunmayacağı düşünülerek mazbatamızda ayrı ayrı izah edilmesinden vaz geçildi. Asıl manaya ait tadiller madde sırasile [*] aşağıda arz olunur.

[*] Maddelerin muterize içinde yazılan rakamları lâyhaların eski şekline, muterize dışında kalan rakamları tadil edilmiş şekline aittir.

Birinci Kitapta

1 - Madde 1 de birinci fıkradan sonra yazılması lâzmgelen 1,2,3 rakamları - fıkra numaraları ile karışması ihtimaline binaen - kaldırılarak yerlerine alfabe harfleri konması 'daha muvafık görülmüş ve bu usul daha bir çok maddelerde tatbik olunmuştur. Ancak burada 4 ve 5 rakamlarındaki hükümler, ikinci kitabın (Ceza kanunu lâyihasının) 156, (157) ve 158, (159) maddelerinde tafsilâtile yazılmış ve işbu birinci kitabın 3 maddesinde (D) fıkrası olarak ilâve edilmiş olduğundan, buradan çıkarılmıştır. Bunun gibi 6 rakamında yazılı (Harp esirleri) hakkındaki hüküm de yine birinci kitabın 159,(160) maddesinde yazıldığından ve aynı fıkraya kaydedildiğinden her iki kelime (v) ile beraber işbu fıkradan silinmiştir.

2 - Madde 2. nin düşündüğü ihtimaller Encümenimizce eksik görülmüştür. Çünkü askerî ve umumî ceza kanunlarına tabi şahısların müştereken askerî ceza kanununda yazılı bir suçta da işlemeleri mümkündür. Bu taktirde eğer askerî şahıs askerî mahkemeye ve sivil de umumî mahkemeye verilecek olursa -çünkü askerî bir şahsın askerî bir suçtan dolayı umumî bir mahkemeye verilmesi kanun lâyihasının esasına muhaliftir - hem aynı suçta işleyen iki şahsın muhtelif mahkemelerde muhtelif ceza görmesi gibi bir yanlışlığın ortaya çıkabileceği, hem de bazan maddî ve manevî askerlik menfaatlerinin bozulabileceği hatıra gelir. Bundan başka seferberlikte işlenen müşterek suçlarda her halde askerler için askerî mahkemenin tercih edilemesinin en çok memleket ve ordunun selâmetine uygun gelebileceği de kabul edildi.

Binaenaleyh bu madde yeniden şu şekilde yazıldı :

Madde 2 — Askerî ve umumî mahkemelere tabi müteaddit şahıslar tarafından bir suçun müştereken işlenmesi halinde, eğer suç askerî ceza kanununda yazılı olmayan umumî bir suç ise cümlesinin muhakemesi umumî mahkemelere, eğer suç askerî ceza kanununda yazılı bir suç ise cümlesinin muhakemesi askerî mahkemelere aittir.

Seferberlikte birinci halde de askerî şerikler askerî mahkemelerde muhakeme olunur.

3 - Madde 8 — de askerî ve umumî mahkemelere ait iki suç işleyenlerin «evvela âğır cezayı mucip olan fiilin ait olduğu mahkemeye verilmesi» usulü öteden beri askerî ve umumî mahkemeler arasında halledilemeyen bir ihtilâf noktası oluyor. Çünkü hangi fiilin daha ağır cezayı mucip olacağını muhakmeden evvel kat'î surette kestirmek güçtür. Bunun için her iki taraf ta daha ağır cezayı mucip olan fiilin kendisine ait olduğu içtihadile, önce kendisinin davaya bakmasını ister; iş böylece uzar gider. Esasen askerî cezayı uzun müddet sürüncemede bırakmak disiplini bozar. Bunun önünü almak için, madamki fiiller müsavi cezayı mucip olduğu halde önce askerî mahkeme cezaya bakıyor, o halde bunu bir esas olarak tutmak ve her zaman için önce askerî mahkemenin davaya bakması ve sonra umumî mahkemenin de cezaları birleştirmek vazifesini alması usulü Encümenimizce daha amelî ve muvafık görüldü ve madde «tevessül edilmiş ise» ibaresinden itibaren şöylece tadil edildi :

takibata başlanmış olursa maznun evvelemlerde askerî ve sonra umumî suçtan dolayı muhakeme olunur. Askerî mahkemeler bu kabîl suçların muhakemesini süratle intaç ve umumî suçta vaziyet edecek olan mahkeme de cezaların içtimana ait kaideleri tatbik eder.

4 — Madde 47, 49 da 2. fıkranın kaldırılması ittifakla kararlaştırıldı. Sebep:

Vakıa önceleri askerî muhakeme usulü mevcut olmadığından, askerî âzanın usul bilmiyeceği düşünülerek, usul noktasından temyiz edilen davalarda adlî hâkimlerin ekseriyette olması muvafık görülmüştü. Fakat işbu lâyiha ile muhakeme usulü de kabul edileceğinden askerî âza da bu usulü öğrenmek, anlamak ve tatbik etmek vazifesile mükelleftir. Tecrübe göstermiştir ki temyize gelen davaların hemen hepsi askerî fiillere ait olduğu halde, ufak tefek usul hatalarından dolayı adlî âzanın reyini hâkim kılmak noktasından bazı mahzurların ve güçlüklerin önüne geçilememiştir. ve bundan dolayı eski (Divanı Temyiz) den lüzumu derecede müspet iş alınmamakta idi.

Çünkü cürümlerin hemen hepsi askerî cürümler olduğundan bunları askerlerin daha etraflı tetkik ve temyiz edebilecekleri tecrübe ile de anlaşılmaktadır.

Binaenaleyh askerî temyiz mahkemesinde de askerî reylerin ekseriyette olması, askerî kazanın prensiplerine daha muvafık bulundu.

5 — Yukarıda yazılan sebeplerden dolayı madde 49. (51) deki « ve mesele hukukî mahiyette ise, dört adli ve üç askerî » ibaresi silindi.

Bu maddenin üç fıkraya ayrılarak, 1. fıkraya » Evelki kararda bulunmayan reis » ibaresi ve 2. fıkra olarak: « Heyeti umumiyede tetkik olunacak her hangi bir meselenin müzakeresinde ve kararında o iş hakkında evvelce temyiz heyetinde rey vermiş olan bir askerî ve bir adli âza iştirak etmez. » hükmü ilâve olundu.

Çünkü âzalar daima aynı kalırsa her hangi bir mahkemeden, nakza tabi olmayarak, iade olunan evrakın yine evvelki rey ile tekrar geri gönderilmesi gibi bazan neticesiz tekerrürler zuhura gelebileceği Encümenimizce nazarı dikkate alınarak böylece « kararlar . . . . . » ibaresi de 3 fıkra sayıldı.

6 - Madde 51 (53) deki « askerî adliye memuru » tabirinde memurluk hâkimin istiklâline muhalif bir fikir verebileceği hatıra geldiğinden « askerî adli hâkim » şeklinde tashih edildiği gibi, bunun âmiri adlinin « maiyetinde » değil « refakatinde » bulunacağı da aynı fikre mebnî tasrih olundu. Bu suretle askerî mahkemelerde bulunacak adli hâkimlerin esas vazifeleri daha iyi anlaşılacağı mülâhaza olundu.

7 - Madde 54 (56) dün aşının 1 fıkra olarak bırakılması ve buna :

2) « Askerî adli hâkimler ilk ve son tahkikatta, hâkimlik vazifesini yaparken muadilleri adliye hâkimlerinin giyindikleri resmî hakimlik elbisesini giyerler. »

3) 1455 numaralı askerî memurun kanununda (Adliye memurları) ibareleri (Askerî adli hâkim) olarak tashih edilmiştir .

Fıkralarının ilâvesine lüzum görüldü: Sebep :

Ordumuzda disiplin itibarile umum memurlar gibi hâkimlere de hususî bir üniforma giydirilmektedir. Bunların bu üniformalarla mahkemede bulunmaları yine disiplin noktasından iltibasa meydan verebilir; muadilleri hâkimlerin giydikleri resmî hâkimlik elbisesini giymelerinin hem iltibasa mani olacağı, hem de hâkimlik sıfatına daha ziyade göstereceği tabii telekki edildi. Son fıkra ise yine hâkimin vazifesinde müstakil olduğu fikrini kuvvetlendirmek içindir .

8 - Madde 64 (65) de askerlik adliyesinin « sureti mütemadiye de teftiş » ettirileceği yazılıdır. Bu bir tek müfettiş ve bir de muavini ile mümkün olmayacağı cihetle, (bir) yerine « lüzumu kadar » kaydının konması ve dereceleri için de yine imkân ve ihtiyaca göre Vekâletin serbest bırakılması daha faydeli olacağı mutalea kılınarak ona göre tadilât yapıldı .

9 - Madde 100. (101) de 2. fıkranın sonundaki « Ordu müfettişleri Âmiri adli sıfatile aynı salâhiyeti haizdirler » ibaresinin çıkarılması kararlaştırıldı. Çünkü Madde 14. (15) de amirî adliler: « refakatinde askerî mahkemeler teşkili kanunen caiz olan kumandan ve muadilleri makamlarla..... » diye tarif ediliyor. Ordu müfettişliğinde askerî mahkeme teşkilâtı yoktur. Ancak bir ordu müfettişi yine bir askerî âmir sıfatile şahsan göreceği bir yolsuzluğu, icabeden makama bildirebilir, yahut emredebilir.

10 - Madde 143. (145) son fıkrada hâkimlerin hâkimlik sıfat ve haysiyetini korumak için (emri resmî) yerine (resmî tepliğ) ve (celbedilir) yerine (çağrılır) tabirlerinin konması daha muvafık görüldü.

11 - Madde 150. (152), eyi anlaşılmadığından, çıkarılarak yerine umumî kanundaki aynı maddenin yazılması tercih edildi :

« Müdafî gerek maznun tarafından intihap edilip de mahkemeye haber verilmiş olsun, gerek mahkemece tayinedilmiş bulunsun, maznunla birlikte çağrılır.

12 - Madde 207. (209) nin birinci fıkrasında müdafaa hakkının ehemmiyetini göstermek için (bir müdafî) yerine (bir veya bir kaç müdafî) denmesi ve ikinci fıkranın kaldırılması tensip edildi.

13 - Madde 225. (227) de ikinci fıkranın, her dairesinin riayet edeceği büro muamelesine ait ve nihayet bir talimatname ile temini mümkün olduğundan, bir kanun maddesi şeklinde kalmasına lüzum olmadığı kanaatle, çıkarılması kararlaştırıldı.

14 - Madde 259. (261), aslı olan almancasından biraz muğlak tercüme edilmiş olduğundan yeniden ve sarıh bir surette aşağıdaki şekilde tercüme ve tespit edildi:

« Seferde yapılan tahkikat sırasında maznun seferber olmıyan bir kıtaya nakli memuriyet ve yahut böyle bir kıtaya muvakkaten iltihak ederse hakkındaki muamele dahi hazarî mahkemeye gönderilir, fakat evvelce bir hüküm verilmiş ise, hükmü, verildiği zamanda salâhiyetli olan kumandan tasdik eder. Eğer tasdik etmiyecekse maznuna tebliğ eder. Bu tebliğ tarihinden itibaren kanunî mehil içinde maznun da, amiri adli de temyiz yoluna gidebilirler.

Böyle bir halde, âmiri adlilik salâhiyeti seferber olmıyan yeni âmiri adliye geçer.

İkinci kitapta

19 - Madde 3 «Askerî adli hâkimler» ilâve edildi. Çünkü birinci kitapta bunlara verilen (Adliye memuru) ismi bu suretle değiştirilmiş olduğundan bunların (bilûnum memurlar) tabirinin dışında kalması ihtimali gözetildi.

20 - Madde 4 de (ihtiyat askerî şahısların hizmet haricinde buldukları zaman bu kanunun hükümleri, haklarında carî) olacağına dair ibare çıkarıldı: Askerî hizmette bulunmıyan askerî ihtiyatlar umumî kanuna tabidir.

21 Madde 7 de fıkra rakamları yerine, birinci kitapta tutulan kaideye uygun olması için alfabe harfleri kondu. Böylece D harfi konan H 4 rakkamlı fıkra eyice anlaşılmağından aslı olan Almandan aşağıda yazıldığı şekilde aynıle dilimize nakli ve kabulü muvafık görüldü

« Fesat ve isyan halinde, yahut silâh kullanılacak askerî bir hareket yapılması halinde, kumanda eden zabıt tarafından harp hükümleri cari olacağı resmen bildirilen, askerî kıtalar hakkında bu hallerin devamı müddetince; »

22 - Madde 14 de (Toplu efrat) için «üç kişi» az görüldüğünden aslı olan Almandaki gibi «7» yapılması ve (askerî hizmet ve maksatla toplanmış) kaydının da, kanunun açık ve maksada uygun olarak anlaşılması için, ilâve edilmesi kabul olundu.

23 - Madde 19 sonundaki (karanlık hapis) in, tetkik olunan, başka memleketlerin askerî kanunlarında mevcut olmamasına adalete de muvafık görülmemesine binaen kaldırılmasına karar verildi. (İşbu lâyihamın diğer bazı madde lerinde yazılı olan karanlık hapis ibareleri böylece kaldırılmıştır.)

24 - Madde - 24 de B fıkrasının 4 rakamlı hükmü çıkarıldı: esasen göz hapsi gibi bir disiplin cezasını gören bir zabıtın başında bir nöbetçi bulundurmak - bahusus ki o nöbetçi zabıtın kıtasından olacak - disipline mugayir bulunmuştur. Eğer zabıt hapisliğini beklemez de kendiliğinden çıkarsa o vakit emre itaat etmediğinden dolayı daha ağır bir cezaya uğrar.

« C) İşbu kısa hapis cezalarında maaş ve tahsisat tam olarak verilir » fıkrası esasen bir mahkeme hükmüne tabi olmıyan ve mafevklerin kendi kanaatle verdiği disiplin hapis cezalarından dolayı Divanı Muhasebatça maaşın kat'ı cihetine gidilebilmesi ihtimaline mani olmak içindir. Çünkü disiplin cezası alan bir zabıt yine bütün hizmet ve vazifelerini yapmak mecburiyetindedir.

25 - Madde- 27 yukarıda (22) de yazılı sebeplerden dolayı çıkarıldı; aynı veçhile madde 28 (29) in 3 üncü fıkrasına da lüzum görülmedi.

26 - Madde 39 (40) askerî mahkemelerde mahkûm olan askerî şahısların hapislik mahkûmiyetlerini nerelerde geçirecekleri yazıldığı halde, aynı mahkemelerde mahkûm olacak siviller hakkında bir kayıt olmadığından bir tereddüde meydan vermemek için bu maddeye aşağıda yazılı beşinci fıkranın ilâvesine lüzum görüldü:

« 5) Askerî mahkemelerden siviller hakkında hükmedilen ağır hapis ve hapis cezaları umumî hapisanelerde çektirilir. »

27 - Madde 45 (46) da (fiilin veya ihmalin) ibaresi müphem görüldüğünden silinerek yerine aslı olan Almandan: (yapmak veya yapmamakla vukua gelen bir suçun » ibaresinin konması muvafık görüldü.

28 - Madde 52 (53) de ikinci fıkraya ilâve olunan: « şükadarki bu kararı alan tekrar orduya girerse yeni baştan rütbe, nişan ve madalya ve tekaütlük hakkı kazanabilir; » hükmile 3 fıkra olarak yazılan:

« 3) Umumî af ilânında mahkûm bulunan askerî şahsın nişan, rütbe ve madalya ve tekaütlük hakkının geri verilmesi; ancak umumî af kanununda bu hususunda yazılı olmasına bağlıdır. » Hükümleri işbu faslın aslı olan Fransız kanununda vardır. Bizde de bazan bu ihtimallerin - en çok harp zamanında - zuhura gelmesi mümkün ve kabule şayan görüldü.

28 - Madde 72 (73) nin « az vahim halleri » Alman kanununda vardır; bununla adaletin daha ziyade temini mümkün olacağı düşünülerek bu maddeye aşağıdaki fıkra ilâve olundu :

« 3) Az vahim hallerde ölüm cezası müebbet veya muvakkat ağır hapis cezasına çevrilir.

29 - Madde 78 (79) da A fıkrasının 2, 3, 4 ve 5 rakamlı ibareleri bazı ibare tashihleriyle kitapta karışık bir hale geldiğinden yeniden yazılarak sahifeye yapıştirıldı.

Bu maddenin B fıkrasının 6 rakamile yazılan hükmü Encümenimizce bütün maddenin hükümlerini zayıfletecek ve hatta tesirden mahrum bırakacak bir mahiyette görüldü : Hemen umumî olarak denilebilirki kanımızdan olmıyan ve fakat vatanın bütün menfaat ve saadetlerinden en çok istifade eden bazı unsurlar, vatanın mudafaası lâzım geldiği zaman bu borçlarını ödemek için bin bir türlü hile ve vasıtalara baş vurarak, işbu maddede yazılı suçları işlemekte ve hatta daha ileri giderek vatanın düşmanlarile birleşip aleyhimize silâh kullanmaktadırlar. Binaenaleyh bu suçluların ölümleri, hemen ekseriya vatan aleyhindeki hareket ve hiyanetleri neticesi telakki olunabilir. Şu halde : Bunlara tatbik için elde yegâne ceza vasıtası olarak kalan mal ve mülklerinin zaptı da bu suretle ölmelerile beraber ortadan kalkarsa, maddenin diğer fıkralarında yazılı hükümleri bir tesir ve faide temin etmiyeceği ehemmiyetle göz önüne getirilerek, işbu 6 rakamlı hükmün çıkarılmasına ve maddeye esaslı bir müeyyide olmak üzere aşağıda yazılı E fıkrasının ilâvesine karar verildi :

E) Bu maddedeki suçlar dava ve ceza müruru zamana tabi değildir .

30 — Madde 79 (80) askerî suçların hepsinin seferberlikte yapılanları için, neticesinin daha vahim ve tehlikeli olmasından dolayı, daha ağır cezalar verilmesi kanunun esas prensiplerinden olduğu cihetle , işbu maddedeki seferberlikte ve düşman karşısında yapanların, emsali fiiller gibi daha ağır cezalarını tayin) etmek üzere aşağıda yazılı fıkranın tespiti tasvip olundu :

3 - fiil seferberlikte yapılmışsa on seneye kadar ağır hapis , düşman karşısında yapılmışsa yapan ölüm cezasile cezalandırılır.

31- Madde 85(86) deki ceza müddetlerinin, gerek Türk ceza kanununa ve gerek işbu lâyihanın aslı olan Alman kanununa nisbetle fazla olduğu anlaşıldığından, mutedil birer miktara indirilmesinin daha adilâne olacağı kanaatle, birinci fıkranın ilk kısmında ki asgarî had olan (üç ay) kaldırılarak iki sene yerine (bir sene) ve ikinci kısmındaki asgarî had olan (bir seneden) yerine (altı aydan) ve ikinci fıkradaki asgarî had olan (iki seneden) yerine yine (bir seneden) ve üçüncü fıkradaki (iki seneden) yerine (altı aydan) cezalarının konması ve 2,3 fıkraların tertip sırasile yerlerinin değiştirilmesi kararlaştırıldı .

32 - Madde 115 (116) de ceza suç ile mütenasip görülmediğinden (altı ay) yerine (iki ay) kabul edildi.

33 - Madde 117 (118) de birinci fıkradaki cezada aynı veçhile fazla görülerek ve aslı olan Alman kanunule de karşılaştırılarak (bir sene) yerine (üç ay ve ikinci fıkradaki (karanlık hapis) lagvedildiğinden buna bedelde (katıksız hapis) konması muvafık görüldü.

34 - Madde 120 (121) de birinci fıkra tehlike ve zaruret karşısında mafevka, umumî bir: « yapacağı fiiller » tabirile gayri muayyen bir salâhiyet ;

2) inci fıkra ise yine kanunen ispatı güç bazı şartlarla mafevkın maduna karşı silâh kullanması müsaadesini veriyor .

Umumiyetle bir mafeykın maduna karşı gayri muayyen ve gayri sarih bir salâhiyeti haiz olması ve bilhassa, umumî ceza kanunundaki müdafaai nefis halinden başka zamanlarda, silâh kullanması salâhiyeti encümenimizce adalet prensiplerine muvafık görülmedi. Cihan harbinde bu

madde muvakkat kanun halinde ordumuzda tatbik olunmuş - rivayete göre - ve bazı suiistimalleri mucip olmuştu. Binaenaleyh buna mani olmak için encümenimizce işbu maddenin birinci fıkrasına « ölümünden gayri fiiller ... » kaydının konması ve ikinci fıkranın aşağıdaki şekilde tadili ve yine tecrübe ile ordumuzda lüzumuna kanaat getirilen yeni bir üçüncü fıkra tanzimi kararlaştırıldı :

2) Meşru müdafaa da bulunmak, yahut düşman karşısında kaçanları çevirmek veyahut yağma ve tahribin önünü almak için, başka vasıtalar kalmadığı takdirde, bir zabitanın silâhını kullanması cürüm sayılmaz.

3) Mafevkin, hizmete ve askerliğe dair kusur ve hatalarından dolayı, madununu tenkit ve muaheze etmesi hakaret sayılmaz.

35 - Madde (124) de ihtiyat ve ruhsatlı askerî şahısların hizmette bulunmadıkları zaman umumî kanunlara tabi tutulacakları işbu lâyihada prensip olarak kabul edilmiş ve aynı sebepten dolayı işbu lâyihaların aslı olan Alman kanununda da bu madde çıkarılmış olduğu cihetle buradan da çıkarıldı.

36 - Madde 124 (126) da A ve B fıkraları müphem görüldüğünden asılları olan Almanca-dan aynen türkçeye çevrilerek kabul olundu. Aşağıda yazılı C fıkrasında yine aslında vardı.

C) alınan eşya erzak, sıhhi levazım, giyecek ve teshin vasıtası gibi şeylere ve «yem veya nakil vasıtalarına münhasır kalır ve o andaki ihtiyaçlarla mütenasip bulunursa, bu hareket yagmacılık sayılmaz»

37 - Madde 137 (139) gerek heyeti umumiyesi ve gerek fıkralarının tertibi ve ceza miktarları cihetile tashihe muhtaç görülerek aslı olan Almancasına tamamen benzer bir şekilde, aşağıda olduğu gibi yazılmasına karar verildi.

Madde 137 — Her kim, bir askerî karakolun, veya müfrezinin' veya hususî bir vazife ile muvazzaf olan bir kısım askerinin kumandanı sıfatile veyahut nöbetçi iken kasten veya tekasülünden:

A) kendisini, kendine verilen vazifeyi yapmayacak hale korsa.

B) yahut nöbet mahallini terkederse, veyahut verilen sair talimata muğayir hareket ederse

D) ve bu suretle her iki halde de bir mazârâtı mucip olursa.

14 günden az olmamak üzere katıksız hapisle yahut iki seneye kadar hapisle cezalandırılırlar

2) Yukarıdaki fıkralarda yazılı olan suç seferberlikte yapılmış ise, suçlu altı aydan az olmamak üzere hapis; düşman karşısında ölüm, az vahim hallerde bir seneden az olmamak üzere muvakkat veya müebbet ağır hapisle cezalandırılır.

3) ikinci fıkrada yazılı suç dolayısıyla ehemmiyetli bir zarar tehlikesi zuhura gelmişse, üç aydan aşağı olmamak üzere hapis, düşman karşısında olduğu takdirde, suçluya bir seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.»

38- Madde 138 (140) aslından farklı görüldüğünden buraya (bir gemi veya tayyarenin) kaydı ve (zararın) da mühimce olması şartı ilâve olunarak «vahim hallerde» ve «tazmin ettirilir» kaldırıldıktan sonra, cezanın azamî haddini « üç seneye kadar» tespit ile maddenin daha toplu ve daha şumullü bir şekle konması tercih olundu.

39 — Madde 150 (152) de hayır cemiyetlerine girmek arzuya şayan bir hareket olmakla beraber ancak askerî disiplinin muhafazası için alelusul âmirden izin almak ta muvafıktır. Aksi takdirde verilecek cezanın üç ay olması kanunî bir suça karşı olmadığından çok görülerek bir aya indirilmesi ve maddenin kabulü encümenimizin ekseriyetile kararlaştırıldı.

40 — Madde 152 (154) kumar oynamanın cezası aslında mevcut olmadığından bizim umumî ceza kanunumuzdaki hükümlerle nisbet edilerek çok görüldüğü cihetle (bir aya) ve tekerrüründe (altı aya kadar) olarak kabul olundu.

41 — 154 (156) daki tek bir ihtimal noksan ve tek bir hüküm de nisbetsiz derecede fazla görüldüğünden ve esasen daha ziyade askerî disipline taallük ettiğinden maddenin iki fıkra halinde tedvinî ile:

1) fıkradaki tart cezasının « bu fiili askerlikten çıkmak maksadile yaptığı sabit olanlar »

verilmesi ve ikinci fıkra ile de « gayri tabii mukarenet » suçunun cezalandırılması için aşağıda yazıldığı gibi tanzimi kararlaştırıldı.

2) Gayri tabii mukarenet yapan ve bu fiili rızasile kendine yaptıran askerî şahısların, tardı mucip olmıyan hallerde ordudan çıkarılmasına hükmolunur.

42 - Madde 155 (askerî mektepler talebesi de işbu kanunun hükümlerine tabi olacaktır. Bunların talebelik hayatı, yaşları ve vaziyetleri nazarı dikkate alındığından, yukarı maddedeki suçları için buraya bazı hükümler konması lüzumu vekâletçe takdir olunarak aşağıda yazılı madde sonradan teklif olundu ve encümenimizce de bunun aynen kabulü muvafık görüldü.

Madde 155 — Sahtekârlık, emniyeti suiistimal, dolandırıcılık, yalan yere yemin ve yalan şahadet, iftira, dilencilik ve umumî adap ve aile nizamı ve vatan aleyhine cürümlerden birile bir aydan ziyade ağır hapis, hapis ve hukuku ammeden mahrumiyet cezalarına mahkûm olan ve gayri tabii mukarenet yapan veya bu fiili rızasile kendisine yaptıran askerî talebenin talebelik sıfatile iktisap ettikleri her türlü hukukun ve muvazzaf hizmetten başka ihtiyat ve gedikli küçük zabıt olmak ve askerî hizmet ve memuriyetlere ve mekteplere girmek hakkının ziyana hükmolunur. »

43 - Madde 156 (157) nin ibare ve tabirleri de maksadı izah edemeyecek bir şekilde görüldüğünden aslı olan Almancadan aşağıda yazıldığı veçhile aynen Türkçeye nakli ve kabulü tercih olundu:

Madde 156 - Türkiye Cümhuriyetine karşı vukubulan bir harpte her hangi bir hizmetle veya bir mukavele veya taahhülle veya sair bir sebep ve suretle muharip Türk ordusu nezdinde bulunan ve ya bu orduyu takip eden şahıslar hakkında bu kanunun hükümleri ve bilhassa harp hükümleri mer'idir. »

44 - Madde 171 (172) : kıt'a da gerek disiplin ve gerek talim ve terbiye itibarile ilk kademe bölüktür. Bundan dolayı Bölük kumandanı (Yüzbaşı) ceza ve mükâfat işlerinde de yegâne disiplin âmiridir. Bu noktadan mülâzimler için ceza vermek hakkı ancak paylama, izinsizlik, sıra harici hizmet gibi hafif şekillerde ve (oda hapsi) de nihayet (üç güne kadar) ve ancak bölükten ayrı buldukları takdirde; küçük zabıt ve onbaşılar için disiplin cezasının en hafifi olan (paylama) cezası hakkı ve izinsizlikle sıra harici hizmet vermek hakkıda yalnız kıt'a dan ayrı buldukları takdirde kabul ve cetvel buna göre tashih olundu. Diğer cezalardan mümkün mertebe yüz başının en azının vermesi ve yukarıya doğru bu nisbette miktarın artırılması pennisip olarak kabul olundu:

Çünkü rütbe ve makam yükseldikçe ceza vermek hususunda doğrudan doğruya temasın ve binaenaleyh hissiyatın tesiri az olacağı tabii görülmüştür. karanlık hapis kaldırıldığından bu radan da çıkarıldı.

İşbu esasa göre cetvelde yapılan tadiller şöyledir :

Rütbeler	İzinsizlik	Sıraharici	Göz hapsi	Oda hapsi		Katıksız hapis
		hizmet	G	Zabıt	Nefer	
Binbaşı	74 güne kadar	lüzumu kadar	2 güne kadar	2 güne kadar	7 güne kadar	3 güne kadar
Binbaşı	14 güne	»	7 »	4 »	14 »	5 »
Kaymakam ve Miralayarlar	21 »	»	14 »	7 »	21 »	7 »
Livalar	28 »	»	21 »	14 »	28 »	14 »
Ferik 1 Ferik Müşir						
M. M. Vekili	28 »	»	28 »	28 »	28 »	21 »

İşbu cetvelin sonuna ilâve olunan ve her makama ait rütbenin kimler hakkında ve nasıl ceza vereceğini gösteren fıkralarında maksadı tamamen izah edemediği kanaatle, aşağıda yazıldığı gibi tadil ve tanzim edilmesine karar verildi.

2) Yüzbaşidan itibaren bütün âmirler, bütün madunlarına yukarıdaki cezaları vermeğe salâhiyetlidirler. Yalnız miralaylar kaymakamlara, livalar miralaylara, müşür ve birinci ferikler ve ferikler ve M. M. Vekili livalara ve daha yukarı rütbelilere ancak (paylama) cezası verebilir

3) Sıra harici hizmet ancak efrada ve mahdut derecede olarak verilir.

4) İzinsizlik yalnız askerî mektepler talebesile efrada verilir.

Hatıra — İşbu izinsizlikten maksat: ceza verilen şahsın cezada tayin olunan gün kadar kışla veya mektep hududundan dışarı çıkmamasından ibaret olduğu kararlaştırıldı.

45 Madde — 185 (186) da yazılmış olan (fazla hizmet) cezasının madde 165 (166) da ve kitabın sonundaki cetvelde mevcut olmasına ve burada unutulmasına binaen «sıra harici hizmet» ismile bu maddeye 3 fıkra olarak - aşağıda yazıldığı gibi - ilâve edilmesi münasip görüldü.

3) « Sıra harici hizmetler: fazla olarak talim, ceza nöbeti, ceza olarak fazla hizmetlerdir. »

46 Madde — 188 (189) da I. fıkranın son satırında şikâyetin « cezadan evvel » ve cezalı tarafından yapılacaksa kaydı unutulurak hüküm mübhem kaldığı görüldüğünden buraya kaydedilmesi ve yine işbu fıkranın hatıra gelen diğer iki ihtimali de gösterebilmesi için aşağıda yazılan ibarenin - aslından alınarak buraya ilâve olunması kararlaştırıldı:

« Şikâyet cezanın icrasından evvel yapılacak olursa icra sonraya bırakılır. Eğer şikâyet ilk sa lahiyetli makam tarafından reddedilirse, tekrar edilse bile ceza icra olunur. »

47 — Son olarak ilâve edilen 192 inci madde vekâlet tarafından sonradan teklif olunmuş ve işbu lâyihadaki umumî kaidelerin tabii bir neticesi telâkki olunarak Encümenimizcede muvafık görülmüştür. Hakikaten bu kanunda yazılı suçları işliyen ve askerî mahkemelere tabi olmıyan şahısların başka bir kanuna göre ceza görmesi demek işbu kanunun hükmünü eksik ve tatbiksiz bırakmak demek olacağı hatıra gelmektedir. İlâve edilen madde şudur:

« Madde 192 — Bu kanunda yazılı suçlar askerî mahkemelere tabi olmıyan siviller tarafından yapılırsa umumî mahkemeler bu kanunun hükümlerini tatbik eder. »

Hülâsa: Buraya kadar yazılan bütün sebeplerden dolayı işbu iki lâyihanın, tespit olunan tadillerile kahraman ordumuza yeni bir hak ve adalet müessesesi hediye edileceğine kani olan Encümenimizce kabul olunarak, işaret buyrulan havale mucibince, Adliye Encümenine tevdiine karar verildiği arz olunur efendim.

Reis
Cebelibereket
Naci

M. M.
İstanbul

Kâ.
Bitlis

120. maddenin 2. fıkrasında:
Meşru müdafaai nefis müstesna olmak üzere firar edenleri çevirmek ve yağma ve tahribin önüne geçmek veya paniki teskin etmek için mafevkin « bizzat silâh kullanması » tabiri yerine « mafevkin silâh istimal ettirmesi » cürüm sayılmaz suretinde yazılması fikrindeyim.

Hatıra: Ceza kanunu lâyihasının 120 (121) maddesinin 2. fıkrasına muhalifim. Umumî bir (mafevk) tabirile şahsan « silâh kullanmak » yani nihayet adam öldürebilmek salâhiyetini kanun mefhumile ve ruhile telif edemedim. Bundan başka şahsın silâh kullanması mukabil bir silâh kullanmağı ve daha büyük fenalığı da mucip olabilir. Meşru müdafaa müstesnadır.

İhsan

Muhittin Nami

Âza
Aziz Samih
Âza
Recai .

Âza
Kâzum
Âza
M. Kâzum

Âza
Esat
Âza
Hasan Cemil

Âza
Lâtfi Müfit

Âza
B. Lâtfi

Âza
B. Halit

Adliye Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye Encümeni
Karar No: 49
Esas No: 1/539

15 / V / 1930

Yüksek Reisliğe

Askerî ceza kanunile askerî usulü muhakemeleri hakkında Millî Müdafaa Vekâleti tarafından hazırlanıp Başvekâletin 5 - 12 - 1929 tarih ve 6/4402 numaralı tezkeresile Adliye Encümenine tevdi kılınan kanun lâyihaları Millî Müdafaa Encümeninin tadilâtı ve esbabı mucibe mazbatasile birlikte Millî Müdafaa Vekili Mustafa Abdülhalik Beyefendile Divanı Temyiz Müddei Umumisi Rifat Bey hazır oldukları halde Encümenimizce tetkik ve müzakere olundu:

Esbabı mucibe lâyiha ve mazbataları münderecatına ve şifahen verilen izahata göre Napolyon Ponapart zamanında yapılmış olan Fransız askerî ceza kanunundan iktibas olunarak 1286 tarihinde neşredilmiş olan mevcut askerî ceza kanunu muasır hukuk telâkkiyatı ile kabili telif olmadığı gibi günün ihtiyaçlarını da tatmine kâfi bulunmayan ve Türkiye Cümhuriyetinin en mütakâmil Avrupa kanunlarından alınmak suretile ikmal edilmiş olan adli kanunlarla de ahenktar olmayan askerî ceza kanununun yeni baştan tanzimi zarureti aşikâr ve hele usul hakkında adliyei askeriyemizde hiçbir kanun bulunmadığından askerî muhakemelerin usulüne dair bir kanuna mühtaç bulunduğumuz derkârdır.

Bahsedilen Fransız kanununun aslında usule dair ahkâm mevcut olduğu halde bu kısım her nâsılsa alınmamış olması divanı harplerden sadır olan kararların kanunî bir tetkik merciinden mahrum kalması gibi büyük bir noksanın senelere devam etmiş olması ve esaslı bir kaideye müstenit olmayarak bu gibi kararların bir aralık ordu meclisleri ve muahharan da muhakemat dairesi denilen idarî bir makam tarafından tasdik ve naksedilmesi suretile yapılan muamele birçok hakların ziyana sebep olmuştur.

Meşrutiyeti müteakip Alman askerî usulü muhakeme kanunundan yalnız temyiz faslına dair hükümler alınmak suretile bir kanun neşrolunmuş ve bununla divanı temyizi askerî teşkil edilecek bu büyük noksanın telâfisine çalışılmış ise de bu teşkilâtta istikrar bulunarak Millî Hükümetin teessüsüne kadar ilga ve ihdas gibi safhalar geçirmiş ve nihayet ilk teşekkülü zamanındaki hükümler dairesinde 1339 senesinde Divanı temyiz yeniden teşkil kılınmıştır. Ancak elde askerî bir usulü muhakeme kanunu bulunmadığından bu divan tetkikat ve muamelâtında ekseriya usulü muhakematı cezaiye kanununun umumî hükümlerine ittiba ederek bu yoldaki karar ve içtihatlarla divanı harpler üzerinde bir dereceye kadar nazımlık vazifesini ifa edebilmiş ise de kendisinden beklenen büyük gayeyi hiçbir vakit temin edememiştir.

Umumî harp sıralarında askerî ceza kanununda bazı tadiller ve zeyiller yapılmışsada bunlar umumî harbin doğurduğu zaruretler ve ihtiyaçlara göre şedit mahiyette yeni hükümler vaz'ına inhisar eylemiş olduğundan kanunun ahkâmını yenileştirecek hiçbir tebeddül husule gelmemiştir.

Tetkik edilen askerî ceza kanunu lâyihası için Alman kanunu esas ittihaz edilmekle beraber Belçika ve bilhassa 1928 de yeniden tanzim edilen ve Alman kanunu esasatına uygun bulunan Fransız kanunundan da istifade edilmek suretile Millî Müdafaa Vekâletince hazırlanmış Büyük Erkân Harbiye Reisliği ile Âli Askerî Şurada dahi tetkik edilmiş ve Adliye Vekâletinin ayrıca tetkikatı neticesi olarak dermeyan eylediği mütalealar dahi nazarı itibare alınarak lâyiha bu günkü şeklini almıştır.

Askerî ceza kanunu lâyihasında eski kanunda mevcut olan dayak, demir bent, pıranga bent ve kürek gibi bu günkü hukuku cezaiye telâkkiyatına uymayan cezalar terkedilmiş ve Türk ceza kanunundaki mücazat yalnız sürgün müstesna olarak aynen bu lâyihada da kabul ve cezaların fer'i ve mütemmim tesirleri de lâyihaya dercolunmuştur.

Cezaların tecili ve meşruten tahliye ve memnu hakların iadesi usullerile umumî hükümlerimiz dairesinde kabul edilmiştir.

Cürüm ile cezanın sukutunu ve cezanın tahfif ve teşdidini müstelzim hükümlerle cürüm ve cezaların içtimal ve tekerrürü kaideleri aynen kabul edilmiş ve askerliğe taallük eden hususiyetler ayrıca kayıt ve ilâve olunmuştur.

Suçlar, Türk ceza kanununda olduğu gibi cürüm ve kabahat olarak ikiye ayrılmış ve hükümler ona göre vazolunmuştur. Şu kadarki mesleğin hususiyeti itibarile disiplin tecavüzü namı verilen ve takdir ve tedip mahiyetinde bulunan hareketlerin doğrudan doğruya mafevkler tarafından tertip olunabilecek cezaları dahi ayrıca tayin edilmiştir.

Umumî hükümlerden ayrı olarak hiyanet, seferberlikte harp kuvvetlerini tehlikeye düşürmek, izinsizlik ve firar, kendini askerliğe yaramıyacak hale getirmek, askerî itaat ve inkiyadı bozmak, seferberlikte eşhasa ve emvale karşı teaddi ve hizmet ve vazifeyi ve şerefü haysiyeti bozmak fiilleri lâyhada on bir fasılda adil bir nispet dairesinde cezaları gösterilerek tespit kılınmıştır.

Lâyhada fiilin netayicine göre daha az vehamet arzeden hallerde hafif miktarda ceza verilmesi gösterilerek mahkemelerin takdir hakları geniş ve salim bir surette kabul edilmiştir.

Askerlikte pek lüzumlu olan itaat ve inkiyat hususlarını temin eden cezaî hükümlerle beraber lâyhada mafevkin maduna karşı haysiyet ve izzetinesfi rencide etmeğe mani olacak tedbirleri havi ahkâm da konulmuştur.

Bu lâyihanın askerî eşhası hakkında tatbik edilmesi tabii olmakla beraber memleketin selâmetine ve bilhassa seferberlikte ordunun müdafaa vasıtaları ve kuvvetlerinin emniyetine taallük eden hususlarda kanunda yazılı bir takım fiilleri gayri askerî eşhas dahi irtikâp veya askerlerin bu kabil fiillerine iştirak eyledikleri halde bu kanun ahkâmının onlar hakkında da cari olacağı lâyhada gösterilmiştir.

Askerî ceza kanunu lâyihasının kayde şayan hükümlerinden biri de harbin halk üzerinde tevhit etmesi melhuz olan fevkalâde vaziyetlerden istifade ile ahalinin mallarına karşı yapılacak tecavüzlerle harbin tekâlifi olarak istimval muamelelerindeki yolsuzluklar için ibreti müessire olabilecek cezalar konulmakla beraber bu fiilleri irtikâp edenlerle, irtikâbına müsamaha eden mafevkler hakkında dahi ceza ile beraber tazminat hükmünün bulunmasıdır.

Askerî muhakemeleri usulü kanunu lâyihasına gelince: yukarda söylenildiği veçhile şimdiye kadar divanî harplerde tatbik edilecek müstakil usule dair bir kanun bulunmadığından bu lâyihanın tanzimine ne derece lüzum ve zaruret bulunduğu izahıtan müstağnidir. Bu lâyiha Alman Kanunundan iktibas edilmiş olup ceza muhakemeleriusulü kanununun da aynı memleketten alınmış olması münasebetile umumî hükümlerle bu lâyihadaki esasların ahenk ve insicam noktasından telifi pek kolaylıkla temin olunmuştur.

Askerî suçların takip, tahkik ve muhakemesi için suçların mahiyetine ve suçlunun rütbelerine göre salâhiyetli makam ve mahkemelerin vazife ve salâhiyetleri hiç bir tereddüde mahal veremeyecek şekilde lâyhada tasrih edilmiş ve askerî kazaî vazifeye dahil olan hususlar ve şahıslar ihtilâfa meydan kalmıyacak vuzuhla tespit kılınmıştır. Bu cümleden olarak askerî eşhasın askerliğe müteallik suçlarıyla iki asker arasında ika edilen askerî ve umumî suçlar ve askerlerin umumî kanunda cezası gösterilmiş olan vazifelerinden münbais suçlarının takip ve muhakemesi mutlak surette askerî âmiri adlilere ve mahkemelere tevdi olunduğu gibi seferberlikte askerler tarafından işlenecek bütün suçların takip ve muhakemesi de ihtiyarile suç irtikâp ederek askerlikten kurtulmak üzere hapihanede kalmak gibi bir maksada meydan vermemek mulâhazasile askerî mahkemelere terk edilmiş ve bundan maada askerlerin işliyecekleri suçlar umumî mahkemelerin vazifeleri dahilinde kalmıştır. Cürümde iştirak hali de bu lâyhada pek vazih olarak gösterilmiştir. Umumî suçlardan birini müştereken işliyen askerî ve sivil eşhas umumî mahkemelere ve askerî suçlarda da birini müştereken işliyen asker ve sivil kimselerin de askerî mahkemelere tabi olacağı kanunda yazılıdır. İçtimal ceraim kaidesinin tatbiki lâzım gelen hallerde bir askerinin işlediği müteaddit suçlardan birinin askerî mahkemeye diğerinin umumî mahkemeye ait olduğu takdirde her iki mahkemenin vazifeleri dahilinde olan suçları ayrı ayrı muhakeme etmeleri ve ancak önce askerî mahkeme kararını verdikten sonra umumî mahkeme kendi bakacağı fiilin cezasını tayin ederken askerî mahkemenin verdiği mahkûmiyeti de içtimal ceraimkaidesine tevfikân nazarı dikkate alıp o suretle ceza tertip etmesi yolunda lâyihaya vazedilen hüküm hem cezaî nazariyeler esasatını muhafaza

etmekte ve hem de her iki mahkemenin vazifelerini biri birine karıştırmağa mahal bırakmamaktadır.

Askerî mahkemelerin eski unvanları olan divanı harp tabirinin kaldırılması encümenimizce de tasvip kılınmış ve bu bapta Millî Müdafaa Encümeninin serddettiği mulâhazalar varit görülmüştür.

Alay, fırka ve kolordularla Büyük Erkânı Harbiye Reisliği ve yalnız seferberlikte Başkumandanlık nezdinde teşkil edileceği lâyhada gösterilen askerî mahkemeler ihtiyacı temine kâfi bulunmuştur.

Bütün askerî mahkemeler mukarreratın temyizen tetkiki için bir askerî temyiz mahkemesi teşkil kılınacağı ve bunun iki daireden tereküp edeceği kezalik lâyhada gösterilmiştir.

Lâyihada kayda şayan olan bir hükümde; her askerî mahkemenin altı ayda bir kat'ileşen kararlarının mafevk makamlar vasıtasile müteselsilen Temyiz Mahkemesine göndermeğe dair mecburiyettir. Bu mecburiyet bütün askerî mahkemeler mukarreratın temyiz yoluna müracaat olunmasa bile bu suretle tetkikine ve netice itibarile muamelenin teftişine imkân verilmektedir. Bu yoldaki teftişler sırasında mahkemenin iadesi veya kanuna muhalif bir hükmün yazılı emirle tasih ve tadili ve kanunî yol bulunmayan ve fakat bir şahsın mağduriyetini icap eden kararlarda hususî af istihsâli gibi madeletin temini çaresi derpiş edilmiş bulunmaktadır.

Umumî hükümlere mütenazır olarak hukuku amme davası açmak salâhiyeti ve bir suretle ittilla hasıl olan askerî bir suç hakkında takibat yapmak vazifesi âmiri adli namı verilen kumandanlara tevdi olunmuş ve âmiri adliler nezdinde bulunan hâkim sınıfından yetişmiş adli hâkimler âmiri adlinin emir ve talebile hazırlık tahkikatı ve ilk tahkikat yapmak ve toplanan deliller işin mahkemeye sevkına kâfi görülürse son tahkikatın açılması kararı verilerek bu tahkikatı yapan adli hâkimin askerî mahkemelerde müddei umumilik vazifesini ifa etmesi lâyhada kabul edilen hükümler cümlesindedir.

Askerî mahkemelerde yapılacak duruşmaların ceza muhakemeleri usulü kanununun hemen aynı olan kaide ve usuller dairesinde cereyan edeceği lâyhada gösterilmiştir.

Mahkemelerde duruşma yapılırken evvelce tahkikat işlerinde bulunmamış olan adli hâkim âza sıfatile mahkeme heyeti arasında bulunarak rey hakkını haiz olmakla beraber mahkemeyi idare etmek vazifesi de bu hâkime tevdi edilmiştir.

Yalnız alay askerî mahkemelerinde ayrı adli hâkim bulunmayıp âmiri adli nezdinde bulunan zabıt adlilerin bu vazifeyi ifa etmeleri lâyhada kabul edilmiştir.

Bu lâyiha ile şimdiye kadar divanı harplerde cari olmıyan fakat adalet mefhumu itibarile alâkadarlara teminat ve itminan bahşeden duruşmanın aleniyeti usulü kabul edilmiş ve maznuna müdafai tayini salâhiyeti verilmiştir. Umumî hükümler gibi bu kanunda da yazılı hallerde maznun hazır bulunmaksızın kendisini bir müdafai ile mahkeme huzurunda temsil etmesi salâhiyeti de lâyhaya dercolunmuştur.

Hâkimin reddi, şahit ve ehli hibrenin dinlenmesi, zabıt ve arama yapılması ve keşif ve muayene icrası muameleleri umumî hükümlerde cari usullergibi ifa olunacağı bu lâyhada gösterilmiştir.

Ceza muhakemeleri usulü kanununa göre müddei umumilerin haiz olduğu vazife ve salâhiyetlerle âmiri adlilerin bu kanun mucibince kabul edilmiş olan vaziyetleri bir birinden farklı bazı hususiyetler arz etmektedir. Ezcümle hazırlık tahkikatile ilk tahkikatı kendi emrile yapan nezdindeki adli hâkimin tahkikatı ikmal ettikten sonra ittihazi iktiza eden kararı yine âmiri adlinin vermesi ve ancak hâkimi adlinin de bu kararı imza etmesi meşrut bulunmuştur.

Men'i muhakeme kararları aleyhine suç hakkında şikâyette bulunanlardan maada maznun aleyhine takibat yapılması için rapor veren maznunun mafevki olan âmirin dahi Temyiz Mahkemesine itiraz etmek salâhiyeti bu lâyhada kabul edilmiş hükümlerdendir.

Âmiri adlinin tahkikatın icabına göre ittihaz edeceği tevkif, tahliye ve zabıt ve arama gibi kararlarını kanuna muvafık bulmıyan adli hâkimin bu bapta mütaleatını yazılı olarak tahkikat evrakının dosyasma koyması ve âmiri adlinin de bu dosyayı Temyiz Mahkemesine göndermeğe mecbur olması ve temyiz kararının mecburül ittiba bulunması bu lâyihanın hususî ve ehemmiyetli hükümlerindedir.

Askerî mahkeme heyetleri arasında hâkimlik evsafını haiz ve meslekten yetişmiş adli hâkimlerin ithali muasır medeni devletlerce son zamanlarda kabul edilmiş bir usul olup bunun memleketimizde dahi tatbik edilmesinin maadelet itibarile muhassenatı kayde şayandır. Kanunî yollara mütedair hükümler ve temyizde duruşmalı olarak tetkikatierası hususları umumî hükümlere müşabih bulunmaktadır.

Kanunî mesail hakkında içtihadın tevhit ve istikrarı bu lâyhada derpiş edilerek temyiz teşkilâtına dair kanundaki hükümler gibi ahkâmı mahsusa konulmuştur.

Bu lâyhada mücazâtı mahkûmenin infazı hususu da askerlikte aranılması lâzım olan rütbe esası üzerine ayrı hükümler konularak tespit olunmuştur.

Adliye ile askerî mahkemeler arasında takip, tahkik ve muhakemeye müteallik olarak hadis olacak selbî ve icabî ihtilâfların Askerî Temyiz Müddeiumumisinin mütalcaı alınmak suretile Temyiz Mahkemesi ceza heyeti umumiyesinde tetkik ve hallolunması hakkında Encümenimiz tarafından bu lâyihaya bir madde ilâve olunmuştur.

Askerî ceza kanunu ile askerî muhakeme usulü kanunu lâyihasında Adliye Encümeni tarafına yapılan tadiller esasa taallük etmeyip bazı cümle ve kelimelerin kanunî ıstılahları veya mümasil diğerk kanunlarda kullanılan şekillerine uygun olmak mülâhazasına müstenit tashih ve tebdillerden ibaret bulunmuş ve lüzumsuz görülen bazı fıkralarda tayyedilmiştir. Lâyihanın aldığı bu şekilde tercihan ve müstacelen kül halinde müzakere edilerek aynen kabul edilmesi hususunun Heyeti Umumiyeye arzına Encümenimizce ittifakla karar verilmiştir.

Adliye En. Reisi.	M. M.	Kâtip	Âza	Âza	Âza	Âza
Manisa	Kocaeli	Yozgat	Kayseri	Balıkesir	Konya	Çorum
<i>Mustafa Fevzi</i>	<i>Selâhattin</i>	<i>A. Hamdi</i>	<i>Reşit</i>	<i>O. Niyazi</i>	<i>Refet</i>	<i>Münir</i>
Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza	Âza
Manisa	Antalya	İzmir	Kocaeli	Balıkesir	Ankara	Muğla
<i>Kemal</i>	<i>Ahmet Saki</i>	<i>Enver</i>	<i>Ragıp</i>	<i>Sadık</i>	<i>İhsan</i>	<i>Ali Nazmi</i>
Âza	Âza	Âza				
Konya	Zonguldak	Erzincan				
<i>T. Fikret</i>	<i>Nazif</i>	<i>Abdülhak</i>				

Askerî muhakeme usulü kanunu

BİRİNCİ KISIM

Askerî mahkemelerin teşkilâtı

Birinci bab

Vazife

BİRİNCİ MADDE —

1 - Bu kanunda hilâfı yazılı olmadıkça, aşağıda yazılmış olan şahıslar askerî ceza kanunu mucibince cezayı müstelzim olan bütün fiillerden dolayı askerî mahkemelerde muhakeme olunurlar:

A : Orduya mensup muvazzaf askerî şahıslar;

B : Orduya mensup ihtiyat askerî şahıslar, (Askerî hizmette kullanıldıkları müddetçe);

C : Umum askerî mektepler talebesi;

D : Kanunen ciheti askeriyece tevkif ve hapis edilmiş olan veya nezaret altına alınmış bulunan şahıslar;

F : Rizasile orduya intisap etmiş olan şahıslar.

2 - Bu şahısların Türk ceza kanunu mucibince cezayı müstelzim fiillerden, askerlik vazifelerine taallük eden ve yahut askerlik sıfatını haiz kimse aleyhine işlenmiş olan suçlar ile kışlalarda karargâhlarda, askerî müesseselerde ve iskân konaklama suretile işgal edilen bina ve mahaller içinde işledikleri bütün suçlar dahi askerî mahkemelerde muhakeme olunurlar.

3 - Seferberlikte, bu şahısların umumî ve hususî mahkemelere ait bütün suçları Türk ve askerî ceza kanunlarına tefhikan askerî mahkemelerde görülür.

İKİNCİ MADDE —

1 - Askerî ve umumî mahkemelere tabi müteaddit şahıslar tarafından bir suçun müstereken işlenmesi halinde eğer suç askerî ceza kanununda yazılı olmıyan bir suç ise cümlesinin muhakemesi umumî mahkemelere, eğer suç askerî ceza kanununda yazılı askerî bir suç ise hepsinin muhakemesi askerî mahkemeye aittir.

2 - Seferberlikte birinci halde de şerikler askerî mahkemelerde muhakeme olunur.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Aşağıda yazılı olan şahıslar dahi her kim olursa olsun askerî mahkemelere verilir:

A : Askerî ceza kanununun 93, 94, 95, 100, 101, 102, 124, 125, 127 inci maddelerinde yazılı olan suçları işliyen şahıslar;

B : Harp mintakalarında umumî mahkemeler bulunmaz ise bu mintakalarda suç yapan bütün şahıslar;

C : Askerî ceza kanununun 155, 157, 158, 159, 160 ve 161

Askerî mahkemelerin rüyet edeceği suçlar

Müsterek suçlar

Askerî mahkemelerde muhakeme olunacak diğer şahıslar

inci maddelerinde yazılı suçlular [askerî ceza kanununa tabi oldukları müddetçe],

D : Seferberlikte askerî ceza kanununun 75, 78, 80, 81, 131 inci maddelerinde yazılı suçları işleyenler,

Davaların tecili

DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Muvazzaf ve müstahdem askerî şahısların hizmete girmeden veya silâh altına çağırılmadan evvel işledikleri, müntehası bir seneye kadar hapis cezasını mucip, cürümlerle kabahatlara ait davalar terhislerine kadar tecil olunur.

2 - Seferberlikte muvazzafların ve çağırılacak ruhsatlı ve ihtiyat askerî şahısların, beş sene ağır hapis ve daha ziyade cezayı mucip cürümler müstesna olmak üzere, maznun buldukları cürüm ve kabahatlara ait davalarda hazara veya terhislerine kadar tecil olunur.

3 - Muhakemenin tecili mururu zamanı tadil eder.

İhtiyatlar hakkındaki davaların tecili

BEŞİNCİ MADDE — İhtiyat askerî şahısların hizmet esnasında münhasıran Türk ceza kanununa muhalif olarak yaptıkları fiillerden dolayı bunlar terhisten sonra umumî mahkemelere verilirler.

Ordudan ayrılanların hizmet esnasındaki suçlarının tabi olduğu mahkeme

ALTINCI MADDE — Askerî mahkemelerde muhakemeyi icap eden alâkanın kesilmesi askerî hizmet esnasında yapılan fiiller hakkında askerî mahkemelerin salâhiyetini kaldırmaz. Şu kadar ki işlenen fiil yalnız Türk ceza kanunu mucibince cezayı mucip olur ve askerî bir cürüm ile münasebettar bulunmazsa evvelce ciheti askeriyece takibata başlanılmış olsa bile askerî mahkemelerin salâhiyeti kalmaz.

Sair kanunlara nazaran askerî mahkemelerde muhakeme olunacak şahıslar

YEDİNCİ MADDE — Sair kanunlarda askerî mahkemelerde muhakemesine lüzum gösterilen şahıslar dahi askerî mahkemelerde mahkeme olunur.

Askerî ve umumî mahkemelere tabi iki suç işleyenler hakkında salâhiyetli olan mahkeme

SEKİZİNCİ MADDE — Bir şahış hakkında askerî mahkemelerin vazifeli olduğu bir suç ile umumî mahkemelere ait diğer bir suçtan dolayı aynı zamanda takibata başlanılmış olursa maznun evvel emirde askerî ve sonra umumî suçtan dolayı muhakeme olunur. Askerî mahkemeler bu kabul suçların muhakemesini sür'atle intaç ve umumî suça vaziyet edecek olan mahkemede cezaların içtimaina ait kaideleri tatbik eder.

İstirdat ve tazminat davalarını askerî mahkemeler nasıl görür?

DOKUZUNCU MADDE — Suçlardan mütevellit istirdat ve tazminat davalarını dahi hukuku amme davaları ile birlikte askerî mahkemeler görebilir. Şu kadarki askerî ceza kanunu mucibince re'sen ceza ile beraber hükmolunacak tazminat davaları hakkında şahsî iddiaya lüzum yoktur.

İKİNCİ BAP

Kazaî vazifelerin icrası sureti

Birinci fasıl

Umumî hükümler

ONUNCU MADDE — Askerî suçlarda kazaî vazifeler; âmiri adliler ile bu kanunun üçüncü faslında yazılı askerî mahkemeler tarafından yapılır.

Kazaî vazifeler

ON BİRİNCİ MADDE — Askerî mahkemeler müstakil ve yalnız kanuna tabidir.

Mahkemelerin istiklâli

ON İKİNCİ MADDE — Disiplin cezalarının hüküm ve tatbiki askerî ceza kanununun ikinci kısmında yazılı kaidelere tabidir.

Disiplin cezaları

İkinci fasıl

Âmiri adli

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Âmiri adliler refakatlerinde askerî mahkemeler teşkili kanunen caiz olan kumandan ve muadilleri makamlarla bunların mafevkleridir.

Âmiri Adli

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir mani zuhurunda âmiri adlilik salâhiyeti vekiline intikal eder. Bu maddenin hükmü 15 inci maddede yazılı halde cereyan eder.

Âmiri Adliye vekâlet

ON BEŞİNCİ MADDE — Mirliva ve daha yukarı rütbeyi haiz olanlar hakkında âmiri adlilik salâhiyeti hizada Büyük Erkânı Harbiye reisine seferberlikte Baş Kumandana aittir.

Mirliva ve daha yukarı rütbeyi haiz olanların âmiri adlisi

ON ALTINCI MADDE — Âmiri adliler herhangi bir tahkikata başlamak, devam etmek ve kanun yollarına müraacaat eylemek hususlarında madunlarındaki âmiri adlilere talimat vermek salâhiyetini haizdirler. Fakat başlanmış olan takibatın cereyanına müdahale edemezler.

Âmiri adlilerin madunları hakkındaki salâhiyetleri

ON YEDİNCİ MADDE — Âmiri adlilerin adli salâhiyetleri ancak kendi emirleri altında bulunan şahıslar hakkında caridir. Mevki ve müstahkem mevkiler kumandanları kendi salâhiyetlerinin hududunu tecavüz etmemek üzere:

Mevki ve müstahkem mevkiler kumandanlığının hususî salâhiyetleri

A : Umumî sükûn ve emniyet ve intizamı muhil ve mucibi ceza bir suçu,

B : Tahkimat ve vesaiti müdafaa hakkında mevcut talimat ve mukarrerata muhalif bir suçu,

C : Mevkiin hususî hizmetlerine taallûk eden bir suçu, yapan askerî şahıslar hakkında dahi âmiri adlilik salâhiyetini haizdirler.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Harp hükümlerinin mer'î olacağı ilânedilen mevki ve mıntakaların muhafızı, kuman-

Harp hükümlerini ilân eden mevkiler ve mın-

takalar kumandanlarının âmiri adlîlik salâhiyetleri

Muvakkaten bir askerî birliğe memur edilmişlerin âmiri adlîsi

Âmiri adlîsi olmıyanların tabi olduğu âmiri adlî

Müteaddit suçlardan dolayı başka başka âmiri adlîye tabi olanların Âmiri Adlîsi

Muhtelif âmiri adlîlere mensup muhtelif şahısların âmiri adlîsi

Müteaddit âmiri adlîler arasındaki ihtilâf

Baş kumandanlık tarafından verilecek emir ile âmiri adlîlik salâhiyeti

danı veya en büyük âmiri o mevki veya mıntakadaki bütün askerî şahıslar hakkında kendi salâhiyeti dairesinde âmiri adlîlik sıfatını haizdir.

ON DOKUZUNCU MADDE — Bir askerî birliğe muvakkaten memur edilen şahıslar muvakkat memuriyetlerinin devamı müddetince o askerî birliğin âmiri adlîsine merbuturlar.

YİRMİNCİ MADDE —

1 - Askerî mahkemelere tabi olupta kendileri için âmiri adlî tayin edilmemiş olan şahıslar mıntakasında buldukları veya suç yaptıkları kıt'a âmiri adlîsinin adlî salâhiyeti ne tabidir.

2 - Aynı derecede salâhiyetli âmiri adlî teaddüt ettiği surette, maznunu yakalayan veya tahkikatı önce emreden âmiri adlî rüçhanı haizdir.

YİRMİ BİRİNCİ MADDE — Bir şahıs aynı salâhiyeti haiz âmiri adlîlere tabi müteaddit suçlarla maznun olursa, bunların kâffesi hakkında takibat icrası, en ağır cezalı suç için salâhiyetli âmiri adlîye aittir. En ağır cezayı müstelzim fiilin tayininde esas, bu fiillere mahsus cezaların nevi ve cezalar aynı neviden ise bu cezaların haddi azamidir. Haddi azamlarda müsavi olursa, maznun kendi âmiri adlîsi rüçhanlıdır.

YİRMİ İKİNCİ MADDE —

1 - Bir suçta müteaddit şahıslar methaldar olursa ve bunlar muhtelif âmiri adlînin salâhiyeti dahilinde bulunursa, müşterek mafevk olan âmiri adlî, maznunların cümlesi hakkında tevhidten takibat icrasını emreder. Müşterek mafevk âmiri adlî mevcut değilse alâkadâr âmiri adlîler hangi âmiri adlînin takibatı deruhte edeceğini kararlaştırırlar. Ulaşamazlarsa hizada Büyük Erkânî Harbiye Riyasetine, seferberlikte Baş Kumandanlığa müracaat olunur.

2 - Maznunlardan biri aleyhine evvelce dava açılmışsa salâhiyetli âmiri adlîlerden birinin talebi üzerine Askerî Temyiz Mahkemesinin kararile birleştirilerek takibat yapılır. Birleştirilmiş olan davalar aynı suretle ayrılabilir.

YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Müteaddit âmiri adlîler arasında salâhiyet hususunda ihtilâf olursa müşterek mafevk âmiri adlî ve böyle âmiri adlî yoksa, Askerî Temyiz Mahkemesi salâhiyeti tayin eder.

YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Halin icabına göre bir âmiri adlînin adlî salâhiyetinin muayyen kıt'alara hasrı veya tevsii ve yahut diğer kumandanlara ve makama dahi adlî salâhiyet itası hizada Büyük Erkânî Harbiye Reisliğinden, seferde Başkumandanlıktan verilecek emirle caizdir.

Üçüncü fasıl

Askerî mahkemeler

A. ALAY ASKERÎ MAHKEMELERİ

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Alay ve muadili makamlarda:

Reis: Binbaşı

Bir âza: Bir yüzbaşı veya mülâzim,

Bir âza: Küçük zabıt

den müteşekkil ve yalnız efradı muhakemeye mezun olmak üzere lüzumu kadar (Alay askerî mahkemeleri) teşekkül eder.

Alay askerî mahkemeleri

YİRMİ ALTINCI MADDE — 25 inci maddede yazılı askerî mahkemeler:

A : Askerî ceza kanununun 85 ve 96 inci maddelerinin birinci fıkrasında,

B : Askerî ceza kanununun 116 ve 134 üncü maddelerinin 1 ve 2 numaralı fıkralarında,

C : Askerî ceza kanununun 66,68,74,76,82,83,84,86,96,108,114,117,137,145,147,149,150 ve 151 inci maddelerde gösterilen fiilleri, muhakeme ederler.

Alay askerî mahkemelerinin bakacağı suçlar

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Alay askerî mahkemelerinin reis ve âzısını âmiri adlî her senenin son ayında maiyetindeki zabıtlar ve küçük zabıtlar arasından hizmet sırasile ve tebdil edilmemek üzere bir sene müddetle tayin eder ve aynı müddet içinde bunların meşru mazeretleri vukuunda yerlerine geçecek yedek âzayı da gösterir.

Alay askerî mahkemeleri âzasının tayini

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Kanunen muayyen rütbede zabıt bulunmaz yahut mevcut olanların hâkimlik vazifesini ifa etmelerine askerî maniler bulunursa noksan olan zabıtın yerine bir derece madun veya bir derece mafevk rütbede bir zabıt tayin olunabilir.

2 - Hâkimlik müddeti olan bir sene zarfında bu zabıtlardan veya yedek âzadan biri infisal, eder veya hâkimlik vazifesini ifaya devamlı maniler bulunursa, sene muamelâtının bakiyyesi için başka bir zabıt tayin olunur.

den yedek âzadan biri infisal eder, veya hâkimlik vazifesini ifaya devamlı maniler bulursa, sene muamelâtının bakiyyesi için başka bir zabıt tayin olunur.

3 - Bir zabitle yerine yedek âza olacak zabıt aynı zamanda 62, 63 ve 64 üncü maddeler mucibince hâkimlik vazifesinden menedilmiş ise yalnız menedilmiş olan iş hakkında muadili rütbede bir zabıt hâkimliğe getirilir.

*Reis ve âzanın manileri
zuhuru hali*

YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Zabıtlardan tayin olunacak reis ve âzanın kıt'ada bifiil en az bir sen kumanda ederek hizmet etmiş olmaları ve bir cürüm ile mahkûm olmamaları meşruttur.

Hâkimlik şartları

B. FIRKA VE DAHA YÜKSEK MAKAMLARIN ASKERÎ MAHKEMELERİ

*Fırka ve kolordu ve
Başkumandanlık aske-
rî mahkemeleri*

OTUZUNCU MADDE —

1 - Her firkada ve muadili makamlarda, neferden binbaşıya (binbaşı dahil) kadar olan ve muadili bulunan şahısları muhakemeye mezun lüzumu kadar askerî mahkeme teşekkül eder.

2 - Her kolorduda ve muadili makamlarda, neferden miralaya kadar (miralay dahil) olan şahısları muhakemeye mezun, lüzumu kadar askerî mahkeme teşekkül eder.

3 - Büyük Erkânı Harbiye Reisliği emrinde ve seferberlikte ordularda ve Başkumandanlık emrinde, neferden müşüre kadar şahısları muhakemeye mezun, lüzumu kadar askerî mahkeme teşekkül eder.

*Askerî mahkemelerin
teşkili*

OTUZ BİRİNCİ MADDE — 30 inci maddede yazılı askerî mahkemeler beş hâkimden, yani bir adlî hâkimle (M. 50) dört zabitten teşekkül eder. Adlî hâkimden başka zabıt hâkim sıfatile şunlar tayin olunur:

1 - Maznun efrattan ise: bir binbaşı, bir yüzbaşı, bir birinci mülâzim, bir küçük zabıt;

2 - Maznun küçük rütbede zabıt yahut bir yüzbaşı ise: bir kaymakam, bir binbaşı, iki yüzbaşı;

3 - Maznun binbaşı ise: bir miralay, iki kaymakam bir binbaşı;

4 - Maznun kaymakam ise: bir liva, bir miralay, iki kaymakam;

5 - Maznun miralay ise: bir liva, üç miralay;

6 - Maznun liva ise: bir ferik, üç liva;

7 - Maznun ferik ise: bir birinci ferik, üç ferik;

8 - Maznun birinci ferik yahut müşür ise: iki müşür, iki birinci ferik;

Zabıt hâkimlerin tayini

OTUZ İKİNCİ MADDE — 31 inci maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 numaralarında yazılı olan zabıtlar ile yedek âzalar âmiri adlî tarafından her senenin son ayında, maiyetindeki zabıtlar arasından tebdil edilmemek üzere, bir sene müddetle ve hizmet sırası ile tayin edilir. Bu sıra ancak mücbir sebeplerle değiştirilebilir.

*Baş kumandanlık mah-
kemesinin zabıt âzası-
nın tayini*

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - 31 inci maddenin 6, 7 ve 8 numaralarında yazılı zabıt sınıfından hâkimler hazarda Büyük Erkânı Harbiye Reisi ve seferberlikte Baş Kumandan tarafından tayin olunur.

2 - 31 inci maddenin 6, 7 ve 8 numaralarında yazılı maznunlar hakkında 28 inci maddenin 1,2 ve 3 üncü fıkralarında yazılı haller sebebiyle askerî mahkeme teşkili mümkün olmadığı takdirde maznunlardan makamca yüksek olan zabıtlar, ve yine mümkün olmazsa en yüksek kumanda makamından itibaren sıra ile aşağıdaki derecelerde bulunan kumanda mevkilerini işgal eden zevat hâkimliğe tayin olunur.

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Maznun askerî memur veya adlî hâkim ise mahkeme maaşça muadili olan zabıt derecesinde teşkil olunur. Mahkeme âzadan bir zabıt hâkim yerine bunların kendi sınıfından birisi hâkimliğe tayin olunur.

Askerî memurlara mahsus mahkeme

2 - Muhtelif sınıflara mensup olanların muhakemelerin de mahkeme âzası adedini geçmemek ve en yüksek maznun zabıtın sınıfı takdim edilmek üzere kendi sınıflarından birer âza bulundurulur.

OTUZ BEŞİNCİ MADDE —

1 - Maznun askerî şahıs ve memurlardan değilse, askerî mahkeme 31 inci maddenin birinci numarasına göre teşkil olunur. Âmiri adlî lüzum görürse daha yüksek bir mahkeme teşkil edebilir.

Asker olmıyanlarla harp esirlerine mahsus mahkemeler

2 - Böyle bir maznun, askerî şahıs ve memurlarla birlikte muhakeme olunacak ise askerî mahkeme askerî eşhasa ve memura göre teşkil olunur.

2 - Harp esiri olan zabıtların askerî mahkemelerinin teşkilinde rütbeleri imkân nispetinde gözetilir.

OTUZ ALTINCI MADDE — Birlikte muhakemeleri icap eden müteaddit maznunlar muhtelif rütbe sahiplerinden buldukları takdirde en yüksek rütbelisinin tabi olduğu askerî mahkeme cümlesi hakkında davayı görmeğe salâhiyetlidir.

Muhtelif rütbede bulunan maznunlara mahsus mahkeme

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Askerî mahkemelerde zabıt sınıfından tayin edilecek hâkimler hakkında 28 ve 29 uncu maddelerin hükümleri tatbik olunur.

Hâkimlik şartları

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Askerî mahkemeler:

Askerî mahkemelerin vazifeleri

A : Bu kanunla halledilmesi ve bir karara bağlanması kendilerine tevdi olunan işleri tetkik ve bunlar hakkında karar vermek;

B : Alay askerî mahkemelerinin salâhiyeti içinde olmıyan suçları muhakeme etmek ve bunlar hakkında hüküm vermek ile mükelleftir.

C. ASKERÎ TEMYİZ MAHKEMESİ

OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Askerî Temyiz Mahkemesi işbu kanun hükümlerile hal ve faslı kendisine tevdi edilen hususlardan başka temyizen tetkikat icrasına ve hüküm ve karar vermeğe memurdur.

Askerî Temyiz mahkemesi

KIRKINCI MADDE — Askerî Temyiz Mahkemesinden ferik ve daha yukarı rütbeden bir reis ile birde ikinci reis bulunur. İcra Vekilleri Heyetinin karare ile ve kararname ile iki sene müddetle tayin olunurlar. İdarî muamelâtın tedviri birinci reise aittir.

Reisler

KIRK BİRİNCİ MADDE —

1 - Askerî Temyiz Mahkemesi iki daireden teşekkül eder.

Temyiz mahkemesi daireleri ve teşekkülleri

Her daire reisi de dahil olduğu halde, üç askerî ve iki adlî âzadan terekküp eder. Askerî temyiz mahkemesinde iki askerî ve iki adlî âza mülâzimi bulunur.

2 - Askerî Temyiz mahkemesinin askerî âzaları ve âza mülâzimleri iki sene müddetle tayin olunur. Âzalar liva ve daha yukarıdaki rütbelerden, âza mülâzimleri de miralaylardan intihap olunur. Zaruret halinde âzanın da miralay ve âza mülâziminin kaymakam rütbesinde olması caizdir.

Temyiz heyetinin tayini

KIRK İKİNCİ MADDE — Askerî Temyiz Mahkemesi müddei umumisi ve muavinleri ve askerî ve adlî âzaları ve âza mülâzimleri kararname ile tayin olunur. Adlî âzaların kırk yaşını ikmal etmiş olmaları meşruttur,

Askerî temyiz mahkemesi adlî âzasile müddei umumisinin intihabı

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Askerî Temyiz Mahkemesi adlî âzaları en yüksek adlî hâkimlerden, Millî Müdafaa Vekâletince verilen kıdem defterine göre askerî temyiz umumî hey'etince intihap olunacak üç kişi arasında Millî Müdafaa Vekili birini intihap etmek suretile tayin olunur.

2 - Askerî Temyiz Mahkemesi Müddei Umumisini, askerî temyiz âzaları meyanından, doğrudan doğruya Millî Müdafaa Vekili intihap eder.

Adlî âzasının hukuku

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Askerî Temyiz Müddei Umumisi ve adlî âzası altıncı derece Adliye hâkimlerinden sayılır ve bunların haiz oldukları haklara maliktir. İtibar ve haysiyete münafi ve Adliye kuvveti hakkında umumî hürmet ve itimadı giderir bir fiil ve harekette buldukları anlaşılır, yahut bir sene hapis ve daha ağır cezayı müstelzim bir suçtan veya namus ve haysiyete dokunur bir fiilden mahkûm olurlarsa hakimlikten çıkarılır.

Reislik ve mahkemeyi idare vazifeleri

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Askerî Temyiz Mahkemesi dairelerinde reisler reislik vazifesini görür. Reisin manii zuhurunda en kıdemli asker âza bu vazifeyi yapar ve en kıdemli adlî âza muhakematı idare eder.

Müzakere usabı

KIRK ALTINCI MADDE — Askerî Temyiz Mahkemesi daireleri: reis ve iki askerî ve iki adlî âzanın huzurile karar ve hüküm verir.

Heyeti umumiyeye

KIRK YEDİNCİ MADDE —

1 - Heyeti umumiyeye reis dahil olduğu halde, dört askerî ve üç adlî âzadan teşekkül eder.

2 - Heyeti umumiyede tetkik edilecek her hangi bir meselenin müzakeresinde ve kararında o iş hakkında evvelce temyiz dairelerinde rey vermiş olan âzalardan bir askerî ve bir adlî âza iştirak etmez.

3 - Kararlar ekseriyetle verilir.

Reylerin toplanması

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Askerî Temyiz Mahkemesi dairelerinde reyler şöyle verilir: Evvelâ raportör rey verir. reis her halde en son rey verir. Muhakemeyi idare eden

adlı âza reisten bir evvel rey verir. Rütbece ve kıdemce diğerrinin dununda bulunan fevkinda bulunandan daha evvel rey verir.

Dördüncü fasıl

Askerî adlı hâkimler ve zabiti adliler

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Âmiri adliler refakatinde askerî adlı hakimler bulunur. Alay kumandanları ve muadilleri nin refakatinde bu vazifeyi zabitler yapabilir. ve bunlara zabiti adlı denir.

*Askerî adlı hâkimler
ve zabiti adlı*

ELLİNCİ MADDE — Askerî adlı hâkimler kararname ile tayin olunurlar ve Millî Müdafaa Vekilinin emrile muhakeme altına alınırlar.

*Askerî adlı hâkimlerin
tayin ve muhakemeleri*

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Askerî adlı hâkimi olmak için hâkimler kanunu mucibince hâkimliğe kabul şartlarını haiz ve bir hukuk mektebinden mezun olmak ve her derece hâkimliğe terfi için muayyen müddeti askerî hâkimlikte ikmâl etmek şarttır.

*Askerî adlı hâkimlik
şartları*

Muvakkat fıkra : Ancak bir defaya mahsus olmak üzere Adliyeden alınacak hâkimler işbu son şarta ve umumiyetle askerî adlı hâkimler 1455 numaralı kanunun 5 inci maddesindeki imtihan şartına tabi değildir.

ELLİ İKİNCİ MADDE — Askerî adlı hâkimler, hakimler kanunundaki dereceler için muayyen müddetleri askerî hâkimlerde ikmâl etmek şartile, o derecelerde hukuku haiz birinci sınıf adliye hâkimlerinden olup cürüm ve muhilli haysiyet hareketleri vukuunda haklarında 44 üncü madde hükmü tatbik olunur.

*Askerî adlı hâkimlerin
vazifeleri*

2 - Askerî adlı hâkimler ilk ve son tahkikatta hâkimlik vazifesini yaparken muadilleri Adliye hâkimlerinin giydikleri resmî hâkimlik elbisesi giyerler.

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Seferberlikte askerî Adliye kadroları ihtiyat zabitlerinden ikmal olunur. Bunların Adliyede hâkimlik etmiş bulunmaları veya hukuk mektebinden mezun olmaları meşruttur ve bu vazifedeki hizmetleri askerlik hizmetinden sayılır.

Seferberlikte askerî adliye kadroları

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Askerî adlı hâkimler, askerî mahkemelerde hâkimlik vazifelerini yaparlarken, müstakildirler.

*Askerî adlı hâkimlerin
mes'uliyetleri*

2 - İlk tahkikat sırasında âmiri adlinin emir ve kararlarını, kanun başka suretle emretmedikçe, âmiri adlı ile beraber bu tahkikat işile tavgiz edilmiş olan askerî adlı hâkim de imza eder.

3 - Askerî adlı hâkim, âmiri adlinin bir emir ve kararını kanun ve nizamlara muhalif görürse, itiraz edecektir. İtiraz neticesiz kalırsa, âmiri adlinin emir ve talimatı yapılmakla beraber halin cereyanını gösterir bir zabıt tanzim olunarak

emrin taallük ettiği meseleye ait dosyaya askerî adlî hâkim tarafında konur. Bu dosya âmiri adlî tarafından hemen Askerî Temyiz Mahkemesine gönderilir. Bu bapta mahkemece verilecek karara ittiba mecburidir.

Adlî hâkimlerin manii zuhurunda yapılacak muamele

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Askerî adlî hâkimlerin manileri zuhurunda yerlerine ancak hâkimliğe mezun zevat ikame edilebilir.

Zabiti adlilerin haiz olmaları lâzımgelen şartlar

ELLİ ALTINCI MADDE — Zabiti adliler âmiri adlî tarafından yüzbaşı veya mülâzim rütbesinde zabitlerden tayin edilir. Bunların kıt'ada en az bir sene hizmet etmiş olmaları şarttır.

Beşinci fasıl

Askerî Temyiz Müddei Umumiliği

Askerî temyiz mahkemesinde müddei umumilik

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Askerî Temyiz mahkemesinde bir müddei umumî ile lüzumu kadar muavini bulunur.

Altıncı fasıl

Kâtipler

Kâtipler

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Askerî Temyiz Mahkemesi ile müddei umumilik kalemlerine ve âmiri adliler ile diğer askerî mahkemelerde kâtiplik vazifesini görmek için lüzumu kadar askerî şahıslar istihdam olunur.

Yedinci fasıl

Askerî adliye işlerine nezaret

Askerî mahkemelerin idare işlerine nezaret

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Askerî mahkemelerin idarî işleri müteselsilen ve askerî kaza vazifesini icraya nezaret münhasıran Millî Müdafaa Vekiline aittir. Bu nezaret hakkına istinaden kazaî işlere müdahale edilemez

Teftiş

ALTMİŞİNCİ MADDE — Muhakeme usulüne dair kanun hükmile bütün kanunların ve askerî hizmetlere ait nizam ve talimatların doğru bir surette tatbik edilip edilmediğini tetkik için askerî mahkemelerin katiyet kesbetmiş olan hükümlerile beraber dosyaları her üç ayda bir aşağıdaki usul üzere tetkik edilir:

Alay mahkemelerinin ilâm dosyaları fırka, fırka ilâm dosyaları kolordu kumandanları nezdindeki askerî adliye hâkimleri tarafından tetkik olunur. Bu tetkikler neticesinde gerek alay ve gerek fırka askerî mahkemeleri hüküm ve kararlarının son altı ay zarfında istilzam ettiği tenkitler ile daha büyük makamlar nezdindeki askerî mahkemelerin dosyaları her altı ayda bir Askerî Temyiz Mahkemesine gönderilir. Askerî Temyiz Mahkemesince yapılan tetkikler

neticesi, lâzım gelen muameleler yapılmak üzere, ait olduğu makama tebliğ olunur.

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Askerlik adliyesini daimî surette teftiş ettirmek üzere lüzumu kadar müfettiş ve müfettiş muavinlerinden mürekkep bir teftiş hey'eti teşkil olunur.

Müfettişler

Bu müfettişler ve muavinleri askerî adliye hâkimleri arasından, Millî Müdafaa Vekili tarafından tayin olunur. Müfettişlerin vezaiifi hakkında Millî Müdafaa Vekâletince bir nizamname yapılacaktır.

İKİNCİ KISIM

Muhakeme usulleri

BİRİNCİ BAP

Umumî hükümler

Birinci fasıl

Hâkimin davaya bakmaması ve reddi

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Hâkim aşağıda yazılı olan hallerde hâkimlik vazifesini yapmaz:

Hâkimin davaya bakmayacağı haller

A : Suçtan kendisi zarar görmüşse;

B : Sonradan kalksa bile maznun veya mağdur ile aralarında evlilik veya vasayet rabitası bulunmuş veya bulunuyorsa;

C - Maznun veya mağdurun ne sebepten veya sebepten usul veya furuu veya bunlarla evlât edinme rabitası veyahut maznun veya mağdur ile aralarında üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) nesepten veya kendisile sihriyetten hasıl olan evlilik kalmasa bile ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) sebepten civar hısımlığı olursa;

D - Ayni davada âmiri adlî olmuş, ilk tahkikatta müstantiklik, mağdur veya maznun müdafiliğini yapmış veya âmir sıfatile vak'a hakkında rapor vermiş bulunuyorsa;

H : Ayni davada şahit veya ehli hibre sıfatile dinlenmiş ise.

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Aleyhinde kanunî yollardan birine müracaat edilmiş olan bir hükme iştirak eyleyen hâkim, mafevk mahkemece, bu hükme dair verilecek karara iştirak edemez.

Karara iştirak edemiyen hâkim

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE —

Hâkimi ret sebepleri

1 - Hâkimin vazifesini yapmaktan memnu olduğu hallerde reddi istenilebileceği gibi bitaraflığını şüpheye düşürecek diğer sebeplerden dolayı da reddi talep olunabilir.

2 - Maznun, davacı, müddei umumî ve Askerî Temyiz Mahkemesinde müddei umumî ret talebinde bulunabilir. Bunlardan her hangi biri tarafından talep olunursa hükme iştirak edecek hâkimlerin isimleri kendilerine bildirilir.

*Hâkimi ret talebinin
zamanı ve usulü*

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE —

1 - Bitaraflığı şüpheye düşürecek sebeplerden dolayı bir hâkimin reddi talebi askerî mahkemelerde iddianamenin okunmasına kadar ve Askerî Temyiz Mahkemesinde rapor-tör âza tarafından raporunun okunmasına kadar dermeyan edilebilir.

2 - Hâkimin reddi askerî şahıslar tarafından hâkimin mensup olduğu mahkemeye verilecek istida ile yahut bu hususta bir zabıt varakası tanzim edilmek üzere bir zabiti adlî veya bir askerî adlî hâkimine veya inzibat cezası vermek salâhiyetini haiz en yakın âmire yapılacak bir beyan ile olur.

3 - Sair şahıslar tarafından ya arzuhal ile askerî mahkemeye müracaat veya alâkadarların tabi olduğu sulh hâkiminin veya bu vazifeyi gören mahkemenin kâtibine bir zabıt varakası tanzim edilmek üzere beyan ile olur.

4 - Serbest bulunmayan maznunlar bu baptaki beyanlarını nezarete memur olan zabıtlere veya hapishanenin bulunduğu sulh hâkimine zaptettirir.

*Ret talebinin ispatı ve
karar verecek mahkeme*

ALTMİŞ ALTINCI MADDE —

1 - Reddi talep eden taraf sebebini ispat ile mükelleftir; yemin delil olmaz. Mahkeme reddi istenilen hâkimden ret sebebi hakkında izahat istiyebilir. Hâkim de ret sebepleri hakkındaki mülâhazalarını bildirir.

2 - Hâkimi ret talebine, mensup olduğu, mahkemece karar verilir. Ancak reddolunan hâkimin müzakereye iştirak edememesinden mahkeme teşekkülü kabul olmazsa yalnız bu bapta karar ittihazi için yerine başka bir hâkim tayin olunur.

3 - Reddolunan hâkim ret talebinin muhik olduğunu tasdik ederse ret hakkında bir karar verilmez.

4 - Bir hâkim reddini mucip sebepleri bildirir, yahut bazı haller bir hâkimin hâkimlik vazifesini ifadan memnuiyeti zammını tevlit ederse, bu bapta bir talep olmasa bile Askerî Temyiz Mahkemesi re'sen de karar verebilir.

5 - Redde karar verilirse, reddolunan hâkimin yerine ancak o hâdise için, yeni bir hâkim tayin olunur.

Ret talebine dair müracaat edilecek kanun yolu

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Reddin kabulüne dair olan kararlar kat'idir. Reddin kabul edilmemesine müteallik kararlar aleyhine ancak esas hüküm ile birlikte temyiz yoluna müracaat olunabilir.

*Mahkeme haricindeki
askerî adlî hâkimlerin
reddi*

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — 62 ve 64 üncü maddelerle 66 ncı maddenin 1,3,4,5 numaralı fıkraları hükümleri tahkikat işleri haricindeki muamelâtı ile vazifedar olan zabiti adlî ve askerî adlî hâkimler ve zabıt kâtipleri hakkın-

da da tatbik olunur. Bunlar hakkındaki ret talepleri âmiri adliye verilir. Âmiri adlinin bu baptaki kararı kat'idir.

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Âmiri adlî kendisinde 62 inci maddenin A, B, C, H fıkralarında beyan olunan sebeplerden biri mevcut olduğunu anlarsa, yalnız o iş için, âmiri adlilik vazifesini usulen emir ve kumandadaki vekiline devreder. Aynı hal âmiri adlinin bitaraflığını şüpheye düşürecek başka sebepler mevcut olduğu takdirde dahi caridir.

Âmiri adlînin salâhiyetini vekiline devredeceği haller

İkinci fasıl

Kararlar, tebliğ, tefhim

YETMİŞİNCİ MADDE — Aleyhine kanunî yollara müracaat mümkün olan veya bir talebin reddine dair bulunan kararların sebepleri yazılmak lâzımdır.

Sebepleri yazılmak lâ olan kararlar

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE —

1 - Alâkadar olan tarafın yüzüne karşı verilen kararlar kendisine tefhim olunur. Bilhassa muvazzaf ve müstahdem efrada anhyacakları surette tefhim şarttır. İstenirse mahkeme kararın bir suretini de verir. .

Tefhim ve tebliğ

2 - Diğer kararlar tebliğ olunur.

3 - Tebliğ veya infaz edilecek kararlar âmiri adliye, Askerî Temyiz Mahkemesinde Müddei Umumiye verilir. Bunlar tebliğ veya infaz için icabeden tedbirleri alırlar.

YETMİŞ İKİNCİ MADDE —

1 - Tebliğ, tebliği muktazi evrakın tasdik edilmiş bir suretinin alâkadara tevdiinden ibarettir.

Tebliğ

2 - Tasdik bir zabiti adlî veya bir askerî adlî hâkim tarafından yapılır.

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Alakadar olan taraf mevkuf ise tebliğ edilen varaka talebi halinde kendisine okunup anlatılır.

Mevkufalara tebliğ

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Muvazzaf ve müstahdem askerî şahıslara icap eden tebliğ mafevk makam marifetile ve alakadardan alınacak bir makbuz mukabilinde yapılır.

Tebliğ usulleri

2 - Bu makbuzda tebliğ edenin imzası bulunmak ve tebliğ mahal ve zamanı gösterilmek lâzımdır.

3 - Muvazzaf ve müstahdem askerî şahıslardan gayrisine lâzımgelen tebliğat makbuz mukabilinde askerî memurlar veya Cümhuriyet müddei umumiliği vasıtasile bu işle tavzif edilmiş adliye memurları marifetile yapılır.

4 - Hukuk muhakeme usullerinin tebliğata dair olan hükümleri askerî mahkemelerde dahi caridir.

5 - Âmiri adliye yapılacak tebliğler, tebliğ olunacak varakanın kendisine gösterilmesile olur. Bu tebliğ bir mehil başlangıcı olursa işaret eder.

Yabancı memleketlerde sefer halinde bulunanlara tebliğ

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE —

1 - Yabancı memleketlerde bulunan veya sefer halinde askerî bir kıt'aya mensup yahut hizmette bir sefineye merbut olan şahıslara tebliğat, bunların mafevki olan birlik kumandanlığı vasıtasile yapılır.

2 - Yabancı memleketlerde askerî şahıslardan başkasına tebligat ceza usulü muhakemeleri kanununa tevfikan yapılır.

İlân suretile tebliğ

YETMİŞ ALTINCI MADDE — Bir maznuna yukarıki maddeler mucibince tebligat yapılamaz, yahut yabancı memlekette bulunup ta kanunda yazılı hükümlere göre tebligat yapılmak kabil olmaz ve böyle bir tebliğden netice hasıl olmazsa, ceza muhakemeleri usulü kanununa tevfikan ilân suretile tebligat yapılır.

Üçüncü fasıl

Mehiller ve eski hale getirme

Mehiller

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE —

1 - Günle tayin edilen mehillerde mehilin cereyanını istilzam eden tebliğ veya vak'a günleri hesaba katılmaz. Mühlet verilen şahsın hukukunu muhafazaya askerî hizmetlerin mani olduğu günler mühlette hesaba dahil edilmez; fakat bunun resmî vesikalarla ispatı lâzımdır.

2 - Mehil hafta veya ay olarak tayin edilmiş ise, cereyana başladığı gün, son haftada isim ve son ayda sayı itibarile tekabül eden günün tatil saatinde ve şayet ay sonunda başlayıp ta nihayet bulduğu ayda sayı itibarile mukabil gün yoksa ayın son gününde biter.

3 - Son gün cumaya veya herhangi bir tatile tesadüf ederse, mehil tatilin ertesi günü biter.

4 - Kendisine mehil verilen kimsenin ikametgâhı muamele yapacağı mahalden uzak ise hukuk usulü muhakemeleri kanununun 164 üncü maddesi hükmü tatbik olunur.

Eski hale getirme

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Askerî hizmetler, mücbir sebepler, beklenilmeyen, sakınılması kabil olmıyan hadiseler neticesi olarak bir mehle riayet imkânsızlığı hasıl olursa, mehlin bitmesinden hasıl olacak neticeye karşı eski hale getirme talep edilebilir.

2 - Yapılan bir tebliğden kusuru olmaksızın haberdar olmamak keyfiyeti beklenilmeyen ve sakınılması kabil olmıyan hallerdendir.

Eski hale getirme talebi

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE —

1 - Eski hale getirme arzuhalı maniiin kalkmasından bir hafta içinde verilmek lâzım gelir. Bu arzuhal mühlete riayet halinde usule dair muameleler hangi makam ve mahkemede yapılacak idise oraya verilir.

2 - Arzuhal veren mehle riayet etmemesinin sebeplerini ve delillerini bildirir ve usule dair yapmadığı muameleyi bu arzuhalı verdiği anda yapmakla mükelleftir.

SEKSENİNCİ MADDE —

1 - Mehil için usul muamelesi yapılmış olsa idi esasa hangi mahkeme hükmedecek idise, eski hale getirme arzualı hakkında da o mahkeme karar verir.

2 - Usulü dairesinde bir talep olmasa bile eski hale getirme hakkında resen de karar verilebilir.

3 - Eski hale getirme talebinin kabulüne dair kararlar kat'idir. Ancak bu talebin reddine dair olan kararlar aleyhine bu kararın tebliğinden bir hafta zarfında Askerî Temyiz Mahkemesinde itiraz edilebili. Seferberlikte ve seferî sefinede itiraz hakkı yoktur.

SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Eski hale getirme arzualı evvelce verilen karar ve hükümlerin icrasını tehir etmez. Ancak mahkeme icranın tehirine karar verebilir.

Arzualın merci'i ve eski hale getirme hakkındaki kararlar

Eski hale getirme talebinin tesiri

İKİNCİ BAP

Hukuku amme davası

Birinci fasıl

İlk tahkikat

SEKSEN İKİNCİ MADDE —

Askerî suçlara dair ihbar ve şikâyetler muvazzaf ve müstahdem şahıslar tarafından yapılacak ise silsilei meratip yolile maznunun mafevki olan makama yapılır.

2 - Bu gibi ihbar ve şikâyetler birinci fıkrada yazılı şahıslardan başkası tarafından yapılacaksa ceza mahkemeleri usulü kanunu hükümleri dairesinde yapılır. Maznunun mafevki makama müracaat da kâfidir.

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Cümhuriyet müddei umumiliklerine ve sair zabita makam ve memurlarına vaki olan ihbarlar derhal maznunun mafevki olan makama tebliğ olunur.

2 - Askerî mafevk, madunun kendisine ihbar olunan veya sair suretle ittilâna vasil olan suçları hakkında askerî mahkemelerce takibat yapılacaksa maznuniyet sebeplerini ve delillerini ihtiva eden bir vak'a raporu tanzim ile âmiri âdliye gönderir.

3 - Cümhuriyet müddei umumileri diğer zabita makam ve memurları ve askerî mafevk, hadisenin subut vasıtalarını ve delillerini ziyadan vikaye için âmiri adlînin müdahalesine kadar tehiri caiz olmıyan tedbirleri alırlar.

4 - Her hangi bir adlî tahkikata süratle başlamak muk-tazi olduğu takdirde, askerî mafevkin veya emniyet hizmeti gören makamlarla askerî ve adlî zabita memurlarının talebi üzerine ve fevkalâde hallerde bilâ talep en yakın askerî adlî hâkim veya adliye müstantıkları bu tahkikatı yaparlar.

5 - Zaruret halinde bu tahkikat bir zabiti adlî tarafın-

Suçların ihbarı

İlk tedbirler

dan dahi yapılır. Tahkikat neticeleri derhal âmiri alîye bildirilir. Âmiri adlî kendisini takibatta salâhiyetli görmezse salâhiyetli makama tevdi eder.

Şüpheli ölüm ihbarı

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Muvazzaf ve müstahdem askerî şahıslardan bir ölünün tabîî sebeplerden ölmediği şüphesini verecek emareler olursa ve yahut hüviyeti mechul askerî bir şahsın ölüsü bulunursa askerî ve sivil zabita memurları ve köy muhtarları keyfiyeti Cümhuriyet müddei umumisine ihbar etmekle beraber en yakın askerî makama da bildirmekle mükelleftir.

2 - Ölünün defni ancak askerî makamın ve zaruret halinde Cümhuriyet müddei umumisinin veya sulh hâkiminin yazılı ruhsatına bağlıdır.

Adliye muavenet

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Askerî kazaya tabi olmıyan bir fiilden dolayı askerî şahıslar hakkında adliyece yapılacak tahkikatta kolaylık ve yardım gösterilir.

Hazırlık tahkikatı

SEKSEN ALTINCI MADDE —

1 - Âmiri adlî bir ihbar ile veya her hangi bir suretle bir suçun vukuunu öğrenir öğrenmez, dava açılmasına lüzum olup olmadığına karar vermek üzere, bir hazırlık tahkikatı yapılmasını emreder.

2 - Hazırlık tahkikatına alaylarda bir zabiti adlî ve mafevk makamlarda bir askerî adlî hâkim memur edilir. Basit işlerde disiplin âmirleri vasıtasile yapılacak tahkikat kâfidir.

3 - Maznun cürmü itiraf etmiş olsa bile, zati vak'anın tahkiki muktazidir.

4 - Âmiri adlî ihbar üzerine takibata lüzum görmezse, bu bapta verilen karar sebeplerile birlikte dosyasına konur.

5 - Yapılan hazırlık tahkikatı hukuku âmme davasının açılmasını haklı göstermeğe kâfi değilse âmiri adlî tahkikata mahal olmadığına karar verir ve bu karar sebeplerile birlikte dosyasına konur.

6 - 4 ve 5 numaralardaki kararlar suçtan zarar gören varsa ona tebliğ olunur. Suçtan zarar gören kimse bu karar aleyhine tebliğden on beş gün içinde mafevk âmiri adlî nezdinde itiraz edebilir. Mafevk âmiri adlinin kararı kat'idir.

İnzibat cezasının takibata tesiri

SEKSEN YEDİNCİ MADDE —

1 - Askerî ceza kanununun 18 inci maddesinde yazılı hallerde fiil salâhiyetli disiplin âmiri tarafından bir disiplin cezasile cezalandırılmış ise artık askerî mahkemede takip edilemez.

2 - Âmiri adlî bizzat daha yüksek disiplin âmiri değilse disiplin âmirinin askerî mahkemeye sevk hakkındaki reyine muhalif olarak, disiplin cezasını kâfi sayıp askerî mahkemede takibattan istinkâf edemez.

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE —

Vatan, Cümhuriyet ve Reiscümhur ve Teşkilâtı Esasiye kanunu aleyhinde yapılan hiyanet fiillerinden dolayı âmiri adliler hemen silsilei meratip yolile en büyük kumanda makamına malûmat verirler.

*Vatan, cümhuriyet re-
isi cümhur aleyhine
yapılan hiyanet fiille-
rinin ihbarı*

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Yapılan hazırlık tahkikatı hukuku âmme davasının açılmasını haklı göstermeğe kâfi ise âmiri adlî ilk tahkikatın açılmasını emreder.

İlk tahkikatın açılması

Bu tahkikatın icrasına memur edilen bir zâbiti adlî veya askerî adlî hâkim müstantık sıfatile maznunun yalnız aleyhine olan hususları değil lehine olan cihetleri de arar ve gaip olmasından korkulan delillerin toplanmasına çalışır.

DOKSANINCI MADDE —

1 - 89 uncu maddede yazılı maksada varmak için şahitlerle ehli hibrenin yeminli ifadelerinin alınmasında dahil olmak üzere, müstantık her nevi tahkikatı yapar ve aynı maksada binaen bilcümle makamlar ve müesseselerden malûmat isteyebilir. Adlî ve askerî müstantıklar vasitasile istinabe yapar.

Müstantıkın salâhiyeti

2 - Bu bapta talepler kaideten âmiri adlî ve müstantık tarafından imza edilir.

DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Askerî ve mülkî inziyat memurları müstantık tarafından vaki olan talepleri yapmakla mükelleftir.

*Müstantıkın taleplerini
icrası*

DOKSAN İKİNCİ MADDE —

1 - Her tahkikat muamelesi bir zabıt varakasile tespit edilir. Ehemmiyetsiz işlerde bir derkenar yazılması kâfidir. Zabıt varakası, müstantıklık ile tahkikat esnasında hazır bulunan zabıt kâtibi tarafından ve derkenarlar yalnız müstantık tarafından imza edilir.

Zabıt varakası

2 - Maznunun, şahitlerin ve ehli hibrenin dinlenmesinde zabıt kâtibi bulunur. Zaruret halinde ehil ve münasip biri bu vazifeyi yapabilir.

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Zabıt varakası, tahkikat muamelesinin nerede ve ne vakit yapıldığını ve bu muameleye iştirak eden veya bunda alâkası olanların isimlerini ve muhakeme usullerinin esaslı merasimine riayet edilip edilmediğinin anlaşılmasına müsait olacak izahatı da ihtiva eder.

*Zabıt varakasının tan-
zimi*

2 - Muamelelerde hazır bulunan alâkadarlarca tasdik olunmak üzere zabıt varakasının kendilerine taallûk eden cihetleri okunur veya kendilerine okutturulur ve bu tasdik zabıt varakasına yazılarak alâkası olanlara imza ettirilir. İmzadan kaçınılırsa sebepleri yazılır.

DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Keşif ve muayenenin icrası sırasında müddei umumî, maznun veya müdafii bulunabilir.

*Keşif, muayene, şahit
ve ehli hibre işlerinde
bulunacaklar*

2 - Bir şahit veya ehli hibrenin duruşma sırasında hazır bulunmayacağı umulan veya meskeninin uzaklığı sebebiyle bulunması güç görülen hallerde bunların dinlenmesinde dahi aynı hüküm caridir.

3 - Bu işlerde hazır bulunmak hakkını haiz olanlara, işin geri kalmasına meydan vermemek kaydile, bu işin yapılması gününden evvel haber verilir.

4 - Muvazzaf veya müstahdem askerî şahıslar ile mevkuf bulunan maznunlar vazifelerini yaptıkları veya mevkuf tutuldukları bina dahilinde yapılacak işlerde hazır bulunmayı isteyebilirler.

5 - Bu işlerde hazır bulunmağa mezun olan kimseler kendilerine ait mani sebeplere istinaden işin başka güne bırakılmasını isitileyemezler.

Maznunun hazır bulunmayacağı hal

DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Maznunun hazır bulunması şahitlerden birinin hakikata muvafık şahadet etmesine mani olacağından korkulursa o işte maznunun bulunmamasına karar verilebilir.

Âmiri adlînin teftiş salâhiyeti

DOKSAN ALTINCI MADDE —

1 - Âmiri adlî her vakit dosyaları gözden geçirerek tahkikatın hal ve vaziyeti hakkında malûmat ve meselenin tavrı için elverişli gördüğü tedbirleri almağa salâhiyetlidir. Şu kadarki tahkikat işlerine iştirak etmeğe mezun değildir.

2 - Hususî mulâhazalardan dolayı muvafık görürse tahkikatı talep eden âmiri adlî muamelei tahkikiyede hazır bulunup zabıt varakasını müstantık ile birlikte imza etmek üzere maznunun rütbesinde veya mafevki rütbede bir zabıt tayin edebilir. Bu zabıtın zabıt varakası münderecatına karşı bir itirazı varsa altına yazar.

3 - Müstantık muamelâtı tahkikiyede hazır bulunmak ve zabıt varakasını müştereken imza etmek üzere, kendisine bir zabıt terfikini âmiri adlîden talep etmeğe salâhiyetlidir.

İlk tahkikatın gayesi

DOKSAN YEDİNCİ MADDE — İlk tahkikat maznun hakkında son tahkikatın açılmasına veya muhakemesinin menine dair bir karar verilmeğe müsait bir derecede bütün delillerin toplanmasını ve elde edilmesini tazammun eder.

Müstantığın kendiliğinden yapabileceği tahkikat

DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Tahkikat esnasında askerî başka bir suç hakkında bir zam hasıl olduğu takdirde müstantık acele hallerde bu bapta icabeden tahkikat muamelâtını dahi bilâ talep yapar.

2 - Bu tahkikatı havi evrak, icabeden emrin verilmesi için derhal âmiri adliye gönderilir.

Seferberlikte ilk tahkikat

DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Seferberlikte ve seferî sayılan sefinde bu fasılda yazılı ilk tahkikattan sarfı nazar edilebilir. Her halde bu tahkikat mümkün olduğu kadar tahdit ve tesri edilecektir.

İkinci fasıl

Tahkikata müteallik mühtelif tedbirler

A - MAZNUNA SORĞU

YÜZÜNCÜ MADDE —

- 1 - Muvazzaf, müstahdem askerî şahıslardan maznunlar, sorgu için âmirleri tarafından emir yolile gönderilir.
- 2 - Mevkuf olanlar, muhafaza altında gönderilir.

*Maznun askerlerin
celbi*

YÜZ BİRİNCİ MADDE —

- 1 - Asker olmıyan maznunlar sorgu için celpname ile davet olunur. Gelmezse zorla getirileceği celpnameye yazılır.
- 2 - Hakkında tevkif müzekkeresi kesilmesi için kâfi sebepler bulunan maznunun ihzarı emrolunabilir. Evvelce celpname tebliğ edilmeksizin ihzarı emretmeğe âmiri adlı ve müstacel hallerde müstantık salâhiyetlidir.

*Asker olmıyan maz-
nunların celbi*

- 3 - İhzar müzekkeresi açıkça maznunun kim olduğunu ve şeklini, kendisine atfedilen suçu ve zorla getirilmesi sebeplerini muhtevi olur.

- 4 - İhzar müzekkeresi ile yakalanan, hemen ve mümkün olmazsa, nihayet 24 saat için de sorguya çekilir ve bu müzekkere ile ancak bu müddet içinde mevkuf tutulabilir.

YÜZ İKİNCİ MADDE —

- 1 - Maznun evvelce sorguya çekilmiş olsa bile ilk tahkikat esnasında dahi behemehal sorguya çekilir.

- 2 - Sorgunun iptidasında, kendisine isnat edilen suçun neden ibaret olduğu maznuna anlatılır.

- 3 - Sorgu, maznunun kendi lehine olup söylyeceği delillere mani olmamalıdır.

- 4 - Maznunun birinci sorgusunda kim olduğu ve şahsî halleri hakkında dahi malûmat alınır.

Sorgunun tarzı

B - MUVAKKATEN ASKERÎ İŞTEN EL ÇEKTİRME

TEVKİF, MUVAKKAT YAKALAMA, SALİVERME

- YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Askerî şahıslardan bir maznunun yapılan tahkikat dolayısıyla ne dereceye kadar muvakkaten askerî işten el çektirileceğine dair karar vermeğe alay kumandanlarından itibaren âmiri adliler salâhiyetlidir. Bu muamele açığa çıkarmak değildir.

Muvakkaten işten elçektirilme

YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE—

- 1 - Maznunun tahkikat esnasında tevkif edilip edilmeyeceği hakkında âmiri adlı karar verir. Tevkif müzekkeresi ceza muhakemeleri usulü kanununun 106 ıncı maddesinde yazılı şekilde olarak yalnız âmiri adlı tarafından verilir.

- 2 - Tevkif müzekkeresi aleyhine, mafevk âmiri adlı nezdinde itiraz olunabilir. Mafevk âmiri adlinin kararı kat'idir.

Tevkif kararı ve müzekkeresi

*Maznunun tevkifini
mucip sebepler*

YÜZ BEŞİNCİ MADDE —

1 - Suçu işlediğine dair aleyhinde kuvvetli deliller elde edilen maznun aşağıda yazılı hallerde tevkif olunabilir:

A : Tahkikatın taallük ettiği suç ağır cezayı müstelzim cürümlerden ise;

B - Maznunun kaçması şüphesini uyandıracak vakıalar varsa;

C : Askerî disiplinin muhafazası maznunun tevkifini mucip ise;

D : Cürmün izlerini yok edeceğine veya şeriklerini yurtdurma beyanata veyahut şahitleri yalan şahitliğe veya şahitlikten kaçınmağa sevkeyliyeceğini gösterir veyahut salıverildiği halde yeniden suç yapacağına delâlet eder sebepler varsa;

H : Suç Devlet veya Hükûmet nüfuzunu kıran veya memleketin asayişini bozan fiillerden bulunur ve yahut adabı umumiye aleyhine olursa.

2 - Bu vakıalar ve haller dava dosyasında gösterilir.

Mevkufun sorguya çekilmesi

YÜZ ALTINCI MADDE —

1 - Tevkif edilen şahıs tevkifhaneye konulduğunun nihayet ertesi günü zan altında bulunduğu husustan dolayı sorguya çekilerek tevkif müzekkeresi aleyhine itiraz hakkı olduğu kendisine bildirilir.

2 - Âmiri adlî mevkufiyet halinin devamına lüzum olup olmadığını re'sen tetkik eder. Bu tetkik tevkif tarihinden itibaren 30 gün içinde yapılmak lâzımdır. Bu tetkik neticesinde âmiri adlî maznunu serbest bırakmadığı takdirde yeni baştan ne zaman tetkikat yapacağını da kararlaştırır. Bundan sonra vaki olacak tetkikler 3 haftadan az ve 2 aydan fazla olmıyan mehiller için de yapılmalıdır.

Mevkufun konacağı yer ve hakkında yapılacak muamele

YÜZ YEDİNCİ MADDE —

1 - Tevkif edilen kimse mümkün olduğu kadar mahkûmlardan ayrı bir yere konur ve ayrı bir odada bulundurulurlar .

2 - Mevkuf hakkında ancak tevkif ile gözetilen gayeyi ve tevkifhanenin intizamını temin edecek kadar takyidatta bulunulur.

3 - Mevkuf tevkifhanenin intizam ve emniyetini bozma ve tevkifhanedeki gaye ile uygun olmak şartile servet ve vaziyetine göre kendi masrafile istirahat ve meşgalesini tanzim edebilir. Bu ahkâma riayet şartile okumak ve yazmaktan menedilmez.

4 - Mevkuf tevkifhanede ancak ciddî bir tehlike teşkil ettiği ve bilhassa diğer mevkufların emniyeti için zarurî görüldüğü veya intihar ve kaçmağa teşebbüs ettiği veya bu hususlarda hazırlıkta bulunduğu takdirde demir vurulabilir. Şu kadarki duruşmağa serbest çıkarılır.

5 - Bu tedbirler ancak âmiri adlînin kararile alınır.

Acele hallerde başkalarının alacağı tedbirler hemen âmiri adlînin tasvibine arz olunur.

YÜZ SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Tevkif müzekkeresi, tevkif sebeplerinin kalmaması ile, geri alınacağı gibi maznunun muhakemesinin men'ine veya beraetine karar verilmek suretile dahi nihayet bulur.

2 - Bir kanun yoluna müracaat maznunun salıverilmesini geri bırakmaz.

3 - Salıverilen maznun hakkında yeni deliller elde edilirse, yeniden tevkif müzekkeresi verilebilir.

YÜZ DOKUZUNCU MADDE —

1 - Maznunları yakalamaya mezun olanlar şunlardır:

A : Tevkif ihtimali mevcut olan hallerde askerî karakollar, müstantik;

B : 105 inci maddenin A. B. D. ve H fıkralarında yazılı hallerde maznunun yakalanmasını tehirde tehlike olur ve orada maznunun bir âmiri askerîsi veya bir askerî karakol bulunmazsa zabıta memurları,

C : Meşhut cürüm sırasında rastlanan ve meşhut cürümden dolayı kovalanan askerî şahsın kaçması umulur veya hemen hüviyetini tayin mümkün olmazsa, herkes;

2 - Zabıt sınıfında bulunan ve resmî elbiseyi giymiş olan askerî şahısların kaçması ve hüviyetinin tayini mümkün olmaması ihtimalleri ancak ağır cezaları mucip meşhut cürüm halinde varit olabilir.

YÜZ ONUNCU MADDE — Yakalanan şahıs salıverilmezse heman en yakın askerî bir makama teslim edilecektir. Bu makam yakalanan şahsı derhal sorguya çekecek ve salıverilmesine karar vermezse salâhiyetli âmiri adlîye teslim edecektir.

YÜZ ON BİRİNCİ MADDE —

1 - Tevkif edilecek şahıs kaçak olur veya saklanmış bulunursa âmiri adlî yakalama müzekkeresi verebilir.

2 - Maznun hapishaneden kaçar veya başka bir suretle nezaret ve muhafaza altından sıyrılmış ve yahut askerlik hizmetinden firar etmiş ise bilûmum askerî âmiri adlîler yakalama müzekkeresi verebilirler.

3 - Yakalama müzekkeresi, tevkif edilecek şahsın, mümkün olduğu kadar açıkça, kendini ve şeklini ve kendisine atfedilen suç ve nereye teslim edileceğini muhtevi olur.

4 - Bu müzekkere yakalanması emredilen şahsın doğduğu yerde veya son ikametgâhında veya cürmün yapıldığı yerde çıkan gazeteler ve sair münasip vasıtalarla ilân olunur.

YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Bir şahıs tekif veya yakalama müzekkeresile elde edilmiş ve en geç elde edildiği günü takip eden günde tevkif müzekkeresini veren âmiri adlîye ve yakalama müzekkeresinde gösterilen yere teslim edilememiş ise en yakın bir makama sevkedilecek ve bu makam

Tevkif müzekkeresinin geri alınması ve hükmünün bitmesi

Maznunları yakalamaya mezun olanlar

Yakalanan kimsenin sorguya çekilmesi

yakalama müzekkeresi ve sebepleri

Yakalanan kimsenin en yakın askerî makama teslimi

tarafından heman sorguya çekilecektir. Sorgu neticesinde takibata tabi olan şahıs olmadığını veya takibat emrinin geri alındığını ispat ederse derhal salıverilir.

C. ŞAHİTLER

Şahitlerin celbi

YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE —

- 1 - Askerî şahıslardan şahitler resmî emir ile getirilir.
- 2 - Sair şahıslar, celpname ile davet olunur.
- 3 - Dâvete itaat etmeyenlerin kaunî akibetleri de celpnamede yazılıdır.
- 4 - Şahitler mevkuflu veya acele hususlarda müzekkere ile de celbolunabilir. Şu kadarki müzekkerede bu suretle celbin sebepleri gösterilir.

Şahitler hakkında ceza muhakeme usulleri kanunu hükmünün tatbik olunacağı

YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Ceza muhakemeleri usulü kanununun şahitler hakkındaki hükümleri askerî işlerde de caridir.

D. EHLİ HİBRE VE KEŞİF

Ehli hibrenin tabi olacağı hükümler

YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Ceza mahkemeleri usulü kanununun aşağıda yazılı 116 ve 118 inci maddelere muğayir olmıyan ehli hibre ve keşfe dair hükümleri askerî adliyede de caridir.

YÜZ ON ALTINCI MADDE —

1 - Ehli hibrenin intihap ve adedinin tayini âmiri adliye, acele hallerde müstantıka aittir.

2 - Tıbbî adliye müteallik meselelerde aşağıdaki kaidelere riayet olunur.

A : Asker hekimler tahkikatta ilk ehli hibre sıfatile bulunur.

B : Daha yüksek mütalealara lüzum varsa fırka ve kolordu baş hekimî ve muadili ile diğer askerî iki hekimlerden mürekkep bir komisyona havale edilir.

C : İkinci fıkradaki komisyon mütaleatından sonra da tereddüt hasıl olduğu takdirde, sıhhiye dairesi reisliğinin mütaleasına müracaat edilebilir. Sıhhiye dairesi icabında mütehassıslardan mürekkep bir komisyon teşkil eder.

Bu mütalealar ihtisas mütalealarının sonu olur.

D : Askerî adliye tahkikatında “otopsi” ve ahvali dımağiye muayeneleri hakkında verilmiş olan raporlar kolordu baş hekimî veya muadilleri tarafından gösterilen lüzum üzerine tıbbî adli meclisine sevk edilir.

3 - Türk ceza kanununun 456 inci maddesindeki neticeleri tevlit eden veya etmesi mümkün olan hallerde iki askerî hekim tarafından muayene yapılacaktır. Her halde bunlardan biri en aşağı yüzbaşı rütbesinde olmalıdır.

4 - İhtisas mütaleaları yazı ile beyan olunacak ise, rapor ehli hibre tarafından birlikte, eğer raporlar muhtelif ise her biri tarafından ayrı ayrı tanzim olunur.

YÜZ ON YEDİNCİ MADDE — Muayyen hususlarda rey ve mütalealarını beyan ile tavzif edilmiş resmî ehli hibre mevcut ise hususî sebepler olmadıkça başkası tayin edilemez.

Resmî ehli hibre

YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Keşif askerî müstantık veya askerî adlî hâkim veya naipleri veya istinabe olunan hâkim ve, geciktirilmesinde mazarrat olan hallerde, en yakın mahal adliye hâkimi tarafından yapılır.

Keşif ve otopsi

Otopsi, askerî adlî hâkim veya mahallî adliye hâkiminin huzurunda ve mümkün olduğu takdirde iki asker hekim tarafından yapılır.

E. ZABIT VE ARAMA

YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE — Ceza muhakemeleri usulü kanununun aşağıda yazılı maddelere mugayir olmiyan, zapt ve aramaya dair hükümleri askerî adliyede de tatbik olunur.

Zapt ve arama usulleri

YÜZ YIRMİNCİ MADDE —

1 - Muvazzaf ve müstahdem askerî şahıslar hakkında zapt ve aramaya karar vermek, alay kumandanından itibaren âmiri adliye ve pek acele hallerde müstantıka aittir.

Zapt kararı vermek salâhiyeti ve buna itiraz

2 - Hizmet için tahsis edilmiş mahallerden gayri yerlerde yapılan aramalar ve zabıtlara karşı, icraattan itibaren üç gün zarfında mafevk âmiri adlî nezdinde itiraz olunabilir.

3 - Bir askerin kâğıtlarını tetkik salâhiyeti askerî suçlarda âmiri adliye aittir.

YÜZ YİRMİ BİRİNCİ MADDE —

1 - Askerî şahıslardan gayrisi hakkında yapılacak arama ve zabıt muameleleri talep üzerine adliyece yapılır. Askerî makamlar da bu işte bulunmak üzere davet edilir.

Asker olmıyanlar hakkında zapt ve arama

2 - Seferberlikte birinci fıkra hükümleri tatbik edilmez zabıt ve arama hakkında 120 inci madde hükümleri caridir.

YÜZ YİRMİ İKİNCİ MADDE — Arama esnasında tahkik edilen vakia ile münasebeti olmayıp fakat cezayı müstelzim diğer bir fiilin vukuuna delâlet eden maddeler dahi zabtedilir ve âmiri adliye veya salâhiyetli Cümhuriyet müddei umumisine bildirilir.

Arama esnasında bulunan diğer şeyler

Üçüncü fasıl

Son tahkikatın açılması kararı

YÜZ YİRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Müstantık 97 inci madde mucibince tahkikatın bittiğine kanaat ederse dosyasını âmiri adliye verir ve neticeye dair yazılı mütaleasını bildirir.

İlk tahkikat bittikten sonra yapılacak muamele

YÜZ YİRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Âmiri adlî tahkikatın tamikini emredebilir.

Tahkikatın tamiki

Âmiri adlînin kararları

YÜZ YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Âmiri adlî tahkikatın neticesine göre maznun hakkında, ya son tahkikatın açılmasına veya maznunun muhakemesinin men'ine ve yahut son tahkikatın muvakkaten tatiline karar verir.

Muhakemenin men'ine dair olan kararın tebliği ve buna itiraz

YÜZ YİRMİ ALTINCI MADDE —

1 - Muhakemenin men'ine dair karar maznuna tebliğ olunur.

2 - Muhakemenin men'ine dair kararlar hakkında takibat talep eden makama da sebeplerinin beyanile tebliğ olunur. Bu makam bir hafta zarfında bu karara karşı mafevk âmiri adlî nezdinde itiraz edebilir. Mafevk bu itirazı reddederse işbu reddin tebliği tarihinden itibaren on dört gün zarfında itiraz eden askerî temyiz mahkemesine müracaat edebilir. askerî temyiz mahkemesine verilecek itiraznamede sebepler ve deliller gösterilir.

Muhakemenin men'ine dair karar hakkındaki müracaatlar ve halli

YÜZ YİRMİ YEDİNCİ MADDE —

1 - İtiraz usulü dairesinde ve kanunî müddet içinde verilmiş veya esbap gösterilmemiş ise reddolunur. İtiraz kanuna muvafık olarak yapılmış ise, askerî temyiz mahkemesi tahkikat evrakını getirtir ve itirazı maznuna tebliğ eder ve bir müddet tayinile bu müddet içinde bir diyeceği versa demesini bildirir

Askerî temyiz mahkemesi bir askerî adlî hâkim vasıtasile tahkikat yaptırabilir.

2 - Kanunen takibatta bulunmağa kâfi sebepler yok ise askerî temyiz mahkemesi itirazı ret ve keyfiyeti, kararı itiraza uğrayan âmiri adlî ile, itiraz edene ve maznuna tebliğ eder. İtiraz reddedilmiş olsa bile maznun aleyhine yeni deliller çıkarsa yeniden takibat yapılabilir.

3 - Askerî temyiz mahkemesi itirazı varit görürse, maznun hakkında takibat yapılmasına karar verir, ve âmiri adlî bu karar üzerine 129 uncu madde mucibince hareket eder.

Son tahkikatın tatili kararı

YÜZ YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE — Maznunun gaip olması veya suçu işledikten sonra akıl hastalığına uğraması sebebiyle son tahkikat yapılmasının imkânsızlığı anlaşılırsa âmiri adlî tahkikatın muvakkaten tatiline karar verir.

Son tahkikatın açılması kararı

YÜZ YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — Maznun aleyhinde cezayı müstelzim ve askerî mahkemelerde takibi mukatazi suçlara dair kâfi derecede deliller mevcut ise ve münhasıran disiplin cezası verilmek icap eden fiillerden değilse âmiri adlî ya son tahkikatın açılmasına karar verir, veya işi salâhiyetli âmiri adlîye tevdi eder.

Maznunun itirazı

YÜZ OTUZUNCU MADDE — Son tahkikatın açılmasına dair karar aleyhine maznun tarafından itiraz olunamaz.

Disiplin cezası verilecek hal

YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE —

1 - Maznun askerî ceza kanununun (18) inci maddesi mucibince disiplin cezasile cezalandırılmak icabeden bir suç

yapmış ise âmiri adlî bu cezanın kifayet edip etmediğini takdir eder. Ancak âmiri adlî maznun hakkında disiplin cezası emrecek mafevkî değilse, âmiri adlî ile disiplin âmiri arasında bu bapta tahaddüs edecek ihtilâfta disiplin âmirinin noktai nazarı müraccahtır.

2 - Âmiri adlî disiplin cezasını emrecek mafevk ise ya bizzat emreder veya maznunun en yakın disiplin âmirine havale eder.

YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE —

1 - Tahkikat neticesinde maznunun müteaddit suçlar yapmış olduğu tebeyyün ederse ve bu suçlardan biri diğerinden ehemmiyetsiz görülürse, âmiri adlî mühim olanları hakkında karar verilinceye kadar ehemmiyetsiz gördüğü fiiller hakkında son tahkikatın yapılmasından vaz geçebilir.

YÜ ZOTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Âmiri adlinin son tahkikatın açılmasına dair vereceği kararda maznuna isnat olunan suçun neden ibaret olduğu ve bu suçun kanunî unsurları ile tatbiki icap eden kanun maddesi ve duruşmanın hangi askerî mahkemede lâzım geleceği tasrih olunur.

YÜ ZOTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Son tahkikatın açılmasına dair emir, sebepleri ve yapılan tahkikatın neticelerini ihtiva eden iddianame ile birlikte maznuna tebliğ olunur. İddianame âmiri adlî tarafından imza edilir.

2 - Seferberlikte ayrıca iddianame tanzimine lüzum yoktur.

YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE —

1 - Muvazzaf ve müstahdem askerî şahıslara veya mevkufların maznuna 134 üncü madde mucibince yapılacak tebliğat bir zabiti adlî veya askerî adlî hâkim tarafından yapılır ve kendisine, müddafaa maksadı ile bir talebi varsa, vaktında bildirmesi söylenir. Bu tebliğat mahallî bir adliye hâkimi vasıtasile de yapılabilir.

2 - Bu tebliğat ve maznun tarafından verilen izahata dair bir zabıt varakası yapılır.

3 - Mühim suçlarda son tahkikatın açılması kararla iddianamenin birer sureti maznuna verilmelidir.

4 - Maznun mevkuflar ise ve müdafii varsa bu evrak maznunun müdafiiine tebliğ olunur.

5 - Seferberlikte bu usul tatbik olunmayabilir.

YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Maznun 135 inci maddenin birinci fıkrasında gösterilen şahıslardan değilse kendisine yapılacak tebliğat mezkûr madde mucibince ve yahut 72, 73 ve sonra gelen maddelere göre yapılır.

YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Maznuna 135 ve 136 inci maddeler mucibince tebliğat yapılıncaya hukuku âmme davası açılmış olur.

Müteaddit suçların ayrılması

Son tahkikatın açılması kararına yazılacak şeyler

İddianame

Son tahkikat kararının Maznuna tebliği

Asker olmiyanlara tebliğat

Hukuku âmme davası

*Amiri adlînin değişmesi
halinde yapılacak mu-
amele*

YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Son tahkikatın açılması kararı veyahut disiplin cezası emri verilmezden evvel, maznun terfi, nakil veya tahvili memuriyet etmiş ise ve diğre bir âmiri adlînin salâhiyeti dahiline geçmiş ise iş yeni âmiri adliye verilir. Maznunun terfii dolayısıyla âmiri adlî değişmiş ise askerî mahkeme dahi ona göre değişmek lâzım gelir.

Dava ve duruşma

YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE —

1 - Son tahkikatın açılması kararı üzerine 151 inci maddenin hükmü muhafaza edilmek şartile dava hükmüne bağlanmalıdır.

2 - Askerî mahkemelerde hükümden evvel duruşma yapılır.

Dördüncü fasıl

Duruşma hazırlığı

*Askerî mahkemeler na-
sıl toplanır*

YÜZ KIRKINCI MADDE — Son tahkikatın açılması emri tebliğ edildikten sonra askerî mahkemeler âmiri adlînin emrile toplanır

Hâkimler remsî tebliğ ile mafevkler tarafından çağırılır.

*Askerî mahkeme teşki-
linde güçlük olursa
yapılacak muamele*

YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE —

1 - Âmiri adlî salâhiyeti dahilindeki askerî mahkemeleri teşkil için icap eden zabıtları bulamaz veya diğer kanunî sebeplerden dolayı mahkeme teşekkül edemezse ya noksan olan hâkimlerin tayini veya davanın görülmesi için diğer bir âmiri adliye müracaat eder.

2 - Maznun veya şahıtların buldukları mahal uzak bulunur veya askerî mahkemeye âzanın gelmesine askerî hizmetler mani olursa, yine aynı veçhile hareket olunur.

*Başka âmiri adliye gön-
derilen davalarda maz-
nunun âmiri adlîsinin
salâhiyetleri*

YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE —

1 - 141 inci maddede yazılı olan hallerde kanun yollarına müracaat ve cezanın tenfizi hakkı davayı tevdi eden âmiri adliye ait kalır. Bu âmiri adlî kendi emri altında bulunan bir zabıtları adliye veya bir askerî adlî hâkimi müddei umumî olarak gönderilebilir.

2 - Sair hususları müracaat edilen âmiri adlî yapar.

*Duruşmanın zamanı
ve yeri*

YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Duruşmanın zamanını ve yerini âmiri adlî tayin eder.

2 - Devlet ve Hükûmete taallük eden ve adabı umumiye aleyhine olan suçlar ile adam öldürmek cürümleri dięerlerinden önce görülür.

*Celpname ve sübut se-
beplerinin hazırlanması*

YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Âmiri adlî duruşma için icap eden celpnameleri tebliğ eder ve suçun subutuna yardım edecek sebepleri askerî mahkemeye verir. Şahit ve ehli hibrenin çağırılma ve getirilmeleri ikinci fasılın Ç, D, kısımlarındaki hükümlere nazaran yapılır.

YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE —

1 - Askerî şahıslardan olan maznunlar tayin olunan zamanlarda askerî mahkemelerde bulundurulacaktır. Maznuna 135 inci madde mucibince son tahkikatın açılması kararının tebliğiyle duruşma günü arasında alay mahkemelerinde üç gün ve diğer askerî mahkemelerde bir hafta geçmek lâzımdır.

2 - Duruşmanın başlayacağı gün nihayet bir gün evvel maznuna tebliğ olunur. Bu muamelâtın yapıldığı muhakeme dosyasına kayıt olunur.

3 - Birinci ve ikinci fıkrada yazılı mühletler maznunun muvaffakatile azaltılabilir.

4 - Seferberlikte bu fıkralar tatbik olunmayabilir.

YÜZ KIRK ALTINCI MADDE —

1 - Askerî şahıslardan olmıyan maznunlar duruşmaya celpname ile çağırılır. Gayri mevkuf bir maznuna yapılacak celpnameye mazereti olmaksızın gelmediği halde tevkif olunacağı veya cebren getirileceği yazılır.

2 - Mevkuf olan maznunlar 73 maddeye tevfikan duruşma gününün tebliği suretile çağırılır. Yukarıki madde mucibince celpnamenin tebliğiyle duruşma günü arasında en aşağı bir haftalık bir müddet bulunmak icap eder.

3 - Seferberlikte maznuna celpname tebliğine hacet yoktur. Maznun hale göre celp ve ihzar olunur.

YÜZ KIR KYEDİNCİ MADDE — Müdafî gerek maznun tarafından intihap edilip te mahkemeye haber verilmiş olsun, gerek mahkemece tayin edilmiş bulunsun maznunla birlikte çağırılır.

YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Maznun şahit veya ehlihibrenin davetini yahut müdafaa delillerinin toplanmasını talep ederse, bu delillerin taallük ettiği vakıaları göstermek şartile duruşma gününden evvel bir arzuhal ile âmiri adlîye müracaat eder. Muvazzaf ordu efradının bu bapta talepleri en yakın disiplin âmiri tarafından tanzim olunacak bir zabıt varakasına yazılır.

2 - Âmiri adlinin bu taleplere müteallik kararı hemen maznuna tebliğ olunur. Bu karalara karşı tebliğ tarihinden üç gün içinde mafevk âmiri adlî nezdinde itiraz olunabilir.

3 - Maznunun bu yoldaki talepleri reddedildiği takdirde yol masraflarını ve tarifeye göre verilmesi muktazi tazminatı askerî mahkemeye tevdi etmek şartile davet etmek istediği kimseleri doğrudan doğruya getirebilir. Doğrudan doğruya davet olunan kimsenin beyanatı hadisenin tenvirine yardım ederse, askerî mahkeme yukarıki fıkrada yazılı masraf ve tazminatın Devlet hazinesinden verilmesine karar verir.

YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE —

1 - Hastalık, malûliyet veya iktihamı mümkün olmıyan başka bir sebeple bir şahit veya ehlihibrenin uzun veya gayri

Askerî maznunların askerî mahkemelere sevk, duruşma için verilecek mühletler

Asker olmıyanların mahkemeye celbi ve mehil

Müdafîin çağırılması

Maznunun müdafaa delillerinin toplanması talebi

Şahit ve ehli hibrenin naip ve istinabe yolu ile dinlenmesi

muayyen bir zaman için duruşmada hazır bulunması kabil olmayacağı anlaşılırsa âmiri adlî bir askerî hâkim vasıtasile veya istinabe yoluyla onun dinlenmesine karar verebilir. Yemin verilmesi icap eden hususlarda yemin ettirildikten sonra dinlenir.

Bu hüküm meskenleri çok uzak ve celpleri müşkül olan şahitlerle ehlihibre hakkında da caridir.

Şahit ve ehli hibrenin dinleneceği günün bildirilmesi

YÜZ ELLİNCİ MADDE — İşin gecikmesine sebebiyet vermiyecekse şahit ve ehlihibrenin dinlenmesi için tayin edilen gün âmiri adlî tarafından maznuna ve müdafisine bildirilir. Bunların dinlenme sırasında hazır bulunmaları şart değildir. Bu bapta 94 üncü maddenin 4 numaralı fıkrası hükümleri tatbik olunur. Duruşma hazırlığı için yeni bir keşif ve muayeneye ihtiyaç görüldüğü takdirde aynı suretle muamele olunur.

Son tahkikat kararının değiştirilmesi ve geri alınması

YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Yeni haller ve sebepler zuhurunda âmiri adlî duruşmadan evvel maznun lehine olarak son tahkikatın açılması emrini değiştirebilir veya geri alabilir. Böyle bir halde 123 ve sonra gelen maddeler hükümleri tatbik olunur.

Beşinci fasıl

Davaya duruşma

duruşma usulü

YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — 139 uncu maddede beyan olunan duruşma hükmüne iştirak edeceklerin huzurile ara vermeksizin cereyan eder. Müddei umumilik vazifesini görececek bir askerî adlî hâkim ve alay mahkemelerinde zabıtı adlî ile zabıt kâtibinin dahil bulunmaları şarttır.

Bir kaç müddei umumi- nin ve müdafinin iştiraki

YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Askerî adliye heyetinden bir kaç müddei umumî ve zabıt kâtibi ve bir kaç müdafii aynı zamanda duruşmaya iştirak edebilecekleri gibi münavebe suretile işi aralarında taksim edebilirler.

Talîk ve tehir talebi ve kararları

YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Duruşmanın talikına dair taleplere askerî mahkeme karar verir. Kısa bir zaman için tehir kararı reis tarafından da verilebilir.

2 - 209 uncu maddede yazılı hal müstesna olmak üzere müdafinin manii zuhur etmesi talik talebinde bulunmak için maznuna bir hak vermez

3 - 145 ve 146 inci maddelerde muayyen müddetlere riayet edilmemişse reis duruşmanın talikını istemeğe hakkı olduğunu maznuna bildirir.

Tehir müddeti

YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Tehir edilen bir duruşmaya tehiri tarihinden itibaren nihayet sekizinci gün devam olunacaktır. Aksi takdirde duruşmaya yeniden başlamak icabeder.

YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Duruşmanın taliki halinde askerî mahkeme maznun hakkında tevkif müzekkeresi verebilir. Hüküm verildiği zaman da aynı hal caridir.

*Mahkemenin vereceği
tevkif müzekkeresi*

YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Mahkemeye gelmemiş olan maznun hakkında duruşma yapılamaz. Gelmemesinin makbul sebepleri ispat edilmezse 146 ıncı maddede yazılı maznunlar hakkında ihzar, veya tevkif müzekkeresi verilir.

*Maznunun gelmemesi
hali*

YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE— Maznun duruşmanın devamı müddetince hazır bulunur. Reis savuşmasının önüne geçmek için lâzım gelen tedbirleri alır. Duruşma tehri olunduğu müddetçe nezaret altına da koyabilir. Maznun bu tedbirlere rağmen savuşur veya tehiri takip eden duruşmaya gelmezse dava hakkında evvelce kendisi sorguya çekilmiş ve artık huzuruna mahkemece lüzum görülmemiş olursa dava gıyabında bitirilebilir.

*Duruşma esnasında maz-
nunun savuşması*

YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE —

1 - Ağır cezalı cürümlerin maadasında maznun bulunduğu mahallin uzaklığından dolayı muvafakatile duruşmada hazır bulunmak mecburiyetinden vareste tutulabilir.

*Maznunun hazır bulun-
mayacağı haller*

Maznunun bu talebine duruşmadan evvel âmiri adli ve duruşma esnasında mahkeme karar verir. Bu takdirde maznun ilk tahkikat sırasında sorguya çekilmemiş ise davaya esas olan vakıalar üzerine istinabe suretile sorguya çekilir. Sorguyu mutazammın olan zabıt varakası duruşma sırasında okunur.

2 - Mahkeme maznunun bizzat hazır bulunmasına, bir ihzar veya tevkif müzekkeresile getirilmesine her vakit karar verebilir.

3 - Maznunun hazır bulunmaksızın duruşma yapılabilecek olan davalarda bir müdafî göndermeğe hakkı vardır.

YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Mahkeme kendi bakmakta olduğu davalar arasında irtibat gördüğü takdirde birlikte tahkik ve hükmolunmak üzere bu davaların birleştirilmesine karar verebilir.

*Birden fazla davaların
birleştirilmesi*

YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE—

1 - Mahkemede duruşma aleni olur. Ancak umumî adabı ve emniyeti muhafaza maksadile veya askerliğe bir zararı dokunması melhuz olması sebebiyle duruşmanın bir kısmının veya tamamının gizli olmasına mahkeme karar verebilir.

Duruşmanın aleniyeti

2 - Duruşmanın gizli olması ve sebepleri aleni olarak tefhim edileceği gibi hüküm de alenen tefhim olunur.

3 - Mahkemelerin hususî kararile aleniyetin kaldırılmasını mucip sebepler alenen tefhim edilmeyebilir.

Aleniyetin kaldırılması talebi hakkındaki duruşmanın gizli olacağı hal

Reisin salâhiyeti

Maznundan aşağı rütbeliler duruşmada bulunmaz

Duruşmada bulunmaktan men edilenler ve muhakemelerin neşri memnuiyeti

Duruşma inzibati

Askerî adlî hâkimin vazîfesi

YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Aleniyetin kaldırılması talebine dair yapılacak duruşma talep üzerine veya mahkemece tensip olunursa gizli olur.

YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Duruşmanın gizli olmasını istilzam eden sebeplerin ifşa edilmemesini reis askerî mahkemede bulunmaları zarurî olanlara, tenbih eder.

YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Duruşmada muvazzaf askerî şahıslardan maznundan aşağı rütbede, maznunlar müteaddit ise en büyüğünden aşağı rütbede olanların hazır bulunmasına müsaade edilmez. Vak'adan müteessir olan askerinin rütbesi ne olursa olsun duruşmada hazır bulunabilir.

Fakat mahkeme disiplin sebeplerinden dolayı bunu da çıkarabilir.

YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE —

1 - Kadınların, on beş yaşını bitirmemiş olan çocukların ve hukuku âmmeden memnuiyete mahkûm olanların ve askerî mahkemenin haysiyetile mütenasip olmıyan şahısların alenî duruşmada bulunmaları menedilebilir.

2 - Muhakemelerin neşri yasaktır. Memnuiyet hilâfına hareket edenler hakkında ceza mahkemeleri usulü kanununun 377 inci maddesi mucibince ceza verilir.

YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE —

1 - Duruşmanın inzibatını temin reise aittir.

2 - Duruşmanın inzibatını ihlâl eden her şahsı reis mahkeme salonundan çıkartır.

3 - Muvazzaf, ve müstahdem askerî şahıslardan birisi mahkemeye karşı münasip olmıyan bir söz veya harekette bulunursa hakkında disiplin cezası hükmolunur.

4 - Diğer şahıslar tarafından böyle bir hal vukuunda reis tarafından mahkemenin kararile derhal tevkifhaneye gönderilir ve yirmi dört saat zarfında sorguya çekilerek inzibatî mahiyette olmak üzere bir haftaya kadar hapis veya yirmi beş liraya kadar hafif para cezası ile cezalandırılmasına askerî mahkemece karar verilir. Bu kararlar kat'idir.

5 - Bir kimse mahkemede duruşma esnasında bir suç işlerse mahkeme vak'ayı tespit eder ve bu hususta tanzim edeceği zabıt varakasını salâhiyetli makama gönderir ve lüzum görür ise failin tevkifine de karar verir .

YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE —

1 - Duruşmayı idare etmek, maznunu sorguya çekmek, delilleri dinlemek işlerini askerî adlî hâkim yapar.

2 - Alay mahkemelerinde duruşmanın idaresini reis âzadan birine bırakabilir.

3 - Duruşmanın yolunda olmadığına dair itirazlara mahkeme karar verir.

YÜZ ALTMIŞ SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Müddei umumî ve maznun tarafından gösterilen şahitlerle ehli hibrenin dinlenmelerini ve istizahını azadan biri veya müddei umumî veya müdafî isterlerse bunların sual sormalarına müsaade edilir. Müdafî sualleri ancak duruşmayı idare eden hâkim vasıtasile sorabilir.

2 - İcapsız olan veya taallûku bulunmayan suallerin sorulmasını duruşmayı idare eden hâkim menedebilir.

3 - Bir sualin sorulması caiz olup olmadığında tereddüt edilirse mahkeme bir karar verir.

*Şahit ve ehli hibrenin
âza ve müddei umumî
ve maznun tarafından
istizahı*

YÜZ ALTMIŞ DOKUZUNCU MADDE —

1 - Duruşmaya maznun ve müdafî ve şahitler ve ehli hibrenin yoklanması ile başlanır.

2 - Çağırılanlar geldikten sonra, reis duruşmaya memur hâkimlerin isimlerini bildirir. Maznuna 65 inci maddenin birinci fıkrası hükümlerini ihtar eder.

3 - Yukarıdaki merasim yapıldıktan sonra, reis şahitleri duruşma salonundan dışarıya çıkarır. Müteakiben duruşmaya başlanır. Maznunun hüviyeti sorulur. İddianame müddei umumî vazifesini gören askerî adlî hâkim veya zabiti adlî tarafından okunur. Bundan sonra 102 inci madde mucibince maznun sorguya çekilir.

*Duruşmaya nasıl başla-
nacağı*

YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE —

1 - Maznunun sorguya çekilmesinden sonra delillerin ikamesine başlanır. Bir delilin iradına müteallik talebin reddi mevzubahs olur yahut bazı delillerin iradına müsaade olunması muhakemenin talikini icap ettirirse, mahkeme bu bapta bir karar verir.

2 - Mahkeme talep üzerine veya kendiliğinden şahitler ve ehlihibre celbini ve başka sübut sebeplerinin ihzar ve iradını emredebilir. Bu bapta 149 ve 150 inci maddelerin hükümleri tatbik olunur.

*Delillerin ikamesi ve
bu bapta talep ve
kararlar*

YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE —

1 - Müddei umumî ile maznun ittifak ederlerse, mahkeme şu veya bu delilden sarfınazar edebilir. Eğer delillerden birinin ehemmiyetsiz olduğuna mahkemece karar verilir veya maznun lehine evvelce sabit olmuş bir keyfiyete teallûk ederse, mahkeme bu delili reddedebilir. Bu karar esbabı mucibesile zapta geçirilir.

2 - 113,114,115,116,117 ve 118 inci maddeler hükümleri askerî mahkemelerde de tatbik olunur.

*Delillerin geri alınması
ve reddi*

YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE —

1 - Bir delilin veya ispat olunacak vak'anın geç irat edilmesi, ikamesi talebinin reddine sebep olmaz. Bununla beraber şahitlerin ve ehlihibrenin isimleri hasma geç tebliğ edilmiş ve ispat edilecek hadise hasım tarafından izahatta bulunmağa vakit müsait olmiyacak derecede geç bildirilmişse hasım tarafı delillerin ikamesi hitam bulmazdan evel, malû-

*Delil ve vak'anın geç
irat edilmesi*

mat almak üzere duruşmanın sonraya bırakılmasını talep edebilir.

2 - Mahkemenin emrile çağırılacak şahitler ve ehlihibre hakkında müddei umumî ve maznun dahi aynı hakkı haizdir.

3 - Bu talepler hakkında mahkeme karar verir.

Sorgu esnasında maznunun dışarıya çıkarılacağı hal

YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Mahkeme, bir şeriki cürmün veya şahidin maznunun yüzüne karşı hakikati söyliyeceğinden şüphe ederse, bu şerik ve şahidin sorgu ve dinlenmesi sırasında maznunu dışarıya çıkarabilir.

2 - Maznun tekrar mahkemeye getirildiği zaman gıyabında geçen söz ve işlerin esash noktaları kendisine bildirilir.

3 - Mahkeme maznunu sükûneti bozduğundan dolayı dışarıya çıkarmış ise, yine bu suretle hareket olunur.

Şahitler ve ehlihibre ne zaman mahkemeden uzaklaşabilir

YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Şahitler ve ehlihibre dinlendikten sonra, ancak reisin emir ve müsadesile mahkemeden çıkabilirler. Bunun için müddei umumiye ve maznuna evvelce sorulur.

Duruşmada okunacak sübut sebepleri

YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Sübut sebepleri olarak kullanılacak senetler ve sair evrak duruşma sırasında okutturulur.

Eevvelce verilmiş olan mahkûmiyet ilâmları ve siciller veya pilân, keşif, zabıtnameler dahi okunur.

Delilin bir şahitten ibaret olması

YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Bir vak'anın delili yalnız bir şahidin şahsî malûmatına kalırsa bu şahit duruşma esnasında dinlenir. Evvelce alınmış ifadesi şifahi şahadet yerine geçmez.

Zabıt varakalarının okunması ile iktifa olabilecek haller

YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE —

1 - Bir şahit veya ehlihibre veya maznunun şeriklerinden biri vefat etmiş veya bir akıl hastalığına tutulmuş veya meskeni bulunmamış olursa evvelce alınmış ifadesinin okunması ile iktifa edilir.

2 - Evvelce mahkûm olan şerik hakkında dahi hüküm böyledir.

3 - İfadeler 94 üncü maddenin 2 ve 4 numaralı fıkraları ve 149 ve 150 inci maddelerin tarifâtı dairesinde alınmış, veya böyle olmayıp ta yine okunması müddei umumî veya maznun tarafından talep edilmiş ise, bu ifadelerin okunması caizdir.

4 - evvelki ifadelerin bu suretle okunması ancak mahkemenin karare ile caiz olup bu kararı icap eden sebepler zapta geçirilir. Ve evvelce ifadeleri alınmış olanların tahlif edilip edilmediği de tasrih olunur. Bu hükümler şahit ve ehlihibrenin yeniden dinlenmesi halinde yeminin lüzumuna dair olan hükümleri değiştiremez.

5 - Duruşmadan önce dinlenip te ilk defa olarak duruşma esnasında şahitlik etmekten çekinmek hakkını kullanan şehidin yazılı ifadesi okunmaz.

YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Bir şahit veya ehli hibre bir vak'ayı hatırlamadığını ifade ederse, evvelki şahadetini muhtevi olan zabıt varakasının o vak'aya müteallik olan kısmı okunarak hatırlamasına yardım edilir. Şahidin son şahadetiyle evvelki ifadesi arasında aykırılık bulunup ta duruşmayı kesmeksizin başka suretle telif veya izalesi mümkün olmaz ise alınmış ifadesi okunabilir.

Şahitler ve ehlihibrenin evvelce mazbut ifadelerinin okunacağı haller

YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Maznunun müstantık tarafından alınan veya mahkeme zaptında münderiç bulunan ifadeleri okunabilir. Maznunun eski ifadesiyle yenisi arasında bir aykırılık görülür ve duruşmayı kesmeksizin başka suretle tespit ve izalesi mümkün olmazsa alınmış ifadesi okunabilir.

Maznunun evvelce mazbut ifadesinin okunabileceği hal

YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — 178 ve 179 uncu maddelerde yazılı hallerde maznun ve müddei umuminin talebi üzerine okunma keyfiyeti sebepleri ile beraber zapta yazılır.

İfadelerin okunduğunun zapta yazılması

YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE —

1 - Askerî mafevklerin bir şahadet veya mulâhazayı havi beyannameleri, ve maznunun evvelce gördüğü ceza sicilleri, bir mütaleayı havi rēsmî evrak ve ehli hibre raporları okunur.

Raporların ve diğer evrakın okunması

2 - Bir makamın ihtisas raporu alınmış ise, izahı için, bir memur talep edilebilir.

YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE— Şahidin ve ehli hibrenin veya şeriki cürmün dinlenmesinden veya her hangi bir varakanın okunmasından sonra, bunlara karşı, maznunun bir diyeceği olup olmadığı sorulur.

Maznunun müdafaası

YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Delillerin ikame ve münakaşası bittikten sonra, iddiasını beyan etmek üzere söz müdeii umumiye ve ondan sonra maznuna verilir. Müddei umumiye maznun cevap vermek hakkını haizdir. Son söz maznunundur.

Müddei umumî ve maznunun iddia ve sözleri

2 - Maznun namına bir müdafî tarafından müdafaada bulunulsa bile müdafaatına ilâve edecek başka bir şey olup olmadığı maznundan sorulur.

YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Maznun türkçe bilmiyorsa, bir tercüman vasıtası ile hiç olmazsa müddei umumî ve müdafii son iddia ve müdafaalarının neticeleri kendisine anlatılır.

Tercüman bulundurulacak haller

2 - Sağır veya dilsiz olan maznuna bunlar yazı ile bildirilemeyecek olursa aynı suretle muamele olunur.

YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE —

1 - Duruşma hükmün tefhimi ile biter.
2 - Hüküm maznunun beraatine veya mahkûmiyetine veya duruşmanın tatiline veya davanın düşmesine mütedair olur.

Duruşmanın bitmesi ve hüküm

3 - Takibi şikâyete bağlı olan suçlarda, şikâyet olunma-

muş veya olunup ta vaktinde geri alınmış yahut dava tabiatile yolsuz bulunmuş olmak gibi hallerde, mahkeme duruşmanın tatiline veya davanın düşmesine karar verir.

Delilleri takdir salâhiyeti

YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Mahkemeler irat ve ikame edilen delilleri duruşma ve tahkikattan edineceği kanaate göre takdir eder.

Adi hukuk ve umumî ceza kanununa müteallik meselelerde askerî mahkemelerin salâhiyeti

YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE —

1 - Bir fiilin cezası Türk ceza kanununa göre tayin edilecek olsa bile mahkeme, duruşmayı bu kanuna göre yapar.

2 - Bir vak'anın suç olup olmaması adi hukuka müteallik bir meselenin halline bağlı ise, mahkeme salâhiyetli mahkemeye müracaat için alâkadarlara mühlet verir veya o mahkemenin kararını bekler.

Hükmün mevzuu

YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Hükmün mevzuu, duruşmanın neticesine göre, iddianamede gösterilen suçtan ibarettir.

2 - Suçun takdirinde mahkeme iddianame ile bağlı değildir.

Suçun mahiyet ve vaziyetinin değişmesi

YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE —

1 - Maznun suçun hukukî mahiyetinin değişmesinden, önce haber verilip te müdafaasını yapabilecek bir halde bulundurulmadıkça, iddianamede gösterilen kanunî unsurları muhtevi suçun temas ettiği kanun hükümlerinden başkası ile mahkûm edilemez. Cezanın arttırılmasını mucip hallerin ilk defa duruşma sırasında serdedilmesi halinde dahi aynı hüküm caridir.

2 - Mahkeme talep üzerine veya kendiliğinden bu tebeddilden dolayı iddia ve müdafaatı kâfi derecede ihzar için duruşmayı talik edebilir.

3 - Maznun müdafaasını kâfi derecede hazırlamadığından bahsile kendisini iddianamede yazılı kanun maddesinden daha ağır bir madde hükmüne maruz bırakan veya cezayı arttıran yeni dermeyan olunmuş hallerin mevcudiyetini beyan ederek itirazda bulunursa talebi üzerine duruşma başka bir güne bırakılır.

Yeni bir suçun meydana çıkması

YÜZ DOKSANINCI MADDE — Maznunun, iddia olunan suçtan başka, diğer bir suç ile de maznuniyeti duruşma sırasında anlaşılırsa müddeii umuminin talebi ve maznunun muvafakatı üzerine her ikisi birlikte hükmolunmak üzere suç duruşulacak olan suçla birleştirilir. Yeni suç ağır ceza işlerinden olur veya askerî mahkemenin salâhiyeti haricinde bulunursa bu hüküm tatbik edilmez.

Kararların müzakeresi, reylerin toplanması ve adli hâkimin vazifesi

YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE — Kararın müzakeresi ve reylerin toplanması, duruşmayı idare eden, askerî adli hâkim tarafından yapılır. Vazife ve salâhiyet ve müruru zaman gibi mütekaddim meseleler esas fiilden evvel cezanın tahdidine tatbik edilecek kanun maddesinin tayin ve

takarrüründen ve müçtemi cezaya münferit cezaların tayininden, fer'i cezalara aslî cezanın tayininden sonra, karar verilir.

YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — Hiç bir hâkim bir mesele hakkında akaliyette kaldığından bahisle reye iştiraktan çekinemez.

Hâkimin reye iştirakten çekinmeyeceği hal

YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — Askerî mahkemelerde hüküm ve kararlar ittifak veya ekseriyetle verilir. Muhalefet sebeplerinin zabıtnamede gösterilmesi mecburidir. Reyler dağılırsa maznunun en ziyade aleyhine olan rey, ekseriyet hasıl oluncaya kadar, kendisine daha yakın olan reye tabi olur.

Hüküm ve kararda lâzım olan rey miktarı

YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Rey en küçük rütbeden başlayıp rütbe ve kıdem sırası ile verilir. Mahkemelerde âza sıfatile askerî memur bulunuyorsa reyini zabitlerden evvel vevrir. Askerî adlî hâkim reisten bir evvel reyini verir.

Rey sırası

YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Müzakerede ve rey vermede hükme iştirak eden hâkimlerden başka kimse bulunamaz. Şu kadarki staj yapanlar reisin müsaadesile bulunabilirler.

Müzakerede bulunabilecek olanlar

YÜZ DOKSAN ALTINCI MADDE —

1 - Maznun mahkûm olursa, hükmün esbabı mucibesinde, mahkemece suçun kanunî unsurları almak üzere sabit ve muhakkak sayılan vak'alar gösterilir. Eğer delil başka vak'alarından çıkarılmış ise bunlar dahi hükmünde söylenir.

Hükmün esbabı mucibesinde gösterilmesi lâzımgelen noktalar

2 - Duruşma sırasında ceza kanununda muayyen olup cezanın kaldırılmasını veya tahfif veya teşdidini mucip olacak mahiyetteki hallerin vücudu serdedilmiş ise hükmün esbabı mucibesinde bu hallerin sabit addedilip edilmediği gösterilir.

3 - Bundan başka mahkûmiyete dair hükmün esbabı mucibesi ceza kanununun tatbik olunan maddesini veya ceza miktarının tayinine hâkimi sevkeden halleri muhtevi olur.

4 - Ceza kanunu umumî surette daha hafif bir cezanın tatbikını, esbabı muhaffife veya az vahim bir halin vücuduna bağlı kılmissa bu sebeplerin vücudu kabul veya reddolunduğu takdirde, hükmün esbabı mucibesi bunlara müteallik kararları dahi gösterir.

5 - Beraet halinde, hükmün esbabı mucibesi maznunun isnat olunan suçu işlediğinin sabit olmamasından mı yoksa sabit ve mütehakkık sayılan suçun kanunda bir mahkûmiyeti istilzam edemediğinden mi beraetine hükmolunduğunu gösterir.

YÜZ DOKSAN YEDİNCİ MADDE —

1 - Hüküm duruşmanın hitamını müteakip, hüküm fıkrasının okunması ve esbabı mucibesinin bildirilmesi suretile tefhim olunur.

Hükmün tefhimi

2 - Hüküm fıkrasının okunması her halde esbabı mucibenin bildirilmesinden evvel olur. hüküm fıkrası ayakta dinlenir.

3 - Hüküm reis tarafından tefhim olunur.

4 - Hüküm için temyiz yolu olduğu ve temyiz usulleri dahi mahkûma tebliğ olunur.

5 - Mahkûm hazır olmaksızın verilen hükümler askerî adlî hâkim veya zabiti adlî tarafından mahkûma tebliğ olunur ve bu bapta bir zabıt varakası tutulur.

6 - Bu tebliğatın yazı ile vukuunda 71 inci maddenin 2,3 inci fıkraları ahkâmına riayet olunur.

Vazifesizlik kararı verilemeyecek hal

YÜZ DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Suçun derecesi itibarile madun bir askerî mahkemeye ait olduğu veya salâhiyetli olmıyan bir âmiri adlî tarafından tevdi edilmiş olduğu ve yahut ceza kanununun 18 inci maddesi mucibince verilmiş olan disiplin cezasının kifayeti sebeplerile mahkeme vazifesizlik kararı veremez.

Vazifesizlik kararı verilmesi lâzımgelen hal ve neticeleri

YÜZ DOKSAN DOKUZUNCU MADDE —

1 - Duruşma sırasında maznunun veya suçun askerlik adliyesine tabi olmadığı anlaşılırsa askerî mahkeme vazifesizliğe karar verir. Bu karara karşı âmiri adlî ile maznun temyiz yoluna müracaat edebilirler. Duruşmada maznuna isnat olunan suçun davayı gören askerî mahkemenin vazifesini geçtiği anlaşılır ise askerî mahkeme bir karar ile işi ait olduğu makama gönderir.

2 - Maznunun rütbesi müsait değilse aynı hüküm caridir.

Duruşma zabıtnamesi ve ihtiva edeceği noktalar

İKİ YÜZÜNCÜ MADDE —

1 - Duruşma için bir zabıtname tutulur. Bu zabıtname reis ve zabıt kâtibi ve muhakemeyi idare eden askerî adlî hâkim tarafından imza olunur.

2 - Muhakeme zabıtnamesi:

A : Duruşmanın icra kılındığı yer ve tarihi;

B : Hâkimlerin, müddei umuminin, zabıt kâtibinin ve varsa tercümanın adlarını;

C : İddianamede tavsıf edildiği gibi suçun ne olduğunu;

D : Maznunların, müdafilerin, davacıların adlarını;

E : Şahitlerin, ehli hibrenin, müddei şahsinin adlarını ve hangilerine yemin ettirildiğini;

F : Duruşmanın açık mı veya esbabı mucibesinin beyanile gizli mi yapıldığını ihtiva eder.

Zabıtnamelerde yazılacak diğer noktalar

İKİ YÜZ BİRİNCİ MADDE —

1 - Zabıtname kısaca duruşmanın cereyanile neticelerini ve muhakeme usulünün esaslı merasimine riayet olunduğunu vuzuhla gösterir. Duruşma esnasında okunan evrak ve vesikaların neden ibaret olduğunu ve dermeyan edilen iddiaların hülsalarını ve verilen kararlar hüküm fıkrasını ihtiva eder.

2 - Müddei umuminin, maznun ve müdafii, şahitler ve ehli hibrenin ve davacının sözlerinden en mühimleri zapta

geçirilir.

3 - Duruşma sırasında en mühim aykırılıklar da zapta geçirilir.

4 - Duruşma sırasında ehemmiyetli görülen keyfiyetler ve ifadeler ve iddialar da aynen zapta yazılır.

5 - Zaptın okunduğu ve yazılan hususatin tasdik edildiği veya ne gibi itirazlar serdedildiği zabıtnameye geçirilir.

6 - Hâkimlerin müddei umumî ile maznun ve müdafinin muhakeme usullerine riayet edilmediği veya usulde hata edildiği hakkındaki iddianamelerinin zapta geçirilmesini talepte hakkı vardır.

İKİ YÜZ İKİNCİ MADDE — Duruşmanın nasıl yapılacağı hakkındaki kanunî merasime riayet edilip edilmediği ancak zabıtname ile ispat olunabilir. Zabıtnamenin bu kısımlarına karşı yalnız sahtelik iddiası yapılabilir.

Zabıtnamenin ispat kuvveti

İKİ YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Hüküm esbabı mucibesi tamamen zabıtnameye dercedilmemiş ise tefhiminden üç gün içinde dava dosyasına raptolunur.

Hükümün esbabı mucibesi ve hüküm fıkrasının ihtiva edeceği noktalar

2 - Hüküm ve kararlar buna iştirak eden hâkimler tarafından imza edilir. Hükümün beyaz edilmesinde hâkimlerden biri imza edemeyecek halde ise manîin sebebi reis veya reisten sonra en kıdemli âza tarafından hükümün altına yazılır.

3 - Hüküm fıkrası celsenin tarihini ve bu celsede hazır bulunan hâkimlerin müddei umumî ve zabıt kâtibinin isimlerini de gösterir.

4 - Hükümlerin ikinci nushaları ve hulâsaları alay mahkemelerinde reis, ve diğer askerî mahkemelerde muhakemeyi idare eden askerî adlî hâkim, tarafından imza edilerek mahkemenin mührile mühürler.

Altınır faslı

Müdafaa

İKİ YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Maznun bir veya bir kaç müdafinin yardımına müracaat edebilir.

Maznunun müdafii

İKİ YÜZ BEŞİNCİ MADDE — Maznun on beş yaşını bitirmemiş olur veya sağır ve dilsiz veya kendisini müdafaa edemeyecek derecede cismî veya dimağî malûliyeti bulunursa, ve müdafiiye yoksa kendisine âmiri adlî tarafından bir müdafii tayin edilebilir.

Mahkemeye müdafii tayini

Sonradan maznun da bir müdafii tayin edebilir. Şu halde âmiri adlice tayin edilen müdafiiin vazifesi biter.

İKİ YÜZ ALTINCI MADDE —

Müdafilere

1 - Gerek maznun ve gerek âmiri adlî tarafından müdafii olarak aşağıdaki zatlar tayin edilebilir:

A : Muvazzaf zabıtlar;

B : Askerî adlî hâkimler, askerî mahkemelerde staj ya-

pan hukuk mezunları;

C : Askerî memurlar;

D : Mütekait ve ihtiyat zabitleri:

E : Barolarda mukayyet avukatlar;

2 - A,B,C, fıkralarındaki zatlar müdafaayı deruhte etmek için mafevklerinin muvafakatlarını almağa mecburdurlar.

3 - Mahkemelere re'sen tayin edilecek müdafiler, askerî adliye idaresi ve âmiri adliler tarafından barolarla muhabere olunarak temin edilir. Bunlar hizmetten kaçınmazlar.

4 - Dava olunan fiil, sahtekârlık, hırsızlık, emniyeti sui istimal, yağma, tahrip cürümlerinden biri olduğu veya askerî sırlarla ve Hükûmetin emniyetile alâkadar bulunduğu takdirde maznun âmiri adlinin muvafakat edeceği avukat veya dava vekilini müdafii tayin eder.

Müdafiin evrakı tetkiki

İKİ YÜZ YEDİNCİ MADDE — Müdafia, ilk tahki-kat bittikten sonra, talebi halinde dava evrakı gösterilir ve sureti alınmasına müsaade olunur.

Mevkufun müdafii ile görüşmesi

İKİ YÜZ SEKİZİNCİ MADDE — Mevkuf bulunan maznun müdafii ile her zaman görüşebilir; muhabere edebilir. Müdafiiin bilmesi tecviz edilmiyen hususlar hakkındaki muhabereleeri âmiri adlî menedebilir ve maznun müdafii ile görüşürken bir askerî'adlî hâkim veya zabiti adlî bulundurur.

Müdafi vazifesini yapmadığı takdirde yapılacak muamele

İKİ YÜZ DOKUZUNCU MADDE — Gerek resen, gerek maznun tarafından tayin edilen müdafiler duruşmada ispatı vücut etmezse duruşma tehir olunur ve başka biri tayin olunur. Müdafiiin gelmemesi kusurundan münbahiş ise terettüp edecek inzibatî cezadan başka bu talikten mütevellit masraflar dahi tamamile kendisine yükletilir.

Müdafiin ücreti

İKİ YÜZ ONUNCU MADDE — 206 ıncı maddenin A, B, C fıkralarındaki kimselerden resen tayin edilen müdafilere yalnız yol ve ikamet masrafı verilir. Ayrıca müdafa ücreti verilmez. D,E fıkralarında yazılı müdafiler müdafa tarifesine tevfikân Devlet hazinesinden ücret alır. Maznuna rücu hakkı mahfuzdur.

Seferberlikte müdafii

İKİ YÜZ ON BİRİNCİ MADDE— Seferberlikte, 204 ve 205 inci maddeler hükümlerine ahvalin müsaadesi nisbetinde riayet edilir. 206 ıncı maddede yazılı evsafı haiz olmayanlar dahi müdafii tayin olunabilir.

Yedinc ifasrl

Gaiplerin muhakemesi

Gaibin tarifi

İKİ YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Meskeni bilinmiyen veya yabancı memlekette sakin olup ta askerî mahkeme huzuruna celbi mümkün olmıyan veya bu suretle çağırmanın neticesiz kalacağı kuvvetle anlaşılan maznun gaip sayılır.

İKİ YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Gaip hakkında duruşma açılmaz. İlk tahkikat icrasile iktifa olunur. Askerlikten firar cürümünden maada fiillerde, maznunun gaip olması ilk tahkikat esnasında müdafinin kabulüne mani değildir. Maznunun hısımlarından olan kimseler dahi ona bir müdafî tayin etmek hakkını haizdir. Şahitler ve ehli hibre yemin ile dinlenir.

Askerî ceza kanununun 89 uncu maddesindeki suçlar hakkında son tahkikat açılarak gıyaben hüküm verilir.

İKİ YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Gaip olan maznun, kendisine tahkikat işlerinin cereyanından haber verilmesini asla talep edemez.

2 - Meskeni bilinen ve celbi maddî imkânsızlığa müstenit bulunan maznuna âmiri adlî tahkikat neticelerinden malûmat verebilir.

İKİ YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Meskeni meçhul olan gaibe ispatı vücut eylemesi yahut meskenini bildirmesi âmiri adlinin emrile müstantık tarafından gazetelerle ihtar olunur.

İKİ YÜZ ON ALTINCI MADDE —

1 - Aleyhine hukuku amme davası açılmış olan gaip tevkif müzekkeresi kesilmesi icap ettirecek kuvvetli şüpheler altında ise, âmiri adlî ile müstantık tarafından imza edilmiş bir kararname ile Türkiye dahilindeki malları haczedilebilir.

2 - Bundan başka firar cürmü de teşekkül etmiş ise firar hükümleri de tatbik olunur.

3 - Bu karar resmî, gazetelerle ilân edilir.

İKİ YÜZ ON YEDİNCİ MADDE —

1 - Resmî ilândan sonra maznun, haczedilen malları üzerinde ölüme bağlı tasarruflardan başka tasarruflarda bulunamaz.

2 - Haciz kararı gaiplerin mallarını idare ile muvazzaf olan makama tebliğ edilir. Bu makam malların idaresini temin için iktıza eden kanunî tedbirleri alır.

İKİ YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE — Haciz sebepleri kalmaz ise haciz da kaldırılır. Haczin kaldırıldığı, konduğunu ilân eden gazetelerle ilân edilir.

Gaibin zuhuru da ilân edilir.

Gaip hakkında yapılacak muamele

Tahkikattan gaibe haber verilip verilmeyeceği

Gaibe ihtar

Haciz kararı ve ilân

Haczedilen mallar üzerinde maznunun tasarrufu

Haczin kaldırılması

ÜÇÜNCÜ KISIM

Kanunî yollar

BİRİNCİ BAP

Umumî hükümler

Kanunî yollar

İKİ YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE—

- 1 - Kanunî yollar itiraz ve temyizden ibarettir.
- 2 - İtiraz yolu yalnız kararlara karşıdır.
- 3 - Temyiz yolu askerî mahkemelerin hükümlerine karşıdır.

4 - Temyiz yolu âmiri adlî, maznun ve davacıya açıktır.

5 - Askerî temyiz mahkemesinin kararları kat'idir.

Âmiri adlînin maznun lehine müracaatı

İKİ YÜZ YIRMİNCİ MADDE —

1 - Âmiri adlî kanunî yollara, maznun lehine olarak ta, müracaat edebilir.

2 - Âmiri adlî tarafından maznun aleyhine kanunî yola vaki olan müracaat bozulması istenilen kararın maznun lehine bozulmasını ve değiştirilmesini mucip olabilir.

Müracaat sebeplerinin dosyaya geçirilmesi

İKİ YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Kanunî yollara müracaatta bulunmak veya bundan sarfı nazar edilmek hakkında âmiri adlî tarafından dermeyan edilen sebepler bir zabiti adlî veya bir askerî adlî hâkim tarafından dosyaya geçirilir.

Taleplerin mercii

İKİ YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE —

1 - Kanunî yollara müracaat veya bundan vaz geçmek hakkındaki taleplerde merci, taaruz eden kararı veren veya bu karara delâlet eden âmiri adlî ve eğer taaruz bir mahkme kararına karşı ise o mahkemenin teşekkülünü emreden âmiri adlîdir.

2 - Taaruz sebepleri ya bizzat veya müdafî veya bir zabiti adlî ve yahut bir askerî adlî hâkim veya en yakın inzibat âmiri tarafından yapılmış zabıt varakası ile dermeyan olunur.

3 - Mevkuf olanlar hapisane müdürü olan zabıt veya memurun ve askerî şahıslardan olmıyanlar buldukları hapisane mıntakasındaki adliye hâkiminin zabıtnamesile kanunî yollara müracaat edebilirler.

4 - Kanunî mehillere riayet edilmiş addolunmak için zabıt varakalarının bu mehil içinde yapılmış olması lâzımdır.

5 - Müdafî ancak maznunun müsaadesile kanunî yollara müracaat edebilir.

Kanunî yolların tayininde hata

İKİ YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kabule şayan bir müracaatta kanunî yolun tayininde yapılan bir hata müracaat edenin hukukunu ihlâl etmez ve merciinin gayriya verilmiş olan evrak ait olduğu mercie gönderilir.

İKİ YÜZ YIRMİ DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Kanunî yola vuku bulmuş olan müracaattan vaz geçilmesi bu müracaat için muayyen mehlin bitmesinden önce muteber olur. Şu kadarki amiri adlinin maznun lehine olarak vuku bulmuş olan müracaatı maznunun muvafakati olmadan geri alınamaz.

2 - Müdafii, vuku bulmuş bir müracaattan vaz geçebilmesi, hususî vekâleti haiz bulunmamasına bağlıdır.

İKİ YÜZ YIRMİ BEŞİNCİ MADDE — Temyiz yolunda tetkikata başlandıktan sonra talebin geri alınması caiz değildir.

Müracaat hakkından vaz geçilmesi ve tesiri

Temyizden vaz geçmek

İKİNCİ BAP

İtiraz

İKİ YÜZ YIRMİ ALTINCI MADDE —

1 - İtiraz ancak bu kanunun sarahatı olan yerlerde kabul olunur.

2 - Kararına itiraz olunan makam itirazı varit görürse islah etmeğe mecburdur. İtirazı varit görmez ise derhal ve nihayet üç gün zarfında itirazı tetkika salâhiyetli olan, mafvk makama veya mahkemeye verecektir.

3 - Askerî mahkemelerden sadır olan kararlar aleyhine itiraz edilemez. Bu kanunda istisna edilenler hakkında birinci fıkra ahkâmı caridir.

İtiraz olunabilen kararlar ve itirazın mercii

İKİ YÜZ KIRMI YEDİNCİ MADDE —

1 - İtiraz, Aleyhine itiraz olunan kararın icrasını tehir etmez. Şu kadarki kararına itiraz olunan makam, ve eğer karar bir askerî mahkeme tarafından verilmiş ise o mahkemenin teşkilini emreden, âmiri adlî icranın tehirini emredebilir.

2 - İtirazı tetkika salâhiyeti olan merci de bu salâhiyeti haizdir.

İtiraz üzerine icranın tehiri

İKİ YÜZ YIRMİ SEKİZİNCİ MADDE —

1 - İtirazı tetkik edecek merci icap eden tahkikatı icra ettirir veya bizzat icra eder. İtiraz hakkında verilecek karar duruşma yapılmadan verilir.

2 - İtirazın tetkiki askerî temyiz mahkemesine ait ise evvel emirde müddei umuminin söz veya yazı ile mütaleası dinlenir.

3 - İtiraz varit görüldüğü takdirde, bunu tetkik eden merci aynı zamanda itirazın mevzuu olan mesele hakkında da kararını verir.

4 - İtiraz üzerine verilecek kararlar kat'idir.

İtiraz üzerine karar ve bu kararın kat'iyeti

ÜÇÜNCÜ BAP

Temyiz

*Temyizi kabil olan ve
olmayan hükümler*

İKİ YÜZ YIRMI DOKUZUNCU MADE —

1 - Askerî mahkemelerden verilen hükümler temyiz edilebilir.

2 - Ölüm, on beş sene ve ondan yukarı hürriyeti tahdit eden ceza hükümleri resen temyize tabidir.

3 - Kısa hapis cezalarına dair olan hükümler temyiz olunamaz.

*Temyiz talebinin müd-
deti ve şartları*

İKİ YÜZ OTUZUNCU MADDE —

1 - Davayı temyiz telebi, hükmün tefhiminden, ve hüküm gıyaben tefhim edilmiş ise, tebliğden bir hafta zarfında olur.

2 - Temyiz lâyihasile müstenidatı, temyiz istidası için muayyen olan müddetin bitmesinden, yahut hüküm esbabı mucibesi tebliğ edilmemiş ise tebliğden bir hafta içinde maznun veya müdafî tarafından 222 inci madde veçhile verilir.

3 - Hüküm temyiz eden tarafa esbabı mucibesile tebliğ edilememişse, temyiz olunduğuna mahkemenin ittilandan bir hafta içinde tebliğ edilir.

*Kanuna muhalefet
halleri*

İKİ YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE —

1 - Temyiz ancak hükmün kanuna muhalif olması sebebi-ne müstenit olur.

2 - Bir kanunun veya bir askerî nizamname hükmünün tatbik edilmemesi veyahut yanlış tatbik edilmesi kanuna muhalefettir.

3 - Aşağıdaki hallerde kanuna mutlaka muhalefet edilmiş sayılır:

I - Askerî mahkemenin kanun dairesinde teşekkül etmemiş olması;

II - Hâkimlik vazifesine iştirakten kanunen memnu olan bir hâkimin hükme iştirâk etmesi;

III - Makbul bir şüpheden dolayı hakkında ret talebi vaki olup ta bu talep kabul olunduğu halde hâkimin hükme iştirâk etmesi veyahut bu talep kanuna mugayir olarak reddedilmek suretile hâkimin hükme iştirâk ettirilmesi;

IV - Askerî mahkemenin kanuna mugayir olarak dava ya bakmağa kendisini vazifeli veya salâhiyetli görmesi;

V - Müddeii umumî veyahut kanunen vücudu lâzım diğer bir şahsın gıyabında duruşma yapabilmesi;

VI - Şifahî bir duruşma neticesi olarak verilen hükümde alenî muhakeme kaidesinin ihlâl edilmesi;

VII - Hükmün esbabı mucibeyi ihtiva etmemesi;

VIII - Hüküm için mühim olan noktalarda mahkeme kararile müdafaa hakkının tahdit edilmesi;

IX - Hükmün, asekerî bir nizamnamenin yanlış tatbiki-ne müstenit olması;

İKİ YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Hükme mües-
sir olmıyan usul kaidelerine muhalefet, maznunun aleyhine
hükmün bozdurulması için âmiri adliye bir hak vermez.

*Maznunun lehine olan
kaidelere muhalefet*

İKİ YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Hükümden
evvel verilip hükme esas teşkil eden kararlar dahi hüküm ile
beraber temyiz olunabilir.

*hükümden evvelki ka-
rarların temyizi*

İKİ YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Temyiz
eden taraf, hükmün hangi cihetine taaruz ve neden dolayı
bozulmasını talep eylemekte olduğunu esbabı mucibeli lâyi-
hasında beyan eder. Temyiz için istinat edilen sebeplerden,
muhakeme usulüne müteallik hukukî bir kaideye mi, yoksa
kanunî diğer hükümlere mi muhalefet edilmiş olmasından
dolayı itiraz edildiği gösterilir ve kanuna muhalif vakıalar
izah edilir.

*Temyiz lâyihası ve ih-
tiva edeceği noktalar*

İKİ YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Maznun temyiz
talep etmiş ve fakat 230 uncu maddede tayin edilmiş olan
müddet zarfında lâyihasını vermemiş ise bir askerî adli
hâkim marifetile 234 üncü madde ahkâmına tevfikân talep-
leri ve temyiz sebepleri hakkında bir zabıtname yapılır.

*Temyiz sebeplerinin
zaptettirilmesi*

İKİ YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE — Müddeti için-
de verilen temyiz arzuhalı hükmün kat'ileşmesine mani olur.

*Temyiz arzuhalının
tesiri*

İKİ YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Temyiz arzu-
hal ve taleplerini ve resen temyize tabi hükümleri âmiri adli
dosyalarile beraber askerî temyiz mahkemesine gönderir.
Askerî Temyiz Mahkemesi Reisi, hüküm evrakını müddeii
umumîliğe tevdi eder. Müddeii umumî mütaleatı neticesini
havi bir tebliğname ile evrakı reise iade eder.

Temyiz evrakının sevki

İKİ YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE —

*Temyiz davalarının ka-
bul ve reddi*

1 - Temyiz talebi müddetinde, verilmemiş veyahut 234
üncü maddede gösterilen şekilde yapılmamış ise askerî tem-
yiz mahkemesi bunların reddine karar verir.

2 - Askerî temyiz mahkemesi gösterilen temyiz sebeple-
rini kabule şayan görmezse yine reddeder.

3 - Askerî Temyiz Mahkemesi temyiz talebini kabule şa-
yan gördüğü takdirde, lüzum görür veya diğer taraf talep
ederse, temyiz arzuhal ve lâyihalarının birer suretini diğer
tarafa tebliğ eder. diğer taraf bir hafta zarfında yazı ile ce-
vap verebilir. Eğer bu diğer taraf maznun ise, bir askerî
adli hâkime yapacağı bir beyan ile ve bir zabıt varakasile ce-
vap verebilir.

İKİ YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Ağır ceza-
ya müteallik hükümlerde Askerî Temyiz Mahkemesi tetki-
katını maznunun temyiz arzuhalindeki talebi üzerine, veya
dilerse re'sen duruşma icrası suretile yapar. Duruşma gü-
nünden maznuna veya müdafisine haber verilir. Maznun du-
ruşmada hazır bulunabileceği gibi, vekâletnameyi haiz bir

*Ağır ceza hükümleri-
nin tetkikinde duruşma*

veya bir kaç müdafî ile kendisini temsil ettirebilir. Maznun mevkuf ise, veya Askerî Temyiz Mahkemesinin bulunduğu mevkide bulunmıyorsa, bizzat ispatı vucut etmek talebinde bulunamaz.

Duruşma usulü

İKİ YÜZ KIRKINCI MADDE —

1 - Askerî Temyiz Mahkemesinde duruşma, raportör âza tarafından işin izahı ile başlanır. Duruşmadan evvel bu âzanın raporunu tanzim ve imza ile dosyaya koymuş olması lâzımdır.

2 - Bunu müteakip müddei umumî ve maznun müdafî iddia ve müdafaalarını beyan ve izah ederler. Temyizi talep eden önce dinlenir; son söz maznunundur.

3 - Duruşma talep olunmamış ise Askerî Temyiz Mahkemesi tebliğname ve evrak üzerine tetkikat icra eder.

4 - 153,154,161,162,163,164,165,166,191,192 ve 193 üncü maddelerin hükümleri duruşmada caridir.

*Temyiz mahkemesin-
ce tetkik olunacak
noktalar*

İKİ YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Askerî temyiz mahkemesi temyiz arzihal ve lâyihasında iradolunan hususlar ile, temyiz talebi usule ait noksanlardan dolayı olmuş ise, temyiz arzihalında bu cihete dair beyan edilecek vakıalar hakkında tetkikler yapabileceği gibi, hükme tesiri olacak derecede kanuna muhalefet edilmiş olduğunu görürse, talepte mevcut olmasabile, bu hususu tetkik eder. 234 üncü maddede gösterilen müstenedattan başka, temyiz müddeasını teyit için yeniden müstenedat göstermeğe lüzum yoktur. Bununla beraber böyle müstenedat arzolanmış ise kabul olunur.

Hükmün bozulması

İKİ YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Askerî temyiz mahkemesi aleyhine temyiz olunan hükmü hangi cihetten kanuna muhalif görmüş ise o cihetten bozar; hükmün bozulmasına sebep olan kanuna muhalefet keyfiyeti bu hükme esas olarak tespit edilen vakalarda olmuş ise, bu muameleler dahi, bozulur.

*Davanın esasına hük-
medilmek*

İKİ YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Hükme esas olarak tespit edilen vakalara tatbikinde kanuna muhalefet edilmesinden dolayı o hüküm bozulmuş ise, askerî temyiz mahkemesi, aşağıda yazılı olan hallerde, bizzat davanın esasına hükmeder:

A : Vakanın daha ziyade tenvirine hacet kalmaksızın yalnız beraete veya tahkikatın tatiline, yahut asgarî ve âzamî haddi olmıyan bir ceza ile mahkûmiyete mütedair bir karar verilmesi icap ediyorsa;

B : Temyiz müddei umumîliğinin iddiasına mutabık olarak kanunda yazılı cezanın en aşağı derecesinde tatbik etmeği muvafık görürse;

C : Kanun yanlış tatbik edilmiş ise;

2 - Sair hallerde askerî temyiz mahkemesi işi yeniden tetkik ve hükmolünmek üzere hükmü bozulan askerî mahke-

meye veya o derecede diğer bir askerî mahkemeye gönderir.

3 - Askerî temyiz müddei umumîsi, bu dört nevi karara karşı otuz gün içinde itiraz edebilir, fakat karar tashihi istiyemez.

İKİ YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - A : Temyiz kararına karşı askerî temyiz mahkemesi müddei umumîsi karar tashihi talebinde bulunabilir.

Doğrudan doğruya hükmün mahiyetine tesir eden ve temyiz lâyihasında veya tebliğnamede yazılan bir hususun ve bundan başka hükmün esasına müessir hata ve noksanların temyiz tetkikatında nazara alınmıyarak meskût geçilmiş olması hallerinde karar tashihi caridir.

B : Bu talep üzerine tetkikatı asıl kararı vermiş olan heyet yapar.

C : Âmiri adliler re'sen veya alâkalı olanların müracaatları üzerine askerî temyiz müddei umumîsinin nazarı diktatini celbederler ve evrakı yollarlar.

D : Bu müracaatı âmiri adliler tashihi mucip bir derecede görmezlerse, müracaat hükmün infazını tehire sebep olmaz.

2 - Dairelerin kararlarına karşı askerî temyiz müddei umumîsi kararın kendisine tevdi tarihinden otuz gün içinde heyeti umumiyede itiraz edebilir.

İKİ YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Duruşmalarda hüküm 196 inci maddenin 1,2 inci fıkraları mucibince tefhim olunur.

Tashihi karar ve itiraz

Tefhim

İKİ YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Hüküm cezanın tatbikında kanuna muhalefet edilmesinden dolayı maznun lehine olarak bozulmuş ise, bozulan cihetlerin temyiz talebinde bulunmamış olan veya başka cihetlerden temyiz etmiş olan diğer maznunlara da tatbiki kabil bulunursa, bu maznunlar dahi Temyiz talebinde bulunmuşcasına hükmün bozulmasından istifade ederler.

Hükmün bozulmasının diğer maznunlara tesiri

İKİ YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE —

1 - Yeniden görülmek ve hükmedilmek üzere davanın gönderileceği askerî mahkeme, temyiz bozulma kararına uyar. Ancak duruşmasız tetkikler neticesinde verilen bozma kararına askerî mahkemelerin ısrar hakkı vardır. İsrar üzerine temyiz umumî heyetinden verilen kararlara uymak mecburidir.

2 - Hüküm yalnız maznun tarafından veya onun lehine âmiri adli tarafından temyiz edilmiş ise, verilecek hüküm evvelki hüküm ile tayin edilen cezadan daha ağır bir cezayı ihtiva edemez.

Davaya yedinden bakacak askerî mahkemelerin salâhiyetleri

İKİ YÜZKIRK SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Askerî Temyiz Mahkemesi dairelerinden biri hukukî bir meselenin tetkikatı neticesinde, kendinin veya diğer dairenin ve yahut heyeti umumiyenin veya Adliye Temyiz Mahkemesinin evvelki bir içtihat veya kararına mugayir

Kararların birleştirilmesi

bir karar vermişse, bu karar ya o daire veya Askerî Temyiz Müddei Umumisi tarafından heyeti umumiyeye sevk olunur. Heyeti Umumiye, temyiz müddei umumisinin yazılı mütaleasını aldıktan sonra duruşma yapılmıyarak meseleyi tetkik ve halleder.

2 - Heyeti umumiyenin kararına evvelki kararı veren daire ittibaa mecburdur. bu dairece yeniden yapılacak tetkikat sırasında, duruşma yapmak lâzım gelirse 239 uncu madde mucibince heyeti umumiyenin kararı duruşmadan evvel alâkadara tebliğ olunur.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Hükümlerin tasdiki

A. HAZARDA

İKİ YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE —

1 - Kanunî yollara müracaat imkânı kalmamış olan hükümlerin icrası lüzumu âmiri adlî tarafından hükmün altına işaret ve imza olunur.

2 - Bu işaret emrinde hükmün kat'ileştiği cezanın tatbik olunması lüzumu yazılır ve mahkûma tebliğ olunur.

3 - Alay kumandanları ile muadilleri, efrat hakkında üç aya kadar ve fırka kumandanları ve muadilleri, efrat hakkında bir seneye kadar, zabitler ve memurlar hakkında altı aya kadar hürriyeti tahdit eden ceza hükümlerini; kolordu kumandanları ile muadilleri ve mafevkleri, bilûmum hükümlerin infazı lüzumunu işaret ederler. Ancak zabitler ile askerî memurların tart ve ihraçlarını muhtevi olan hükümlerin infazı lüzumu Reisi Cümhur tarafından işaret olunur.

4 - Ölüm cezasının infazı Büyük Millet Meclisinin kararına bağlıdır.

5 - Askerî şahıslardan gayrisına ait hükümler fırka ve daha büyük kumandanlar tarafından infaz edilmek üzere C. Müddei Umumiliğine gönderilir.

B. SEFERBERLİKTE

İKİ YÜZ ELLİNCİ MADDE — Seferber olan askerî mahkemelerin hükümleri hakkında temyiz yolu kapalıdır. Hükümlerin infazi lüzumunu işaret veya aşağıdaki maddeler mucibince fesholunur. Bu kaide, maznun seferber hale geçtiği zamanda kat'iyet kesbetmemiş hükümler hakkında da caridir. Bu işaret ve fesih salâhiyetinin hangi kumandanlara ait olacağını baş kumandan tayin eder.

İKİ YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — İnfaz lüzumunu işarete salâhiyetli kumandan, evvelâ mahkûmun hükme

Hükmün tasdikına salâhiyetli olanlar

Seferberlikte hükmün infaz veya feshi

Mahkûmun itirazı

karşı itirazı olup olmadığını ve şikâyeti varsa nelerden ibaret olduğunu, bir askerî adlî hâkim veya bir zabıt adlî vasıtasıyla istizah eder. Ve bu bapta bir zabıt varakası tutulur. ve bu zaptı mahkûm da imza eder.

İKİ YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE — İşaret salâhiyetini baş kumandanlığın muhafaza ettiği hükümler hakkında askerî temyiz mahkemesi müddei umumîliğinin mütaleası alınır.

*Temyiz müddei umumi-
sinin mütaleası alın-
cak haller*

İKİ YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADD —

1 - Ölüm ve bir seneden ziyade serbestiyi tahdit eden cezaları havi hükümlerin infazı lüzumunu işaret için, bir askerî adlî hakim bulunmadığı takdirde hâkimlik sıfatını haiz her hangi bir asker veya askerî bir memurun mütaleası alınmak lâzımdır. Daha hafif cezalarda veya beraet hükümlerinde mütaleaya lüzum yoktur. Ancak askerî mahkemenin hükmü müddei umumî vazifesini gören askerî adlî hâkimin iddiasına ehemmiyetli bir surette mübayin ise, veya sair sebeplerden dolayı hüküm teemmüle muhtaç görünürse, yine bir mütaleaname alınır.

*Ölüm ve bir seneden
fazla hapis cezaları
hakkında mütalea*

2 - Hükmü veren askerî mahkemede hâkim, müdafî, müddei umumî, sıfatile bulunmuş olanlar mütaleaname veremezler.

3 - İşaret salâhiyetini haiz olan kumandan tahkikatın tamikını emredebilir.

İKİ YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - İşaret veya fesih salâhiyetini haiz olan kumandan askerî adlî hâkimin mütaleasını aldıktan sonra ya hükmün icrası lüzumunu işaret veya fesheder.

Tasdik ve fesh

İKİ YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE—

1 - Hüküm fesholunursa, ya yeni bir askerî mahkemeye sevkolunur, yahut o dava ile meşğul olan âmiri adliden başka bir âmiri adliye tevdi olunur.

*Hüküm fesholunur ise
gönderilecek askerî
mahkeme*

2 - Evvelki askerî mahkemenin hâkimleri yeni mahkemede bulunmazlar.

3 - Askerî sebepler dolayısıyla cezanın tehirinde mahzur yok ise, fesih salâhiyetini haiz olan kumandan, hazardaki, usule tevfiikan, tetkikini emredebilir.

İKİ YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Seferde yapılan tahkikat sırasında maznun seferber olmıyan bir kıt'aya nakli memuriyet eder veyahut böyle bir kıt'aya muvakkaten iltihak ederse hakkındaki muamele dahi hazarî mahkemeye gönderilir. Fakat evvelce bir hüküm verilmiş ise hükmün verildiği zaman da salâhiyetli olan kumandan işaret eder. İşaret etmiyecekse maznuna tebliğ eder ve bu tebliğ tarihinden itibaren kanunî mehil içinde maznun da, âmiri adlî de temyiz yoluna gidebilirler. Bu halde âmiri adlilik salâhiyeti seferber olmıyan âmiri adliye geçer.

*Maznunun seferber
olmıyan kıt'aya nakli
memuriyet etmesi*

Seferberliğin hitamında yapılacak muamele

İKİ YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE —

1 - Seferberliğin hitamile bu kısımdaki hükümler tatbik edilemez. Henüz hitama ermiyen muameleler hakkında hazar hükümleri tatbik olunur.

2 - Hüküm verilmişse, 256 ncı madde tatbik olunur.

BEŞİNCİ KISIM

Muhakemenin iadesi ve yazılı emir

Mahkûmun lehine muhakemenin iadesi sebepleri

İKİ YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Kat'ileşen bir hüküm ile neticelenmiş bir dava, aşağıda yazılı hallerde mahkûm lehine olarak, muhakemenin iadesi yolile tekrar görülür:

A : Duruşmada ihticaç olunan ve hükme tesir eden bir vesikanın tasni veya tağyir ve tahrif suretile sahteliği tebeyün ederse;

B : Yemin verilerek dinlenilmiş olan bir şahit veya ehli hibrenin hükme müessir olacak surette mahkûm aleyhine kast veya ihmal ile hakikat hilâfında şahitlikte bulunduğu veya rey verdiği anlaşılırsa;

C : Hükme iştirak etmiş olan hâkimlerden biri aleyhine ceza takibatını ve kanunî bir ceza ile mahkûmiyeti istilzam edecek mahiyette olarak, vazifelerini ifada kusur etmiş ise; (bizzat mahkûm tarafından sebebiyet verilmiş olan kusur müstesnadır).

D : Ceza hükmü umumî, mahkemelerin bir hükmüne müstenit olup ta bu hüküm kat'ileşmiş olan diğer bir hüküm ile bozulmuşsa;

E : Yeni vak'alar veya yeni deliller dermeyan edilip te bunlar yalnız başına veya evvelce irat edilen deliller ile birlikte nazara alındıkları takdirde maznunun beraetini veya daha hafif bir cezayı havi bir kanun hükmünün tatbiki ile mahkûmiyetini istilzam edecek mahiyette olursa;

Muhakemenin iadesine mani olmayan haller

İKİ YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE —

1 - Hükümün icra edilmiş olması ve hatta mahkûmun ölümlü veyahut mahkûmu askerî ceza kanunlarına tabi kılan vaziyetin hitam bulması muhakemenin iadesi iddiasına mani olamaz.

2 - Ölüm halinde ölüünün karısı veya kocası, usul ve fûru, erkek ve kız kardeşleri muhakemenin iadesi talebinde bulunabilirler.

Mahkûmun aleyhine muhakemenin iadesi sebepleri

İKİ YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — Kat'ileşmiş bir hüküm ile neticelenmiş bulunan bir dava aşağıda yazılı hallerde, mahkûm aleyhine olarak, muhakemenin iadesi yolile tekrar görülür.

A : Duruşmada ihticaç olunan ve hükme müessir bulunmuş

olan bir vesikanın tasni ve tağyir veya tahrif suretile sahteliği tebeyün ederse;

B : Yemin verilerek dinlenilmiş olan bir şahit veya ehli hibrenin hükme müessir olacak surette mahkûm lehine kast veya ihmâl ile hakikat hilâfında şehadet ettiği veya rey verdiği anlaşılır ise;

C : Hükme iştirâk etmiş olan hâkimlerden biri aleyhine ceza takibatını ve kanunî bir ceza ile mahkûmiyetini icap edecek mahiyette vazifesini ifada kusur etmiş ise;

D : Maznun beraat ettikten sonra, suçta müteallik olarak itimada şayan bir ikrarda bulunmuş ise;

İKİ YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Kanunun aynı maddesinde munderiç hudut içinde olmak üzere, cezanın tadili maksadile, muhakemenin iadesi caiz değildir.

*Muhakemenin iadesi
caiz olmıyan hal*

İKİ YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE — Cezayı müstelzim bir suçun vücuduna istinat eden muhakemenin iadesi talebi ancak o suçtan dolayı kat'ileşmiş bir hüküm bulunduğu veya delillerin yokluğundan başka sebepler yüzünden takibat ve tahkikatın yapılması veya devamı mümkün olmadığı takdirde kabul olunur.

*Muhakemenin iadesi
şartları*

İKİ YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kanunî yollara müracaat hakkındaki umumî hükümler muhakemenin iadesi talebi hakkında da caridir.

Kanunî yollara müracaat

İKİ YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Muhakemenin iadesi talebi, bu talebin, kanunî sebeplerle sübut delillerini ihtiva eder. Arzuhal mahkûm tarafından veyahut 259 uncu maddenin 2 inci fıkrasında gösterilen şahıslar tarafından 222 inci maddenin 2 ve 3 numaralı fıkralarına nazaran âmiri adlilere verilir.

*Talebin neleri ihtiva
edeceği.*

İKİ YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE —

1 - Talebin kabule şayan olup olmadığına askerî temyiz mahkemesi karar verir.

2 - Bu bapta karar, askerî temyiz müddei umumiliğinin tebliğnamesi üzerine, duruşma yapılmaksızın verilir.

3 - İadei muhakeme talebi hükmün icrasını tehir etmez. Şu kadarki askerî temyiz mahkemesi icranın tehirine karar verebilirler.

*Muhakemenin iadesi
talebini tetkik edecek
merci*

İKİ YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE —

1 - Muhakemenin iadesi talebi kanunda muayyen şekilde icra edilmemiş yahut arzuhalde muhakemenin iadesini icap ettirecek kanunî hiç bir sebep gösterilmemiş veyahut bunu teyit ettirebilecek sübut delilleri beyan olunmamış ise, bu talep kabule şayan olmaması noktasından reddedilir.

2 - Aksi takdirde, diğer tarafa bir mehil tayinile bir diyeceği varsa bildirmek üzere tebliğ olunur.

*İade talebinin kabul
olunmaması ve kabulü
halinde yapılacak muamele*

Delillerin toplanması

İKİ YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE —

1 - Askerî temyiz mahkemesi, muhakemenin iadesi talebini esas itibarile kabule şayan gördükten sonra, icap ederse, delillerin toplanmasını, ya âmiri adliye veya istinabe hâkimine havale eder. Dinlenecek şahitlere ve ehli hibreye yemin vrilip verilmemesini askerî temyiz mahkemesi takdir eder.

2 - Delillerin toplanması sırasında, alâkahıların huzuruna müteallik meselelerde ilk tahkikattaki hükümler caridir. Delillerin toplanması bittikten sonra, askerî temyiz müddei umumisi ve maznun tayin edilecek mehil içinde mütalea ve mulâhazalarını beyana davet olunurlar.

Talebin reddi ve kabul olunursa duruşma

İKİ YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Askerî Temyiz Mahkemesinin tahkikatı neticesinde arzuhalda yazılan deliller kâfi derecede teyyüt etmez ise ve yahut işin vaziyetine nazaran 258 ve 260 nci maddelerin A, B fıkralarında yazılı hallerin evvelce verilmiş olan hükme hiç bir tesiri olmadığı anlaşılırsa, muhakemenin iadesi talebi esassız olması noktasından reddedilir.

2 - Aksi takdirde, Askerî Temyiz Mahkemesi muhakemenin iadesine ve yeniden duruşmanın açılmasına karar verir ve duruşmanın hangi askerî mahkemede yapılacağını tayin eder.

Duruşma yapılmaksızın muhakemenin iadesi

İKİ YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Mahkûm ölmüş ise, duruşma yapılmaz. Askerî Temyiz Mahkemesi iktiza eden delilleri topladıktan sonra ya mahkûmün beraetine karar verir ve yahut muhakemenin iadesi talebini reddeder. Beraet kararile beraber evvelce verilen hükmün iptali de karar altına alınır.

Yeniden duruşmanın neticesinde verilecek hüküm

İKİ YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Yeniden yapılacak duruşma neticesinde askerî mahkeme ya evvelki hükmü tasdik eder veya bu hükmün iptalile yani baştan hüküm verir. Muhakemenin iadesi talebi yalnız mahkûm tarafından olur veya mahkûmun lehine olmak üzere âmiri adlî veya 259 uncu maddenin 2 numaralı fıkrasında gösterilen kimseler tarafından yapılır ise yeniden verilecek hüküm, evvelki hüküm ile tayin edilmiş olan cezadan daha ağır bir cezayı ihtiva edemez.

Evvelki hüküm iptal olunursa ilân olunur

İKİ YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Muhakemenin iadesini talep eden kimse isterse, evvelki hükmün iptali resmî gazete ile ilân olunur. Askerî mahkemenin tensibi üzerine sair gazetelerle dahi ilân olunabilir.

Yazılı emir ile bozma

İKİ YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE —

1 - Askerî mahkemelerden ve diğer makamlardan verilen ve askerî temyiz mahkemesinde tetkik edilmeksizin kat'ileşen karar ve hükümlerde kanuna muhalefet edildiğinden haber alırsa, Millî Müdafaa Vekili o karar veya hükmün bozulması için askerî temyiz mahkemesine müracaat etmesi hakkında askerî temyiz müddei umumîsine yazılı emir vere-

bilir. Bu emirde bozulmayı müstelzim görülen sebepler gösterilir.

2 - Askerî temyiz müddei umumîsi, tebliğnamesine yalnız bu sebepleri yazar ve işin dosyasını askerî temyiz mahkemesine verir.

3 - Askerî temyiz mahkemesi dermeyan olunan sebepleri varit görürse karar veya hükmü bozar. Mahkemelerde davanın esasına da şamil olarak verilen hükümlerin bu suretle bozulması alâkalı kimselerin aleyhine tesir etmez.

4 - Bozulma bu kimselerin lehine olduğu takdirde aşağıdaki gibi muamele olunur:

A : Varit görülen bozulma sebepleri mahkûm olan kimselerin cezasının tamamile kaldırılmasını mucip ise, askerî temyiz mahkemesi evvelce hükmolunan cezanın çektirilmesini, kararında ayrıca yazar.

B : Varit görülen bozma sebepleri, mahkûm olan kimsenin cezasının tamamile kaldırılmasını mucip olmayıp daha hafif bir cezanın tatbikini mucip ise askerî temyiz mahkemesi tatbiki icap eden cezanın neden ibaret olduğunu kararında gösterir.

5 - Eğer bozma davanın esasını halletmeyen kararlara dair ise, yeniden yapılacak tetkik ve tahkik neticesine göre, icap eden karar verilir.

ALTINCI KISIM

Cezaların infazı

İKİ YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Askerî mahkemelerden verilen ve kat'ileşen ceza hükümleri tasdik işareti üzerine infaz edilir.

2 - Ceza davayı ikame eden âmiri adliler tarafından tatbik edilir.

Ceza ne vakit ve kimin tarafından infaz olunur

İKİ YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Akıl hastalığına duçar olanlar eyileşmedikçe haklarında ölüm cezası infaz olunmaz. Mahkûmun mensup olduğu din ve mezhebin hususî günlerinde de icra olunmaz. Ölüm cezası tatbik olunurken, varsa, dinî bir memur bulundurulabilir.

2 - Kurşuna dizmek suretile tatbik edilecek ölüm cezası ciheti askeriyece yapılır. Mahkûm mensup olduğu kıt'anın ve bu kıt'a icra mahallinde bulunmıyorsa orada mevcut bulunan diğer bir kıt'anın en eski efradından ve muhtelif bölüklerden ceman on iki kişi intihap olunarak mensup oldukları taburun nöbetçi zabitanın el işaretile bunlar mahkûmun üzerine ateş ederler. İcra mahallinde mevcut bulunan kıt'alar silâhsız olarak çıkarılır. Mahkûm müsellâh bir takım muhafazasında olarak ve alâmeti askeriyeden hiç bir şeyi hamil ve lâbis olmıyarak mezkûr askerinin önüne getirilerek

Ölüm cezasının tehiri ve sureti icrası

mahkûmiyet ilâmı ve infaz lüzumunu gösteren işaret yüksek sesle okunduktan sonra gözleri bağlanıp tarif olunduğu veçhile üzerine ateş edilir..

Mahkûm, cenaze merasimi yapılmadan, ciheti askeriyece gömdürülür ve talep ederlerse ailesine verilir.

3 - Asılacakları, âmiri adlî hüküm evrakile beraber Cümhuriyet müddei umumiliğine tevdi ve ceza oraca infaz edilir. Müddei umumî bulunmayan yerlerde âmiri adlî tarafından ceza muhakemeleri usulü kanununa göre infaz ettirilir.

Diğer cezaların tehiri sebepleri

İKİ YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Akıl hastalığına düçar olan mahkûmlar hakkında hürriyeti tahdit eden cezanın tatbiki eyileştikten sonraya bırakılır. Diğer bir hastalık dahi hürriyeti tahdit eden bir cezanın infazı halinde mahkûmun hayatı için bir tehlike teşkil ediyorsa bu kabîl mahkûmlar hakkında dahi aynı suretle hareket olunur.

Kısa hapis cezalarının tehiri sebepleri

İKİ YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Kısa hapis cezalarının tatbiki kolordu kumandanının veya mafevklerinin veya muadillerinin emrile ve ancak mühim bir hizmet dolayısıyla tehir olunabilir.

Mevkufiyet ve hastalık müddetlerinin cezadan mahsubü

İKİ YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE —

1 - Hüküm kat'ileşmeden evvel vuku bulan mevkufiyetler ceza mahkûmiyetlerinden indirilir.

2 - Cezanın infazı başladıktan sonra hastalık münasebetile mahkûm hapis hane hastanesinden başka bir hastaneye kaldırılmış olsa dahi bu hastanede geçen müddet dahi cezadan indirilir. Şu kadarki cezanın infazını tatil için mahkûm hastalığı kendisi vücuda getirmiş ise bu hükümden istifade edemez. Bu son halde âmiri adlî askerî mahkemeden bir karar almakla mükelleftir.

Müteaddit hükümlerin cem'i

İKİ YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Bir kimse muhtelif suçlardan dolayı gerek askerî mahkemeler tarafından gerek askerî mahkemelerle adliye mahkemeleri tarafından ayrı ayrı mahkûm olursa hükmolunan cezalar hakkında türk ceza kanununda yazılı cezaların içti maî kaidesine tevfi kan, umumî bir ceza tayini için, bir karar istenir .

2 - Muhtelif hükümler aynı derecede askerî mahkemelerden çıkmış ise ve ceza dereceleri müsavi ise umumî ceza, hükmü veren askerî mahkeme tarafından, ve eğer ceza dereceleri müsavi değilse umumî ceza ağır cezayı hükmeden askerî mahkeme tarafından ve eğer muhtelif hükümler adlî ve askerî mahkemelerden çıkmış ise, ceza ve muhakemenin derecesi ne olursa olsun umumî ceza askerî mahkeme tarafından tayin olunur.

3 - Cezanın infazı sırasında mahkemeden alınması lâzım gelen bu kararlar duruşma yapılmaksızın verilir. Fakat mahkûm ile müdafine ve âmiri adliye itiraz için müsaade edilir.

4 kararlar aleyhine itiraz olunabilir. Hükümlerden Askerî Temyiz Mahkemesinden verilmiş ise umumî cezaya verilir.

İKİ YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE —

1 - Mahkûmiyeti mütezammın bir hükmün muhtevasını tayinde ve yahut tayin edilen cezanın hesabında tereddüt edilirse veya cezanın kısmen veya tamamen infazı lâzım gelmiyeceği iddia olunursa, bu bapta cezayı veren mahkemeden bir karar istenir.

2 - Bu müracaatlar cezanın infazını tehir etmez şu kadarki âmiri adlî cezanın tehirini emredebilir.

3 - Bu kararlar hakkında 278 inci maddenin 3 ve 4 numaralı fıkraları hükümleri caridir.

Hükümlerin tavzihi

İKİ YÜZ SEKSENİNCİ MADDE —

Askerî mahkemelerden para cezalarına, zabıt ve hacze ve istirdat ve tazminata dair verilen hükümler icra ve iflas kanununa tevfi kan icra dairelerince tenfiz olunur.

Mali hükümlerin infazı

YEDİNCİ KISIM

Son maddeler

İKİ YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE —

A : Askerî mahkemelerde görülecek davaların ve askerî kumandanlıklar vasıtasile tatbik edilen cezaların masrafları ciheti askeriye aittir.

B : Askerî mahkemelerde 222 inci maddedeki şartlar dairesinde müdahale yolile dava olunabileceği gibi askerî mahkemelerde görülen suçlardan mağdur olanlar şahsî dava açabilirler. Bu bapta umumî ceza muhakemeleri usulü kanunu hükümleri tatbik olunur.

C : Askerî mahkemelerden verilen hükümler üzerine, memnu hakların iadesine dair vakı olacak müracaatlar 222 inci maddedeki şartlar dairesinde âmiri adlîye vuku bulur. Bu bapta arzuhalleri âmiri adlî evvelki hükmü veren derecede bir askerî mahkemeye verir. Bu müracaatlar hakkında askerî ceza kanunundaki hususî hükümler mahfuz kalmak şartile umumî ceza muhakemeleri usulü kanununda yazılı hükümler tatbik olunur.

D : B, C fıkralarında yazılı müracaatlar üzerine askerî mahkemelerden verilecek kararlar temyiz olunabilir.

Müdahale yolile dava, şahsî dava ve memnu hakların iadesi

İKİ YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE —

Askerî mahkemelerle umumî mahkemeler arasında icabî veya selbî ihtilâf vukuunda keyfiyet temyiz mahkemesi ceza heyeti umumiyesinde tetkik ve hallolunur. Şu kadarki tetkik sırasında askerî temyiz müddei umumîsinin mütaleası alınır.

merci tayini

Tashih

İKİ YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE
rih ve 1455 numaralı Askerî memurin kanunu
memurları) ibaresi (askerî adlî hâkim) ola
edilmiştir.

İlga edilen kanunlar

İKİ YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — 6 te
evvel 1332 tarihli divanı temyizi askerî hakkındaki kanun
muvakkat ile 7 temuz 337 tarih ve 132 numaralı kanun ve
20 mayıs 1338 tarihli ve 237 numaralı kanun ve diğer kanun-
ların bu kanuna muhalif olan hükümleri mülgadır.

Kanunun mer'iyeti

İKİ YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Bu kanun
neşri tarihinden dört ay sonra mer'idir.

*Kanunu icraya memur
olanlar*

İKİ YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Bu kanunun
hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Hükümetin teklifi

Askerî ceza kanunu

İkinci kitap

BİRİNCİ KISIM

Askerî suçlar ve kabahatler ve cezaları

Birinci bap

Esaslar

Askerî cürüm ve kabahat

MADDE 1 —

1 - Bu kanunun idam, ağır hapis, ile cezalandırıldığı suçlar askerî cürümlerdir.

2 - Kısa hapis cezasile cezalandırıldığı suçlar askerî kabahatlerdir.

3 - Türk ceza kanununa nazaran cürümler ve cezalar hakkında umumî surette cari olan esaslar, bu kanun hilâfını söylemedikçe, askerî cürümler ve cezalar hakkında da tatbik olunur.

Askerlerin askerî olmıyan suçları

MADDE 2 — Askerî eşhasa, askerî olmıyan suçları hakkında Türk ceza kanunu hükümleri tatbik olunur.

Askerî eşhas

MADDE 3 —

1 - Askerî eşhas, müşirden zabıt vekiline kadar zabıtlar ile baş gedikliden nefere kadar efrat bilûmum askerî memurlar ve müstahdemin ve askerî talebedir.

İhtiyat askerî eşhas

MADDE 4 — İhtiyat askerî eşhas, askerî hizmetlerde buldukları müddetçe, bu kanun hükümlerine tabidirler. Hizmet haricinde buldukları zaman, bu kanunda yazılı olan hükümler dahi bunlar hakkında mer'î olur.

Yabancı memleketlerde yapılan suçlar

MADDE 5 — Askerî eşhasın yabancı memleketlerde Türk askerî kıt'alarında, veya diğer resmî vazifeleri esnasında, üsera karargâhlarında yaptıkları suçlar Türkiye Cumhuriyeti topraklarında vukua gelmiş addolunarak haklarında bu kanun hükmü cari olur. Bunlar hakkında, ecebî

Millî Müdafaa Encümeninin tadili

Askerî ceza kanunu

BİRİNCİ KISIM

Askerî suçlar ve kabahatlar ve cezalar

Birinci bap

Esaslar

Askerî cürüm ve kabahat

MADDE 1 — Ölüm

1 - Bu kanunun ölüm, ağır hapis ve hapis cezaları ile cezalandırıldığı suçlar askerî cürümlerdir.

2 - Bu kanunun kısa hapis cezasile cezalandırıldığı suçlar askerî kabahatlerdir.

3 - Türk ceza kanununa göre cürümler ve cezalar hakkında umumî surette cari olan esaslar bu kanunda hilâfı söylenmedikçe askerî cürümler ve cezalar hakkında da tatbik olunur.

Askerlerin askerî olmıyan suçları

MADDE 2 — Askerî şahısların askerî olmıyan suçları için Türk ceza kanunu hükümleri tatbik olunur.

Askerî şahıslar

MADDE 3 — Askerî şahıslar müşürden zabıt vekiline kadar zabıtlar ile başgedikliden nefere kadar efrat ve bilûmum askerî memurlar askerî adli hakimler ve müstahdemler ve askerî talebedir.

İhtiyat askerî şahıslar

MADDE 4 — İhtiyat askerî şahıslar askerî hizmetlerde buldukları müddetçe bu kanun hükümlerine tabidirler

Yabancı memleketlerde yapılan suçlar

MADDE 5 — Askerî şahıslar yabancı memleketlerde Türk askerî kıt'alarında veya diğer resmî vazifeleri esnasında veya esir karargâhlarında yaptıkları suçlar Türkiye Cumhuriyeti topraklarında vukua gelmiş sayılır ve haklarında bu kanun hükmü cari olur. Bunlar hakkında yabancı mem-

Adliye Encümeninin tadilî

Askerî ceza kanunu

BİRİNCİ KISIM

Birinci bap

Esaslar

Askerî cürüm ve kabahat

BİRİNCİ MADDE — Türk ceza kanununa göre cürümler ve cezalar hakkında umumî suretle cari olan esaslar bu kanunda hilâfı yazılı olmadıkça askerî cürümler ve cezalar hakkında da tatbik olunur.

1 - Bu kanunun ölüm, ağır hapis ve hapis cezalarıyla cezalandırdığı suçlar askerî cürümlerdir.

2 - Bu kanunun kısa hapis cezasıyla cezalandırdığı suçlar askerî kabahatlerdir.

Askerlerin askerî olmıyan suçları

İKİNCİ MADDE — Askerî şahısların askerî olmıyan suçları için Türk ceza kanunu hükümleri tatbik olunur.

Askerî şahıslar

ÜÇÜNCÜ MADDE — Askerî şahıslar müşürden zabıt vekiline kadar zabıtlar ile baş gedikliden nefere kadar efrat ve bilûnum askerî memurlar askerî adlî hakimler ve müstahdemler ve askerî talebedir.

İhtiyat askerî şahıslar

DÖRDÜNCÜ MADDE — İhtiyat askerî şahıslar askerî hizmetlerde buldukları müddetçe bu kanun hükümlerine tabidirler.

Yabancı memleketlerde yapılan suçlar

BEŞİNCİ MADDE — Askerî şahısların yabancı memleketlerde Türk askerî kıt'alarında veya diğer resmî vazifeleri esnasında, veya esir karargâhlarında yaptıkları suçlar Türkiyede işlenmiş sayılır.. Bunlar hakkında yabancı memlekette hüküm verilmiş olsa bile Millî Müdafaa vekilinin talebi halinde Türkiyede tekrar muhakeme olunabilirler.

memlekette hüküm verilmiş olsa bile, Müdafaa-i Milliye Vekilinin talebi halinde Türkiyede bunlar tekrar muhakeme olunur.

Müttefik hükümetler askerî eşhasına karşı yapılan suçlar

MADDE 6 — Müttefik hükümetler askerî eşhasile müşterek vazife sırasında bu eşhasa karşı yapılan askerî suçlar, müttefik hükümetler ile mukabele bilmisil mukavele edilmiş ise, Türkiye Cumhuriyeti askerî eşhasına karşı yapılmış addolunarak o veçhile cezalandırılır.

Harp hükümleri ve cari olacağı hal ve vakitler

MADDE 7 — Bu kanunda «seferberlikte» tabirile takyit edilen ceza hükümleri (harp hükümleri) aşağıdaki hal ve vakitlerde caridir:

1 - Umumî seferberlik müddetince askerî şahıslar hakkında,

2 - Kısmî seferberlik ilân olunan mntakalarda bunun devamı müddetince askerî şahıslar hakkında,

3 - İdarei ürfiye ilân edilen mntakada bunun devamı müddetince mezkûr mntakada bulunanlar hakkında,

4 - İsyân, kıyam ve müsellâh teşebbüs vukunda men'e memur askerî bir kıt'a kumandanının harp hükümleri mer'i olacağını tebliğ ettiği askerî kıt'alar hakkında,

5 - Buldukları mahalde en büyük rütbeli kumandan tarafından harp hükümleri mer'i olacağı kendilerine resmen tebliğ olunan harp esirleri hakkında,

Seferberlik ve tarifi

MADDE 8 — Sefer tabiri, harp halini ihtiva eden seferberliktir.

1 - Seferberlik, ordunun veya bazı kısımlarının seferber olmasını âmir olan emirde yazılı ve muayyen tarihten başlayarak, ilgasını mübeyyin neşrolunan emirde yazılan tarihte biten halidir.

2 - Hazarda Türkiye Cumhuriyeti hudut ve kara suları haricinde yalnız dahi seyrühareket eden her harp tayyare ve sefinesi üssülharekelerinden birine vasıl oluncuya kadar bu kanunun tatbikatında seferber addolunur.

lekette hüküm verilmiş olsa bile Millî Müdafaa Vekilinin talebi dahilinde Türkiyede bunlar tekrar muhakeme olunur.

Müttefik hükümetlerin askerî şahıslarına karşı yapılan suçlar

MADDE 6 — Müttefik hükümetlerin askerî şahıslarla müşterek vazife sırasında bu şahıslara karşı yapılan askerî suçlar müttefik hükümetler ile mukabele bilmisil mukavelesi varsa ona göre cezalandırılır.

Harp hükümleri ve cari olacağı hal ve vakitler

MADDE 7 — Bu kanunda “seferberlikte,” tabirile takyit edilen ceza hükümleridir ve aşağıda ki hal ve vakıtlarda caridir.

A : Umumî seferberlik müddetince askerî şahıslar hakkında;

B : Kısmî seferberlik ilân olunan mntakalarda bunun devamı müddetince askerî şahıslar hakkında;

C : Ürfi idare ilân edilen mntakada bunun devamı müddetince mezkûr mntakada bulunanlar hakkında;

D : Fesat ve isyan halinde veyahut silâh kullanılacak askerî bir hareket yapılması halinde, kumanda eden zabıt tarafından harp hükümleri mer'i olacağı resmen bildirilen askerî kıt'alar hakkında bu hallerin devamı müddetince.

E : Buldukları mahalde en büyük rütbeli kumandan tarafından harp hükümleri mer'i olacağı kendilerine resmen tebliğ olunan harp esirleri hakkında.

Seferberlik ve tarifi

MADDE 8 —

1 - Sefer tabiri harp halini ihtiva eden seferberliktir.

2 - Seferberlik, Ordunun veya bazı kısımlarının seferber olmasını âmir olan emirde yazılı ve muayyen tarihten başlayarak ilgasını mübeyyin neşrolunan emirde yazılan tarihte biten halidir.

3 - Hazarda Türkiye Cumhuriyeti hudut ve kara suları dışında yalnız dahi seyrühareket eden her harp tayyare ve harp gemisi üssülharekelerinden birine varıncuya kadar bu kanunun tatbikatında seferber sayılır.

*Müttefik hükümetlerin
askerî şahıslarına karşı
yapılan suçlar*

ALTINCI MADDE — Müttefik hükümetlerin askerî şahısları ile müşterek vazife sırasında bu şahıslara karşı yapılan askerî suçlar müttefik hükümetler ile mukabele bilmisil mukavelesi varsa Türkiye askerî şahıslarına yapılmış sayılarak ona göre cezalandırılır.

*Harp hükümleri ve cari
olacağı hal ve vakitler*

YEDİNCİ MADDE — Bu kanunda “seferberlikte,” tabirile takyit edilen ceza cürümleri (harp hükümleri) dir ve aşağıdaki hal ve vakitlerde caridir;

A - Umumî seferberlik müddetince askerî şahıslar hakkında;

B - Kısmî seferberlik ilân olunan mıntakalarda, bunun devamı müddetince askerî şahıslar hakkında;

C - Orfî idare ilân edilen mıntakada bunun devamı müddetince mezkûr mıntakada bulunanlar hakkında;

D - Fesat ve isyan halinde ve yahut silah kullanılacak askerî bir hareket yapılması halinde, kumanda eden zabıt tarafından harp hükümleri mer’î olacağı resmen bildirilen askerî kıt’alar hakkında bu hallerin devamı müddetince;

E - Buldukları mahalde en büyük rütbeli kumandan tarafından harp hükümleri mer’î olacağı kendilerine resmen tebliğ olunan harp esirleri hakkında.

Seferberlik ve tarifi

SEKİZİNCİ MADDE —

1 : Sefer tabiri harp halini ihtiva eden seferberliktir.

2 : Seferberlik, ordunun veya bazı kısımlarının seferber olmasını âmir olan emirde yazılı ve muayyen tarihten başlayarak ilgasını mübeyyin neşrolunan emirde yazılan tarihte biten haldir.

3 : Hazaarda Türkiye Cümhuriyeti hudut ve kara suları dışında yalnız dahi seyrühareket eden her harp tayyare ve harp gemisi üssülharekelerinden birine varıncıya kadar bu kanunun tatbikatında seferber sayılır.

Düşman karşısı

MADDE 9 — Seferberlikte düşman ile müsademeye intizaren emniyet hizmetleri tatbik ve ifa olunmağa başladığı zamandan itibaren bu müsademeye memur kıt'a sefine, tayyare düşman karşısında addolunur.

Silâhlı eşkıya

MADDE 10 — Silâhlı eşkıya düşmandan madduttur.

Müsellâhın tarifi

MADDE 11 — Bu kanunun tatbikatında; (müsellâh): tabirinden maksat hizmetin icabı olan silâhı hamil bulunmak, veya silâhının başında olarak bir âmirin kumanda ve nezaretile hizmete başlanılmış olmak halidir.

Hizmetin tarifi

MADDE 12 — Bu kanunun tatbikatında; (hizmet): tabirinden maksat gerek malûm ve muayyen, ve gerek bir âmir tarafından emir ve kumanda edilen bir askerî vazifenin madun tarafından iera edilmesi halidir.

Âmir, memur, mefevkin tarifi

MADDE 13 —

1 - Bu kanunun tatbikatında; memur tabirinden maksat (12) inci maddede yazılı olan hizmeti ifa ile mükellef olandır.

2 - Âmir, makam ve memuriyet itibarile. emretmek salâhiyetini haiz kimsedir. Mafevk tabiri rütbe ve kıdem büyüklüğünü gösterir.

Toplu efrat muvacehesinin tarifi

MADDE 14 — Bir fiil toplu efrat muvacehesinde yapılmış addolunarak kanunun bu kayıt ile takyit ettiği hükümlerin tatbiki için âmir veya mafevk ile failden veya şeriklerden başka toplanmış en az üç askerî şahsın huzuru şarttır.

Nöbetçi, karakol, devriyenin tarifi

MADDE 15 —

1 - Bu kanunun tatbikatında nöbetçi hazarda ve seferberlikte, emniyet, muhafaza, inzibat, tarassut maksatlarile müsellâh olarak bir mahalle ikame edilen ve muayyen bir talimatı bulunan tek veya çift askerdir.

2 - Karakol hazarda ve seferberlikte aynı mak-

Düşman karşısı

MADDE 9 — Seferberlikte düşman ile müsademeye intizaren emniyet hizmetleri tatbik ve ifa olunmağa başladığı zamandan itibaren bu müsademeye memur kıt'a, gemi, tayyare düşman karşısında sayılır.

Silâhlı eşkıya

MADDE 10 — Silâhlı eşkıya düşman sayılır.

Silâhlının tarifi

MADDE 11 — Bu kanunun tatbikatında; (silâhlı) tabirinden maksat hizmetin icabı olan silâhlı bulunmak veya silâhının başında olarak bir âmirin kumandası ve nazaretile hizmete başlanılmış olmak halidir.

Hizmetin tarifi

MADDE 12 — Bu kanunun tatbikatında (hizmet) tabirinden maksat gerek malûm ve muayyen olan ve gerek bir âmir tarafından emredilen bir askerî vazifenin madun tarafından yapılması halidir.

Âmir, memur, mefevkin tarifi

MADDE 13 —

1 - Bu kanunun tatbikatında (memur) tabirinden maksat 12 maddede yazılı olan hizmeti ifa ile mükellef olandır.

2 - Âmir makam ve memuriyet itibarile emretmek salâhiyetini haiz kimsedir.

3 - Mafevk tabiri rütbe ve kıdem büyüklüğünü gösterir.

Toplu efrat karşısının tarifi

MADDE 14 — Bilfiil toplu efrat karşısında yapılmış sayılarak kanunun bu kayıt ile takyit ettiği hükümlerin tatbiki için âmir veya mafevk ile failden veya şeriklerden başka askerî hizmet maksadile toplanmış en az askerî şahsın bulunması şarttır.

Nöbetçi, karakol, devriyenin tarifi

MADDE 15

1 - Bu kanunun tatbikatında nöbetçi hazarda ve seferde emniyet, muhafaza disiplin, tarassut maksatlarile silâhlı olarak bir mahalle konulan ve muayyen bir talimatı bulunan tek veya çift askerdir.

2 - Karakol, hazarda ve seferde aynı maksat-

Düşman karşısı

DOKUZUNCU MADDE — Seferberlikte düşman ile müsademeye intizaren emniyet hizmetleri tatbik ve ifa olunmağa başladığı zamandan itibaren bu müsademeye memur kıt'a, gemi, tayyare düşman karşısında sayılır..

Silahlı eşkıya

ONUNCU MADDE — Silâhlı eşkıya düşman sayılır.

Silâhının tarifi

ON BİRİNCİ MADDE — Bu kanunun tatbikatında; “silâhlı,, tabiratından maksat hizmetin icabı olan silâhi hamil bulunmak, veya silâhının başında olarak bir amirin kumandası ve nezaretile hizmete başlanılmış olmak hâlidir.

Hizmetin tarifi

ON İKİNCİ MADDE — Bu kanunun tatbikatında (hizmet) tabirinden maksat gerek malûm ve muayyen olan ve gerek bir amir tarafından emredilen bir askerî vazifenin madun tarafından yapılması hâlidir.

*Memur, âmir ve mafev-
kın tarifi*

ON ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 : Bu kanunun tatbikatında (memur) tabirinden maksat 12 inci maddede yazılı hizmeti ifa ile mükellef olandır.

2 : Âmir makam ve memuriyet itibarile emretmek salâhiyetini haiz kimsedir.

3 : Mafevk tabiri rütbe ve kıdem büyüklüğünü gösterir.

*Toplu efrat karşısının
tarifi*

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir fiil toplu efrat karşısında yapılmış sayılarak kanunun bu kayıt ile takyit ettiği hükümlerin tatbiki için âmir veya mafevk ile failden veya şeriklerden başka askerî hizmet maksadile toplanmış en az yedi askerî şahsın bulunması şarttır.

*Nöbetçi, karakol, devri-
yenin tarifi*

ON BEŞİNCİ MADDE —

1 : Bu kanunun tatbikatında nöbetçi hizada ve seferde emniyet, muhafaza, disiplin, tarassut maksatlarla silâhlı olarak bir yere konulan ve muayyen bir talimatı bulunan tek veya çift askerdir.

2 : Karakol hizada ve seferde aynı maksatlarla konu-

satlarla ikame olunan ve bir âmir emrinde bulunan satlarla ikame olan ve bir âmir emrinde bulunan müsellâh bir kısım askerdir.

3 - Devriye hazardsa ve seferberlikte aynı maksatlarla muayyen bir mntakada seyyar olarak ifayı vazife eden bir veya daha ziyade müsellâh askerdir.

Ordu ve kıt'anın tarifi

MADDE 16 — Bu kanunda yazılı olan «ordu» kelimesi kara ve deniz hava kuvvetlerine; ve kıt'a kelimesi zabıt kumandasında bulunan her birliğe şamildir.

Istirdat ve tazminat nasıl hükmolunur

MADDE 17 — Divanı harpler istirdat ve tazminata Türk ceza kanununun koyduğu kaideler mucibince hükmederler.

Askerî ceza kanununda yazılı cezanın icrası ve inzibat cezalarının tatbiki

MADDE 18 — Askerî ceza kanununda yazılı olan bir ceza ancak bir mahkemenin kararile icra olunur.

Aşağıdaki hallerde inzibat cezalarile mücazat yapılabilir.

A : 83, 85 maddelerin 1 numaralı fıkralarında yazılı suçlar.

B : 84, 87, 97, 110, 118, 119, 137, 140, 148, 153, maddelerde yazılı hafif hallerde.

Inzibat cezaları

MADDE 19 — Inzibat yoluyla aşağıda yazılı olan hapis cezalarından başka hürriyeti tahdit eden hiç bir ceza verilemez.

Göz ve oda hapsi olarak dört hafta, riyazat hapsi olarak üç hafta, karanlık hapsi olarak on dört gün ceza verilebilir.

İkinci bap
Cezalar

Umumî hükümler

BİRİNCİ FASIL
Askerî cezalar

İdam cezası

MADDE 20 —

1 - İdam cezası buna mahkûm olan kimsenin

larla konulan ve bir âmir emrinde bulunan silâhlı bir kısım askerdir.

3 - Devriye, hazardsa, seferde aynı maksatlarla muayyen bir mntakada seyyar olarak vazife yapan bir veya daha ziyade silâhlı askerdir.

Ordu ve kıt'anın tarifi

MADDE 16 — Bu kanunda yazılı olan (ordu) kelimesi kara, deniz ve hava kuvvetlerine; ve kıt'a kelimesi zabıt kumandasında bulunan her birliğe şamildir.

Istirdat ve tazminat nasıl hükmolunur

MADDE 17 — Askerî mahkemelerde istirdat ve tazminata Türk ceza kanununun koyduğu kaideler mucibince hükmederler.

Askerî ceza kanununda yazılı cezanın icrası ve disiplin cezalarının tatbiki

MADDE 18 — Bu kanunda yazılı olan bir ceza ancak bir mahkemenin kararile icra olunur.

Aşağıdaki hallerde disiplin cezalarile mücazat yapılabilir:

A : 83,87,139 maddelerin 1 numaralı ve 94, 118,119 ve 153 maddelerin 2 numaralı fıkralarında,

B : 69,84,87,110,133,140 ve 148 maddelerde yazılı kısa hapis cezaları.

C : 139: maddenin bir numaralı fıkrasında yazılı hafif halde.

Disiplin cezaları

MADDE 19 — Disiplin yolu ile aşağıda yazılı olan hapis cezalarından başka hürriyeti tahdit eden hiç bir ceza verilemez.

Göz ve oda hapsi olarak dört hafta, katıksız hapis olarak üç hafta ceza verilebilir.

İkinci bap
Cezalar

Umumî hükümler

BİRİNCİ FASIL
Askerî cezalar

Ölüm cezası

MADDE 20 —

1 - Ölüm cezası, buna mahkûm olan kimsenin ha-

lan ve bir âmir emrinde bulunan silâhlı bir kısım askerdir.

3 : Devriye hazardsa ve seferde aynı maksatlarla muayyen bir mıntakada seyvar olarak vazife yapan bir veya daha ziyade silâhlı askerdir.

Ordu ve kıt'anın tarifi

ON ALTINCI MADDE — Bu kanunda yazılı olan “ordu,, kelimesi kara, deniz ve hava kuvvetlerine; ve kıt'a kelimesi zabıt kumandasında bulunan her birliğe şamildir.

İstirdat ve tazminat nasıl hükmolunur.

ON YEDİNCİ MADDE — Askerî mahkeme istirdat ve tazminata Türk ceza kanununun koyduğu kaideler mucibince hükmeder.

Askerî ceza kanununda yazılı cezanın icrası ve disiplin cezalarının tatbiki

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanunda yazılı olan bir ceza ancak bir mahkemenin kararile infaz olunur.

Aşağıdaki hallerde disiplin cezalarile mücazat yapılabılır.

A : 82, 96 ve 136 inci maddelerin 1 numaralı ve 93, 116, 117 ve 150 inci maddelerin 2 numaralı fıkralarında,

B : 68, 83, 86, 108, 130, 137 ve 145 inci maddelerde yazılı kısa hapis cezaları.

Disiplin cezaları

ON DOKUZUNCU MADDE — Disiplin yolile aşağıda yazılı olan hapis cealarından başka hürriyeti tahdit eden hiç bir ceza verilemez.

Göz ve oda hapsi olarak dört hafta, katıksız hapis olarak üç hafta ceza verilebilir.

İkinci bap
Cezalar

Umumî hükümler

BİRİNCİ FASIL
Askerî cezalar

Ölüm cezası

YİRMİNCİ MADDE —

1 : Ölüm cezası, buna mahkûm olan kimsenin hayatının

hayatının izale olunmasıdır. Bu ceza askerî şahıslar hakkında askerî bir cürümden dolayı hükmedilmiş ise mahkûmun kurşuna dizilmesi suretile infaz olunur.

2 - Askerî olmıyan bir cürümden dolayı askerî eşhas ile askerî olmıyan şahıslar hakkında divanı harplerden sadır olan idam hükümleri Türk ceza kanununun 12 inci maddesi mucibince icra olunur. Bu veçhile salben idam olunacak mahkûmlar o bap-taki ilâm ve tasdik ceza emri suretleriyle infaz için ciheti mülkiyeye tevdi olunurlar.

Şahsî hürriyeti tahdit eden cezalar

MADDE 21 — Bu kanuna nazaran şahsî hürriyeti tahdit eden cezalar, ağır hapis ve hapis ve kısa haptir.

Ağır hapis ve hapis cezalarının mahiyeti ve netayici

MADDE 22 — Ağır hapis ve hapis cezalarının mahiyeti ve netayic ve tarzı icrası Türk ceza kanununda yazılı olan kaidelere tabidir.

Kısa hapis cezaları ve neveleri ve miktarları

MADDE 23 — Kısa hapis cezası dört nevidir.

A : 1 - Göz hapsi

2 - Oda hapsi

3 - Riyazat hapsi

4 - Karanlık hapsi

B : Zabıt ve askerî memurlar hakkında :

1 - Dört haftaya kadar göz

2 - Dört haftaya kadar oda

C : Efrat hakkında :

1 - Dört haftaya kadar oda

2 - Üç haftaya kadar riyazat

3 - On dört güne kadar karanlık

hapis cezaları verilebilir. İnzibat yolıla askerî lise talebesine kısa hapis cezaları verilemez.

Göz ve oda hapis cezalarının zabıtlarla memurlar hakkında mahiyeti ve netayici ve tarzı icrası

MADDE 24 — Zabıtlarla askerî memurlar ;

A : Göz hapis cezalarında ;

1 - Resmî daire ve kışla ve talimhanelerdeki hizmetin hiç birinden muaf değildir.

2 - Hizmetin hitamından sonra hiçbir yere gidemezler. Kışlada veya resmî odalarda kalırlar.

3 - Hizmete müteallik olanlar müstesna olmak üzere hiçbir ziyaret kabul edemezler.

yatının izale olunmasıdır. Bu ceza askerî şahıslar hakkında askerî bir cürümden dolayı hükmedilmiş ise mahkûmun kurşuna dizilmesi suretile infaz olunur.

2 - Askerî olmıyan bir cürümden dolayı askerî şahıslar ile askerî olmıyan şahıslar hakkında askerî mahkemelerden verilen ölüm hükümleri Türk ceza kanununun 12 inci maddesi mucibince icra olunur. Bu veçhile asılacak ölüm mahkûmları cezanın infazı için o bap-taki ilâm ve tasdik emri suretleriyle mülkiyeye verilirler.

Şahsî hürriyeti tahdit eden cezalar

MADDE 21 — Bu kanuna göre şahsî hürriyeti tahdit eden cezalar, hapis ve hapis ve kısa haptir.

Ağır hapis ve hapis cezalarının mahiyeti ve neticeleri

MADDE 22 — Ağır hapis ve hapis cezalarının mahiyeti ve neticeleri ve icrası Türk ceza kanununda yazılı olan kaidelere tabidir.

Kısa hapis cezaları

MADDE 23 —

A : Kısa hapis cezası üç türlüdür :

1 - Göz hapsi ;

2 - Oda hapsi ;

3 - Katıksız hapis ;

B : Zabıt ve askerî memurlar hakkında :

1 - Dört haftaya kadar göz ;

2 - Dört haftaya kadar oda ;

C : Efrat hakkında :

1 - Dört haftaya kadar oda ;

2 - Üç haftaya kadar katıksız hapis cezaları verilir.

D ; Disiplin yolile askerî lise talebesine kısa hapis cezaları verilemez.

Göz ve oda hapsi cezalarının zabıtlarla memurlar hakkında mahiyeti ve neticeleri ve icrası

MADDE 24 — Zabıtlarla askerî memurlar ;

A : Göz hapsi cezalarında ;

1 - Resmî daire ve kışla ve talimhanelerdeki hizmetin hiç birinden muaf değildir.

2 - Hizmetin hitamından sonra hiçbir yere gidemezler. Kışlada veya resmî odalarda kalırlar.

3 - Hizmete müteallik olanlar müstesna olmak üzere hiçbir ziyaret kabul edemezler.

izale olunmasıdır. Bu ceza askerî şahıslar hakkında askerî bir cürümden dolayı hükmedilmiş ise mahkûmun kurşuna dizilmesi suretile infaz olunur.

2 : Askerî olmıyan bir cürümden dolayı askerî şahıslar ile askerî olmıyan şahıslar hakkında askerî mahkemelerden verilen ölüm hükümleri Türk ceza kanununun 12 maddesi mucibince icra olunur. Bu veçhile asılacak ölüm mahkûmları cezanın infazı için o bapta ilâm ve tasdik emri suretlerle C. müddei umumiliğine verilirler.

Şahsî hürriyeti tahdit eden cezalar

YIRMI BİRİNCİ MADDE — Bu kanuna göre şahsî hürriyeti tahdit eden cezalar ağır, hapis ve ağır hapis ve kısa hapistir.

Ağır hapis ve hapis cezalarının mahiyeti ve neticeleri

YIRMI İKİNCİ MADDE — Ağır hapis ve hapis cezalarının mahiyeti ve neticeleri ve icrası Türk ceza kanununda yazılı olan kaidelere tabidir.

Kısa hapis cezaları

YIRMI ÜÇÜNCÜ MADDE —

A : Kısa hapis cezası üç türlüdür:

1 - Göz hapsi;

2 - Oda hapsi;

3 - Katıksız hapis;

B : Zabıt ve askerî memurlar hakkında:

1 - Dört haftaya kadar göz;

2 - Dört haftaya kadar oda;

C : Efrat hakkında:

1 - Dört haftaya kadar oda;

2 - Üç haftaya kadar katıksız;

Hapis cezaları verilebilir.

D : Disiplin yolile askerî lise talebesine, kısa hapis cezaları verilemez.

Göz ve oda hapsi cezalarının zabıtlarla memurlar hakkında mahiyeti ve neticeleri ve icrası şekli

YIRMI DÖRDÜNCÜ MADDE — Zabıtlarla askerî memurlar;

A : Göz hapsi cezalarında:

1 - Resmî daire ve kışla ve talimhanelerdeki hizmetin hiç birinden muaf değildir.

2 - Hizmetin hitamından sonra hiç bir yere gidemezler. Kışlada veya resmî odalarda kalırlar.

3 - Hizmete müteallik olanlar müstesna olmak üzere hiç bir ziyaret kabul edemezler.

B : Oda hapsi cezalarında,

- 1 - Cezayı münferiden muayyen bir hapis odasında geçirirler.
- 2 - Emir veremezler .
- 3 - Umum hizmetten mahrumdurlar.
- 4 - Hapis odasının kapısında bir nöbetçi bulundurulur.

Efrat hakkında oda ve riyazat hapsi ve karanlık hapis cezalarının mahiyeti ve tarzı icrası

MADDE 25 — Efrat:

- 1 - Oda hapsi cezasını muayyen hapis odalarında müctemian geçirirler.
- 2 - Riyazat ve karanlık hapis cezalarını hapis odasında münferiden geçirirler.
- 3 - Hapis odalarının kapısında bir nöbetçi bulundurulur.
- 4 - Küçük zabıtlar hizmetten mahrumdurlar. Onbaşı ve neferler ağır askerî hizmetlerde kullanılabilirler.

Riyazat hapsinin tarzı icrası

MADDE 26 — Riyazat hapsi, mahkûma bir katı minder ve gıda olarak yalnız su ve istihkak miktarı eklemek verilme ve tütün ve saire verilmemek suretile tenfiz olunur. Bu mahrumiyetler hapsin dördüncü, sekizinci, on ikinci günlerle bundan sonra mahkûmiyet müddetine her üç günde bir kaldırılır.

Karanlık hapsin tarzı icrası

MADDE 27 — Karanlık hapis riyazat hapsi hükümlerinin bir karanlık hapis odasında tenfiz olunmasıdır.

Karanlık ve riyazat hapsinin tahvili

MADDE 28 — Mahkûmun ahvali bedeniyesi karanlık ve riyazat hapsine müsait değilse bir derece daha hafifi tatbik olunur.

Kısa hapis cezalarının tatbiki için lâzım gelen şartlar

MADDE 29 —

- 1 - Bu kanunda kısa hapis cezası gösterilen yerlerde failin rütbesine göre caiz olan kısa hapsin her nev'i hüküm olunabilir.
- 2 - Bu kanunda kısa hapis cezasının nevi tasrih edilip te bu nevi cezanın failin rütbesine göre verilmesi gayri caiz olduğu takdirde failin rütbesine göre mecaz olan bir derece hafifi hükümlenir.

B : Oda hapsi cezalarında:

- 1 - Cezayı münferiden muayyen bir hapis odasında geçirirler;
- 2 - Emir veremezler;
- 3 - Umum hizmetten mahrumdurlar;
- C : İşbu kısa hapis cezalarında maaş ve tahsisatı tam olarak verilir.

Efrat hakkında oda ve katıksız hapis cezalarının mahiyeti ve icrası

MADDE 25 — Efrat:

- 1 - Oda hapsi cezasının muayyen hapis odalarında müctemian geçirirler
- 2 - Katıksız hapis cezasını hapis odasında tek başına geçirirler;
- 3 - Hapis odalarının kapısında bir nöbetçi bulundurulur;
- 4 - Küçük zabıtlar hizmetten mahrumdurlar. Onbaşı ve neferler ağır askerî hizmetlerde kullanılabilirler.

Katıksız hapsin icrası

MADDE 26 — Katıksız hapse mahkûma bir katı minder ve gıda olarak yalnız su ve istihkak miktarı eklemek verilme ve tütün ve saire verilmemek suretile tenfiz olunur. Bu mahrumiyetler hapsin dördüncü, sekizinci, onikinci günlerle bundan sonra mahkûmiyet müddetine her üç günde bir kaldırılır.

Katıksız hapsin değiştirilmesi

MADDE 27 — Mahkûmun sıhhati katıksız hapse müsait değilse bir derece daha hafifi tabik olunur.

Kısa hapis cezalarının tatbiki şartları

MADDE 28 —

- 1 - Bu kanunda kısa hapis cezası gösterilen yerlerde failin rütbesine göre caiz olan kısa hapsin her nev'i hükümlenir.
- 2 - Bu kanunda kısa hapis cezasının nevi tasrih edilip te bu nevi cezanın rütbesine göre verilmesi gayri caiz olduğu takdirde failin rütbesine göre caiz olan bir derece hafifi hükümlenir.

B : Oda hapsi cezalarında:

1 - Cezayı tek başına muayyen bir hapis odasında geçirirler.

2 - Emir vermezler.

3 - Umum hizmetten mahrumdurlar.

C : Kısa hapis cezalarında maaş ve tahsisatı tam olarak verilir.

Efrat hakkında oda ve katıksız hapsi cezalarının mahiyeti ve icrası

YİRMİ BEŞİNCİ MADDE — Efrat:

1 - Oda hapsi cezasını muayyen hapis odalarında topluca geçirirler.

2 - Katıksız hapis cezasını hapis odasında tek başına geçirirler.

3 - Hapis odalarının kapısında bir nöbetçi bulundurulur.

4 - Küçük zabıtlar hizmetten mahrumdurlar. Onbaşı ve neferler ağır askerî hizmetlerde kullanılabilirler.

Katıksız hapsin icrası

YİRMİ ALTINCI MADDE — Katıksız hapis, mahkûma bir katı minder ve gıda olarak yalnız su ve istihkak miktarı ekmek verilmek ve tütün ve saire verilmemek suretile tenfiz olunur. Bu mahrumiyetler hapsin dördüncü sekizinci on ikinci günlerle bundan sonra mahkûmiyet müddetince her üç günde bir kaldırılır.

Katıksız hapsin değiştirilmesi

YİRMİ YEDİNCİ MADDE — Mahkûmun sıhhati katıksız hapse müsait değilse disiplin cezasının bir derece daha hafifi tatbik olunur.

Kısa hapis cezalarının tatbiki şartları

YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Bu kanunda kısa hapis cezası gösterilen yerlerde failin rütbesine göre caiz olan kısa hapsin her nevi hükmolunabilir.

2 - Bu kanunda kısa hapis cezasının nevi tasrih edilipte bu nevi cezanın failin rütbesine göre verilmesi gayri caiz olduğu takdirde failin rütbesine göre caiz olan bir derece hafifi hükmolunur.

3 - Kanunun sarahaten karanlık hapis emretmediği hallerde karanlık hapis cezası yalnız askerî bir cürümden dolayı evvele şahsî hürriyeti tahdit eden bir ceza ile mücazat edilmiş olanlar hakkında hükmolunması caizdir.

Fer'i askerî cezalar

MADDE 30 — Askerî şahıslar hakkında hükmolunacak «fer'i askerî» cezalar şunlardır:

A : Zabitler hakkında:

1 - Tart.

2 - İhraç.

B : Gedikli küçük zabitler hakkında:

1 - Tart.

2 - Ref'i rütbe.

C : Diğer efrat hakkında:

1 - Ref'i rütbe.

2 - Tecdidî kayıt.

Tart cezasının ne vakit hüküm edilmesi lâzım ve ne vakit caiz olduğu haller

MADDE 31 — Aşağıda yazılı hallerde tart cezası hükmolunur.

A : 1 - Ceza kanunları mucibince idam ve ağır hapis cezalarına mahkûmiyet halinde.

2 - Sirkat, emniyeti sui istimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan şahadet, yalan yere yemin, iftira, cürümlerinden birile altı ayden fazla hapis cezasına mahkûmiyet halinde.

B : Aşağıdaki hallerde tart cezası hükmolunabilir.

1 - Beş seneden ziyade hapis cezasile beraber.

2 - Haddi asgarî bir seneden aşağı olmıyan hapis cezalarını mucip suçlarla mükerreren mahkûmiyet halinde.

Tart cezasının mahiyeti ve neticeleri

MADDE 32 — Tart cezası ayrıca bir hükme hacet kalmaksızın aşağıdaki neticeleri istilzam eder.

1 - Askerî rütbe ve unvan ve memuriyetlerin ve hizmet esnasında iktisap olunan tekaüt ve sair hakların ziyat.

2 - Nişan ve madalaların istirdadı.

3 - Diploma ve şahadetnamelerin istirdadı.

4 - Orduya zabıt, memur, gedikli olarak, tekrar kabul olunmamak.

Fer'i askerî cezalar

MADDE 29 — Askerî şahıslar hakkında hükmolunacak (fer'i askerî) cezalar şunlardır:

A : Zabitler hakkında:

1 - Tart

2 - İhraç

B : Gedikli küçük zabitler hakkında:

1 - Tart

2 - Rütbenin geri alınması

C : Diğer efrat hakkında:

1 - Rütbenin geri alınması

2 - Tecdidî kayıt.

Tart cezasının ne vakit lâzım ve ne vakit caiz olduğu

MADDE 30 — Aşağıda yazılı hallerde tart cezası hükmolunur:

A : 1 - Ceza kanunları mucibince idam ve ağır hapis cezalarına mahkûmiyet halinde.

2 - Hırsızlık, emniyeti sui istimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan yere şahitlik, yalan yere yemin, iftira, irtikâp, irtişa ve ihtilâs cürümlerinden birile altı aydan fazla hapis cezasına mahkûmiyet halinde.

B : Aşağıdaki hallerde tart cezası hükmolunabilir:

1 - Beş seneden ziyade hapis cezasile beraber.

2 - Asgarî haddi bir seneden aşağı olmıyan hapis cezalarını mucip suçlarla mükerreren mahkûmiyet halinde.

Tart cezasının mahiyeti ve neticeleri

MADDE 31 — Tart cezası ayrıca bir hükme hacet kalmaksızın aşağıdaki neticeleri mucip olur:

A : Askerî rütbe ve unvan ve memuriyetlerin ve esnasında kazanılmış olan tekaüt ve sair hakların kaybedilmesini;

B : Nişan ve madalaların geri alınmasını;

C : Diploma ve şahadetnamelerin geri alınmasını;

D : Orduya zabıt, memur, gedikli olarak tekrar kabul olunmamasını

Fer'i cezalar

YIRMI DOKUZUNCU MADDE — Askerî şahıslar hakkında hükmolunacak "fer'i askerî,, cezalar şunlardır.

A : Zabitler hakkında :

1 - Tart

2 - İhraç

B : Gedikli küçük zabitler hakkında :

1 - Tart

2 - Rütbenin geri alınması

C : Diğer efrat hakkında

1 - Rütbenin geri alınması

2 - Yeni baştan askerlik

Tart cezasının ne vakit lâzım ve ne vakit caiz olduğu

OTUZUNCU MADDE — Aşağıda yazılı hallerde tart cezası her halde hükmolunur:

A : 1 - Ceza kanunları mucibince ölüm cezası ve ağır hapis cezalarına mahkûmiyet halinde.

2 - Hırsızlık emniyeti sui istimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan yere şahitlik, yalan yere yemin, cürüm tasnii, iftira, irtikâp, irtişa ve ihtilâs cürümlerinden birile altı aydan fazla hapis cezasına mahkûmiyet halinde.

B : Aşağıdaki hallerde tart cezası hükmolunabilir:

1 - Beş seneden ziyade hapis cezasile beraber.

2 - Asgarî haddi bir seneden aşağı olmıyan hapis cezalarını mucip suçlarla mükerreren mahkûmiyet halinde.

Tart cezasının mahiyeti ve neticeleri

OTUZ BİRİNCİ MADDE — Tart cezası ayrıca bir hükme hacet kalmaksızın aşağıdaki neticeleri mucip olur:

A : Askerî rütbe ve unvan ve memuriyetlerin ve hizmet esnasında kazanılmış olan tekaüt ve sair hakların gaybedilmesini;

B : Nişan ve madalyaların geri alınmasını;

C : Diploma ve şahadetnamelerin geri alınmasını;

D : Orduya zabit, memur, gedikli olarak tekrar kabul olunmamağı;

İhraç cezasının ne vakit hükmedilmesi lâzım ve ne vakit caiz olduğu haller

MADDE 33 —

A : Aşağıdaki hallerde ihraç cezası hükmlenir.

1 - Bir seneden ziyade hapis veya bir seneden ziyade memuriyetten mahrumiyet cezalarından birile mahkûmiyet halinde.

2 - 31 inci maddenin (a) fıkrasının 2 numarasında yazılı birile altı ay ve daha aşağı hapis cezasına mahkûmiyet halinde.

B : Aşağıdaki halde ihraç cezası hükmlenabilir.

1 - Bir seneden az hapis cezasile beraber.

İhraç cezasının mahiyeti ve neticeleri

MADDE 34 — İhraç cezası ayrıca bir hükme hacet olmaksızın aşağıdaki neticeleri mucip olur:

1 - Askerî rütbe, unvan, memuriyetlerin ziyarı (tekaüt hakkı mahfuzdur).

2 - Orduya zabıt ve memur olarak tekrar kabul olunmamak.

Memuriyetten mahrumiyet cezasının askerî şahıslar hakkında sureti tatbiki

MADDE 35 — Zabıtlar askerî memurlar hakkında memuriyetten mahrumiyet cezası hükmlenmek icabeden hallerde bu fer'i cezaya mukabil o kadar müddet açığa ihraç hükmlenir ve bu müddet kıdem ve hakkı tekaütten tenzil olunur.

Ref'i rütbe cezasının ne vakit hükmedilmesi lâzım ve ne vakit caiz olduğu haller

MADDE 36 — Aşağıdaki hallerde ref'i rütbe cezası hükmlenir:

A : 1 - Ağır hapis ve bir seneden ziyade hapis cezasile beraber.

2 - Memuriyetten mahrumiyet cezasile beraber.

B : Aşağıdaki hallerde ref'i rütbe cezası hükmlenabilir.

1 - Bir sene veya daha az hapis cezasile beraber.

2 - Mükerreren hapis cezasile mahkûmiyetle beraber.

Ref'i rütbe cezasının mahiyet ve neticeleri

MADDE 37 — Ref'i rütbe cezası; mahkûmun

Ordudan çıkarılma cezasının ne vakit caiz olduğu

MADDE 32 —

A : Aşağıdaki hallerde ordudan çıkarmak cezası hükmlenir:

1 - Bir seneden ziyade hapis veya bir seneden ziyade memuriyetten mahrumiyet cezalarından birile mahkûmiyet halinde;

2 - 30 maddenin (A) fıkrasının 2 numarasında yazılı suçlardan birile altı ay ve daha aşağı hapis cezasına mahkûmiyet halinde;

B : Aşağıdaki halde ihraç cezası hükmlenabilir.

Bir seneden az hapis cezasile beraber.

Ordudan çıkarılma cezasının mahiyeti neticeleri

MADDE 33 — Ordudan çıkarılmak cezası ayrıca bir hükme hacet olmaksızın aşağıdaki neticeleri mucip olur.

A : Askerî rütbe; unvan ve memuriyetlerin geri alınmasını; (Tekaüt hakkı mahfuzdur.)

B : Orduya zabıt ve memur olarak tekrar kabul olunmamağı;

Memuriyetten mahrumiyet cezasının askerî şahıslar hakkında tatbiki

MADDE 34 — Zabıtlarla askerî memurlar hakkında memuriyetten mahrumiyet cezası hükmlenmek icap eden hallerde bu fer'i cezaya mukabil o kadar müddet açığa çıkarılmak hükmlenir. Bu müddet kıdemden ve tekaüt hakkından indirilir.

Rütbenin geri alınmasının ne vakit lâzım olduğu

MADDE 35 — Aşağıdaki hallerde rütbesinin geri alınması cezası hükmlenir.

A : 1 - Ağır hapis ve bir seneden ziyade hapis cezasile beraber.

2 - Memuriyetten mahrumiyet cezasile beraber.

B : Aşağıdaki hallerde rütbenin geri alınması cezası hükmlenir.

A : 1 - Ağır hapis ve bir seneden ziyade hapis cezasile beraber.

2 - Memuriyetten mahrumiyet cezasile beraber.

B : Aşağıdaki hallerde rütbenin geri alınması hüküm olunabilir.

1 - Bir sene veya daha az hapis cezasile beraber.

Rütbenin geri alınması cezasının mahiyeti ve neticeleri

MADDE 36 — Rütbenin geri alınması cezası;

İhraç cezasının ne vakit lâzım ve ne vakit caiz olduğu

OTUZ İKİNCİ MADDE —

A : Aşağıdaki hallerde ihraç cezası her halde hükmolunur:

1 - Bir seneden ziyade hapis veya bir seneden ziyade memuriyetten mahrumiyet cezalarından birile mahkûmiyet halinde;

2 - 30 uncu maddenin (A) fıkrasının 2 numarasında yazılı suçlardan birile altı ay ve daha aşağı hapis cezasına mahkûmiyet halinde;

B : Aşağıdaki halde ihraç cezası hükmolunabilir:

Bir seneden az hapis cezasile beraber.

İharaç cezasının maniyeti ve neticeleri

OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — İhraç cezası ayrıca bir hükme hacet olmaksızın aşağıdaki neticeleri mucip olur:

A : Askerî rütbe; unvan ve memuriyetlerin geri alınmaması (tekaüt hakkı mahfuzdur);

B : Orduya zabıt ve memur olarak tekrar kabul olunmaması;

Memuriyetten mahrumiyet cezasının askerî şahıslar hakkında tatbiki

OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Zabıtlarla askerî memurlar hakkında memuriyetten mahrumiyet cezası hükmolunmak icabeden hallerde bu fer'î cezaya mukabil o kadar müddet açığa çıkarılma hükmolunur. Bu müddet kідemden ve tekaüt hakkından indirilir.

Rütbenin geri alınması cezasının ne vakit lâzım ve ne vakit caiz olduğu

OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Aşağıdaki hallerde rütbenin geri alınması cezası her halde hükmolunur:

A : 1 - Ağır hapis ve bir seneden ziyade hapis cezasile beraber.

2 - Memuriyetden mahrumiyet cezasile beraber.

B : Aşağıdaki hallerde rütbenin geri alınması cezası hükmolunabilir:

1 - Bir sene veya daha az hapis cezasile beraber.

2 - Mükerreren hapis cezasile beraber.

Rütbenin geri alınması

OTUZ ALTINCI MADDE — Rütbenin geri alınması

neferliğe rücuu ve iktisap olunan hakların başka bir hükme ihtiyaç kalmaksızın ziyarı intaç eder. Tekaiüt hakkı başka bir suretle sakıt olmamış ise mahfuzdur.

Umumî mahkemelerin verdiği cezaların icap ettiği ref'i cezalar hükümsüz tatbik olunur

MADDE 38 — Muvazzaf ve ihtiyat zabitlerle efrada umumî mahkemelerden verilen cezalar hakkında 30 ilâ 37 inci maddeler hükümlerine nazaran hükmolunmak lâzım gelen askerî ref'i cezalar ayrıca divanı harp hükmüne hacet kalmaksızın ciheti askeriyeye tatbik olunur.

Tecdidî kayıt cezası mahiyeti ve neticeleri

MADDE 39 —

1 - Tecdidî kayıt cezası cürmün yapıldığı zamana kadar geçen hizmet müddetinin sayılmamasıdır. Ve ref'i rütbeyi müstelzimdir. Bu kanunda yazılı yerlerde ve yalnız muvazzaflar hakkında hükmolunur.

2 - Muvazzaflığı bitirmiyenlerden tecdidî kayıt cezasile mahkûm olanlar hem dühullerinden sayılmıyan müddet kadar fazla hizmet ederler. Muvazzaflığı bitirdiği halde görülen lüzum üzerine terhis olunmıyanlardan tecdidî kayıt cezasına mahkûm olanların yalnız muvazzaflığı bitirdikten itibaren cürmü yaptıkları tarihe kadar geçen hizmet müddetleri sayılmaz ve bunlar hem dühullerinden o kadar fazla hizmet ederler.

3 - Tecdidî kayıt mahkûmiyeti askerlik çağını çoğaltmaz.

Askerler hakkındaki cezaların hangi hapishanelerde infaz olunacağı

MADDE 40 —

1 - Tart ve ihraç cezalarını müstelzim olmıyan ceza hükümleri zabitler hakkında askerî hapishanelerde tatbik olunur.

2 - Tart ve ihraç cezalarını müstelzim olan ceza hükümleri zabitler hakkında umumî hapishanelerde tatbik olunur.

3 - Efrat hakkında müddeti altı aydan fazla hükmedilen ağır hapis ve hapis cezaları umumî hapishanelerde infaz ve şukadar ki bunlar askerî elbiseden tecrit olunur. Bunlara ceza müddetlerinin hitamında muvazzaflık bakryesi ikmal ettirilir.

4 - Mekteplerinden kayıtları terkin olunan askerî talebe hakkındaki ceza hükümleri umumî hapishanelerde infaz olunur.

mahkûmün neferliğe indirilmesini ve kazanmış olduğu hakların başka bir hükme ihtiyaç kalmaksızın gaybolmasını mucip olur. Tekaiüt hakkı başka bir suretle düşmemiş ise mahfuzdur.

Umumî mahkemelerin verdiği cezaların icap ettiği fer'i cezalar hükümsüz tatbik olunur

MADDE 37 — Muvazzaf ve ihtiyat zabitlerle efrada umumî mahkemelerden verilen cezalar için 29 ile 36. maddeler hükümlerine göre hükmolunmak lâzım gelen askerî fer'i cezalar ayrıca askerî mahkemenin hükmüne hacet kalmaksızın ciheti askeriyeye tatbik olunur.

Yeni baştan askerlik cezası, mahiyeti ve neticeleri

MADDE 38 —

1 - Cezası cürmün yapıldığı zamana kadar geçen hizmet müddetinin sayılmamasıdır ve rütbenin geri alınmasını mucip olur. Bu ceza kanunda yazılı yerlerde ve yalnız muvazzaflar hakkında hükmolunur.

2 - Muvazzaflığı bitirmiyenlerden yani baştan askerlik cezasile mahkûm olanlar hem dühullerinden, sayılmıyan müddet kadar fazla hizmet ederler. Muvazzaflığı bitirdiği halde görülen lüzum üzerine terhis olunmıyanlardan işbu cezaya mahkûm olanların yalnız muvazzaflığı bitirdikten itibaren cürmü yaptıkları tarihe kadar geçen hizmet müddetleri sayılmaz ve bunlar hem dühullerinde o kadar fazla hizmet ederler.

3 - Yeni baştan askerlik mahkûmiyeti askerlik çağını çoğaltmaz.

Askerler hakkındaki cezaların hangi hapishanelerde infaz olunacağı

MADDE 39 —

1 - Tart ve ordudan çıkarılma cezalarını mucip olmıyan ceza hükümleri zabitler hakkında askerî hapishanelerde tatbik olunur.

2 - Tart ve ordudan çıkarılma cezalarını mucip olan ceza hükümleri zabitler hakkında umumî hapishanelerde tatbik olunur.

3 - Efrat hakkında müddeti altı aydan fazla hükmedilen ağır hapis ve hapis cezaları umumî hapishanelerde infaz ve şu kadar ki bunlardan askerî askerlik alâmetleri kaldırılır. Bunlara ceza müddetlerinin hitamında muvazzaflık bakiyyesi ikmal ettirilir.

4 - Mekteplerinden kayıtları terkin olunan askerî talebe hakkındaki ceza hükümleri umumî hapishanelerde infaz olunur.

cezasının mahiyeti ve neticeleri

cezası; mahkûmun neferliğe indirilmesinin ve kazanmış olduğu hakların başka bir hükme ihtiyaç kalmaksızın kaybolmasını mucip olur. Tekaiüt hakkı başka bir suretle düşmemiş ise mahfuzdur.

Umumî mahkemelerin verdiği cezaların icap ettiği askerî fer'î cezaların tatbiki şekli

OTUZ YEDİNCİ MADDE — Muvazzaf ve ihtiyat zabitlerle efrada umumî mahkemelerden verilen cezalar için 29 uncu maddeden 36 ncı maddeye kadar olan maddelerin hükümlerine göre hükmolunmak lâzım gelen askerî fer'î cezalar ayrıca askerî mahkemenin hükmüne hacet kalmaksızın ciheti askeriyece tatbik olunur.

Yeni baştan askerlik cezası, mahiyeti ve neticeleri

OTUZ SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Yeni baştan askerlik cezası cürmün işlendiği zamana kadar geçen hizmet müddetinin sayılmaması ve rütbenin geri alınmasıdır. Bu ceza, kanunda yazılı yerlerde ve yalnız muvazzaflar hakkında hükmolunur.

2 - Muvazzaflığı bitirmiyenlerden yeni baştan askerlik cezasile mahkûm olanlar hem duhullerinden, sayılmıyan müddet kadar fazla hizmet ederler. Muvaazzaflığı bitirdiği halde görülen lüzum üzerine terhis olunmıyanlardan işbu cezaya mahkûm olanların yalnız muvazzaflığı bitirdikten cürmü yaptıkları tarihe kadar geçen hizmet müddetleri sayılmaz. Ve bunlar hem duhullerinden o kadar fazla hizmet ederler.

3 - Yeni baştan askerlik mahkûmiyeti askerlik çağını çoğaltmaz.

Askerler hakkındaki cezaların hangi hapisanelerde infaz olunacağı

OTUZ DOKUZUNCU MADDE —

1 - Tart ve ihraç cezalarını mucip olmiyan ceza hükümleri zabitler hakkında askerî hapisanelerde infaz olunur.

2 - Tart ve ihraç cezalarını mucip olan ceza hükümleri zabitler hakkında umumî hapisanelerde infaz olunur.

3 - Efrat hakkında müddeti altı aydan fazla hükmedilen ağır hapis ve hapis cezaları umumî hapisanelerde infaz olunur. Şu kadarki bunlardan askerlik alametleri kaldırılır. Ve bunlara ceza müddetlerinin hitamında muvazzaflık bakiyesi ikmal ettirilir.

4 - Mekteplerinden kayıtları terkin olunan askerî talebe hakkındaki ceza hükümleri umumî hapisanelerde infaz olunur.

İKİNCİ FASIL

Cürme teşebbüs

Cürme teşebbüs

MADDE 41 —

1 - Askerî cürümlerde müteşebbisler hakkında Türk ceza kanununun 61, 62, 63 üncü maddeleri hükümleri tatbik olunur.

2 - İkmal edilmiş bir cürmün cezasile beraber askerî fer'î cezalardan birinin hükmedilmesi de lâzım veya caiz ise işbu cezalar teşebbüsün müstelzim olduğu ceza ile beraber hükmedilir veya edilebilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Cürümde iştirak

Cürümde iştirak

MADDE 42 —

1 - Askerî cürümlerde iştirak halinde Türk ceza kanununun 64 ilâ 67 inci maddeleri hükümleri tatbik olunur.

2 - Hizmete müteallik hususatta verilen emir bir suç teşkil ederse bu suçun işlenmesinden emir veren mes'uldür.

3 - Aşağıdaki hallerde madunada faili müşterek cezası verilir.

A : Kendisine verilen emrin hududunu tecavüz etmiş ise,

B : Âmirin emrinin adlî ve askerî hiç bir suç maksadını ihtiva eden bir fiile müteallik olduğu kendisince malûm ise,

Cürümde tekerrür

DÖRDÜNCÜ FASIL

Cürümde tekerrür

MADDE 43 —

1 - Bir suç mükerrer addolunarak işbu kanunun o suretle gösterdiği hükümlerin ve cezaların tatbiki için suçlunun askerî bir cürümden dolayı bir Türk askerî mahkemesinde mahkûm olarak ceza görüldükten sonra aynı askerî cürmü tekrar yapması lâzımdır. Bu hüküm evvelece verilen ceza kısmen tenfiz edilmiş veya kâmilan affolunmuş olsa bile tatbik olunur. Şu kadarki cezanın tenfizinden veya affından itibaren yeni suçun yapıl-

5 - Askerî mahkemelerden siviller hakkında hükmedilen ağır hapis ve hapis cezaları umumî hapisanelerde çektirilir.

İKİNCİ FASIL

Cürme teşebbüs

Teşebbüs

MADDE 40 —

1 - Askerî cürümlerde müteşebbisler hakkında Türk ceza kanununun 61,62,63 üncü maddeleri hükümleri tatbik olunur.

2 - İkmal edilmiş bir cürmün cezasile beraber askerî fer'î cezalardan birinin hükmedilmesi de lâzım veya caiz ise işbu cezalar teşebbüsün mucip olduğu ceza ile beraber hükmedilir veya edilebilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Cürümde ve kabahatte iştirak

İştirak

MADDE 41 —

1 - Askerî cürümlerde ve kabahatlerde iştirak halinde, Türk ceza kanununun 64 ile 67. maddeleri hükümleri tatbik olunur.

2 - Hizmete müteallik hususlarda verilen emir bir suç teşkil ederse bu suçun işlenmesinden emir veren mes'uldür.

3 - Aşağıdaki hallerde madunada filimüşterek cezası verilir.

A : Kendisine verilen emrin hududunu aşmış ise.

B : Amirin emrinin adlî ve askerî bir suç maksadını ihtiva eden bir fiile müteallik olduğu kendisine malûm ise.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Cürümde tekerrür

Tekerrür

MADDE 42 —

1 - Bir suçun mükerrer sayılması ve işbu kanunun o suretle gösterdiği hükümlerin ve cezaların tatbik edilmesi için suçlunun askerî bir cürümden dolayı bir Türk askerî mahkemesinde mahkûm olarak ceza gördükten sonra yani askerî cürmü tekrar yapması lâzımdır. Bu hüküm evvelece verilen ceza kısmen tenfiz edilmiş veya kâmilan affolunmuş olsa bile tatbik olunur. Şu kadarki cezanın tenfizinden itibaren yeni suçun yapıldığı tarihe kadar

5 - Askerî mahkemelerden siviller hakkında hükmedilen ağır hapis ve hapis cezaları umumî hapishanelerde çektirilir.

İKİNCİ FASIL

Cürme teşebbüs

Teşebbüs

KIRKINCI MADDE —

1 - Askerî cürümlerde meteteşbbisler hakkında Türk ceza kanununun 61, 62, 63 üncü maddeleri hükümleri tatbik olunur.

2 - Bir cürmün cezasile beraber askerî fer'î cezalardan birinin hükmedilmesi lâzım veya caiz ise o cürme teşebbüs halinde dahi bu fer'î ceza verilir, veya verilebilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Cürümde ve kabahatte iştirak

İştirak

KIRK BİRİNCİ MADDE —

1 - Askerî cürümlerde ve kabahatlerde iştirak halinde, Türk ceza kanununun 64 üncüden 67 inciye kadar olan maddeler hükmü tatbik olunur.

2 - Hizmete müteallik hususlarda verilen emir bir suç teşkil ederse bu suçun işlenmesinden emir veren mes'uldur.

3 - Aşağıdaki hallerde maduna da faili müşterek cezası verilir:

A : Kendisine verilen emrin hududunu aşmış ise

B : Amirin emrinin adlî ve askerî bir suç maksadını ihtiva eden bir fiile müteallik olduğu kendisince malumise.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Cürümde tekerrür

Tekerrür

KIRK İKİNCİ MADDE —

1 - Bir cürüm işliyenin mükerrer sayılması ve bu kanunun o suretle gösterdiği hükümlerin ve cezaların tatbik edilmesi, suçlunun askerî bir cürümden dolayı bir Türk askeri mahkemesinde mahkûm olarak ceza gördükten sonra aynı askerî cürmü tekrar yapmasına bağlıdır.

Bu hüküm evvelce verilen ceza kısmen tenfiz edilmiş ve ya hususî af yolila düşmüş olsabile tatbik olunur. Şu kadarki cezanın tenfizinden veya affından itibaren yeni cürmün işlendiği tarihe kadar aradan beş sene geçmiş ise bu hüküm-

diğr tarihe kadar aradan beş sene geçmiş ise bu hükümler tatbik olunmaz.

2 - Tekerrürün taaddüdünde aynı kaide ca-ridri.

BEŞİNCİ FASIL

Suçların ve cezaların ictimai

Cürüm ve cezaların ictimai

MADDE 44 —

1 - Bu kanunda yazılı cürümlerle cezaların ictimamında Türk veza kanununun 68 ilâ 80 inci maddeleri hükümleri tatbik olunur.

2 - Bir araya gelen cezalar aynı neviden kısa hapis cezalarından ibaret ise mecmuuna bir kısa hapis cezası verilir ve ictima hali sebebi şiddet addolunur.

3 - Kısa hapis cezaları aynı neviden değil ise umumî ceza en ağır cezanın azamî haddine göre tayin olunur. Bir gün karanlık hapis iki gün ri-yazat hapsine bir gün riyazat hapsi iki gün oda hapsine müsavi addolunur.

4 - Müteaddit cürümlerin istilzam ettiği ceza-lardan vevki yalnız birile beraber fer'î bir ceza-nın dahi hükmedilmesi lâzım ise hükmolunur. Caiz ise hükmolunabilir.

ALTINCI FASIL

Cezaya ehliyet veren ve bunu kaldıran ve hafifleten sebepler

Cezaya ehliyet veren kaldıran ve hafifleten sebepler

MADDE 45 — Cezaya ehliyet veren ve bunu kaldıran veya hafifleten sebeplere dair Türk ceza kanununun birinci kitabının dördüncü babında yazılı hükümler bu kanunda hilâfı söylenmedikçe askerî cezalar hakkında da mer'idir.

Din ve vicdana nazaran lâzım addedilen hareketler cezaya ehliyeti kaldırmaz

MADDE 46 — Bir şahsın sureti hareketini viedanına veya dinine nazaran lâzım addetmiş olması filin veya ihmalin cezayı müstelzim olma-sına mani olmaz.

Korku ve ihtiyarî sarhoşluk cezayı hafifletmez

MADDE 47 —

1 - Vazife ve hizmette şahsî tehlike korkusu cezayı safifletmez.

aradan beş sene geçmiş ise bu hükümler tatbik o-lunamaz.

BEŞİNCİ FASIL

Cürüm ve cezaların ictimar

Cürüm ve cezaların ictimai

MADDE 43 —

1 - Bu kanunda yazılı cürümlerle cezaların ictimamında Türk ceza kanununun 68 ilâ 80 maddeleri hükümleri tatbik olunur.

2 - Bir araya gelen cezalar aynı neviden kısa hapis cezalarından ibaret ise mecmuuna bir kısa ha-pis cezası verilir. Ve ictima hali sebebi sayılır.

3 - Kısa hapis cezaları aynı neviden değil ise u-mumî ceza en ağır cezanın azamî haddine göre ta-yin olunur. Bir katıksız hapis iki gün oda hapsine müsavi tutulur.

4 - Müteaddit cürümlerin cezalarından vevki yalnız birile beraber fer'î bir cezanın dahi hük-m-edilmesi lâzım ise hükmolunur. Caiz ise hükmolu-nabilir.

ALTINCI FASIL

Cezaya ehliyet veren ve bunu kaldıran ve hafifleten sebepler

Cezaya ehliyet veren kaldıran ve hafifleten sebepler

MADDE 44 — Cezaya ehliyet veren ve bunu kaldıran veya hafifleten sebeplere dair Türk ceza kanununun birinci kitabının dördüncü babında yazılı hükümler, bu kanunda hilâfı söylenmedikçe askerî cezalar hakkında da meridir.

Din ve vicdana göre lâzım sayılan hareketler cezaya ehliyeti kaldırmaz

MADDE 45 — Bir şahsın hareketini viedanı-na göre lâzım saymış olması, yapmak veya yapmamakla vukua gelen bir suçun cezayı mucip olmasına mani değildir.

Korku ve ihtiyarî sarhoşluk cezayı hafifletmez

MADDE 46 —

1 - Vazife ve hizmette şahsî tehlike korkusu ce-zayı hafifletmez.

ler tatbik olunmaz.

2 - tekerrürün teaddüdünde aynı kaide caizdir.

BEŞİNCİ FASIL Cürüm ve cezaların içtimai

Cürüm ve cezaların içtimai

KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Bu kanunda yazılı cürümlerle cezaların içtimainda Türk ceza kanununun 68 inciden 80 inciye kadar olan maddeleri hükmü tatbik olunur.

2 - Bir araya gelen cezalar aynı neviden kısa hapis cezalarından ibaret ise mecmuuna bir kısa hapis cezası verilir. Ve içtima hali şiddet sebebi sayılır.

3 - Kısa hapis cezaları aynı neviden değil ise umumî ceza en ağır cezanın azamî haddine göre tayin olunur. Bir gün katıksız hapis iki gün oda hapsine müsavi tutulur.

4 - Müteaddit cürümlerin cezalarından velevki yalnız birile beraber fer'î bir cezanın dahi hüküm edilmesi lâzım veya aynı caiz ise bu fer'î ceza hükmolunur veya hükümlenabilir.

ALTINCI FASIL

Cezaya ehliyet veren ve bunu kaldıran ve hafifleten sebepler

Cezaya ehliyet veren, kaldıran ve hafifleten sebepler

KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Cezaya ehliyet veren ve bunu kaldıran veya hafifleten sebeplere dair Türk ceza kanununun birinci kitabının dördüncü babında yazılı hükümler, bu kanunda hilafı yazılı olmadıkça askerî cezalar hakkında da mer'îdir.

Din ve vicdana göre lâzım sayılan hareketler cezaya ehliyeti ve tesiri

KIRK BEŞİNCİ MADDE — Bir şahsın hareketini veya yapmamakla vukua gelen bir suçun cezayı mucip olma-vicdanına veya dinine göre lâzım saymış olması, yapmak sına mani teşkil etmez.

Korku ve ihtiyarî sarhoşluğun cezaya tesiri

KIRK ALTINCI MADDE —

1 - Vazife ve hizmette şahsî tehlike korkusu cezayı hafifletmez.

2 - İnzibat tecavüzünde ve kabahatlerinde ve kezalik hizmet esnasında yapılan cürümlerde ihtiyarî sarhoşluk kat'iyen cezanın tahfifine manidri.

YEDİNCİ FASIL

Cezaların tecili

Cezaların tecili

MADDE 48 — Türk ceza kanununun birinci kitabının müstakil faslında yazılı olan cezaların tecili hakkındaki kaideler aşağıdaki hükümler nazarı dikkate alınmak üzere askerî suçlardan dolayı hükmedilen cezalar hakkında da tatbik olunur:

A : Türk ceza kanunu mucibince bir kabahat filinden dolayı mahkûm olan ve cezası tecil edilen bir kimse bir sene ve kezalik mezkûr kanuna tevfikan hapis cezasile mahkûm olan ve cezası tecil edilen bir kimse beş sene içinde askerî bir cürümden dolayı hapis veya daha ağır bir cezaya mahkûm olur ve askerî cürüm Türk ceza kanunu mucibince müstelzimi ceza efalden bulunmaz ise ikinci mahkûmiyet evvelki cezanın teciline mani olamaz.

B : Evvelki mahkûmiyet askerî bir suç için verilmiş bir ceza olur ve bu askerî suç Türk ceza kanunu mucibince cezayı müstelzim bir fiil bulunmazsa ikinci fiilden dolayı Türk ceza kanunu mucibince verilecek cezanın teciline birinci fiil mani olmaz.

SEKİZİNCİ FASIL

Müşterek hükümler

Askerî cürümler şikâyete bağlı değildir

MADDE 49 — Askerî cürümlerde takibat tarzı olunan kimsenin talep ve şikâyetine bağlı değildir.

Askerî cürümlerde dava ve cezanın nasıl düşeceği

MADDE 50 — Aşağıdaki fıkralarda yazılı hükümler mahfuz olmak üzere askerî suçlarda dava ve cezanın düşmesi hakkında Türk ceza kanununun birinci babının dokuzuncu faslı hükümleri tatbik olunur.

A : Firar ve izinsizlik fiilleri hakkında dava mururu zamanı umumî askerî mükellefiyetlerin ve bizzat deruhte etmiş oldukları vazifenin bit-

2 - Disiplini tecavüz ve kabahatlerinde veya hizmet esnasında yapılan suçlarda ihtiyarî sarhoşluk cezayı kat'iyen hafifletmez.

YEDİNCİ FASIL

Cezaların tecili

Cezaların tecili

MADDE 47 — Türk ceza kanununun birinci kitabının müstakil faslında yazılı olan, cezaların tecili hakkındaki kaideler aşağıdaki hükümler nazarı dikkate alınmak üzere, askerî suçlardan dolayı hükmedilen cezalar için de tatbik olunur:

A : Türk ceza kanunu mucibince bir kabahat filinden dolayı mahkûm olan ve cezası tecil edilen bir kimse bir sene içinde ve yine mezkûr kanuna tevfikan hapis cezasile mahkûm olan ve cezası tecil edilen bir kimse beş sene içinde askerî bir cürümden dolayı hapis veya daha ağır bir cezaya mahkûm olur ve askerî cürüm Türk ceza kanunu mucibince cezayı mucip fiillerden bulunmaz ise, ikinci mahkûmiyet evvelki cezanın teciline mani olamaz.

B : Evvelki mahkûmiyet askerî bir suç için verilmiş bir ceza olur ve bu askerî suç Türk ceza kanunu mucibince cezayı mucip bir fiil bulunmazsa ikinci fiilden dolayı Türk ceza kanunu mucibince verilecek cezanın teciline birinci fiil mani olmaz.

SEKİZİNCİ FASIL

Müşterek hükümler

Askerî cürümler şikâyete bağlı değildir

MADDE 48 — Askerî cürümlerde takibat tarzı olunan kimsenin talep ve şikâyetine bağlı değildir.

Askerî cürümlerde dava ve cezanın nasıl düşeceği

MADDE 49 — Aşağıdaki fıkralarda yazılı hükümler mahfuz olmak üzere, askerî suçlarda dava ve cezanın düşmesi hususunda, Türk ceza kanununun birinci babının dokuzuncu faslı hükümleri tatbik olunur.

A : Firar ve izinsizlik fiilleri için dava mururu zamanı bütün askerî mükellefiyetlerin veya bizzat girmiş oldukları taahhüdün bitmesinden

2 - Disiplin tecavüzünde ve kabahatlerinde veya hizmet esnasında yapılan suçlarda ihtiyarî sarhoşluk cezayı hafifletemez.

YEDİNCİ FASIL

Cezaların tecili

cezaların tecili

KIRK YEDİNCİ MADDE — Türk ceza kanununun birinci kitabının müstakil faslında, yazılı olan, cezaların tecili hakkındaki kaideler aşağıdaki hükümler nazarı dikkate alınmak şartile, askerî suçlardan dolayı hükmedilen cezalar içinde tatbik olunur:

A : Türk ceza kanunu mucibince bir kabahat fiilinden dolayı mahkûm olan ve cezası tecil edilen bir sene içinde ve yine mezkûr kanuna tevfikân hapis cezasile mahkûm olan ve cezası tecil edilen bir kimse beş sene içinde askerî bir cürümden dolayı hapis veya daha ağır bir cezaya mahkûm olur. Ve askerî cürüm Türk ceza kanunu mucibince cezayı mucip fiillerinden bulunmazsa, ikinci mahkûmiyet evvelki cezanın teciline mani olmaz.

B : Evvelki mahkûmiyet askerî bir suç için verilmiş bir ceza olur ve bu askerî suç Türk ceza kanunu mucibince cezayı mucip bir fiil bulunmazsa ikinci fiilden dolayı Türk ceza kanunu mucibince verilecek cezanın teciline birinci fiil mani olmaz.

SEKİZİNCİ FASIL

Müşterek hükümler

Askerî cürümlerin takibi şikâyete bağlı değildir

KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Askerî cürümlerde takip, taaruz olunan kimsenin talep ve şikâyetine bağlı değildir.

Askerî cürümlerde dava ve cezanın nasıl düşeceği

KIRK DOKUZUNCU MADDE — Aşağıdaki fıkralarda yazılı hükümler mahfuz olmak üzere, askerî suçlarda dava ve cezanın düşmesi hususunda, Türk ceza kanununun birinci babının dokuzuncu faslı hükümleri tatbik olunur.

A : Fırar ve izinsizlik fiilleri hakkında dava müruru zamanı bütün askerî mükellefiyetlerin veya bizzat girmiş oldukları taahhüdün bitmesinden itibaren cereyana başlar. Bu gibi

mesinden itibaren cereyana başlar. Bu gibi efradın ikmal edilecek mükellefiyetleri derdestlerinde ikmal ettirilir.

B : Hiyanet cürümlerile maznun ve mahkûm olanlar hakkında mururu zaman yoktur.

Cezanın nasıl tezyit olunacağı

MADDE 51 — Bu kanunda bir suç için şahsî hürriyeti tahdit eden bir cezanın tezyit edileceği yazılı olan yerlerde mezkûr ceza mevzu bahsolan cürüm için muayyen olan cezanın iki misline kadar çoğaltılabilir. Maamafih işbu ceza kendi nevinin kanunen mahdud olan azamî haddini geçemez.

Cezanın tezyidini icap eden sebepler

MADDE 52 — Bu kanunda hususî bir hüküm tayin edilmemiş oldukça aşağıdaki haller behemehal cezanın tezyidini müstelzimdir :

A : Madunlarla birlikte bir suçu yapmak veya madunların bir suçuna iştirak etmek.

B : Suç silâhın veya resmî nüfuz ve salâhiyetin sui istimali suretile hizmetin ifası esnasında yapılmak.

C : Müteaddit şahıslar tarafından müctemian veya her kesin gözü önünde müttehiden suç yapmak.

Memnu hakların ne suretle iade olunacağı ve neticeleri

MADDE 53 —

1 - Türk ceza kanunu ile ceza usulü muhakemeleri kanununun memnu hakların iadesi hakkındaki hükümleri askerî şahıslar hakkında da tatbik olunur.

2 : Memnu hakların iadesine karar verildiği veya affı umumî ilân edildiği takdirde mahkûmiyetle zayi olan bilcümle askerî rütbe, unvan, memuriyet, nişan, ve askerî hizmet esnasında iktisap olunan tekaüt ve sair hukuk avdet etmez.

Meşruten tahliye

MADDE 54 —

1 - Türk ceza kanununun 16 ve 17 inci maddeleri hükümlerine tevfikân askerî mahkemeler

itibaren cereyana başlar. Bu gibi efradın tamamlanacak mükellefiyetleri tutuldukları zaman tamamlattırılır.

B : Hiyanet cürümlerile maznun ve mahkûm olanlar hakkında mururu zaman yoktur.

Cezanın nasıl arttırılacağı

MADDE 50 — Bu kanunda bir suç için şahsî hürriyeti tahdit eden bir cezanın arttırılacağı yazılı olan yerlerde mezkûr ceza mevzu bahs olan cürüm için muayyen olan cezanın iki misline kadar çoğaltılabilir. Maamafih işbu ceza kendi nevinin kanunen mahdud olan âzamî haddini geçmez.

Cezanın arttırılmasını icap eden sebepler

MADDE 51 — Bu kanunda hususî bir hüküm tayin edilmemiş oldukça aşağıdaki haller behemehal cezanın arttırılmasını muciptir :

A : Madunlarla birlikte bir suçu yapmak veya madunların bir suçuna iştirak etmek ;

B : Suç silâhın veya resmî nüfuz ve salâhiyetin sui istimali suretile hizmetin ifası esnasında yapılmak ;

C : Müteaddit şahıslar tarafından toplu olarak veya herkesin gözü önünde birlikte suç yapılmak.

Memnu hakların ne suretle geri verileceği ve neticeleri

MADDE 52 —

1 - Türk ceza kanunu ile ceza muhakeme usulü kanununun memnu hakların geri verilmesi hususundaki hükümleri askerî şahıslar hakkında da tatbik olunur.

2 - Memnu hakların geri verilmesine karar verildiği takdirde mahkûmiyetle zayi olan bilcümle askerî rütbe, unvan, memuriyet, nişan ve askerî hizmet esnasında kazanılan tekaütlük ve sair haklar geri gelmez. Şu kadar ki bu kararı alan tekrar orduya girerse yeni baştan rütbe, nişan ve madalya ve tekaüt hakkı kazanabilir.

3- Umumî af ilânında mahkûm bulunan askerî şahsın nişan, rütbe ve madalya ve tekaütlük hakkının geri verilmesi, ancak umumî af kanununda yazılı olmağa bağlıdır.

Meşruten tahliye

MADDE 53 —

1 - Türk ceza kanununun 16 ve 17 maddeleri hükümlerine tevfikân askerî mahkemeler tara-

efradın tamamlanacak mükellefiyetleri tutuldukları zaman tamamlattırılır.

B : Hiyanet cürümlerile maznun ve mahkûm olanlar hakkında müruru zaman yoktur.

Cezanın nasıl arttırılacağı

ELLİNCİ MADDE — Bu kanunda bir suç için şahsî hürriyeti tahdit eden bir cezanın arttırılacağı yazılı olan yerlerde mezkûr ceza mevzubahs cürüm için muayyen olan cezanın iki misline kadar çoğaltılabilir. Şu kadarki ceza o cürüm için kanunda yazılı azamî haddi geçemez.

*Cezanın arttırılmasını
icap eden sebepler*

ELLİ BİRİNCİ MADDE — Bu kanunda hususî bir hüküm tayin edilmemiş oldukça aşağıdaki haller her halde cezanın arttırılmasını muciptir:

A : Madunlarla birlikte bir suçu yapmak veya madunların bir suçuna iştirak etmek;

B : Suç silâhın veya resmî nüfuz ve salâhiyetin sui istimali suretile hizmetin ifası esnasında yapılmak ;

C : Suç müteaddit şahıslar tarafından toplu olarak veya her kesin gözü önünde birlikte işlenmek.

*Memnu hakların ne su-
retle geri verileceği ve
neticeleri*

ELLİ İKİNCİ MADDE —

1 - Türk ceza kanunu ile ceza muhakemeleri usulü kanununun memnu hakların geri verilmesi hususundaki hükümleri askerî şahıslar hakkında da tatbik olunur.

2 - Memnu hakların geri verilmesine karar verildiği takdirde mahkûmiyetle zayı olan bilecümle askerî rütbe, unvan, memuriyet, nişan ve askerî hizmet esnasında kazanılan tekaütlük ve sair haklar geri gelmez. Şu kadarki bu kararı alan tekrar orduya girerse yeni baştan rütbe, nişan ve madalya ve tekaüt hakkı kazanabilir.

3 - Umumî af ilânında mahkûm bulunan askerî şahsın nişan, rütbe ve madalya ve tekaütlük hakkının geri verilmesi, ancak umumî af kanununda yazılı olmağa bağlıdır.

meşruten tahliye

ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Türk ceza kanununun 16 ve 17 inci maddeleri hükümlerine tevfikan askerî mahkemeler tarafından mahkûm olan

tarafından mahkûm olan askerî şahıslar hakkında meşruten tahliye kararı verilebilir.

2 - Gerek askerî ve gerek umumî mahkemelerden meşruten tahliye kararı istihsal edenlerin ikmal edilecek askerî mükellefiyetleri varsa tahliyelerinde ikmal ettirilir.

3 - Meşruten tahliye kararı istihsal edenler askerî mükellefiyetlerini ifa esnasında sureti mahsusada takayyüt altında bulundurulur. Mahkûm kat'î surette tahliye kadar şahsî hürriyeti tahdit eden mücazâtı müstelzim bir cürüm işlerse veya mecbur olduğu şeraiti ifa etmezse kolordu kumandanının emrile meşruten tahliye kararı geri alınır.

Bu halde mahkûm gerek birinci mahkûmiyetin ve gerek yeni cürmün icabettiği bütün cezaları geçmek üzere hemen hapisaneye gönderilir. Şu kadarki meşruten tahliye kararı geri alınmıcaaya kadar vaki olan hizmeti askerlik hizmetinden mahsup olunur.

İkinci bap

Cürümler ve garazları

BİRİNCİ FASIL

Askerî şahısların askerî cürümleri

Vatan aleyhindeki cürümler

MADDE 55 — Vatan aleyhinde bir cürüm yapan askerî şahıslar hakkında Türk ceza kanununun 125 ilâ 145 inci maddeleri hükümleri tatbik olunur.

Hiyaneti harbiye cürümleri sureti umumiyede

MADDE 56 — Seferberlikte vatan aleyhinde yapılan cürümler kimin tarafından yapılırsa yapılsın hiyaneti harbiye addolunur ve 57 inci maddede hükümleri mahfuz kalmak üzere Türk ceza kanununda yazılı cezalarla cezalandırılır.

Hiyaneti harbiye cürümleri sureti hususiyede

MADDE 57 —

1 - Seferde, bir düşman kuvvetine yardım etmek, veya Türkiye Cumhuriyeti veyahut müt-

findan mahkûm olan askerî şahıslar hakkında meşrutan tahliye kararı verilebilir.

2 - Gerek askerî ve gerek umumî mahkemelerden şart ile tahliye kararı alanların tamamlanacak mükellefiyetleri varsa tahliyelerinde tamamlattırılır.

3 - Şart ile tahliye kararı alanların askerî mükellefiyetleri ifa ederken sureti mahsusada tekayyüt altında bulundurulur. Mahkûm kat'î surette tahliye kadar şahsî hürriyeti tahdit eden mücazâtı mucip bir cürüm işlerse veya mecbur olduğu şartları ifa etmezse kolordu kumandanının emrile şart ile tahliye kararı geri alınır.

Bu halde mahkûm gerek birinci mahkûmiyetin ve gerek yeni cürmün icap ettiği bütün cezaları geçmek üzere hemen hapisaneye gönderilir. Şu kadar ki şart ile tahliye kararı geri alınmıcaaya kadar vaki olan hizmeti askerlik hizmetinden sayılır.

İkinci bap

Cürümler ve cezaları

BİRİNCİ FASIL

Hiyanet

Vatan aleyhindeki cürümler

MADDE 54 — Vatan aleyhinde bir cürüm yapan askerî şahıslar Türk ceza kanununun 125 ilâ 145 maddeleri hükümleri tatbik olunur. Türk ceza kanununun 139 maddesile 140 maddesinin 139 maddeye matuf olan hüküm ve 143,144,145 maddeleri ile 141 maddesinin 139 maddeye matuf hükmü müstesna olmak üzere.

Hiyaneti harbiye cürümleri umumî surette

MADDE 55 — Seferberlikte vatan aleyhinde yapılan cürümler kimin tarafından yapılırsa yapılsın hiyaneti harbiye sayılır ve 56 maddede hükümleri mahfuz kalmak üzere Türk ceza kanununda yazılı cezalarla cezalandırılır.

Hiyaneti harbiye cürümleri hususî surette

MADDE 56 —

1 - Seferde bir düşman kuvvetine yardım etmek veya Türkiye Cumhuriyeti ve yahut mütte-

askerî şahıslar hakkında meşruten tahliye kararı verilebilir.

2 - Gerek askerî ve gerek umumî mahkemelerden şartla tahliye kararı alanların tamamlanacak askerî mükellefiyetleri varsa tahliyelerinde tamamlattırılır.

3 - Şartla tahliye kararı alanlar askerî mükellefiyetlerini ifa ederken sureti mahsusada takayyüt altında bulundurulur. Mahkûm kat'î surette tahliyeye kadar şahsî hüriyeti tahdit eden mücazâtı mucip bir cürüm işlerse veya mecbur olduğu şartları ifa etmezse kolordu kumandanının emrile şartla tahliye kararı geri alınır. Bu halde mahkûm gerek birinci mahkûmiyetin ve gerek yeni cürmün icap ettiği bütün cezaları çekmek üzere hemen hapis-haneye gönderilir. Şu kadarki şartla tahliye kararı geri alınacağına kadar vaki olan hizmeti askerlik hizmetinden sayılır.

Üçüncü bap

Cürümler ve cezaları

BİRİNCİ FASIL

Hiyanet

Vatan aleyhindeki cürümler

ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Vatan aleyhinde bir cürüm yapan askerî şahıslar hakkında Türk ceza kanununun 125 inciden 145 inci maddeye kadar olan maddeleri hükümleri tatbik olunur.

Hiyaneti harbiye cürümleri: umumî surette

ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Seferberlikte vatan aleyhinde yapılan cürümlerden Türk ceza kanununun 139. maddesile 140. maddesinin 139. maddeye matuf olan hükmü ve 143,144, 145. maddelerile 141. maddesini 139. maddeye matuf hükmü müstesna olmak üzere vatan aleyhine cürümler kimin tarafından yapılırsa yapılsın hiyaneti harbiye sayılır ve 56 inci madde de hükmü mahfuz kalmak üzere Türk ceza kanununda yazılı cezalarla cezalandırılır.

Hiyaneti harbiye cürümleri hususî surette

ELLİ ALTINCI MADDE —

1 - Seferberlikte bir düşman kuvvetine yardım etmek veya Türkiye Cumhuriyeti ve yahut müttefikleri kuvvetlerine

tefikleri kuvvetlerine fenalık yapmak niyet ve kasdile aşağıda yazılan cürümlerden birini işliyenler hiyaneti harbiye (56 §) dan dolayı idam olunur :

1 - Türk ceza kanununun 128, 129, 132, 133, 134, 135, 140 mcr maddelerinde yazılı olan suçlardan birini yapmak,

2 - Silâh taşımağa kabiliyetli olan kimseleri düşman tarafına geçirmek, ve yahut Türkiye ve müttefikleri harp kuvvetlerine mensup şahısları düşman tarafına gitmeğe teşvik etmek,

3 - Türkiye Cümhuriyeti veya müttefik bir devletin harp kuvvetleri içinde kıyama sebep olmak,

4 - Nöbetçiler, karakollara mahsus mahrem talimatı ve tenbihatı parolaları veya parola işaretlerini ifşa etmek,

5 - Düşman karşısında haberleri veya hizmete müteallik tebliğleri tahrif etmek veya doğrusunu yapmada ihmâl etmek,

6 - Türkiye veya müttefikleri kıtaatına karşı olan bir teşebbüste düşmana kilağuzluk etmek ve yahut muharip bulunan Türkiye ve müttefikleri kıtaatını kilağuz olarak yanlış yola götürmek,

7 - Düşman karşısında kıtaatı tehyic edecek veya yanlış hareketlere ve fiillere sevkeyliyecek tarzda herhangi bir işareti askeriye vermek ve yahut firara teşvik etmek veya dağılmış olan askerlerin toplanmasına mani olmak,

8 - Bir hizmet emrini kâmilen veya kısmen icra edilmemiş olarak bırakmak ve yahut kendiliğinden tebdil etmek,

9 - Düşman ordusunda veya donanmasında ve yahut düşman memleketinde bulunan şahıslar ile harbin idaresine taallûk eden hususlar hakkında şifahî veya tahrirî münasebette bulunmak ve yahut böyle bir münasebete tavassut etmek,

10 - Düşman beyanname ve ilânnamelerini orduya yaymak ve dağıtmak,

11 - Kıtaatı işe vazifesile mükellef iken bu vazifede ihmâl etmek,

12 - Harp esirlerini serbest bırakmak veya kaçırmak,

13 - Muhaberatta kullanılan işaretleri havi mecmuaları veya hulâsasını düşmana iblâğ etmek,

14 - Deniz ve hava sefinelerinin ve tayyarelerin harp aletlerini veya makine ve teçhizatını tahrif

edilmeleri kuvvetlerine fenalık yapmak kasdile aşağıda yazılan cürümlerden birini işliyenler hiyaneti harbiye (56) dan dolayı ölüm cezasile cezalandırılırlar.

A : Türk ceza kanununun 128. 129. 132. 133. 134. 135. ve 140 mcr maddelerinde yazılı olan suçlardan birini yapmak.

B : Silâh taşımağa kabiliyeti olan kimseleri düşman tarafına geçirmek ve yahut Türkiye ve müttefikleri harp kuvvetlerine mensup şahısları düşman tarafına gitmeğe teşvik etmek.

C : Türkiye Cümhuriyeti veya müttefik bir devletin harp kuvvetleri içinde fesat veya isyana sebep olmak.

D : Nöbetçilere ve karakollara mahsus mahrem talimatı ve tenbihleri, parolaları ve parola işaretlerini ifşa etmek.

E : Düşman karşısında haberleri veya hizmete müteallik tebliğleri tahrif etmek veya doğrusunu yapmada ihmâl etmek.

F : Türkiye veya müttefikleri kıtaatına karşı olan bir teşebbüste düşmana kılavuzluk etmek ve yahut muharip bulunan Türkiyeye ve müttefikleri kıtaatına kılavuz iken onları yanlış yola götürmek.

G : Düşman karşısında kıtaatı tehyic edecek veya yanlış hareket ve file sevk eyleyecek tarzda her hangi askeri işaret veya sair bir işareti vermek ve yahut firara teşvik etmek veya dağılmış olan askerlerin toplanmasına mani olmak.

H : Bir hizmet emrini kâmilen veya kısmen yapılmamış bırakmak ve yahut kendiliğinden deçıştirmek.

K : Düşman ordusunda veya donanmasında ve yahut düşman memleketinde bulunan şahıslar ile harbin idaresine teallûk eden hususlara dair sözle veya yazile ve yahut sair muhabere vasıtasile münasebette bulunmak ve yahut böyle bir münasebete tavassut etmek.

L : Düşman beyanname ve ilânlarmı orduya yaymak ve dağıtmak.

M : Kıtaatı işe vazifesile mükellef iken bu vazifede ihmâl etmek.

N : Harp esirlerini serbest bırakmak veya kaçırmak.

P : Muharebelerde kullanılan işaretleri havi mecmuaları veya hulâsasını düşmana iblâğ etmek.

R : Deniz ve hava gemilerinin ve tayyarelerin harp âletlerini veya makine ve teçhizatını tahrif

fenalık yapmak niyet ve kasdile aşağıda yazılan cürümlerden birini işleyenler hiyaneti harbiyeden (M.55) dolayı ölüm cezasile cezalandırılır.

A : Türk ceza kanununun 128. 129. 132. 133. 134. 135. ve 140 ıncı maddelerinde yazılı olan suçlardan birini yapmak.

B : Silâh taşımağa kabiliyeti olan kimseleri düşman tarafına geçirmek ve yahut Türkiye ve müttefikleri harp kuvvetlerine mensup şahısları düşman tarafına gitmeğe teşvik etmek.

C : Türkiye Cumhuriyeti veya müttefik bir Devletin harp kuvvetleri içinde fesat ve isyana sebep olmak.

D : Nöbetçilere ve karakollara mahsus mahrem talimatı ve tenbihleri, parolaları veya parola işaretlerini ifşa etmek.

E : Düşman karşısında haberleri veya hizmete müteallik tebliğleri tahrif etmek veya doğrusunu yapmada ihmâl etmek.

F : Türkiye veya müttefikleri kıtaatına karşı olan bir teşebbüste düşmana kilağuzluk etmek ve yahut muharip bulunan Türkiye ve müttefikleri kıtaatına kilağuz iken onları yanlış yola götürmek.

G : Düşman karşısında kıtaatı tehviç edecek veya yanlış hareketlere ve fiillere sevkeyleyecek tarzda her hangi askerî veya sair bir işareti vermek ve yahut firara teşvik etmek veya dağılmış olan askerlerin toplanmasına mani olmak.

H : Bir hizmet emrini kâmilen veya kısmen yapılmamış bırakmak ve yahut kendiliğinden değıştirmek.

K : Düşman ordusunda veya donanmasında ve yahut düşman memleketinde bulunan şahıslar ile harbin idaresine taallük eden hususlara dair sözle yazile ve yahut sair muhabere vasıtasile münasebette bulunmak ve yahut böyle bir münasebete tavassut etmek.

L : Düşman beyanname ve ilânlarını orduda yaymak ve dağıtmak.

M : Kıtaatı işe vazifesile mükellef iken bu vazifede ihmâl etmek.

N : Harp esirlerini serbest bırakmak veya kaçırmak.

P : Muhabereelerde kullanılan işaretleri havi mecmuaları veya hulâsasını düşmana iblâğ etmek.

R : Deniz ve hava gemilerinin ve tayyarelerin harp aletlerini veya makine ve tehzizatını tahrip ve imha ve her ne

ve imha ve her ne suretle olursa olsun harbetmek kabiliyetini tenkis ve iptal etmek,

3 - Yukarıda sayılan cürümler hakkında az vahim hallerde fail, müebbeden ve yahut on seneden az olmamak üzere muvakkaten ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Hiyaneti harbiyede teşebbüs hali

MADDE 58 — Birden ziyade şahıslar, hiyaneti harbiyeyi kararlaştırıp ta fiil yapılmamış veya müstelzimi ceza teşebbüs derecesine varmamış ise, beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

Hiyaneti harbiyeyi ihbar etmemek

MADDE 59 — 56, 57, 58 inci maddelerde sayılan hiyaneti harbiye fiillerinden birinin tasavvur ve tasminin mümanaat mümkün olan bir zamanda itimada şayan bir surette malûmat alıpta vaktile ihbar etmekte ihmal edenler, suç yapılmış veya cezayı müstelzim teşebbüs derecesine gelmiş ise, hem fiil cezası görürler.

Hiyaneti harbiyeyi haber veren şerik cezadan affolunur

MADDE 60 — Bir hiyaneti harbiye suçunun tasavvur ve tasminine iştirak eden kimse, mercii aidi vesaiti saire ile haberdar olmadan evvel, fiilin önünü almak mümkün olacak surette ihbarda bulunursa cezadan kurtulur.

Söz vererek tahliye olunan harp esirleri

MADDE 61 —

1 - Harp esiri olupta verdiği sözü tutmıyarak Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde muharip olarak tutulmak ve yahut ecebî olupta Türkiye Cumhuriyeti hizmeti askeriyesinde bulunduğu halde Türkiye aleyhine bir düşman ile beraber olmak hiyanet addolunarak faili idam olunur.

2 - Düşman eline düşen her Türk askerî düşmana karşı silâh tutmamak üzere söz vererek serbestisini istihlal ederse bir seneden beş seneye kadar hapsolunur.

İKİNCİ FASIL

Seferberlikte harp kuvvetlerini tehlikeye düşürmek

Seferberliği tehir ve ihlâl edenlerin cezası

MADDE 62 —

1 - Her kim kasten, seferberliği tehir ve askerî

ve imha ve her ne suretle olursa olsun harp etmek kabiliyetini tenkis ve iptâl etmek.

2 - Yukarıda sayılan cürümler hakkında az vahim hallerde fail, müebbeden veyahut on seneden az olmamak üzere muvakkaten ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Hiyaneti harbiyede teşebbüs hali

MADDE 57 — Birden ziyade şahıslar, hiyaneti harbiyeyi kararlaştırıp ta fiil yapılmamış veya cezayı mucip teşebbüs derecesine varmamış ise beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

Hiyaneti harbiyeyi haber vermemek

MADDE 58 — 55,56,57 inci maddelerde sayılan hiyaneti harbiye fiillerinden birini tasavvur ve tasminini mümanaat mümkün olan bir zamanda doğru bir surette malûmat alıp ta vaktile haber vermekte ihmal edenler suç yapmış veya cezayı mucip teşebbüs derecesine geçmiş hem fiil cezası görürler.

Hiyaneti harbiyeyi haber veren şerik cezadan kurtulur

MADDE 59 — Bir hiyaneti harbiye suçunun tasavvur ve tasminine iştirak eden kimse mercii aidi veya sair vasıtalarla haber olmadan evvel, fiilin önünü almak mümkün olacak surette haber verirse cezadan kurtulur.

Söz vererek tahliye olunan harp esirleri

MADDE 60 —

1 - Harp esiri olupta verdiği sözü tutmıyarak Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde muharip olarak tutulmak ve yahut ecebî olupta Türkiye Cumhuriyeti hizmeti askeriyesinde bulunduğu halde Türkiye aleyhine bir düşman ile beraber olmak hiyanet addolunarak faili ölüm cezasına mahkûm edilir.

2 - Düşman eline düşen her Türk askerî düşmana karşı silâh tutmamak üzere söz vererek serbestiyetini elde ederse bir seneden beş seneye kadar hapsolunur.

İKİNCİ FASIL

Seferberlikte harp kuvvetlerini tehlikeye düşürmek

Seferberliği geciktirenlerin ve ihlâl edenlerin cezası

MADDE 61 —

1 - Her kim kasten seferberliği geciktirmek

suretle olursa olsun harp etmek kabiliyetini tenkis ve iptal etmek.

2 - Yukarıda sayılan cürümler hakkında az vahim hallerde fail, müebbeden ve yahut on seneden az olmamak üzere muvakkaten ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Hiyaneti harbiyede teşebbüs hali

ELLİ YEDİNCİ MADDE — Birden ziyade şahıslar, hiyaneti harbiyeyi (M. 55,56) kararlaştırmakta fiil yapılmamış veya cezai mucip teşebbüs derecesine varmamış ise beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

Hiyaneti harbiyeyi haber vermemek

ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — 55,56,57 inci maddelerde sayılan hiyaneti harbiye fiillerinden birinin tasavvur ve tasminini mümaneat mümkün olan bir zamanda doğru bir surette malûmat alıpta vaktile haber vermekte ihmal edenler suç yapılmış veya cezai mucip teşebbüs derecesine gelmişse hem fiil cezası görürler.

Hiyaneti harbiyeyi haber verenlerin cezadan kurtulması

ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Bir hiyaneti harbiye (M.55,56) suçunun tasavvur ve tasminine iştirak eden kimse mercii aidi sair vasıtalarla haber almadan evvel, filin önünü almak mümkün olacak surette haber verirse cezadan kurtulur.

Söz vererek tahliye olunan harp esirleri

ALTMİŞİNCİ MADDE —

1 - Harp esiri olupta verdiği sözü tutmıyarak Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde muharip olarak tutulmak ve yahut ecebî olupta Türkiye Cumhuriyeti hizmeti askeriyesinde bulunduğu halde Türkiye aleyhine bir düşman ile beraber olmak hiyanet addolunarak faili ölüme mahkûm eder.

2 - Düşman eline düşen her Türk askeri düşmana karşı silah tutmamak üzere söz vererek serbestisini elde ederse bir seneden beş seneye kadar hapsolünür.

İKİNCİ FASIL

Seferberlikte harp kuvvetlerini tehlikeye düşürmek

Seferberliği geciktirenlerin ve ihlal edenlerin cezası

ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE —

1 - Her kim kasten seferberliği geciktirip veya askerî bir

bir hizmet ve vazifeyi ihlâl edip bu suretle düşman teşebbüsünün teshil ve terakkisine ve yahut muharip Türkiye Cumhuriyeti ve müttefikleri kıt'alarına zarar ve tehlike irasına sebep olursa, muvakkat ağır hapis ve yahut üç seneden fazla hapis cezasile cezalandırılırlar.

2 - Az vahim hallerde, veya vazife ve hizmeti ihlâl kasten vuku bulmamış ise, üç seneye kadar hapsolunur.

Müstahkem mevki veya mevkiini veya kendisini veya bir sefine bir tayyareyi düşmana teslim eden kumandanların cezası

MADDE 63 —

1 - Aşağıda yazılı olan askerî şahıslar idam olunurlar:

A : Müstahkem bir mevki; müdafaasına hizmet eden bütün vasıtaları kullanıp bitirmeksizin düşmana teslim eden mezkûr mevki kumandanı.

B : Emir altında bulunan müdafa vasıtalarını ihmal ile kendisine mevdu meki terkeden veyahut düşmana teslim eden kumandan.

C : Vazifenin kendisinden talep eylediği her şeyi evvelden yapmıyarak emri altına tevdi edilen kıtaatın teslimi silâh etmesini intaç edecek surette açık sahrada düşmana teslim olan kumandan.

D : Askerî bir sefine ve tayyareyi veyahut mürettebatının, düşmana teslim etmemek için vazifenin kendisinden talep ettiği her şeyi evvelden yapmıyarak düşmana teslim eden sefine ve tayyare kumandanı.

2 - B. ve C. fıkralarında yazılı olan cürümlerin failleri, az vahim hallerde beş seneden az olmamak üzere muvakkat veyahut müebbet ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

ÜÇÜNCÜ FASIL İzinsizlik ve firar

Seferberlikte izinsizlerin cezaları

MADDE 64 —

1 - Seferberlikte askerlik hizmetine davet olunan efrat muayyen olan müddet içinde gelmeğe mecbur olup bu müddetin hitamından itibaren yedi gün içinde gelenler dört aydan iki seneye kadar ve sekizinci günden itibaren üç ay içinde gelenler iki seneden on seneye kadar hapsolunurlar.

2 - Bunlar emsalleri kadar hizmet etmek ve

ve askerî bir hizmet ve vazifeyi ihlâl etmek sureti ile düşman teşebbüsünün kolaylaşmasına veya terakkisine ve yahut muharip Türkiye Cumhuriyeti ve müttefikleri kıt'alarına zarar ve tehlike gelmesine sebep olursa muvakkat ağır hapis ve yahut üç seneden aşağı olmamak üzere hapis cezasile cezalandırılırlar.

2 - Az vahim hallerde veya vazife ve hizmeti ihlâl kasten vuku bulmamış ise, üç seneye kadar hapsolunur.

Müstahkem bir mevki veya kendi mevkiini veya kendisini veya bir gemiyi yahut bir tayyareyi düşmana teslim eden kumandanların cezası

MADDE 62 —

1 - Aşağıda yazılı olan askerî şahıslar ölüm cezasile cezalandırılırlar.

A : müstahkem bir mevkiin; müdafaasına hizmet eden bütün vasıtaları kullanıp bitirmeksizin düşmana teslim eden mezkûr mevkiin kumandanı;

B : Emri altında bulunan müdafa vasıtalarını ihmal ile kendisine mevdu mevki terkeden veya düşmana teslim eden kumandan;

C : Vazifenin kendisinden talep eylediği her şeyi evvelden yapmıyarak emri altına tevdi edilen kıtaatın teslimi silâh etmesini intaç edecek surette açık sahrada düşmanla mukavele yapan kumandan;

D : Askerî bir gemiyi veya tayyareyi veyahut mürettebatını düşmana teslim etmemek için vazifenin kendisinden talep ettiği her şeyi evvelden yapmıyarak düşmana teslim eden gemi ve tayyare kumandanı;

E : B. ve C. fıkralarında yazılı olan cürümlerin failleri az vahim hallerde, beş seneden az olmamak üzere, muvakkat yahut müebbet ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

ÜÇÜNCÜ FASIL İzinsizlik ve fira

Seferberlikte izinsizlik ve firar

MADDE 63 —

1 - Seferberlikte askerlik hizmetine çağrılan efrat muayyen olan müddetin bitmesinden sonra mazeretsiz yedi gün içinde gelenler dört aydan iki seneye kadar ve yedinci günden sonra üç ay içinde gelenler iki seneden on seneye kadar hapsolunur.

2 - Bunlar emsalleri kadar hizmet etmek ve is-

hizmet ve vazifeyi ihlal edip bu suretle düşman teşebbüsünün kolaylaşmasına ve terakkisine ve yahut muharip Türkiye Cumhuriyeti ve müttefikleri kıt'alarına zarar ve tehlike gelmesine sebep olursa muvakkat ağır hapis ve yahut üç seneden fazla hapis cezasile cezalandırılırlar.

2 - Az vahim hallerde veya vazife ve hizmeti ihlal kasten vuku bulmamış ise, üç seneye kadar hapsolunur.

Müstahkem bir mevkiî veya kendi mevkiini veya kendisini veya bir gemiyi bir tayyareyi düşmana teslim, eden kumandanların cezası

ALTMİŞ İKİNCİ MADDE —

1 - Aşağıda yazılı olan askerî şahıslar ölüm cezasile cezalandırılır.

A : Müstahkem bir mevkiî; müdafaasına hizmet eden bütün vasıtaları kullanıp bitirmeksizin düşmana teslim eden mezkûr mevkiin kumandanı;

B : Emri altında bulunan müdafaa vasıtalarını ihmal ile kendisine mevdu mevkiî terkeden veya düşmana teslim eden kumandan;

C : Vazifesinin kendisinden talep eylediği her şeyi evvelden yapmıyarak emri altına tevdi edilen kıtaatın teslimi silâh etmesini intaç edecek surette açık sahrada düşmanla mukavele yapan kumandan;

D : Askerî bir gemi ve tayyareyi ve yahut mürettebatını düşmana teslim etmemek için vazifenin kendisinden talep ettiği her şeyi evvelden yapmıyarak düşmana teslim eden gemi ve tayyare kumandanı;

2 - B. ve C. fıkralarında yazılı olan cürümlerin faillerine az vahim hallerde, beş seneden az olmamak üzere, muvakkat ve yahut müebbet ağır hapis cezasile cezalandırılır.

ÜÇÜNCÜ FASIL

İzinsizlik ve firar

Seferberlikte izinsizlerin cezaları

ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Seferberlikte askerlik hizmetine çağırılan efrat muayyen olan müddet içinde gelmeğe mecbur olup bumüddetin bitmesinden sonra yedi gün içinde gelenler dört aydan iki seneye kadar yedinci günden sonra üç ay içinde gelenler iki seneden on seneye kadar hapsolunur.

2 - Bunlar emsalleri kadar hizmet etmek ve istihdamla-

istihdamlarından sonra cezalarını görmek üzere sevkolunurlar. Bu suretle sevkolunanlardan seferberlik müddetince misafirhanelerden, yollardan müstahdem oldukları kıt'a ve müesseselerden kaçanlar idam olunurlar.

3 - Seferberlikte üç aydan fazla mazeretsiz davete icabet etmeyenler idam olunurlar.

4 - Az vahim hallerde müebbet veya muvakkat ağır hapis cezası hükmolunur.

Davete icabet etmeyen ihtiyat zabiteleri ile memurların cezaları

MADDE 65 — Muayyen müddet içinde davete icabet etmeyen ihtiyat zabiteleri askerî memurlar hakkında 88, 89, 90 mcr maddeler hükümleri tatbik olunur. Bunların tart ve ihraçları halinde haklarında 64. maddenin 2 ve 3 numaralı fıkraları hükümleri tatbik olunur.

Vazife ve memuriyetlerine vaktinde gitmeyenlerin cezaları

MADDE 66 — Tayin olunduğu vazife ve memuriyet emrinin tebliği anından itibaren mazeretsiz on iki ve seferberlikte dört gün içinde hareket etmeyen veya yol müddeti hariç olarak bu müddetlerin nısfından fazla bir müddet yolda geçirerek vazife ve memuriyetlerine iltihak etmeyen zabitelerle askerî memurlar üç aya kadar ve seferberlikte üç aydan beş aya kadar hapis olunurlar. Tekerrür halinde ilk fiil hizada ise altı ay ve seferberlikte ise sekiz ay ve her iki fiil seferde ise bir sene hapis olunurlar.

MADDE 67 —

1 - Aşağıda yazılı askerî şahıslar altı aydan üç seneye kadar hapis ve teedidi kayıt olunur.

A : Kıt'asından veya vazifenin ispatı vücut etmeğe mecbur ettiği mahalden izinli olmayarak altı günden fazla uzaklaşanlar.

B : İzin müddetini mazeretsiz altı gün geçirenler.

2 - Aşağıda yazılı hallerde hapis cezası bir seneden aşağı olmaz.

A : Suçlu silâh ve mühimmat ve tehzizat araba hayvanları ve bunların levazımından bir şey de beraberinde götürmüş ise.

B : Suçlu hizmet yaparken kaçmış ise.

C : Suçlu mükerrir ise

tihtamlarından sonra cezalarını görmek üzere sevkolunurlar. Bu suretle sevkolunanlardan seferberlik müddetince misafirhanelerden, yollardan müstahdem oldukları kıt'a ve müesseselerden kaçanlar ölüm cezasına mahkûm edilir.

3 - Seferberlikte çağrılıpta mazeretsiz üç aydan fazla gelmeyenler ölüm cezasına mahkûm olur.

4 - Az vahim hallerde müebbet veya muvakkat ağır hapis cezası hükmolunur.

Çağrılıpta gelmeyen ihtiyat zabitelerle memurların cezaları

MADDE 64 — Muayyen müddet içinde çağrılıpta mazeretsiz gelmeyen ihtiyat zabiteleri memurlar hakkında 87,88,89 uncu maddeler hükümleri tatbik olunur. Bunların tardırları ve ihraçları halinde haklarında 64 üncü maddenin 2. ve 3 numaralı fıkraları hükümleride tatbik olunur.

Vazife ve memuriyetlerine vaktinde gitmeyenlerin cezaları

MADDE 65 — Tayin olunduğu vazife ve memuriyet emrinin tebliği anından itibaren mazeretsiz 12 ve seferberlikte 4 gün içinde hareket etmeyen veya yol müddeti hariç olarak bu müddetlerin yarısından fazla bir müddet yolda geçirerek vazife ve memuriyetlerine iltihak etmeyen zabitelerle askerî memurlar üç aya kadar ve seferberlikte üç aydan beş aya kadar hapsolunurlar. Tekerrürü halinde ilk fiil hizada ise altı ay ve seferberlikte ise sekiz ay ve her iki fiil seferde ise bir sene hapsolunurlar.

Firar ve cezası

MADDE 66 —

1 - Aşağıda yazılı askerî şahıslar altı aydan üç seneye kadar hapsolunur ve yeni baştan asker edilir.

A : Kıt'asından veya vazifenin isbatı vücut etmeğe mecbur ettiği mahalden izinsiz altı günden fazla uzaklaşanları;

B : İzin müddetini mazeretsiz altı yün geçirenler;

2 - Aşağıda yazılı hallerde hapis cezası bir seneden az olmaz;

A : Suçlu silâh, mühimmat, tehzizat, araba ve hayvanları ve bunların levazımından bir şeyi de beraberinde götürmüş ise;

B : Suçlu hizmet yaparken kaçmış ise;

C - Suçlu mükerrir ise

rından sonra cezalarını görmek üzere sevkolunurlar. Bu suretle sevkolanlardan, seferberlik müddetince misafirhanelerde yollardan müstahdem oldukları kıt'a ve müesseselerden kaçanların evvelce mahkûm oldukları ceza iki misline iblâğ edilir.

3 - Seferberlikte çağırılıp ta gelmeyenler üç aydan fazla gelmeyenler ölüme mahkûm olur.

Çağırılıp ta gelmeyen ihtiyat zabitleriyle memurların cezaları

ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Muayyen müddet içinde çağırılıp ta gelmeyen ihtiyat zabitleriyle memurlar hakkında 87, 88, 89 maddeler hükümleri tatbik olunur. Bunların tartları ve ihraçları halinde haklarında 63 üncü maddenin 2. ve 3. fıkraları hükümleri de tatbik olunur.

Vazife ve memuriyetlerine gitmeyenlerin cezaları

ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Tayin olunduğu vazife ve memuriyet emrinin tebliği anından itibaren mazeretsiz 12 ve seferberlikte dört gün içinde hareket etmeyen veya yol müddeti hariç olarak bu müddetlerin yarısından fazla bir müddet yolda geçirerek vazife ve memuriyetlerine iltihak etmeyen zabitlerle askerî memurlar üç aya kadar ve seferberlikte üç aydan beş aya kadar hapsolunurlar. Tekerrürü halinde ilk fiil hizada ise altı ay ve seferberlikte ise sekiz ay ve her iki fiil seferberlikte ise bir sene hapsolunurlar.

Firar ve cezası

ALTMİŞ ALTINCI MADDE —

1 - aşağıda yazılı askerî şahıslar altı aydan üç seneye kadar hapsolunur ve yeniden asker edilir.;

A : Kıt'asından veya vazifenin ispatı vücut etmeğe mecbur ettiği mahalden izinsiz altı günden fazla uzaklaşanlar;

B : İzin müddetini mazeretsiz altı gün geçirenler;

2 - Aşağıda yazılı hallerde hapis cezası bir seneden aşağı olmaz;

A : Suçlu silâh, mühimmat, ve bunların teçhizat, araba ve hayvanları levazımından bir şeyi de beraberinde götürmüş ise;

B : Suçlu hizmet yaparken kaçmış ise;

C : Suçlu mükerrir ise;

3 - Seferberlikte bu maddede yazılı olan mehiller nisfına indirilir.

Yabancı memlekete firar edenlerin cezaları

MADDE 68 —

1 - Aşağıda yazılı askerî şahıslar, yabancı memlekete firar etmiş addolunarak iki seneden beş seneye kadar hapis ve tevidi kayit olunurlar.

A : İzinli olmiyarak vatan hudutlarını geçen askerî şahıslar gaybubetleri gününden üç gün sonra,

B : Esaret hali bittikten sonra kasten veya ihmal ile bir kıt'aya veya bir askerî makama heman müracaat etmiyenler.

C : Vatan hudutları haricinde bir sefineden, bir tayyareden ayrı düşüp de bir Türk harp sefinesine veya en yakın Türkiye Şehbenderhanesine ve bir müttefik Hükûmet makamatına kasten ve ihaml ile müracaat etmiyenler,

2 - Seferberlikte A fıkrasındaki mehil bir güne iner.

3 - Aşağıda yazılı hallerde yabancı memlekete firar cezası beş seneden az olmamak üzere on seneye kadar arttırılır:

A : Suçlu silâh ve mühimmat ve techizat ve araba hayvanları ile bunların levazımından bir şeyi de beraberinde götürmüş ise,

B : Suçlu hizmet yaparken kaçmış ise,

C : Mükerrir ise,

D : Suçlu seferberlikte kaçmış ise,

üç numaralı fıkrada yazılı suçlu zabıt veya askerî memur ise cezanın azamî haddi verilir.

Mehil içinde yakalananlar veya kendiliğinden gelenlerin cezası

MADDE 69 — 67, 68 inci maddelerde yazılı olan mehiller içinde yakalanan askerî şahıslar üç aya kadar hapis ve kendiliğinden gelenler kısa hapis cezasile cezalandırılırlar.

Düşman tarafına düşman karşısında mahzur mevkiden firar edenlerin cezası

MADDE 70 —

1 - Düşman tarafına kaçan idam olunur.

Düşman karşısında veya mahzur bir mevkiden kaçan müebbet veya muvakkat ağır hapis ile cezalandırılır. Vahim hallerde idam cezası verilebilir.

3 - Seferberlikte bu maddede yazılı olan mehiller yarısına indirilir.

Yabancı memlekete firar edenlerin cezaları

MADDE 67 —

1 - Aşağıda yazılı askerî şahıslar, yabancı memlekete kaçmış sayılarak iki seneden beş seneye kadar hapsolunurlar ve yenibaştan asker edilirler:

A : izinsiz vatan hudutlarından dışarı çıkan askerî şahıslar gaybubetleri gününden üç gün sonra;

B : Esaret hali bittikten sonra kasten veya ihmal ile bir kıtaya veya bir askerî makama heman müracaat etmiyenler;

C : Vatan hudutları dışarısında bir gemiden veya bir tayyareden ayrı düşüpte bir Türk harp gemisine veya en yakın Türkiye konsolosluğuna veya müttefik bir hükûmet makamlarına kasten veya ihmal ile müracaat etmiyenler

2 - Seferberlikte A fıkrasındaki mehil bir güne iner.

3 - Aşağıda yazılı hallerde memlekete firar cezası beş seneden az olmamak üzere on seneye kadar arttırılır:

A : Suçlu silâh, mühimmat, teğizat, araba ve hayvanlarile bunların levazımından bir şeyi de beraberinde götürmüş ise;

B : Suçlu hizmet yaparken kaçmış ise

C : Mükerrir ise;

D : Suçlu seferberlikte kaçmış ise;

E : 3 numaralı 3. fıkrada yazılı suçlu zabıt veya askerî memur ise cezanın azamî haddi verilir.

Mehil içinde yakalananların veya kendiliğinden gelenlerin cezaları

MADDE 68 — 66,67 maddelerde yazılı olan mehiller içinde yakalanan askerî şahıslar üç aya kadar hapis ve kendiliğinden gelenler kısa hapis cezasile cezalandırılırlar.

Düşman tarafından, düşman karşısında mahsur mevkiden kaçanların cezası

MADDE 69 —

1 - Düşman tarafına kaçan ölüme mahkûm edilir.

2 - Düşman karşısında veya mahsur bir mevkiden kaçan müebbet veya muvakkat ağır hapis ile cezalandırılır. Vahim hallerde ölüm cezası verilebilir.

3 - Seferberlikte bu maddede yazılı olan mehiller yarısına indirilir.

Yabancı memlekete firar edenlerin cezaları

ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE —

1 - Aşağıda yazılı askerî şahıslar, yabancı memlekete kaçmış sayılarak iki seneden beş seneye kadar hapsolunurlar ve yeniden asker edilirler;

A : İzinsiz vatan hudutlarından dışarı çıkan askerî şahıslar gaybubetleri gününden üç gün sonra;

B : Esaret hali bittikten sonra kasten veya ihmal ile bir kıtaya veya bir askerî makama hemen müracaat etmiyenler;

C : Vatan hudutları dışarısında bir gemiden, bir tayyareden ayrı düşüpte bir Türk harp gemisine veya en yakın Türkiye konsolosluğuna veya müttefik bir hükümet makamlarına kasten veya ihmal ile müracaat etmiyenler;

2 - Seferberlikte A fıkrasındaki mehil bir güne iner.

3 - Aşağıda yazılı hallerde yabancı memlekete firar cezası beş seneden az olmamak üzere on seneye kadar artırılır:

A : Suçlu silâh, mühimmat, teçhizat, araba ve hayvanlar ile bunların levazımından bir şeyi de beraberinde götürmüş ise;

B : Suçlu hizmet yaparken kaçmış ise;

C : Mükerrer ise;

D : Suçlu seferberlikte kaçmış ise;

4 üncü fıkrada yazılı suçlu zabıt ve askerî memur ise cezanın azamî haddi verilir.

Mehil içinde yakalananların veya kendiliğinden gelenlerin cezaları

ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — 66, 67 maddelerde yazılı olan mehiller içinde yakalanan askerî şahıslar üç aya kadar hapis ve kendiliğinden gelenler kısa hapis cezasile cezalandırılırlar.

Düşman tarafında, düşman karşısında, mahsur mevkiden kaçanların cezası

ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE —

1 : Düşman tarafına kaçan ölüme mahkûm edilir.

2 - Düşman karşısında veya mahsur bir mevkiden kaçan müebbet veya muvakkat ağır hapis ile cezalandırılır. Vahim hallerde ölüm cezası verilebilir.

İttifakla firar ve cezası

MADDE 71 —

1 - İkidenden ziyade askerî şahıslar evvelden kararlaştırarak müctemian firar ederlerse ittifakla firar addolunur.

2 - Eğer suçlular yabancı memlekete kaçmışlar ise ön ayak olanlar beş seneden yedi seneye kadar ön ayak olanlar zabıt veya askerî memur ise beş seneden on seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır.

3 - Eğer suçlular vatan içine kaçmışlarsa ön ayak olanlar iki seneden beş seneye kadar ön ayak olan zabıt veya askerî memur ise beş seneden yedi seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır.

4 - İttifak ile firar eden diğer suçlular bir seneden üç seneye kadar hapis firar yabancı memlekette ise bu ceza bir misli tezyit olunur.

5 - Seferberlikte ittifak ile firara ön ayak olanlar idam olunur .Diğer suçluların cezaları muayyen cezanın yarısı kadar artırılır.

6 - Yukarıdaki firarilere tecedidi kayıt cezası da verilir.

Firar eden küçük zabıtların rütbeleri ref olunur

MADDE 72 — Firar cürümlerinden ceza gören küçük zabıtların ref'i rütbelerine de hükmolunur.

Firar cürmü ile mahkûm olanların cezaları tehir olunabilir

MADDE 73 — 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71 inci maddelerde yazılı olan hapis ve ağır hapis cezalarına mahkûm olanların cezaları emsalleri kadar hizmet gördükten sonra infaz olunabilir. Bunlar sevkolunurlarken yollardan misafirhanelerden buldukları kır'a ve müesseselerden tekrar firar ederlerse idam olunurlar.

Kendiliğinden avdet eden firarilere tenzil suretile verilecek cezalar

MADDE 74 — Firarî firarın vukuundan sonra altı hafta, seferberlikte bir hafta içinde kendiliğinden avdet ederse yukarıki maddelere göre verilmesi icap eden cezaları yarısına kadar indirilebilir. İdam cezası yerine müebbet ağır hapis yahut beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

Sözleşerek firar ve cezası

MADDE 70 —

1 - İkidenden ziyade askerî şahıslar önceden kararlaştırarak toplu kaçarlarsa sözleşerek firar sayılır.

2 - Eğer suçlular yabancı memlekete kaçmışlar ise ön ayak olanlar beş seneden yedi seneye kadar; ön ayak olanlar zabıt veya askerî memur ise beş seneden on seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılırlar.

3 - Eğer suçlar vatan içinde kaçmışlar ise ön ayak olanlar iki seneden beş seneye kadar, ön ayak olan zabıt veya askerî memur ise beş seneden yedi seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılırlar.

4 - Sözleşerek kaçan diğer suçlular bir seneden üç seneye kadar hapsolunur, firar yabancı memlekette ise bu ceza bir kat artırılır.

5 - Seferberlikte sözleşerek firara ön ayak olanlar ölüm cezasile cezalandırılırlar. Diğer suçların cezaları muayyen cezanın yarısı kadar artırılır.

6 - Yukarıdaki kaçaklara yeniden askerlik cezasıda verilir.

Kaçan küçük zabıtların rütbeleri geri alınır

MADDE 71 — Firar cürümlerinden ceza gören küçük zabıtların rütbelerinin geri alınmasına hükmolunur.

Firar cürmü ile mahkûm olanların cezaları sonraya bırakılabilir

MADDE 72 —

1 - 63,64,65,66,67,68,69 ve 70. maddelerde yazılı olan hapis ve ağır hapis cezalarına mahkûm olanların cezaları emsalleri kadar hizmet gördükten sonra infaz olunabilir.

2 - Bunlar sevkolunurken, yollardan misafirhanelerden, buldukları kır'a ve müesseselerden tekrar kaçarlarsa ölüm cezasile cezalandırılırlar.

3 - Az vahim hallerde ölüm cezası müebbet veya muvakkat ağır hapis cezasına çevrilebilir.

Kendiliğinden geri gelen kaçakların cezalarının indirilmesi

MADDE 73 — Kaçak, kaçtığından altı hafta seferberlikte bir hafta içinde kendiliğinden gelirse yukarıdaki maddelere göre verilecek cezaları yarısına kadar indirilebilir. Ölüm cezası yerine müebbet ağır hapis yahut beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

Sözleşerek firar ve cezası

YETMİŞİNCİ MADDE —

1 - İki'den ziyade askerî şahıslar önceden kararlaştırarak toplu kaçarlarsa sözleşerek firar sayılır.

2 - Suçlular yabancı memlekete kaçmışlar ise ön ayak olanlar beş seneden yedi seneye kadar; ön ayak olanlar zabıt veya askerî memur ise beş seneden on seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılırlar.

3 - Suçlular vatan içine kaçmışlarsa ön ayak olanlar iki seneden beş seneye kadar, ön ayak olan zabıt veya askerî memur ise beş seneden yedi seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılırlar.

4 - Sözleşerek kaçan diğer suçlular bir seneden üç seneye kadar hapsolünür, firar yabancı memlekete ise ceza bir kat artırılır.

5 - Seferberlikte sözleşerek firara ön ayak olanlar ölüm cezasile cezalandırılırlar. Diğer suçluların cezaları müayyen cezanın yarısı kadar artırılır.

6 - Yukarıdaki kaçaklara yeni baştan askerlik cezası da verilir.

*Küçük zabıtların rütbe-
lerinin geri alınması*

YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Firar cürümlerinden ceza gören küçük zabıtların rütbelerinin geri alınmasına hükmolünür.

*Firar cezalarının sonra-
ya bırakılması*

YETMİŞ İKİNCİ MADDE —

1 - 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69 ve 70 inci maddelerde yazılı olan hapis ve ağır hapis cezalarına mahkûm olanların cezaları emsalleri kadar hizmet gördükten sonra infaz olunabilir.

2 - Bunlar sevkolunurken, yollardan, misafirhanelerden, buldukları kıt'a ve müesseselerden tekrar kaçarlarsa evvelce mahkûm oldukları ceza iki misline iblâğ olunur.

*Geri gelen kaçakların ce-
zalarının indirilmesi*

YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE — Kaçak, kaçtığından altı hafta, sefereberlikte bir hafta içinde kendiliğinden geri gelirse yukarıki maddelere göre verilecek cezalar yarısına kadar indirilir. Ölüm cezası yerine müebbet ağır hapis yahut beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

Firarî teşebbüsünü haber vermeyenlerin cezası

MADDE 75 — Bir firar teşebbüsünü, itimada şayan bir surette haber alıpta firarın vukuuna mümanaat kabil olacak bir zamanda bunu âmirine vaktü zamanile heber vermekte ihmal eden askerî firar vuku bulmuş ise altı aya kadar ve firar seferberlikte vuku bulmuş ise iki seneye kadar hapsolunurlar.

Firarı teşvik ve teshil edenler firarileri gizliyen, hizmete alanların, asker olanlar hakkında hilâfi hakikat vesika verenlerin cezaları

MADDE 76 —

1 - Askerî şahısları firara teşvik veya bu fiili teshil veya firarî ve izinsizleri ve bakayayı ve yoklama kaçaklarını bilerek himaye ve ihfa eden ve hususî ve resmî hizmete alanlar hazarada üç aydan bir seneye ve tekerrürde bir seneden üç seneye ve seferberlikte altı aydan iki seneye kadar hapis ve bu fiilin seferberlikte tekerrüründe yedi seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

2 - Seferberlikte herhangi bir suretle askerî kuvveti tenkise sebep olacak surette vakıa gayri mutabık kasden vesika verenler birinci defasında iki seneden beş seneye kadar ağır hapis ve mükerreler idam olunurlar.

Hapis odalarından kaçanların cezası

MADDE 77 — Nöbetçiyi iğfal ederek veya gaflet ve gaybubetinden istifade ederek hapis odalarından çıkanlar firar kasdile daha ağır cezaya istihkak kesbetmemiş oldukları halde ayrıca üç aya kadar hapsolunurlar.

Göz hapislerinde ceza mevkilerini terkedenlerin vazifesi

MADDE 78 — Göz hapis cezasını çekmekte iken salâhiyettar olandan müsaade almaksızın ceza mevkiini terkeden veya ziyaret kabul eden üç aya kadar hapsolunur.

Düşman tarafına firar edenlerle yabancı memlekette kaçanlar hakkındaki malî ve fer'î cezalar

MADDE 79 —

A : 1 - Düşman tarafına firar veya seferberlikte mükellef olduğu hizmetten uzak kalmak kasdile yabancı bir memlekete iltica edenlerin veya

Firara kalkışanları haber vermeyenlerin cezası

MADDE 74 — Bir firar teşebbüsünü doğru olarak haber alıpta firarın önü alınabilecek bir zamanda bunu âmirine haber vermekte ihmâl eden, eğer firar vuku bulmuş ise altı aya kadar ve firar seferberlikte vuku bulmuş ise iki seneye kadar hapsolunur.

Kaçmayı kışkırtan ve kolaylaştıran, kaçakları gizliyen, hizmete alınanların ve asker olanlar hakkında doğru olmıyan vesika verenlerin cezaları

MADDE 75 —

1 - Askerî şahısları kaçmağa kışkırtan veya kaçmalarını kolaylaştıran veya kaçakları ve izinsizleri ve bakayayı ve yoklama kaçaklarınıve ihtiyat zabitlerini bilerek koruyan, gizleyen ve hususî ve resmî hizmete alanlar hazarada üç aydan bir seneye ve tekerrüründe bir seneden üç seneye ve seferberlikte altı aydan iki seneye kadar hapis ve bu fiilin seferberlikte tekerrüründe yedi seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

2 - Seferberlikte her hangi bir suretle askerî kuvveti tenkise sebep olacak surette vakıa gayri mutabık kasten vesika verenler birinci defasında iki seneden beş seneye kadar ağır hapis ve mükerreler ölüm cezasile cezalandırılırlar.

Disiplin cezalarında hapis odalarından çıkanların cezası

MADDE 76 — Nöbetçiyi kandırarak veya dalgınlıktan ve yerinde olmamasından istifade ederek hapis odalarından çıkanlar, firar kasdile daha ağır cezaya istihkak kesbetmiş oldukları halde, ayrıca üç ay kadar hapsolunurlar.

Göz ve oda hapislerinde ceza mevkilerini terkedenlerin cezası

MADDE 77 — Göz hapis cezasını çekmekte iken salâhiyetli olanlardan müsaade almaksızın ceza mevkiini terkeden veya ziyaret kabul eden zabitler ve askerî adli hâkimler ve askerî memurlar üç ay kadar hapsolunur.

Düşman tarafına yabancı memlekete kaçanlar hakkında malî ve fer'î cezalar

MADDE 78 —

A : 1 - Düşman tarafına kaçan veya seferberlikte mükellef olduğu hizmetten uzak kalmak kasdile yabancı bir memlekete sığınanların veya yabancı

Fırarı kalkışanları haber vermiyenlerin cezası

YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Bir fırar teşebbüsünü doğru olarak haber alıpta firarın önü alınabilecek bir zamanda bunu âmirine haber vermekte ihmal eden askerî şahıs, eğer fırar vuku bulmuş ise altı aya kadar ve fırar seferberlikte vuku bulmuş ise iki seneye kadar hapsolunur.

Kaçaklara yardım edenlerin cezaları

YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE —

1 - Askerî şahısları kaçmağa kışkırtan veya kaçmalarını veya kaçaklığın devamını kolaylaştıran veya kaçakları ve izinsizleri ve bakayayı ve yoklama kaçaklarını ve ihtiyat zabitlerini bilerek gizleyen ve bilerek hususî ve resmî hizmete alanlar hazarda üç aydan bir seneye ve tekerrüründe bir seneden üç seneye ve seferberlikte altı aydan iki seneye kadar hapis ve bu fiilin seferberlikte tekerrüründe yedi seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

2 - Seferberlikte her hangi bir suretle askerî kuvveti tenkise sebep olacak surette vakıa gayri mutabık kasten vesika verenler birinci defasında iki seneden beş seneye kadar ağır hapis ve mükerrirler ölüm cezasile cezalandırılırlar.

Disiplin cezalarında hapis odalarından çıkanların cezası

YETMİŞ ALTINCI MADDE — Nöbetçiyi kandırarak veya dalgınlığından veya yerinde olmamasından istifade ederek hapis odalarından çıkanlar, üç aya kadar hapsolunurlar.

Göz hapislerinde ceza mevkilerini terkedenlerin cezası

YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Göz hapsi cezasını çekmekte iken salâhiyetli olanlardan müsaade almaksızın ceza mevkini terkeden veya ziyaret kabul eden zabitler ve askerî memurlar bir aya kadar hapsolunur.

Düşman tarafına, yabancı memlekete kaçanlar hakkında malî ve fer'î cezalar

YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE —

A : 1 - Düşman tarafına kaçan veya seferberlikte mükellef olduğu hizmetten uzak kalmak kasdile yabancı bir memlekete sığınanların veya yabancı memlekette kalanların mev-

yabancı memlekette kalanların mevcut ve ileride vücut bulacak menkul ve gayri menkul bütün emval ve emlâkinin millet namına zaptına karar verilir. Bu karar verilirken suçlunun hısımları bir müdafî tayin etmek hakkını haizdirler.

2 - Bu karar maznuna mümkün olmadığı halde son ikametgâhına tebliğ ve divanı harp kapusun-daki levhaya talik resmî gayri resmî gazetelerle ilân olunur. Muhasamatın kat'î tarihini tespit eden emir tarihinden itibaren üç ay zarfında bu tebliğat bir kerre daha tekit olunur.

3 - Zabıt kararının bir hulâsası isdarı tarihinden itibaren sekiz gün zarfında tapu idarelerine ve gaiplerin mallarını idare ile muvazzaf olan makama tebliğ olunur.

4 - Zaptına karar verilen emval ve emlâk mezkûr idare tarafından satılmaya kadar mahcuz kalır. Zaptolunan emval satılmazdan evvel maznun isbatı vücut ederse veyahut derdest olunarak vicahen mahkûm olursa haciz refolunur.

5 - Suçlunun karısı, çocukları ile ana ve babasının infak ve iâşesi son ikametgâhı sulh hâkiminin emrile zaptolunan mallardan temin olunabilir.

6 - Suçlunun halen mevcut olmayıp ileride malik olacağı emval ve haklar dahi bir gûna mürruru zamana tabi olmaksızın hacizde dahildir.

B : 1 - Suçlu evli ise yahut çocukları ve anası ve babası ve kardeşleri var ise mahcuz olan mallar kanunu medeni hükümlerine göre tasfiye ve taksim olunur. Bu akrabaya kanunu medeninin 453 üncü maddesi mucibince mahfuz hisseleri verilip fazlası millet menfaatına satılır. Suçlu eğer bekâr ise veya karısını boşamış veya karısı ölmüş olup da çocukları ve ana ve babası ve kardeşleri de yok ise bütün malları millet menfaatına satılır.

2 - Suçlunun isbatı vücut etmesine maddî bir imkânsızlığın sebebiyet verdiği resmî tahkikat ile sabit olmaz ise veya hısımları tarafından ispat edilmez ise yukarıki maddede yazılı olduğu veçhile muhasamatın kat'ından sonra yapılacak son tebliğ tarihinden itibaren bir sene sonra zabıt kararı kat'ileşir ve zaptolunan mallar satılır.

3 - Zaptolunan mallar Devlet mallarının satılmasına dair olan kanunlar ve nizamnamelerdeki hükümler dairesinde satılır.

4 - Malların satılmasına ve kıymetlerine dair yaki olacak bütün itirazlar suçlunun son ikamet-

memlekette kalanların mevcut ve ileride vücut bulacak menkul ve gayri menkul bütün mal ve mülklerinin millet namına zaptına karar verilir. Bu karar verilirken suçlunun hısımları bir müdafî tayin etmek hakkını haizdirler.

2 - Bu karar maznuna, mümkün olmadığı halde onun son ikametgâhına tebliğ olunur ve askerî muhakeme kapısına asılır, gazetelerle ilân olunur. Seferberliğin bittiğini bildiren emir tarihinden üç ay içinde bu tebliğ bir kerre daha yapılır.

3 - Zabıt kararının bir hulâsası karar tarihinden itibaren sekiz gün içinde tapu idarelerine ve gaiplerin mallarını idare ile muvazzaf olan makama tebliğ olunur.

4 - Zaptına karar verilen mal ve mülkler mezkûr idareler tarafından satılmaya kadar mahcuz kalır. İşbu mal ve mülkler satılmazdan evvel maznun gelirse ve yahut yakalanarak vicahen mahkûm olursa haciz kaldırılır.

5 - Suçlunun karısı ve çocukları ile ana ve babasının geçinmeleri son ikametgâhının sulh hâkiminin emrile haczolunan mallarından kıymetlerine göre temin olunabilir.

B : 1 - Suçlu evli ise, yahut çocukları ve anası ve babası ve kardeşleri var ise, mahcuz olan mallar kanunu medeni hükümlerine göre tasfiye ve taksim olunur. Bu kısımlara kanunu medeninin 453 üncü maddesi mucibince mahfuz hisseleri verilir fazlası millet menfaatına satılır. Suçlu eğer bekâr ise ve ya karısını boşamış veya karısı ölmüş olupta çocukları, ana ve babası ve kardeşleride yoksa bütün mallar millet menfaatına satılır.

2 - Suçlunun gelmesine maddî bir imkânsızlığın sebebiyet verdiği resmî tahkikat ile sabit olmaz ise veya hısımları tarafından ispat edilmez ise A fıkrasının 2 rakamında yazılı olduğu üzere seferberlik bittikten sonra yapılacak son tebliğ tarihinden bir sene sonra zabıt kararı kat'ileşir ve zaptolunan mallar satılır.

3 - Zaptolunan mallar Devlet mallarının satılmasına dair kanunlara ve nizamnamelere göre satılır.

4 - malların satılmasına ve kıymetlerine karşı itirazlar suçlunun son ikametgâhı veya son bulun-

cut ve ileride vücut bulacak menkul ve gayri menkul bütün mal ve mülklerinin millet namına zaptına karar verilir. Bu karar verilirken suçlunun hısımları bir müdafî tayin etmek hakkını haizdirler.

2 - Bu karar maznuna, mümkün olmadığı halde onun son ikametgâhına tebliğ olunur ve askerî mahkeme kapısına asılır, gazetelerle ilân olunur. Seferberliğin bittiğini bildiren emir tarihinden üç ay içinde bu tebliğ bir kerre daha yapılır.

3 - Zabıt kararının bir hulâsası karar tarihinden sekiz gün içinde tapu idarelerine ve gaiplerin mallarını idare ile muvazzaf olan makama tebliğ olunur.

4 - Zaptına karar verilen mal ve mülkler mezkûr idareler tarafından satılmaya kadar mahcuz kalır. Bu mal ve mülkler satılmazdan evvel maznun gelir ve yahut yakalanır da muhakemesi yapılırsa haciz kaldırılır.

5 - Suçlunun kanunen infaka mecbur olduğu kimselerin geçinmeleri son ikametgâhı sulh hâkiminin emrile haczolunan mallarından kıymetlerine göre temin olunabilir.

B : 1 - Suçlunun furuu, baba ve anası, kardeşleri yahut karısı sağ ise, ölüme bağlı tasarruf hükümlerine göre (K. M. 452,453) bu kimselerin mahfuz hisseleri miktarı kendilerine verilir ve mütebakisi millet menfaatine satılır. Bu mirasçılardan kimse bulunmazsa, bütün mallar millet menfaatine satılır.

2 - Suçlunun gelmesine maddî bir imkânsızlığın sebebiyet verdiği resmî tahkikat ile sabit olmaz ise veya hısımları tarafından isbat edilemez ise (A) fıkrasının 2 rakamında yazılı olduğu üzere seferberlik bittikten sonra yapılacak son tebliğ tarihinden bir sene sonunda zabıt kararı kat'ileşir ve zaptolunan mallar satılır.

3 - Zaptolunan mallar Devlet mallarının satılmasına dair kanunlara ve nizamnamelere göre satılır.

4 - Malların satılmasına ve kıymetlerine karşı itirazlar suçlunun Türkiyede bulunduğu son ikametgâhı veya son bu-

gâhı veya son bulunduğu mahal mahkemelerine arz olunur.

5 - Suçlunun bütün mallarının zaptı halinde bunların kıymetlerinin kâfi geldiği nisbette suçlunun meşru borçlarına tercihen karşılık teşkil eder.

6 - Mallar satıldıktan sonra bu maddenin 2 numaralı fıkrasında yazılı olan müddetin hitamından evvel suçlunun ölmüş olduğu tahakkuk ederse bütün haklarına sahip olarak ölmüş ad ve satılan malların bedeli kâmilen varislerine iade olunur.

7 - Zaptolunan mallar satıldıktan sonra vicahî muhakeme neticesinde suçlu beraet ederse isbatı vücut ettiği veya derdest bulunduğu zamandan itibaren müstakbel için bütün medenî haklarına tesahup eder. Geçen zaman için mallarının zaptedilmesi yüzünden kendisine ve ailesine vaki olan zarar ve ziyanın tazmini mülkî ve adlî vasıtalarla devletten talep ve iddia edebilir.

C : 1 - Şahsî servetini gizlemek elinden çıkarmak veya azaltmak kasdile seferberlikte gerek hayatta bulunanlar arasında cari olan ve gerek ölüme bağlı bulunan akit ve tasarruflarından birine dair suçlu tarafından karşılıklı veya ivazsız doğrudan doğruya veya bilvasıta yapılan her türlü talep ve müracaatlar ve muameleler muteber değildir.

2 - «A» fıkrasında gösterilen suçlunun mallarının zaptına karar verilmeden veya verildikten sonra bu suçlunun bütün mallarının veya bir kısmının kaçırılmasına veya azaltılmasına doğrudan doğruya ve bilvasıta yardım eden bütün devlet memurları varisler tüccarî ve malî müesseseler şirketler ve bütün üçüncü şahıslar bu suretle gizlenen veya kaçırılan mallar kıymetinin iki mislinden az ve üç mislinden çok olmamak üzere cezayı naktiye mahkûm olurlar.

D : Suçlu kanunu medenî mucibince fer'ileri üzerinde haiz olduğu velâyet ve vesayete müteallik bütün haklarını zayi eder.

duğu mahal mahkemelerine arz olunur.

5 - Suçlunun bütün mallarının zaptı halinde bunların kıymetleri kâfi geldiği nisbette suçlunun meşru borçlarına tercihen karşılık teşkil eder

6 - Zaptolunan mallar satıldıktan sonra vicahî muhakeme neticesinde suçlu beraet ederse geldiği veya yakalandığı günden ilerisi için bütün medenî haklarına sahip olur. Geçen zaman için mallarının zaptedilmesi yüzünden kendisine ve ailesine vaki olan zarar ve ziyanın tazminini mülkî ve adlî vasıtalarla Devletten talep ve iddia edebilir.

C : 1 - Şahsî servetini gizlemek, elinden çıkarmak veya azaltmak kasdile seferberlikte gerek hayatta bulunanlar arasında cari olan ve gerek ölüme bağlı bulunan akit ve tasarruflardan birine dair suçlu tarafından karşılıklı veya karşılıksız doğrudan doğruya veya bilvasıta yapılan her türlü talep ve müracaatlar ve muameleler muteber olmayacağı zabıt kararile beraber karar altına alınır.

2 - «A», Fıkrasında gösterilen suçlunun mallarının zaptına karar verilmeden veya verildikten sonra bu suçlunun bütün mallarını veya bir kısmının kaçırılmasına veya azaltılmasına doğrudan doğruya ve bilvasıta yardım eden bütün devlet memurları, varisler, ticcarî ve malî müesseseler, şirketler ve bütün üçüncü şahıslar bu suretle gizlenen veya kaçırılan mallar kıymetinin iki mislinden az ve üç mislinden çok olmamak üzere para cezasına mahkûm olurlar.

D : Suçlu kanunu medenî mucibince ferileri üzerinde haiz olduğu velâyet ve vesayete müteallik bütün haklarını zayi eder.

E : Bu maddedeki suçlar hakkında dava ve ceza müruru zamanı işlemez.

lunduğu mahal mahkemelerine arz olunur.

5 - Suçlunun borçları mirasçılara terkedilen hisselerden istifa olunur. Mirasçı yoksa bütün malların dörtte üçü suçlunun borçlarına karşılık teşkil eder.

6 - Mallar satıldıktan sonra A fıkrasının 2 numarasında yazılı müddetin hitamından evvel suçlunun ölmüş olduğu anlaşılırsa satılan malların bedeli mirasçılara verilir.

7 - Zaptolunan mallar satıldıktan sonra vicahî muhakeme neticesinde suçlu beraet ederse geldiği veya yakalandığı günden ilerisi için bütün medenî haklarına sahip olur. Geçen zaman için mallarının zaptedilmesi yüzünden kendisine ve ailesine vaki olan zarar ve ziyanın tazminini Devletten talep ve iddia edebilir.

C : 1 - Şahsî servetini gizlemek, elinden çıkarmak veya azaltmak kasdile seferberlikte gerek hayatta bulunanlar arasında cari olan ve gerek ölüme bağlı bulunan akit ve tasarruflardan birine dair suçlu tarafından karşılıklı veya karşılıksız doğrudan doğruya veya bilvasıta yapılan hertürlü talep ve müracaatlar ve muamelelerin muteber olmayacağı zabıt kararile beraber karar altına alınır.

2 - "A,, fıkrasında gösterilen suçlunun mallarının zaptına karar verilmeden veya verildikten sonra bu suçlunun bütün mallarının veya bir kısmının kaçırılmasına veya azaltılmasına doğrudan doğruya ve bilvasıta bilerek yardım eden bütün devlet memurları, varisler, ticarî ve malî müesseseler, şirketler ve bütün üçüncü şahıslar bu suretle gizlenen veya kaçırılan mallar kıymetinin iki mislinden az ve üç mislinden çok olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm olurlar.

D : Suçlu kanunu medeni mucibince haiz olduğu vesa-yete müteallik bütün haklarını zayı eder.

E : Bu maddedeki suçlar hakkında, dava ve ceza müruru zamanı işlemez.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Askerlik kabiliyetini imha etmek

Askerlik kabiliyetini mahvedenlerin cezası

MADDE 80 —

1 - Kendisini kasten sakatlayan veya her hangi bir suretle askerliğe yarayamıyacak bir hale getiren veya kendi rızası ile bu hale getiren bir sene-den beş seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

2 - Fiil her nevi askerî maksatlar için çalışmak kabiliyetini mahvetmiş ise suçlu yedi seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır.

Başkasının askerlik kabiliyetini mahvedenlerin cezası

MADDE 81 — 80 inci maddede yazılı fiilleri başkasına yapan dahi aynı ceza ile cezalandırılır.

Askerlikten kurtulmak için hile yapanlar

MADDE 82 — Askerlikten kâmilen veya kısmen kurtulmak kasdile hile yapanlar beş seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Aynı ceza hemfiil hakkında da tatbik olunur.

BEŞİNCİ FASIL

Askerî itaat ve inkiyadı ihlâl eden suçlar

Âmire ve mafevka hürmet ve riayet etmeyenlerin cezaları.

MADDE 83 —

1 - Hizmette, yahut hizmete taallük eden muamelelerde; âmire ve mafevka borçlu olduğu hürmet ve riayet vazifesini ihlâl edenler. Veya resmî tevbihi ihtiram vaziyetile telâkki etmeyen ve buna söz ile itiraz edenler kısa hapis ile cezalandırılırlar.

2 - Hürmet ve riayeti ihlâl, müsellâh iken yahut müçtemi efrat muvacehesinde ika edilmiş ise, ve yahut tehdit şeklinde vücade gelmiş ise on dört günden aşağı olmamak üzere karanlık hapis, ve yahut üç seneye kadar hapis cezası verilir.

Hakikate muhalif cevap verenlerin cezaları

MADDE 84 — Hizmete müteallik hususatta, âmirin sualine karşı bilerek hakikate muhalif ce-

DÖRDÜNCÜ FASIL

Kendini askerliğe yarayamıyacak hale getirmek

Kendini askerliğe yarayamıyacak hale getirenlerin cezası

MADDE 79 —

1 - Kendisini kasten sakatlayan veya her hangi bir suretle askerliğe yarayamıyacak bir hale getiren veya kendi rızası ile bu hale getiren bir sene-den beş seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

2 - Fiil her nevi askerî maksatlar için çalışmak kabiliyetini mahvetmiş ise suçlu yedi seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır.

3 - Fiil seferberlikte yapılmışsa on seneye kadar ağır hapis, düşman karşısında yapılmışsa yapan ölüm cezası ile cezalandırılır.

Başkasını askerliğe yarayamıyacak hale getirenlerin cezası

MADDE 80 — 79. maddede yazılı fiilleri başkasına yapan dahi aynı ceza ile cezalandırılır.

Askerlikten kurtulmak için hile yapanlar

MADDE 81 —

1 - Askerlikten kâmilen veya kısmen kurtulmak kasdile hile yapanlar beş seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

2 - Aynı ceza hemfiil hakkında da tatbik olunur.

BEŞİNCİ FASIL

Askerî itaat ve inkiyadı bozan suçlar

Âmire ve mafevka hürmet etmeyenlerin cezaları

MADDE 82 —

1 - Hizmette yahut hizmete taalluk eden işlerde, âmire ve mafevka borçlu olduğu hürmette bulunmayanlar veya resmî paylamayı ihtiram vaziyetile telâkki etmeyen ve buna söz ile itiraz edenler kısa hapis ile cezalandırılırlar.

2 - Yukarıki fıkrada yazılı suçlar silahlı iken yahut toplu efrat karşısında ve yahut tehdit şeklinde yapılmışsa yirmi bir günden aşağı olmamak üzere katıksız hapis veyahut üç günden aşağı olmamak üzere hapis cezası verilir.

Bilerek doğru söylemeyenlerin cezaları

MADDE 83 —

Hizmete müteallik işlerde âmirin sualine karşı

DÖRDÜNCÜ FASIL

Kendini askerliğe yaramıyacak hale getirmek

Kendini askerliğe yaramıyacak hale getirenlerin cezası

YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE —

1 - Kendisini kasten sakatlıyan veya herhangi bir suretle askerliğe yarayamıyacak bir hale getiren veya kendi rızasıyla bu hale getiren bir seneden beş seneye kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

2 - Fiil her nevi askerî maksatlar için çalışmak kabiliyetini mahvetmiş ise suçlu yedi seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır.

3 - Fiil seferberlikte yapılmışsa on seneye kadar ağır hapis, düşman karşısında yapılmışsa yapan ölüm cezasıyla cezalandırılır.

Başkasını askerliğe yaramıyacak hale getirenlerin cezası

SEKSENİNCİ MADDE — 79 uncu maddede yazılı fiilleri bilerek başkasına yapan dahi aynı ceza ile cezalandırılır.

Askerlikten kurtulmak için hile yapanlar

SEKSEN BİRİNCİ MADDE —

1 - Askerlikten kâmilen veya kısmen kurtulmak kasdile hile yapanlar beş seneye kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

2 - Aynı ceza bu hileyi bilerek başkasına yapıverenler hakkında da tatbik olunur.

BEŞİNCİ FASIL

Askerî itaat ve inkiyadı bozan suçlar

Amire ve mafevka hürmet etmeyenlerin cezaları

SEKSEN İKİNCİ MADDE —

1 - Hizmette yahut hizmete teallûk eden işlerde, âmire ve mafevka borçlu olduğu hürmette bulunmayanlar veya resmî tevbihî ihtiram vaziyetile telâkki etmeyen ve buna söz ile itiraz edenler kısa hapis ile cezalandırılırlar.

2 - Yukarıki fıkrada yazılı suçlar silâhlı iken yahut toplu efrat karşısında ve yahut tehdit şeklinde yapılmışsa yirmi bir günden aşağı olmamak üzere katıksız hapis ve yahut üç günden aşağı olmamak üzere hapis cezası verilir.

Bilerek doğru söylemeyenlerin cezaları

SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Hizmette mütealîk işlerde âmirin sualine karşı doğru söylemeyenler kısa hapis

vap verenler kısa hapis veya üç aya kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

Hakikate muhalif veya usulsüz şikâyet edenlerin cezaları

MADDE 85 —

1 - Hakikate mugayir olduğunu bildiği müddeiyata müstenit şikâyete cür'et eden üç aya kadar hapsolunur.

2 - Mugayiri hakikat şikâyet teemmülsüz olsa bile taadüt ettiği ve yahut musırren vaki olduğu veya şikâyet için muayyen olan usul ve yollardan inhiraf edildiği ve yahut şikâyet, muayyen müddetlerden sonra yapıldığı takdirde suçlu üç ay hapis ile mücazat olunur .

Âmir ve mafevkını tahkir edenlerin cezaları

MADDE 86 —

1 - Bir âmiri veya mafevkı tahkir eden üç aydan iki seneye kadar hapis cezasile, tahkir hizmet esnasında yahut hizmete müteallik bir muameleden dolayı vuku bulursa bir seneden üç seneye kadar hapis cezasile suçlu cezalandırılır.

2 - Tahkir bir isnat ile vukua gelmiş ise, suçlu kezalik iki seneden beş seneye kadar hapsolunur.

3 - Tahkir bir isnat ile vukua gelmiş ise, suçlu kezalik iki seneden beş seneye kadar hapsolunur.

İtaatsızlık cezası

MADDE 87 — Kast veya ihmal ile, hizmete müteallik emri tamam yapmamak, kendiliğinden değiştirmek, hududunu aşmak suretile itaatsızlık yapanlar kısa hapis ile ve tekerrüründe altı aya kadar hapis ile cezalandırılırlar.

İtaatsızlıkta ısrar edenlerin cezası

MADDE 88 —

1 - Hizmete müteallik emri hiç yapmayan, itaattan filen veya söz ile imtina eden veya emir tekrar edildiği halde itaat etmemekte ısrar edenler iki seneye kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

2 - Yukarıki suçlar seferberlikte yapılırsa suçlu beş ve düşman karşısında yapılırsa on seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

bilerek doğru söylemeyenlerin kısa hapis veya üç aya kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

Doğru olmıyan veya usulsüz şikâyet edenlerin cezaları

MADDE 84 — Doğru olmadığını bildiği iddialarla şikâyete kalkışan üç aya kadar hapsolunur.

2 - Doğru olmıyan şikâyet düşünülmeden yapılırsa bile taaddüt ettiği ve yahut musırren vaki olduğu veya şikâyet için muayyen olan usul ve yollardan ayrıldığı ve yahut şikâyet muayyen müddetlerden sonra yapıldığı takdirde suçlu üç ay hapis ile cezalandırılır.

Âmir ve mafevkına hakaret edenlerin cezaları

MADDE 85 —

1 - Bir âmire veya mafevka hakaret eden bir seneye kadar hapis cezasile; hakaret hizmet esnasında yahut hizmete müteallik bir muameleden dolayı vuku bulursa altı aydan üç seneye kadar hapis cezasile suçlu cezalandırılır.

2 - Hakaret bir isnat ile vukua gelmiş ise suçlu altı aydan beş seneye kadar hapsolunur.

3 - Hakaret umuma neşir ve teşhir olunmuş yazı, resim veya sair neşir vasıtalarile yapılmış ise suçlu bir seneden beş seneye kadar hapsolunur.

İtaatsızlık ve cezası

MADDE 86 — Kast veya ihmal ile hizmete müteallik emri tamam yapmamak, kendiliğinden değiştirmek, hududunu aşmak suretlerle itaatsızlık yapanlar kısa hapis ile ve tekerrüründe altı aya kadar hapis ile cezalandırılırlar.

İtaatsızlıkta ısrar edenlerin cezası

MADDE 87 —

1 - Hizmete müteallik emri hiç yapmayan, itaattan filen veya söz ile imtina eden veya emir tekrar edildiği halde itaat etmemekte ısrar edenler iki seneye kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

2 - Yukarıki suçlar seferberlikte yapılırsa suçlu beş ve düşman karşısında yapılırsa on seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

veya üç aya kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

*Yalan yere veya usulsüz
şikâyet edenlerin ceza-
ları*

SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Doğru olmadığını bildiği iddialarla şikâyete kalkışan üç aya kadar hapsolunur.

2 - Yalan yere şikâyet teaddüt ettiği ve yahut musirren vaki olduğu veya şikâyet için muayyen olan usul ve yollar-
dan ayrıldığı ve yahut şikâyet muayyen müddetlerden son-
ra yapıldığı takdirde suçlu üç ay hapis ile cezalandırılır.

*Âmir ve mafevkına ha-
reket edenlerin cezaları*

SEKSEN BEŞİNCİ MADDE —

1 - Bir âmire veya mafevka hakaret eden bir seneye kadar hapis cezasile; hakaret hizmet esnasında yahut hizmete müteallik bir muameleden dolayı vuku bulursa altı ay-
dan üç seneye kadar hapis cezasile cezalandırılır.

2 - Hakaret bir maddei mahsusa tayini ile vukua gelmiş ise altı aydan beş seneye kadar hapsolunur.

3 - Hakaret umuma teşhir olunmuş yazı, resim veya sair neşir vasıtalarile veya resmî makamlara verilipte üzerine muamele cereyan etmiş evrak ile yapılmış ise bir seneden beş seneye kadar hapsolunur.

İtaatsızlık ve cezası

SEKSEN ALTINCI MADDE — Kast veya ihmal ile hizmete müteallik emri tamam yapmamak, değiştirmek, hududunu aşmak suretlerle itaatsızlık yapanlar kısa hapis ile ve tekerrüründe altı aya kadar hapis ile cezalandırılırlar.

*İtaatsızlıkta ısrar eden-
lerin cezası*

SEKSEN YEDİNCİ MADDE —

1 - Hizmete müteallik emri hiç yapmayan, itaattan filen veya söz ile imtina eden veya emir tekrar edildiği halde itaat etmemekte ısrar edenler iki seneye kadar hapis cezasile cezalandırılırlar.

2 - Yukarıki fıkrada yazılı suçlar seferberlikte yapılırsa beş ve düşman kaşısında yapılırsa on seneye kadar ağır hapis cezası hükmolunur.

Toplu asker karşısında veya hizmetten savuşmak için veya müsellâh iken yapılan itaatsizliğin cezaları

MADDE 89 — 88 inci maddede yazılı itaatsizlik suçlarını toplu asker karşısında, yahut silâhbaşı emrine karşı veya müsellâh iken veya hizmetten kısmen veya tamamen sıyrılmak kasdile yapanlar üç aydan beş seneye kadar hapis, seferberlikte beş seneye kadar ağır hapis, düşman karşısında on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

Büyük zararlar veren itaatsizliğin cezaları

MADDE 90 — İtaatsizlik yüzünden, istiyerek istemiyerek, büyük bir zarar husule getiren, bir insanın hayatını tehlikeye koyan, başkasının maline ve mülküne zarar veren, ve yahut memleketin emniyetini veya kıtaatın muharebeye ihzarının veya talim ve terbiyesinin mükemmeliyetini ihlâl eden on beş seneye kadar hapis veya on seneye kadar ağır hapis, seferberlikte on beş seneye kadar ve yahut müebbet hapis ile cezalandırılır. Düşman karşısında idam ve yahut on beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis ile cezalandırılır.

Mukavemet cezası

MADDE 91 —

1 - Bir âmiri veya mafevkını, cebir ve tehdit ile bir hizmet emrini ifadan menetmeğe, yahut hizmete müteallik bir muameleyi yapmak veya yapmamak için icbara tasaddi eden mukavemet suçundan dolayı altı aydan on seneye kadar, az vahim hallerde üç aydan az olmamak üzere hapis, seferberlikte iki seneden, az vahim hallerde altı aydan aşağı olmamak üzere hapis cezasile cezalandırılır.

2 - Mukavemet suçu âmirin muhafazasına memur olan yahut bu maksatla celp edilen efrada karşı yapılırsa aynı ceza verilir.

Âmire ve mafevke filen taarruz edenlerin cezaları

MADDE 92 —

1 - Âmire veya mafevke filen taarruz eden veya filen taarruza teşebbüs eden üç seneden, az vahim hallerde altı aydan aşağı olmamak üzere haps olunur.

2 - Taarruz veya taarruza teşebbüs müsellâh olarak veya bir hizmet esnasında veya toplu asker karşısında veyahut silâh ve tehlikeli bir alet ile

Toplu asker karşısında veya hizmetten savuşmak için veya silâhlı iken yapılan itaatsizliğin cezaları

MADDE 88 — 88 maddede yazılı itaatsizlik suçlarını toplu asker karşısında yahut silâh başı emrine karşı veya silâhlı iken veya hizmetten kısmen veya tamamen sıyrılmak kasdile yapanlar üç aydan beş seneye kadar hapis, seferberlikte beş seneye kadar ağır hapis, düşman karşısında on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

Büyük zararlar veren itaatsizliğin cezaları

MADDE 89 — İtaatsizlik yüzünden, istiyerek istemiyerek, büyük bir zarar husule getiren, bir insanın hayatını tehlikeye koyan, başkasının malına ve mülküne zarar veren ve yahut memleketin emniyetini veya kıtaatın muharebeye ihzarının veya talim ve terbiyesinin mükemmeliyetini ihlâl eden on beş seneye kadar hapis veya on seneye kadar ağır hapis, seferberlikte on beş seneye kadar ve yahut müebbet ağır hapis ile cezalandırılırlar.

Düşman karşısında ölüm cezası ve yahut on beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis ile cezalandırılırlar.

Mukavemet ve cezası

MADDE 90 —

1 - Bir âmiri veya mafevkini zorla ve tehdit ile bir hizmet emrini ifadan menetmeğe, yahut hizmete müteallik muameleyi yapmak veya yapmamak için zorlamağa kalkışan mukavemet suçundan dolayı altı aydan on seneye kadar, az vahim hallerde üç aydan az olmak üzere hapis, seferberlikte iki seneden, az vahim hallerde altı aydan aşağı olmamak üzere hapis cezasile cezalandırılır.

2 - Mukavemet suçu âmirin muhafazasına memur olan yahut bu maksatla getirilen efrada karşı yapılırsa aynı ceza verilir.

Âmire ve mafevka filen taarruz edenlerin cezaları

MADDE 91 —

1 - Âmire veya mafevka filen taarruz eden veya filen taarruza teşebbüs eden üç seneden az vahim hallerde altı aydan aşağı olmamak üzere haps olunur.

2 - Taarruz veya taarruza teşebbüs silâhlı olarak veya bir hizmet esnasında veya toplu asker karşısında ve yahut silâh ve tehlikeli bir âlat ile ya-

Toplu asker karşısında veya hizmetten savuşmak için veya silahlı iken yapılan itaatsizliğin cezaları

SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE — 87 inci maddede yazılı itaatsizlik suçlarını toplu asker karşısında yahut silâh başı emrine karşı veya silâhlı iken veya hizmetten kısmen veya tamamen sıyrılmak kastile yapanlar üç aydan beş seneye kadar hapis, seferberlikte beş seneye kadar ağır hapis ve düşman karşısında on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

Büyük zararlar veren itaatsizliğin cezaları

SEKSEN DOKUZUNCU MADDE —

1 - İtaatsizlik yüzünden, isteyerek istemiyerek, büyük bir zarar husule getiren, bir insanın hayatını tehlikeye koyan, başkasının malına ve mülküne zarar veren, ve yahut memleketin emniyetini veya kıtaatın muharebeye ihzarının veya talim ve teribyesinin mükemmeliyetini ihlâl edenler on beş seneye kadar hapis veya on seneye kadar ağır hapis, seferberlikte on beş seneye kadar ve yahut müebbet ağır hapis ile cezalandırılır.

2 - Düşman karşısında ölüm cezası ve yahut on beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis ile cezalandırılır.

Mukavemet ve cezası

DOKSANINCI MADDE —

1 - Bir âmiri veya mafevkini zorla ve tehdit ile hizmet emrini ifadan menetmeğe, yahut hizmete müteallik bir muameleyi yapmak veya yapmamak için zorlamağa kalkışan mukavemet cürmünü yapmış olur. Bu cürmü işliyenler altı ayadan on seneye kadar, az vahim hallerde üç aydan az olmamak üzere hapis, seferberlikte iki seneden, az vahim hallerde altı aydan aşağı olmamak üzere hapis cezarile cezalandırılır.

2 - Mukavemet cürmü âmirin muhafazasına memur olan yahut bu maksatla getirilen efrada karşı yapılırsa yine aynı ceza verilir.

Amire ve mafevka filen taarruz edenlerin cezaları

DOKSAN BİRİNCİ MADDE —

1 - Âmire veya mafevka filen taarruz eden veya filen taarruza teşebbüs eden üç seneden, az vahim hallerde altı aydan aşağı olmamak üzere hapsolünür.

2 - Taarruz veya tarruza teşebbüs silâhlı olarak veya bir hizmet esnasında veya toplu asker karşısında ve yahut silâh ve tehlikeli bir âlet ile yapılmış ise beş seneden, az vahim

yapılmış ise beş seneden, az vahim hallerde bir seneden aşağı olmamak üzere suçluya hapis cezası verilir.

3 - Taarruz veya taarruza teşebbüs, seferberlikte yapılmış ise suçlu idam, az vahim hallerde yahut suç seferberlikte hizmet haricinde yapılmış ise suçlu on beş seneden az olmamak üzere ağır hapis veya hapis cezasile cezalandırılır.

4 - Taarruz veya taarruza teşebbüs, âmirin veya mafevkin vücudünde tahribatı mucip olmuş ise, suçluya on beş seneden az olmamak üzere ağır hapis, eğer ölümü mucip olmuş ise, idam, az vahim hallerde müebbeden ağır hapis cezası verilir.

Tahrik suretile madunun yaptığı suçlar hakkındaki cezalarının nasıl tenzil olunacağı

MADDE 93 —

1 - Bir âmir veya mafevk, nizamlara ve askerlik kaidelerine muğayir muamelede bulunmak yahut makam ve mevkiinin salâhiyetini tecavüz etmek suretile madunu tahrik eyler ve madun bu tahrik sebeble 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91 inci maddelerde yazılı suçlardan birini fevren yaparsa, suç idam yahut müebbet ağır hapis cezalarını mucip ise üç seneden az olmamak üzere suçluya hapis cezası verilir. Suç muvakkat ağır hapis veya hapis cezalarını icap ediyorsa ceza asgarî miktarın yarısına kadar indirilir. Eğer bu yarı bir seneden fazlaya balığ olursa bir seneye indirilir. Zabitler hakkında ihraç cezasından sarfınazar olunabilir.

2 - Âmirin veya mafevkin, maduna karşı olan muamelesi, cismen eza verecek bir sui muamele veyahut vakar ve haysiyetini kesredek muhakkırane bir muamele olduğu tezahür ederse muayyen olan cezanın asgarî haddinin yarısı altı ayı geçtiği takdirde ceza altı aya kadar indirilebilir. Her halde ceza azamî saddin üçte birini geçmez.

Muharrik ve cezası

MADDE 94 —

1 - Askerî şahıslardan birini, âmire veya mafevka karşı itaatsizliğe, mukavemete, filen taarruza sevk ve tahrik eden: muharrik addolunur.

2 - Suç yapılmamış ise muharrik kısa hapis ile cezalandırılır.

pılmış ise beş seneden az vahim hallerde bir seneden aşağı olmamak üzere suçluya hapis cezası verilir.

3 - Taarruz veya taarruza teşebbüs, seferberlikte yapılmış ise suçlu ölüm az vahim hallerde yahut suç seferberlikte hizmet dışında yapılmış ise suçlu onbeş seneden az olmamak üzere ağır hapis veya hapis cezasile cezalandırılır.

4 - Taarruz veya taarruza teşebbüs, âmirin veya mafevki vücudunda tahribatı mucip olmuş ise, suçluya on beş seneden az olmamak üzere ağır hapis, eğer ölümü mucip olmuş ise ölüm, az vahim hallerde müebbeden ağır hapis cezası verilir.

Tahrik suretile madunun yaptığı suçlar hakkındaki cezaların nasıl indirileceği

MADDE 92 —

1 - Bir âmir veya mafevk, askerî nizamlara ve askerlik kaidelerine muğayir muamelede bulunmak yahut makam ve mevkiinin salâhiyetini tecavüz etmek suretile madunu tahrik eyler ve madun bu tahrik sebeble 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91 ve 92. maddelerde yazılı suçlardan birini hemen yaparsa, suç ölüm yahut müebbet ağır hapis cezalarını mucip ise üç seneden az olmamak üzere suçluya hapis cezası verilir. Suç muvakkat ağır hapis veya hapis cezalarını icap ediyorsa ceza asgarî miktarın yarısına kadar indirilir. Eğer bu yarı bir seneden fazlaya balığ olursa bir seneye indirilir. Zabitler hakkında tart ve ordudan çıkarılma cezasından vazgeçilebilir.

2 - Âmirin veya mafevkin, maduna karşı olan muamelesi, cismen eza verecek bir sui muamele ve yahut vakar ve haysiyetini kesredek muhakkırane bir muamele olduğu tezahür ederse muayyen olan cezanın asgarî haddinin yarısı altı ayı geçtiği takdirde ceza altı aya kadar indirilebilir. Her halde ceza azamî haddin üçte birini geçmez.

Muharrik ve cezası

MADDE 93 —

1 - Askerî şahıslardan birinin, âmire veya mafevka karşı itaatsizliğe; mukavemete; filen taarruza sevk ve tahrik eden muharrik sayılır.

2 - Suç yapılmamış ise, muharrik kısa hapis ile cezalandırılır.

hallerde bir seneden aşağı olmamak üzere suçluya hapis cezası verilir.

3 - Taarruz veya taarruza teşebbüs, seferberlikte yapılmışsa suçlu ölüm, az vahim hallerde yahut suç seferberlikte hizmet dışında yapılmışsa suçlu on beş seneden az olmamak üzere ağır hapis veya hapis cezasile cezalandırılır.

4 - Taarruz, âmirin veya mafevkın vücudunda tahribatı mucip olmuşsa, suçluya on beş seneden az olmamak üzere ağır hapis, eğer ölümü mucip olmuşsa ölüm, az vahim hallerde müebbeden ağır hapis cezası verilir.

Tahrik suretile madunun yaptığı suçlar hakkındaki cezaların nasıl indirileceği

DOKSAN İKİNCİ MADDE —

1 - Bir âmir veya mafevk, askerî nizamlara ve askerlik kaidelerine mugayir muamelede bulunmak yahut makam ve mevkiinin salâhiyetini tecavüz etmek suretleriyle madunu tahrik eyler ve madun bu tahrik sebeble 82,83,84,85,86,87,88,89, 90 ve 91inci maddelerde yazılı suçlardan birini hemen yaparsa, suç ölüm yahut müebbet ağır hapis cezalarını mucip ise üç seneden az olmamak üzere suçluya hapis cezası verilir. •Suç muvakkat ağır hapis veya hapis cezalarını icap ediyorsa bir seneden fazla olmamak üzere ceza asgarî miktarın yarısına kadar indirilir. Zabitler hakkında tart ve ordudan ihraç cezasından vazgeçilebilir.

2 - Âmirin veya mafevkın, maduna karşı olan muamelesi cismen eza verecek veya vakar ve haysiyetine dokunacak bir muamele ise bir ayı geçmemek üzere muayyen olan ceza asgarî haddinin yarısına indirilir.

3 - 1 ve 2 inci fıkralardaki tahriki yapanlar tahrikin nevi ve mahiyetine göre 116, 117 ve 118 inci maddelerde yazılı cezalarla cezalandırılır.

Muharrrik ve cezası

DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Askerî şahıslardan birini âmire veya mafevka karşı itaatsizliğe mukavemete, filen taarruza sevk ve tahrik eden muharrrik sayılır.

2 - Suç yapılmamışsa muharrrik kısa hapis cezasile cezalandırılır.

3 - Suç, teşebbüs derecesinde kalmış ise muharrik üç aydan iki seneye ve seferberlikte altı aydan beş seneye kadar hapsolunur. Ceza her halde müteşebbisin cezasından şiddetli olamaz.

4 - Suç, yapılmış ise, muharrik, şeriki cürüm olur.

İsyan muharriki ve cezası

MADDE 95 —

1 - Birden ziyade askerî şahısları, müctemian âmire veya mafevke ademi itaata veya mukavemet veyahut filen taarruza sevk veya tahrik eden isyan muharriki addolunur. Suç yapılmamış veyahut yapılmışa teşebbüs edilmemiş ise muharriki isyan beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılır.

2 - Tahrik sebeble, askerî hizmete ehemmiyetli bir zarar gelmiş ise muharriki isyan on seneden az olmamak üzere ağır hapisle cezalandırılır.

3 - Seferberlikte muharriki isyan idam olunur.

Askerlik işleri için toplananlar ve müzakere yapanların cezaları

MADDE 96 —

1 - Salâhiyet ve mezuniyeti olmadığı halde askerî muamelât, teşkilât ve tesisat veyahut tertibata müteallik hususlar hakkında müzakere ve istişare için diğer askerî şahıslar ile içtima tertip eden veya bu gibi hususlar hakkında beyanat ve şikâyatta bulunmak üzere imza toplıyan üç seneye kadar hapsolunur.

2 - Böyle bir içtima bilerek icabet veya beyanat ve şikâyetlere iştirak eden altı aya kadar hapsolunur.

Askerlikten soğutmağı teşvik edenlerin cezası

MADDE 97 —

1 - Arkadaşlarını söz ile hizmetten hoşnutsuzluğa teşvik eden kısa hapis ile veya üç seneye kadar hapis ile cezalandırılır.

2 - Teşvik matbu ve gayri matbu evrak ve mukavele resimler ile neşir ve tamim edilmiş veyahut seferberlikte yapılmış ise müşevvik üç aydan beş seneye kadar hapsolunur.

Fesat ve cezası

MADDE 98 —

1 - Birden ziyade askerî şahıslar bir âmire veya mafevke müştereken itaatsizlik veya muka-

3 - Suç teşebbüs derecesinde kalmış ise muharrik üç aydan iki seneye ve seferberlikte altı aydan beş seneye kadar hapsolunur. Ceza her halde müteşebbisin cezasından şiddetli olamaz.

4 - Suç yapılmış ise, muharrik cürme şerik olur.

İsyan muharriki ve cezası

MADDE 94 —

1 - Birden ziyade askerî şahısların hep birlikte âmire veya mafeyka itaatsizliğe veya mukavemet ve yahut filen taarruza sevk veya tahrik eden isyan muharriki sayılır. Suç yapılmamış ve yahut yapılmışa teşebbüs edilmemiş ise isyan muharriki beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılır.

2 - Tahrik sebeble, askerî hizmete ehemmiyetli bir zarar gelmiş ise isyan muharriki on seneden az olmamak üzere ağır hapisle cezalandırılır.

3 - Seferberlikte isyan muharriki ölüm cezasile cezalandırılır.

Askerlik işleri için toplananlar ve müzakere yapanların cezaları

MADDE 95 —

1 - Hakkı ve vazifesi olmadığı halde askerî muamelât, teşkilât ve tesisat ve yahut tertibata müteallik işler hakkında müzakere ve istişare için askerî toplıyan veya bu gibi hususlar hakkında birlikte beyanat ve şikâyette bulunmak üzere imza toplıyan her kim olursa olsun üç seneye kadar hapsolunur.

2 - Böyle bir toplanmaya bilerek gelen veya beyanat ve şikâyetlere iştirak eden altı aya kadar hapsolunur.

Askerlikten soğutmağı teşvik edenlerin cezaları

MADDE 96 —

1 - Arkadaşlarını söz ile hoşnutsuzluğa kıskırtan kısa hapis ile veya üç seneye kadar hapis ile cezalandırılır.

2 - Kıskırtma umuma teşhir olunmuş yazı, resim veya sair teşhir vasıtaları ve yahut seferberlikte yapılmış ise müşevvik üç aydan beş seneye kadar hapsolunur.

Fesat ve cezası

MADDE 97 —

1 - Birden ziyade askerî şahıslar bir âmire veya mafevka hep birlikte itaatsizlik veya mu-

3 - Suç teşebbüs derecesinde kalmış sa muharrik üç aydan iki seneye ve seferberlikte altı aydan beş seneye kadar hapsolunur. Ceza her halde müteşebbisin cezasından şiddetli olmaz.

4 - Suç yapılmışsa, muharrik cürme şerik olur.

İsyan muharriki ve cezası

DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Birden ziyade askerî şahısları hep birlikte âmire veya mafevka itaatsizliğe veya mukavemete veyahut filen taarruza sevk ve tahrik eden isyan muharriki sayılır. Suç yapılmamış ve yahut yapılmışa teşebbüs edilmemişse isyan muharriki beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasile cezalandırılır.

2 - Tahrik sebeble, askerî hizmete ehemmiyetli bir zarar gelmişse isyan muharriki on seneden az olmamak üzere ağır hapisle cezalandırılır.

3 - Seferberlikte isyan muharriki ölüm cezasile cezalandırılır.

Hilâfı salâhiyet askerlik işleri için toplananlar ve müzakere yapanların cezaları

DOKSAN BEŞİNCİ MADDE —

1 - Hakkı ve vazifesi olmadığı halde askerî muamelât teşkilât ve tesisat ve yahut tertibata müteallik işler hakkında müzakere ve istişare için askerî toplıyan veya bu gibi hususlar hakkında birlikte beyanat ve şikâyatta bulunmak üzere imza toplıyan her kim olursa olsun üç seneye kadar hapsolunur.

2 - Böyle bir toplanmağa bilerek gelen veya beyanat ve şikâyetlere iştirak eden altı aya kadar hapsolunur.

Askerlikten soğutanların cezaları

DOKSAN ALTINCI MADDE —

1 - Arkadaşlarını sözle hoşnutsuzluğa kışkırtan kısa hapis ile veya üç seneye kadar hapis ile cezalandırılır.

2 - Kışkırtma umuma teşhir olunmuş yazı, resim veya sair teşhir vasıtalarile ve yahut seferberlikte yapılmışsa faili üç aydan beş seneye kadar hapsolunur.

Fesat ve cezası

DOKSAN YEDİNCİ MADDE —

1 - Birden ziyade askerî şahıslar bir âmire veya mafevka hep birlikte itaatsizlik veya mukavemet veya filen taarruz

vemet veya filen taarruz etmek için ittifak ederlerse «fesat» addolunur. Ve ceza, müttefiklerin yapmak için ittifak ettikleri cürme tatbik edilen kanu maddesine göre tayin ve idam ile müebbet ağır haptisten başka hallerde üç aydan iki seneye kadar tezyit olunur.

2 - Müttefikler eğer suçu işlerse ceza idam ve müebbet ağır haptisten başka 57 madde mucibince tezyit olunur.

Fesadı heber vermiyenlerin cezası

MADDE 99 — İttifak hakkında mevsuk bir surette haberdar olupta, ittifaka veya ittifakın fiile çıkmasına mani olacak kadar vaktile malûmat vermekte ihmal eden ittifak fiile çıktığı surette üç seneye kadar hapsolunur.

İttifakı haber veren suçlu cezadan kurtulur

MADDE 100 — İttifaka dahil olanlardan biri, başka suretle malûmat alınmadan ittifakın fiile çıkmasına mümaneat mümkün olacak hal ve zamanda ittifakı haber verirse, cezadan kurtulur.

Askerî isyan cezası

MADDE 101 — Birden ziyade askerî şahıslar, velvele ve gürültü ile veya alenen toplanarak bir âmire veya mafevka itaatsizliğe veya mukavemete veya filen taarruza müttehidenden tasaddi ederlerse «askerî isyan» oddolunur. Toplanmaya iştirak edenlerin her biri beş seneden ve seferberlikte on seneden az olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

Askerî isyanda ön ayak olanların cezaları

MADDE 102 —

1 - Askerî isyanın reisi veya mürettibi veya ön ayak olanları ile âsilerden âmire ve mafevka cebren müessir fiillerde bulunanlar münferiden yaptıkları suç idam veya müebbet ağır hapis cezalarını müstelzim değilse, on seneden az olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

2 - Askerî isyan, seferberlikte yapılmış ise birinci fıkradaki suçlular idam olunurlar.

Düşman karşısında askerî isyan suçlularının cezası

MADDE 103 — Askerî isyan düşman karşısında yapılmış ise isyana iştirak edenlerin hepsi idam olunur.

kavemet veya filen taarruz etmek için ittifak ederlerse fesat sayılır ve ceza, ittifak edenlerin yapmak için ittifak ettikleri cürme tatbik edilen kanun maddesine göre tayin ve ölüm ile müebbet ağır haptisten başka hallerde üç aydan iki seneye kadar arttırılır.

2 - İttifak edenler eğer suçu işlerse ceza ölüm ve müebbet ağır haptisten başka hallerde 50 madde mucibince arttırılır.

Fesadı haber vermiyenlerin cezası

MADDE 98 — İttifak hakkında mevsuk bir surette haber alıp ta ittifaka veya ittifakın fiile çıkmasına mani olacak kadar vaktile malûmat vermekte ihmal eden ittifak fiile çıktığı surette üç seneye kadar hapsolunur.

İttifakı haber veren suçlu cezadan kurtulur

MADDE 99 — İttifaka girenlerden biri, başka suretle malûmat alınmadan ittifakın fiile çıkmasına mümaneat mümkün olacak hal ve zamanda ittifakı haber verirse, cezadan kurtulur.

Askerî isyan ve cezası

MADDE 100 — Birden ziyade askerî şahıslar velvele ve gürültü ile veya alenen toplanarak bir âmire veya mafevka itaatsizliğe veya mukavemete veya filen taarruza birlikte kalkıştırlarsa «askerî isyan», sayılır. Toplanmaya iştirak edenlerin her biri beş seneden ve seferberlikte on seneden az olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

Askerî isyanda ön ayak olanların cezaları

MADDE 101 —

1 - Askerî isyanın reisi veya mürettibi veya ön ayak olanları ile âsilerden âmire ve mafevka zorla müessir fiillerde bulunanlar münferiden yaptıkları suç ölüm veya müebbet ağır hapis cezalarını mucip değilse, on seneden az olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezasile cezalandırılırlar.

2 - Askerî isyan, seferberlikte yapılmış ise birinci fıkradaki suçlulara ölüm cezası verilir.

Düşman karşısında askerî isyan suçlularının cezası

MADDE 102 — Askerî isyan düşman karşısında yapılmış ise isyana iştirak edenlerin hepsine ölüm cezası verilir.

etmek (M. 86,90,91) için ittifak ederlerse fesat sayılır. ve ceza, ittifak edenlerin yapmak için ittifak ettikleri cürme tatbik edilecek kanun maddesine göre tayin ve ölüm ile müebbet ağır hapisten başka hallerde üç aydan iki seneye kadar artırılır.

2 - İttifak edenler eğer suçu işlerse ceza ölüm ve müebbet ağır hapisten başka hallerde 50 inci madde mucibince artırılır.

Fesadi haber vermeyenlerin cezası

DOKSAN SEKİZİNCİ MADDE — Fesat hakkında bir suretle haber alıpta fesada veya fesadın fiile çıkmasına mani olacak kadar vaktile malûmat vermekte ihmal eden fesat, file çıktığı surette üç seneye kadar hapsolunur.

Fesadi haber verenlerin cezadan kurtulması

DOKSAN DOKUZUNCU MADDE — Fesat için ittifak edenlerden biri, başka suretle malûmat almadan fesadın fiile çıkmasına mümanaat mümkün olacak hal ve zamanda haber verirse, cezadan kurtulur.

Askerî isyan ve cezası

YÜZÜNCÜ MADDE — Birden ziyade askerî şahıslar, gürültü patırtı ile veya alenen toplanarak bir âmire veya mafevka itaatsizliğe veya mukavemet veya filen taarruza (M. 86, 90, 91) birlikte kalkıştırlarsa “askerî isyan,, sayılır. Toplanmaya iştirak edenlerin her biri beş seneden ve seferberlikte on seneden az olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Askerî isyanda ön ayak olanların cezaları

YÜZ BİRİNCİ MADDE —

1 - Askerî isyanın (M. 100) reisi veya mürettibi veya ön ayak olanları ile âsilerden âmire ve mafevka zorla müessir fiillerde bulunanlar münferiden yaptıkları suç ölüm veya müebbet ağır hapis cezalarını mucip değilse, on seneden az olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezasile cezalandırılır.

2 - Askerî isyan, sefereberlikte yapılmışsa birinci fıkradaki suçlulara ölüm cezası verilir.

Düşman karşısında askerî isyan suçlularının cezası

YÜZ İKİNCİ MADDE — Askerî isyan, (M. 100) düşman karşısında yapılmışsa isyana iştirak edenlerin hepsine ölüm cezası verilir.

Askerî isyan ve fesada iştirak edenlerden nedim olanların cezaları nasıl azaltılır

MADDE 104 —

1 - Bir fesada veya askerî isyana iştirak edip, âmirlere veya mafevklere cebren müessir fiiller yapmadan evvel nedametle intizam ve inzibata rü'e'at edenler, fesat ve isyanın reisi veya mürettibi veya ön ayakları bulunmadıkları surette iki seneye kadar hapsolunurlar.

2 - Âmir veya mafevka cebren müessir fiiller yapılmaksızın fesat ve isyana iştirak edenlerin hepsi intizam ve inzibata rü'e'at ederlerse, reis veya mürettebi veya ön ayak olanları bir seneden beş seneye kadar hapsolunur.

Askerî fesada ve isyana iştirak edenlerden ön ayak addolunacak askerler

MADDE 105 — Askerî fesat ve isyana iştirak eden askerler reis ve müşevvik cezalarile cezalandırılırlar.

A : Âmir ve mafevk tarafmdan şahsına vaki olan itaat emrine karşı itaatsizlikte söz ile veya filen ısrar eden ;

B : Askerî işareti sui istimal ederek veya sair işaretler vererek isyanın vukuunu teshil eden,

C : Âsiler arasında en büyük rütbelisi veya en kıdemlisi olan.

Az vahim hallerde fesat ve isyan suçlularının cezalarının nasıl azaltılacağı

MADDE 106 — 95, 107, 102, 105 inci maddelerde yazılı suçlar az vahim oldukları halde, 95 inci maddenin birinci fıkrasında ve 101 inci maddede yazılı cezalar altı ay ve seferberlikte bir sene hapis cezasına ve 95 inci maddenin ikinci fıkrasında ve 102 ve 105 inci maddelerde yazılı olan cezalar bir sene hapis cezasına ve seferberlikte iki sene hapis cezasına ve 103 üncü maddede yazılı ceza müebbeden ağır hapis veyahut beş seneden az olmamak üzere ağır hapis veya hapis cezalarına indirilebilir.

Askerî karakol ve nöbetçiye taarruz edenlerin cezaları

MADDE 107 — Askerî karakolu ve nöbetçiye tahkir eden, dinlemiyen veya bunlara mukavemette bulunan, filen taarruz eden bu suçları âmire karşı yapmış addolunur. Ve o vechile ceza verilir.

Askerî isyan ve fesada iştirak edenlerden nadim olanların cezaları nasıl azaltılır

MADDE 103 —

1 - Bir fesada veya askerî isyana iştirak edip et âmirlere veya mafevklara zorla müessir fiiller yapmadan evvel nedametle intizam ve inzibata dönenler fesat ve isyanın reisi veya mürettibi veya ön ayakları değilse iki seneye kadar hapsolunurlar.

2 - Âmire veya mafevka zorla müessir fiiller yapılmaksızın fesat ve isyana iştirak edenlerin hepsi intizam ve disipline dönerlerse reis veya mürettibi veya önyak olanları bir seneden beş seneye kadar hapsolunur.

Askerî fesada ve isyana iştirak edenlerden ön ayak sayılacak diğer askerler

MADDE 104 — Askerî fesat ve isyana iştirak edenlerden şunlar da reis ve müşevvik cezalarile cezalandırılırlar.

A : Âmir ve mafevk tarafından şahsına vaki olan itaat emrine karşı itaatsizlikte söz ile veya filen ısrar eden ;

B : Askerî işareti sui istimal ederek veya sair işaretler vererek isyanın vukuunu kolaylaştıran ;

C : Asiler arasında en büyük rütbelisi veya en kıdemlisi olan ;

Az vahim hallerde fesat ve isyan suçlularının cezalarının nasıl azaltılacağı

MADDE 105 — 94,100,101,104. maddelerde yazılı suçlar az vahim oldukları halde 94. maddenin birinci fıkrasında ve 100. maddede yazılı cezalar altı ay ve seferberlikte bir sene hapis cezasına ve 94. maddenin ikinci fıkrasında ve 101 ve 104. maddelerde yazılı olan cezalar bir sene hapis cezasına ve seferberlikte iki sene hapis cezasına ve 102. maddede yazılı ceza az vahim hallerde müebbet ağır hapis ve yahut beş seneden az olmamak üzere ağır hapis cezalarına indirilebilir.

Askerî karakola ve nöbetçiye taarruz edenlerin cezaları

MADDE 106 — Askerî karakola ve nöbetçiye hakaret eden veya bunları dinlemiyen veya bunlara mukavemette bulunan filen taarruz eden bu suçları âmire karşı yapmış sayılır ve öylece cezalandırılır.

*Askerî isyan ve fasada
iştirak edenlerden nadim
olanların cezalarının
azaltılması*

YÜZ ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Bir fesada (M. 97) veya askerî isyana (M. 100) iştirak edipte âmirlerle veya mafevklere zorla müessir fiiller yapmadan evvel nedametle intizam ve inzibata dönenler fesat ve isyanın reisi veya mürettibi veya ön ayakları değilse iki seneye kadar hapsolunurlar.

2 - Âmir veya mafevka zorla müessir fiiller yapılmaksızın fesat ve isyana iştirak edenlerin hepsi intizam ve discipline dönerlerse reis veya mürettebi veya ön ayak olanları bir seneden beş seneye kadar hapsolunur.

*Askerî fesad ve isyana
iştirak edenlerden ön a-
yak sayılacak diğer as-
kerler*

YÜZ DÖRDÜNCÜ MADDE — Askerî fesat (M. 97) ve isyana (M. 100) iştirak edenlerden şunlar da reis ve müşevvik cezalarile cezalandırılırlar.

A : Âmir ve mafevk tarafından şahsına vaki olan itaat emrine karşı itaatsizlikte söz ile veya filen ısrar eden;

B : Askerî işareti suiistimal ederek veya sair işaretler vererek isyanın vukuunu kolaylaştıran.

C : Âsiler arasında en büyük rütbelisi veya en kıdemlisi olan;

*Fesat ve isyan suçlularının
cezalarının azaltıl-
ması*

YÜZ BEŞİNCİ MADDE — 94, 100, 101 ve 104 üncü maddelerde yazılı suçlar az vahim oldukları halde 94 üncü maddenin birinci fıkrasında ve 100 üncü maddede yazılı cezalar altı ay ve seferberlikte bir sene hapis cezasına ve 94 üncü maddenin ikinci ve 101 inci maddenin birinci fıkrasında ve 104 üncü maddelerde yazılı olan cezalar bir sene hapis cezasına ve seferberlikte iki sene hapis cezasına ve 102 inci maddede yazılı ceza az vahim hallerde müebbeden ağır hapis ve yahut beş seneden az olmamak üzere ağır hapis veya hapis cezalarına indirilebilir.

*Askerî karakola ve nöbet-
çiye taarruz edenlerin
cezaları*

YÜZ ALTINCI MADDE — Askerî karakola ve nöbetçiye hakaret eden veya bunları dinlemiyen veya bunlara mukavemette bulunan, filen taarruz eden bu suçları âmire karşı yapmış sayılır ve öylece cezalandırılır. (M. 85, 86, 90, 91)

*Hizmette olmayan askerî şahıslar hakkında
bu fasıl ahkâmı nasıl cereyan eder*

MADDE 108 —

1 - İhtiyat askerî şahıslar ile ruhsatlı efrattan biri,

A : Hizmette bulunmadığı zaman 96 mcr madede yazılı suçları yaparsa,

B : Âmirler ve mafevklerle hizmete dair muamelât ve muhaberatta bu fasılda yazılı suçlardan birini yaparsa,

C : Askerî elbiseyi lâbis iken bu fasılda yazılı suçlardan birini yaparsa,

D : Hizmette müteallik kanunî bir emre itaatsizlik ve muhalefet yaparsa bu fasılda münderiç ceza hükümleri ile cezalandırılır.

2 - Hizmet ve vazife esnasında askerî şahıslardan birine hakaret filen taarruz eden ve müessir fiillerde bulunan sivil şahıslar hakkında kanunen muayyen ceza yarısına kadar arttırılır.

Bu fasıldaki cezalar maduna tatbik olunmak için mafevkin vaziyeti bilmesi icap eder

MADDE 109 — Bu fasılda madunlar hakkında tayin edilen ağır cezaların verilmesi için mafevkin rütbesi ve kıdemi her hangi bir suretle madunun malûmu bulunması şarttır. Madunun mafevkin vaziyetini bilmediği sabit olursa hakkında tertip olunacak ceza umumî hükümlere tabidir.

ALTINCI FASIL

Makam ve memuriyetin nüfuzunu sui istimal

Madununa münasebeti olmayan emirler verenlerin ve mütaleada bulunanların cezaları

MADDE 110 —

1 - Maduna hizmetle asla münasebeti olmayan emirler vermek bir şey istemek suretleriyle nüfuz ve memuriyetini sui istimal eden, madunundan hediye istiyen, istikraz eden mafevk iki seneye kadar hapis ve az vahim hallerde kısa hapis ile mücazat olunur.

2 - Vahim hallerde- suçun tekerrüründe muayyen cezadan başka ref'i rütbe dahi hükmolunur.

Madununa suç yapmak için emir verenlerin cezası

MADDE 111 —

1 - Rütbe veya makam ve memuriyetinin nüfuz ve salâhiyetini sui istimal ederek madununa

Askerlere tecavüz edenlerin cezası

MADDE 107 — İlân olunan harekât mntakasında asker ve jandarma zabıt ve efradına karşı katil ve cerh suçlarını yapan sivil şahıslara bu fasılda yazılı cezalar verilir.

Bu fasıldaki cezalar maduna tatbik olunmak için mafevkin vaziyeti bilmesi icap eder

MADDE 108 — Bu fasılda madunlar hakkında tayin edilen ağır cezaların verilmesi için mafevkin rütbesi ve kıdemi her hangi bir suretle madunun malûmu bulunması şarttır. Madunun mafevkin vaziyetini bilmediği sabit olursa hakkında tertip olunacak ceza umumî hükümlere tabidir.

ALTINCI FASIL

Makam ve memuriyet nüfuzunu sui istimal

Madununa münasebeti olmayan emirler verenlerin ve mütalebede bulunanların cezası

MADDE 109 —

1 - Maduna hizmetle asla münasebeti olmayan emirler vermek, bir şey istemek suretile memuriyet nüfuzunu sui istimal eden, madunundan hediye istiyen, borç alan mafevk iki seneye kadar hapis ve az vahim hallerde kısa hapis ile cezalandırılır.

2 - Vahim hallerde, suçun tekerrüründe muayyen cezadan başka rütbenin geri alınmasına dahi hükmolunur.

Madununa suç yapmak için emir verenlerin cezası

MADDE 110 —

1 - Rütbe veya makam ve memuriyetinin nüfuz ve salâhiyetini sui istimal ederek madununa

Bu fasıldaki cezalar madununa tatbik olunabilmesinin şartı

YÜZ YEDİNCİ MADDE — Bu fasılda madunlar hakkında tayin edilen ağır cezaların verilmesi için mafevkîn rütbesi ve kıdemi herhangi bir suretle madunun malûmu bulunması şarttır. Madunun mafevkîn vaziyetini bilmediği sabit olursa hakkında tertip olunacak ceza umumî hükümlere tabidir.

ALTINCI FASIL

Makam ve memuriyet nüfuzunu suiistimal

Madununa hizmetle münasebeti olmayan emirler verenlerin ve mutalebede bulunanların cezası

YÜZ SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Maduna hizmetle asla münasebeti olmayan emirler vermek ve bir şey istemek suretleriyle memuriyet nüfuzunu suiistimal eden, madunlardan hediye isteyen, borç alan mafevk iki seneye kadar hapis ve az vahim hallerde kısa hapis ile cezalandırılır.

2 - Vahim hallerde, suçun tekerrüründe muayyen cezadan başka rütbenin geri alınmasına dahi hükmolunur.

Madununa suç yapmak için emir verenlerin cezası

YÜZ DOKUZUNCU MADDE —

1 - Rütbe veya makam ve memuriyetinin nüfuz ve salâhiyetini suiistimal ederek madununa bir suçun yapılmasını

bir suçun yapılmasını teklif eden âmir veya mafevk iki seneye kadar hapsolunur.

2 - Suç yapılır, veya yapılmaya teşebbüs edilirse faili asliye muayyen olan ceza, emri veren hakkında tezyit olunarak hükmolunur.

Madunun şikâyetnamesini saklıyan veya geri kaldıranların cezası

MADDE 112 — Madunların verdikleri şikâyetnameleri saklıyanlar, veya tehdit ederek geri aldırınlar beş seneye kadar hapsolunur.

Hak edilmemiş veya müsaade olunmamış ceza verenlerin cezası

MADDE 113 — Ceza vermek salâhiyetini tecavüz ederek, ve bilhassa hak edilmemiş veya müsaade olunmamış bir cezayı kasten verenler beş seneye kadar hapsolunur.

Askerî mahkemeler üzerinde tesir yapanların cezası

MADDE 114 — Nüfuzu memuriyetini sui istimal ile askerî mahkemeler üzerinde tesir iera edenler beş seneye kadar hapsolunur.

Askerî eşhası mürettep oldukları yerlerden gayriye sevkedenlerin cezası

MADDE 115 —

1 - Askerlik hizmetine davet edilmiş olan kimseleri, makbul bir sebep olmaksızın mürettep oldukları mevki ve kıt'a ve müessesenin gayrisine sevkeden altı aya kadar hapsolunur.

2 - Seferberlikte bu ceza bir seneden ekal olmamak üzere hapsolunur.

Neferleri kanuna muhalif olarak hizmetçiliğe verenlerin cezası

MADDE 116 — Askerî kanun ve nizamnamelerde yazılan kaidelere muhalif olarak neferleri hizmetçiliğe veren veya alan altı aydan az olmak üzere hapsolunur.

Sair hallerle nüfuz veya memuriyetini sui istimal edenlerin cezası

MADDE 117 — Yukarıki maddelerde yazılardan başka, sair hallerle nüfuzu memuriyetini sui istimal edenler bir seneye kadar hapsolunurlar.

bir suçun yapılmasını teklif eden âmir veya mafevk iki seneye kadar hapsolunur.

2 - Suç yapılır veya yapılmaya teşebbüs edilirse faili asliye muayyen olan ceza, emir veren hakkında arttırılarak hükmolunur.

Madunun şikâyetnamesini saklıyan veya geri aldırınların cezası

MADDE 111 — Madunların verdikleri şikâyetnameleri saklıyanlar veya tehdit ederek geri aldırınlar beş seneye kadar hapsolunur.

Hak edilmemiş veya müsaade olunmamış ceza verenlerin cezası

MADDE 112 — Ceza vermek salâhiyetini tecavüz ederek ve bilhassa hak edilmemiş veya müsaade olunmamış bir cezayı kasten verenler beş seneye kadar hapsolunur.

Askerî mahkemeler üzerinde tesir yapanların cezası

MADDE 113 — Memuriyetinin nüfuzunu sui istimal ile askerî mahkemeler üzerinde tesir yapanlar beş seneye kadar hapsolunur.

Askerî şahısları mürettep oldukları yerlerden gayriye sevkedenlerin cezası

MADDE 114 —

1 - Askerlik hizmetine davet edilmiş olan kimseleri, makbul bir sebep olmaksızın mürettep oldukları mevki ve kıt'a ve müessesenin gerisine sevkeden altı aya kadar hapsolunur.

2 - Seferberlikte bu ceza bir seneden az olmak üzere arttırılır.

Neferleri kanuna muhalif olarak hizmetçiliğe verenlerin cezası

MADDE 115 — Askerî kanun ve nizamnamelerde yazılı kaidelere muhalif olarak neferleri hizmetçiliğe veren veya alan iki aydan az olmak üzere hapsolunur.

Sair hallerde ve memuriyetinin nüfuzunu sui istimal edenlerin cezası

MADDE 116 — Yukarıki maddelerde yazılardan başka hallerde memuriyetinin nüfuzunu sui istimal edenler bir seneye kadar hapsolunurlar.

teklif eden âmir veya mafevk iki seneye kadar hapsolunur.

2 - Suç yapılır veya yapılmığa teşebbüs edilirse faili aslıye muayyen olan ceza, emir veren hakkında (M. 50) artırılarak hükmolunur.

Madunun şikâyetname-sini saklayan veya geri aldırانların cezası

YÜZ ONUNCU MADDE — Madunların verdikleri şikâyetnameleri saklayanlar veya tehdit ederek geri aldırانlar beş seneye kadar hapsolunur.

Hak edilmemiş veya müsaade olunmamış disiplin cezası verenlerin cezası

YÜZ ON BİRİNCİ MADDE — Ceza vermek salâhiyetini tecavüz ederek ve bilhassa hak edilmemiş veya müsaade olunmamış bir cezayı kasten verenler beş seneye kadar hapsolunur.

Askerî mahkemeler üzerinde tesir yapanların cezası

YÜZ ON İKİNCİ MADDE — Memuriyetinin nüfuzunu sui istimal ile askerî mahkemeler üzerinde tesir yapanlar beş seneye kadar hapsolunur.

Askerî şahısları mürettep oldukları yerlerden geriye sevkedenlerin cezası

YÜZ ON ÜÇÜNCÜ MADDE —
1 - Askerlik hizmetine davet edilmiş olan kimseleri, makbul bir sebep olmaksızın mürettep oldukları mevki ve kıt'a ve müessesenin gayrisine sevkeden altı aya kadar hapsolunur.

2 - Seferberlikte bu ceza bir seneden az olmamak üzere artırılır.

Neferleri kanuna muhalif olarak hizmetçiliğe verenlerin cezası

YÜZ ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Askerî kanun ve nizamnamelerde yazılı kaidelere muhalif olarak neferleri hizmetçiliğe veren veya alan iki aydan az olmamak üzere hapsolunurlar.

Sair hallerde memuriyetinin nüfuzunu sui istimal edenlerin cezası

YÜZ ON BEŞİNCİ MADDE — Yukarıki maddelerde yazılanlardan başka hallerde memuriyetinin nüfuzunu sui istimal edenler bir seneye kadar hapsolunurlar.

Madununa sep ve şetim eden veya sui muamelede bulunanların cezaları

MADDE 118 —

1 - Madununu sep ve şetim eden, tahkir eden, veya madununa askerî usul ve kavait ve nizamat haricinde sui muamelede bulunan mafevk bir seneye kadar hapsolunur.

2 - Az vahim hallerde kısa hapis ve efrat hakkında karanlık hapis cezası verilir.

3 - Tahkir isnat ile vuku bulursa, mafevk üç seneye kadar hapsolunur.

Maduna müessir fiiller yapanların cezası

MADDE 119 —

1 - Madununu kasten itip kakan, döğen, veya sair suretlerle cismen ceza verecek veya sıhhatini bozacak hallerde bulunan, ve yahut tazip maksadile madunun hizmetini lüzumsuz yere güçleştiren, veya onun diğer askerler tarafından tazip edilmesine veya sui muamelede bulunulmasına müsamaha eden âmir mafevk iki seneye kadar hapsolunur.

2 - Az vahim hallerde kısa hapis ve efrat hakkında karanlık hapis verilir.

Müessir fiillerde madunun vücudunda tahribat yapan veya ölüme sebep olan mafevka verilecek ceza

MADDE 120 —

1 - 119 uncu maddede yazılan fiiller madunun vücudunda tahribatı mucip olmuş ise âmir ve mafevk beş seneye kadar hapsolunur.

2 - Daha ziyade vahim hallerde âmir ve mafevk altı aydan beş seneye kadar hapsolunur.

3 - Fiil tammüden yapılmış ise âmir ve mafevk on seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır.

4 - Fiil ölümü intaç etmiş ise fail on seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Mafevkin cürüm addolunmayacak olan fiilleri

MADDE 121 —

1 - Madunun fiilen taarruzunu müdafaa etmek fevkalâde zaruret halinde ve tehlike karşısında madunu verdiği emre itaat ettirmek için mafevkin yapacağı fiiller cürüm addolunmaz.

2 - Bir zabitin verdiği emre mukavemet eden madunu muktazi olan itaat dairesine almak ve yahut meşru müdafaada bulunmak ve yahut firar edenleri çevirmek veya yağma ve tahribi men ve

Maduna sövüp sayan veya fena muamelede bulunanların cezası

MADDE 117 —

1 - Madununa sövüp sayan, hakaret eden veya askerî usul ve kaideler ve nizamlar dışında fena muamelede bulunan mafevk üç aya kadar hapsolunur.

2 - Az vahim hallerde kısa hapis ve efrat hakkında katıksız hapis cezası verilir.

3 - Hakaret isnat ile vuku bulursa mafevk üç seneye kadar hapsolunur.

Maduna müessir fiilleri yapanların cezası

MADDE 118 —

1 - Madunu kasten itip kakan, döven veya sair suretlerle cismen ceza vererek veya sıhhatini bozacak hallerde bulunan, ve yahut tazip maksadile madunun hizmetini lüzumsuz yere güçleştiren veya onun diğer askerler tarafından tazip edilmesini veya sui muamelede bulunmasına müsamaha eden âmir veya mafevk iki seneye kadar hapsolunur.

2 - Az vahim hallerde kısa hapis ve efrat hakkında katıksız hapis verilir.

Müessir fiillerle madununun vücudunda tahribat yapan veya ölümüne sebep olan mafevka verilecek ceza

MADDE 119 —

1 - 118 maddede yazılan fiiller madunun vücudunda tahribatı mucip olmuş ise âmir veya mafevk beş seneye kadar hapsolunur.

2 - Daha ziyade vahim hallerde âmir ve mafevk altı aydan beş seneye kadar hapsolunur.

3 - Fiil teammüden yapılmış ise âmir veya mafevk on seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır.

4 - Fiil ölümü intaç etmiş ise fail on seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasına mahkûm olur.

Mafevkin cürüm sayılmayacak olan fiilleri

MADDE 120 —

1 - Madunun fiilen taarruzuna müdafaa etmek son derece zaruret ve tehlike karşısında madunu emrine itaat ettirmek için mafevkin ölümden gayri yapacağı fiiller cürüm sayılmaz.

2 - Bir zabitin meşru müdafaada bulunmak ve yahut firar edenleri çevirmek veya yağma ve tahribin önünü almak için sair vasıtaların kalmadığı takdirde bir zabitin silâhını kullanması cü-

*Madununa sövüp sayan
veya fena muamelede bu-
lunanların cezaları*

YÜZ ON ALTINCI MADDE —

1 - Madununa sövüp sayan hakaret eden, veya askerî usul ve kaideler ve nizamlar dışında fena muamelede bulunan mafevk üç aya kadar hapsolunur.

2 - Az vahim hallerde kısa hapis ve efrat hakkında katıksız hapis cezası verilir.

3 - Hakaret maddei mahsusa isnadile vuku bulursa mafevk üç seneye kadar hapsolunur.

*Maduna müessir fiiller
yapanların cezası*

YÜZ ON YEDİNCİ MADDE —

1 - Madununu kasten itip kakan, döven, veya sair suretlerle eismen eza vererek veya sıhhatini bozacak hallerde bulunan ve yahut tazip maksadile madunun hizmetini lüzumsuz yere güçleştiren veya onun diğer askerler tarafından tazip edilmesine veya sui muamelede bulunulmasına müsamaha eden âmir veya mafevk iki seneye kadar hapsolunur.

2 - Az vahim hallerde kısa hapis ve efrat hakkında katıksız hapis verilir.

*Müessir fiillerle madu-
nunun vücudunda tah-
ribat yapan veya ölümü-
ne sebep olan mafevka
verilecek ceza*

YÜZ ON SEKİZİNCİ MADDE —

1 - 117 inci maddede yazılan fiiller madunun vücudunda tahribatı mucip olmuş ise âmir veya mafevk beş seneye kadar hapsolunur.

2 - Daha ziyade vahim hallerde âmir ve mafevk altı aydan beş seneye kadar hapsolunur.

3 - Fiil taammüden yapılmış ise âmir veya mafevk on seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır.

4 - Fiil ölümü intaç etmiş ise fail on seneden az olmamak üzere ağır hapis cezasına mahkûm olur.

*Mafevkin cürüm sayıl-
mayacak olan fiilleri*

YÜZ ON DOKUZUNCU MADDE —

1 - Madunun fiilen taarruzuna karşı müdafaa etmek, son derece zaruret ve tehlike karşısında madunu emrine itaat ettirmek için mafevkin ölümden gayri yapacağı fiiller cürüm sayılmaz.

2 - Meşru müdafaada bulunmak veya harpte ilân olunan harekât mintakasında firar edenleri çevirmek yahut yağma ve tahribin önünü almak için sair vasıtalar kalmadığı takdirde bir zabitin silâhını kullanması cürüm sayılmaz.

teskin etmek için sair vasıtaların fikdani halinde silâhını kullanması cürüm addolunmaz.

Karakol bu fasıldaki suçlarda mafevk vaziyetindedir

MADDE 122 — Bu fasılda yazılı olan suçlara tasaddi eden bir askerî karakol bu suçları yapan mafevk gibi ceza görür. Bu suçlar karakol âmiri olan mafevka karşı yapılmış ise ceza tezyit olunur. 121 inci maddenin hükümleri karakollar hakkında da caridir.

Askerliğe ait vesika evrak, harita ve şekilleri yakanların cezası

MADDE 123 — Askerlik muamelâtına dair olan defterleri ve müsveddeleri vesikaları, hükümlü evrakı, harita ve şekilleri sui niyetle tahrip eden, yakan imha eden veya ettiren on seneye kadar hapsolunur. Düşman eline geçmesinde düşman için faide mevcut ise bu fiil suç addolunmaz.

İhtiyat ve ruhsatlı askerî eşhas hakkında bu fasıl hükümlerinin tatbik olunacağı haller

MADDE 124 — İhtiyat ve ruhsatlı eşhas askerî hizmette bulunmadıkları zaman dahi hizmete müteallik muhabere ve muamelelerde veya askerî elbiseyi lâbis iken bu fasılda yazılı suçları yaparlarsa haklarında bu fasıl hükümleri mucibince ceza verilir.

YEDİNCİ FASIL

Seferberlikte eşhas ve emval aleyhine yapılan cürümler

Ganimet almak için uzaklaşan, ganimet alan, ve aldığı şeyi iade etmiyenlerin cezası

MADDE 125 —

1 - Seferberlikte iğtinam kasdile kıt'asından uzaklaşan hukuku ganaima tabi bir şeyi ganimet namile hotbehot temellük eden üç seneye kadar hapsolunur .

2 - Meşru surette alınmış ve fakat bilâhare iadeye mecbur bulunmuş olduğu şeyleri iadeden imtina ile temellük eden dahi aynı ceza ile mücazat olunur.

Yağmacının tarifi

MADDE 126 — Harp dolayısıyla husule gelen

3 - Mafevkin, hizmete ve askerliğe dair kusur ve hatalardan dolayı, madunu tenkit ve muaheze etmesi hakaret sayılmaz.

Karakol bu fasıldaki suçlarda mafevk vaziyetindedir

MADDE 121 — Bu fasılda yazılı olan suçları yapan bir askerî karakol bu suçları yapan mafevk gibi ceza görür. Bu suçlar karakol âmiri olan mafevka karşı yapılmış ise ceza arttırılır. 121 maddenin hükümleri karakollar hakkında da caridir.

Askerliğe ait vesika, evrak, harita ve şekilleri yakanların cezaları

MADDE 122 — Askerlik ve hesap işlerine dair olan defterleri ve müsveddeleri, vesikaları, hükümlü evrakı, harita ve şekilleri fena niyetle tahrip eden, yakan, yok eden veya ettiren on seneye kadar hapsolunur.

Bunların düşman eline geçmesinde düşman için faide varsa bu fiil suç sayılmaz.

YEDİNCİ FASIL

Seferberlikte insanlar ve mallar aleyhine yapılan cürümler

Ganimet almak için uzaklaşan ganimet alan ve aldığı şeyi teslim etmiyenlerin cezası

MADDE 123 —

1 - Seferberlikte ganimet almak kastile kıtasından uzaklaşan yahut ganimet hukukuna tabi bir şeyi ganimet malile kendiliğinden temellük eden üç seneye kadar hapsolunur.

2 - Meşru surette aldığı ve fakat teslim ile mükellef bulunduğu şeyleri teslimden imtina ile temellük eden dahi aynı ceza ile teeziye olunur.

Yağmacının tarifi

MADDE 124 — Harbin mucip olduğu dehşet

3 - Mafevkin, hizmete ve askerliğe dair kusur ve hatalardan dolayı, madunu tenkit ve muahaze etmesi hakaret sayılmaz.

Bu fasıldaki suçlarda karakolun vaziyeti

YÜZ YIRMİNCİ MADDE — Bu fasılda yazılı olan suçları yapan bir askerî karakol bu suçları yapan mafevk gibi ceza görür. Bu suçlar karakol âmiri olan mafevka karşı yapılmış ise ceza artırılır. (M. 50) 119 uncu maddenin hükümleri karakollar hakkında da caridir.

Askerliğe ait vesika evrak, harita ve şekilleri yakanlar

YÜZ YIRMİ BİRİNCİ MADDE — Askerliğe ve hesap işlerine dair olan defterleri ve müsveddeleri, vesikaları, hükmümlü evrakı, harita ve şekilleri fena niyetle tahrip eden, yakan, yok eden veya ettiren on seneye kadar hapsolunur. Bunları muhafaza imkânı olmayıpta düşman eline geçmesinde düşman için fayda varsa bu fiiller suç sayılmaz.

YEDİNCİ FASIL

Seferberlikte insanlar ve mallar aleyhine yapılan cürümler

Ganimet almak için uzaklaşan, ganimet alan ve aldığı şeyi teslim etmeyenler

YÜZ YIRMİ İKİNCİ MADDE —

1 - Seferberlikte ganimet almak kastile kıtasından uzaklaşan ve yahut ganimet hukukuna tabi bir şeyi ganimet namile kendiliğinden temellük eden üç seneye kadar hapsolunur.

2 - Meşru surette aldığı ve fakat teslim ile mükellef bulunduğu şeyleri teslimden imtina ile temellük eden dahi aynı ceza ile cezalandırılır.

Yagmacının tarifi

YÜZ YIRMİ ÜÇÜNCÜ MADDE — Harbin mucip

korku ve heyecandan istifade veya askerî nüfuzunu istimal ederek,

A : Ahaliden birinin malını haksız olarak zapt veya bir kimseyi malinden feragate icbar eden,

B : Salâhiyettar olmadığı halde ahaliye tekâlifi harbiye tarh ve tevzi eden veya ahaliyi erzak ve emval ve eşya itasma icbar eden veya memur olduğu istimval muamelâtında zatî menfaatları için memuriyet salâhiyetlerini tecavüz eden, yağmaacı addolunur.

Yağmacılığın cezası

MADDE 127 — Yağmacılık eden her askerî şahıs beş seneye kadar hapsolunur.

Bir kimsenin malını tahrip ve imha edenlerin cezası

MADDE 128 — Harp zarureti olmaksızın bir kimsenin emval ve emlâkini kasten tharip ve imha eden iki seneye kadar hapis ve daha vahim hallerde yağmaacı addolunur.

Cebir istimalile müessir fiillerle birden ziyade şahısların iştirakile yağmacılık ve cezası

MADDE 129 —

1 - Yağmacılık veya yağmacılıktan madut olan fiiller bir şahsa karşı cebir istimalile yapılırsa faili on seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır. Eğer bu cebir cismen tahribatı mucip olursa faili on seneden az olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezasile mücazat olunur. Fiil ölümü mucip olursa faili idam olunur. Az vahim hallerde müebbet ağır hapis cezası verilir.

Yukarıdaki fıkrada yazılı yağmacılığa birden ziyade şahıslar iştirak eyleser reis ve mürettibi ve ön ayak olanları idam olunur. Bu yağmacılıkta bir şahsa karşı müessir fiillerde bulunmaksızın iştirak edenlere on seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

ve korkudan veya askerî kuvvetini sui istimâl ederek;

A : Ahaliden birinin malını haksız olarak zapt veya bir kimseyi malını vermeğe icbar eden;

B : Salâhiyetli olmadığı halde ahaliye para ve yahut zorla eşya toplıyan veya memur olduğu istimvalin (tekâlifi harbiye) derecesini kendi menfaatları için aşan yağmaacı sayılır.

C : Alman eşya erzak, sıhî levazım, giyecek ısımacak gibi şeyler yem veya nakil vasıtalarına munhasır kalır ve o andaki ihtiyaçlarla mütenasip bulunursa bu hareket yağmaçılık sayılmaz.

Yağmacılığın cezası

MADDE 125 — Yağmacılık eden her askerî şahıs beş seneye kadar hapsolunur.

Bir kimsenin malini tahrip veya imha edenlerin cezası

MADDE 126 — Harp zarureti olmaksızın bir kimsenin mal ve mülkünü kasten tahrip ve imha eden iki seneye kadar hapsolunur ve daha vahim hallerde yağmaacı sayılır.

Zorla müessir fiillerle birden ziyade şahısların iştirakile yağmacılık ve cezası

MADDE 127 —

1 - Yağmacılık veya yağmacılıktan sayılan fiiller bir şahsa karşı zorla yapılırsa faili on seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır. Eğer bu zorluk cismen tahribatı mucip olursa faili on seneden az olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezasile mücazat olunur. Fiil ölümü mucip olursa faili ölümüne mahkûm olur, az vahim hallerde müebbet ağır hapis cezası verilir.

2 - Yukarıdaki fıkrada yazılı yağmacılığa birden ziyade şahıslar iştirak eyleser reis ve mürettibi ve ön ayak olanları ölümüne mahkûm olur. Bu yağmacılıkta bir şahsa karşı müessir fiillerde bulunmaksızın iştirak edenlere on seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

olduğu dehşet ve korkudan istifade veya askerî kuvvetini suiistimal ederek:

A : Ahaliden birinin malını haksız olarak zabıt veya bir kimseyi malını vermeğe icbar eden;

B : Salâhiyeti olmadığı halde ahaliden para ve yahut zorla eşya toplıyan veya memur olduğu istimvalin (tekâlifi harbiye) derecesini kendi menfaatları için aşan yağmacı sayılır.

C : Alınan eşya erzak, sıhhî levazım, giyecek, ısınılacak gibi şeyler yeme veya nakil vasıtalarına munhasır kalır ve o andaki zarurî ihtiyaçlarla mütenasip bulunursa bu hareket yağmacılık sayılmaz.

Yağmacılığın cezası

YÜZ YIRMI DÖRDÜNCÜ MADDE — Yağmacılık eden her askerî şahıs beş seneye kadar hapsolunur.

Bir kimsenin malını tahrip veya imha edenlerin cezası

YÜZ YIRMI BEŞİNCİ MADDE —

1 - Harp zarureti olmaksızın bir kimsenin mal ve mülkünü kasten tahrip ve imha edenler ve ağaçları kesenler ve mahsulât ve mezruata hasar iras edenler ve bunlar için emir verenler veya müsamahada bulunan âmir ve mafevkler iki seneye kadar hapsolunur. Ve daha vahim hallerde yağmacı sayılırlar. (M. 123)

2 - Yukardaki fiilleri yapanlarla emir veren veya müsamaha eden âmir ve mafevkler hakkında Adliye mahkemelelerinde alâkadarlar tarafından tazminat davası açılabilir. Ve bu fiilleri yapanlarla emir veren veya müsamaha eden âmir ve mafevkler icap eden tazminatla müteselsilen mahkûm olur.

Zorla, müessir fiillere birden ziyade şahısların iştirakile yağmacılık ve cezası

YÜZ YIRMI ALTINCI MADDE —

1 - Yağmacılık (M. 123) veya yağmacılıktan sayılan fiiller (M. 125) bir şahsa karşı zorla yapılırsa faili on seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır. Eğer bu zorluk cismen tahribatı mucip olursa faili on seneden az olmamak üzere muvakkat ağır hapis cezasile mücazat olunur. Fiil ölümü mucip olursa faili ölüme mahkûm olur; az vahim hallerde müebbet ağır hapis cezası verilir.

2 - Yukardaki fıkrada yazılı yağmacılığa birden ziyade şahıslar iştirak eyleser reis ve mürettibi ve ön ayak olanları ölüme mahkûm olur. Diğerleri birinci fıkraya mucibince cezalandırılır. Bu yağmacılıkta bir şahsa karşı müessir fiillerde bulunmaksızın iştirak edenlere on seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

Muharebe meydanlarında ölümlerin esirlerin yaralıların mallarına tecavüz edenlerin cezası

MADDE 130 —

1 - Haksız olarak ve temellük kasdile Türkiye Cumhuriyeti ve müttefikleri ordusundan muharebe meydanlarında ölü olarak kalmış olanların eşya ve paralarını alan veyahut muharebe meydanlarında veya yürüyüş esnasında veya hastanede veyahut nakliyat zamanında bir hastanın bir yaralının veya nazaret ve muhafazası altına verilmiş olan bir harp esirinin kezalik bir şeyini alan veya cebren zapteden veyahut Hilâli Ahmer ve Salibi Ahmere mensup alâmetleri haiz sıhhiye müesseselerini yağma ve tahrip eden veya bu bapta teşvikat ve tahrikât icra ve emir ita eden on seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır. Az vahim hallerde beş seneye kadar hapsolünür.

2 - Nakline memur olduğu yaralıyı bir sebep ve zaruret olmaksızın terkeden veyahut bir yaralıya işkence eden beş seneye kadar hapsolünür.

3 - Yaralıyı soymak kasdile işkence eden veya soyarken tekrar yaralayan idam olunur.

Kıt'asından geri kalarak ahaliye taaddi edenlerin cezası

MADDE 131 —

1 - Mensup olduğu kıt'a veya askerî heyetten geri kalarak ahaliye taaddi eden altı aydan beş seneye kadar hapsolünür.

2 - Bu fiile birden ziyade şahıslar iştirak ederek ahaliye mütemadiyen tazyik etmiş olurlarsa veyahut fiil yağmacılık veya yağmacılıktan madut bir şekil almış olursa müştereklerden her biri on seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Bu fasıldaki fiiller Türkiye ve müttefikleri tabaasına karşı yapılırsa ceza tezyit olunur

MADDE 132 — 126, 127, 128, 129, 131 inci maddelerde yazılı olan fiiller Türkiye Cumhuriyeti veya müttefikleri bir Devlet tabaasına karşı yapılırsa ceza tezyit olunur. Eğer ceza Türk ceza kanununda daha şiddetli ise Türk ceza kanunları hükümleri tatbik olunur.

Muharebe meydanlarında ölümlerin, esirlerin yaralıların mallarına tecavüz edenlerin cezası

MADDE 128 —

1 - Haksız olarak ve temellük kasdile Türkiye Cumhuriyeti ve müttefikleri ordusundan muharebe meydanlarında ölü olarak kalmış olanların eşya ve paralarını alan ve yahut muharebe meydanlarında veya yürüyüş esnasında veya hastaneye yahut nakliyat zamanında bir hastanın, bir yaralının veya nazaret ve muhafazası altına verilmiş olan bir harp esirinin bir şeyini alan veya zorla zapteden ve yahut Hilâli Ahmer ve Salibi Ahmere mensup sıhhiye müesseselerini yağma ve tahrip eden veya bu bapta teşvikat ve tahrikât yapan ve emir veren on seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır. Az vahim hallerde beş seneye kadar hapsolünür.

2 - Nakline memur olduğu yaralıyı bir sebep ve zaruret olmaksızın terkeden ve yahut bir yaralıya işkence eden beş seneye kadar hapsolünür.

3 - Yaralıyı soymak kasdile işkence eden veya soyar iken tekrar yaralayan ölüm cezasile cezalandırılır.

Kıt'asından geri kalarak ahaliye taaddi edenlerin cezası

MADDE 129 —

1 - Mensup olduğu kıtaat veya askerî heyetten geri kalarak ahaliye taaddi eden altı aydan beş seneye kadar hapsolünür.

2 - Bu fiile birden ziyade şahıslar iştirak ederek ahaliye mütemadiyen tazyik etmiş olurlarsa ve yahut fiil yağmacılık veya yağmacılıktan sayılan bir şekil almış olursa müştereklerden her biri on seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Bu fasıldaki fiiller Türkiye ve müttefikleri teb'asına karşı yapılırsa ceza arttırılır

MADDE 130 — 124,125,126,127 ve 128 maddelerde yazılı olan fiiller Türkiye Cumhuriyeti veya müttefikleri bir Devlet teb'asına karşı yapılırsa ceza arttırılır. Eğer ceza Türk ceza kanununda dahi şiddetli ise Türk ceza kanunu hükümleri tatbik olunur.

Muharebe meydanlarında ölümlerin, esirlerin, yaralıların mallarına tecavüz edenler

YÜZ YİRMİ YEDİNCİ MADDE —

1 - Haksız olarak ve temellük kastile Türkiye Cumhuriyeti ve müttefikleri ordusundan muharebe meydanlarında ölü olarak kalmış olanların eşya ve paralarını alan ve yahut muharebe meydanlarında veya yürüyüş esnasında veya hastanede ve yahut nakliyat zamanında bir hastanın bir yaralının veya nazaret ve muhafazası altına verilmiş olan bir harp esirinin bir şeyini alan veya zorla zapteden ve yahut Hilâli Ahmer ve Salibi Ahmere mensup Sıhhiye müesseselerini yağma ve tahrip eden veya bu bapta teşvikat ve tahrikât yapan ve emir veren on seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır. Az vahim hallerde beş seneye kadar hapsolunur.

2 - Nakline memur olduğu yaralıyı bir sebep ve zaruret olmaksızın terkeden ve yahut bir yaralıya işkence eden beş seneye kadar hapsolunur.

3 - Yaralıyı soymak kastile işkence eden veya soyarken tekrar yaralıyan ölüm cezasile cezalandırılır.

Kıt'asından geri kalarak ahaliye taaddi edenler

YÜZ YİRMİ SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Mensup olduğu kıtaat veya askerî heyetten geri kalarak ahaliye taaddi eden altı aydan beş seneye kadar hapsolunur.

2 - Bu fiile birden ziyade şahıslar iştirak ederek ahaliye tazyik etmiş olurlarsa ve yahut fiil yağmacılık (M. 123 ve 125) şeklini almış olursa müstereklerden her biri on seneye kadar ağır hapis cezasile cezalandırılır.

Fiillerin Türk vatandaşlarına karşı yapılmasının cezası

YÜZ YİRMİ DOKUZUNCU MADDE — 123, 124, 125, 126 ve 128 inci maddelerde yazılı olan fiiller Türk vatandaşlarına karşı yapılırsa ceza artırılır. (M. 50) Eğer ceza Türk ceza kanununda daha şiddetli ise o kanun hükümleri tatbik olunur.

SEKİZİNCİ FASIL

Emvale karşı yapılan diğer cürümler

Hizmete mahsus eşyayı zayi ve tahrip ve terkedenlerin cezası

MADDE 133 — Askerî hizmete mahsus bir şeyi meşru bir sebep olmaksızın zayi eden kasten tahrip veya terkeden menafii hususiyesinde kullanılan bu şeyin kıymetine göre kısa hapis veya üç seneye kadar hapis veya beş seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır ve zayi veya tahrip edilen şey tazmin ettirilir.

Askerî eşyayı ve emvali sirkat eden satan rehine veren ve alanların cezaları

MADDE 134 —

1 - Askerî bir hizmeti yaparken veyahut bir vazifeyi sui istimal ederek bu hizmet ve vazife dolayısıyla tevdi veya emanet edilmiş olan parayı az ve çok kıymetli eşyayı veyahut kendisine emanet edilmiş olsun olmasın her nevi erzak ve mekûlâtı veya eşliha ve cephaneden başka her nevi askerî eşyayı ve hayvanatı sirkat eden veya başkasma satan ve rehine veren ve bunları bilerek satın alan ve rehine kabul eden ve gizliyen beş seneye kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır. Az vahim hallerde üç seneye kadar hapsolunur. Mesruk mallar mevcut ise istirdat olunur. Müstehtlik ise kıymeti tazmin ettirilir.

2 - Fiil esliha cephaneye ve herhangi bir müdafaa vasıtasına taallük ederse ceza tezyit olunur ve kıymeti tazmin ettirilir.

3 - Yukarıki iki fıkrada yazılı fiiller seferberlikte yapılırsa on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis az vahim hallerde beş seneye kadar hapis cezası verilir. Kezalik müstehtlik olanların kıymeti tazmin ettirilir.

Mafevkın arkadaşının, madunun bir şeyini çalanların cezası

MADDE 135 — Bir mafevkın, bir arkadaşın, bir madunun veya kendisini misafir eden bir hane sahibinin veya mensuplarından birinin bir şeyini çalan beş seneye kadar hapsolunur.

Bozuk ölçü kullananların cezası

MADDE 136 — Bir terazi veya kantar veya herhangi bir ölçüyü ayarı bozuk olduğunu bilerek askerî bir hizmetin ifasında kullananlar iki seneye kadar hapsolunur.

SEKİZİNCİ FASIL

Mallara karşı yapılan diğer cürümler

Hizmete mahsus eşyayı zayi ve tahrip ve terkedenlerin cezası

MADDE 131 — Askerî bir hizmete mahsus bir şeyi meşru bir sebep olmaksızın zayi eden, kasten tahrip veya terkeden veya hususî menfaatlarında kullanılan bu şeyin kıymetine göre kısa hapis veya üç seneye kadar hapis veya beş seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır ve zayi veya tahrip edilen şey ödetilir.

Askerî eşyayı ve malları çalan, satan, rehine veren ve alanların cezaları

MADDE 132 —

1 - Askerî bir hizmeti yaparken ve yahut bir vazifeyi sui istimal ederek, bu hizmet ve vazife dolayısıyla tevdi veya emanet edilmiş olan parayı, az ve çok kıymetli eşyayı ve yahut kendisine emanet edilmiş olsun olmasın her nevi erzak ve mekûlât veya esliha ve cephaneden başka her nevi askerî eşyayı ve hayvanatı çalan veya satan ve rehine veren ve bunları bilerek satın alan ve rehine kabul eden ve gizliyen beş seneye kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır. Az vahim hallerde üç seneye kadar hapsolunur. Çalınan mallar varsa alınır, yok edilmiş ise kıymeti ödetilir.

2 - Fiil esliha, cephaneye ve her hangi bir müdafaa vasıtasına taallük ederse ceza arttırılır ve değeri ödetilir.

3 - Yukarıki iki fıkrada yazılı fiiller seferberlikte yapılırsa on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis, az vahim hallerde beş seneye kadar hapis cezası verilir. Yok edilmiş olanların değerleri ödetilir.

Mafevkının, arkadaşının madunun bir şeyini çalanların cezası

MADDE 133 — Bir mafevkın, bir arkadaşının, bir madun veya kendisini misafir eden bir hane sahibinin veya mensuplarından birinin bir şeyini çalan beş seneye kadar hapsolunur.

Bozuk ölçü kullananların cezası

MADDE 134 — Bir terazi veya kantar ve yahut herhangi bir ölçüyü ayarı bozuk olduğunu bilerek askerî bir hizmetin ifasında kullananlar, iki seneye kadar hapsolunur.

SEKİZİNCİ FASIL

Mallara karşı yapılan diğer cürümler

Hizmete mahsus eşyayı tahrip ve terk ve kaybedenler

YÜZ OTUZUNCU MADDE — Askerî hizmete mahsus bir şeyi makbul bir sebep olmaksızın kaybeden, kasten tahrip veya terkeden veya hususî menfaatlarında kullanan bu şeyin kıymetine göre kısa hapis veya üç seneye kadar hapis veya beş seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır, ve tahrip veya kaybedilen şey ödetilir.

Askerî eşyayı ve malları çalan, satan, rehine veren ve alanlar

YÜZ OTUZ BİRİNCİ MADDE —

1 - Askerî bir hizmeti yaparken ve yahut bir vazifeyi sui istimal ederek, bu hizmet ve vazife dolayısıyla tevdi veya emanet edilmiş olan parayı, az ve çok kıymetli eşyayı ve yahut, kendisine emanet edilmiş olsun olmasın her nevi erzak ve, esliha ve cephaneden başka, her nevi askerî eşyayı ve hayvanatı çalan veya ihtilâs eden veya satan, rehine veren veya bunları bilerek satın alan ve rehine kabul eden ve gizliyen beş seneye kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır. Az vahim hallerde üç seneye kadar hapsolunur. Çalınan mallar varsa alınır, yok edilmiş ise kıymeti ödetilir.

2 - Fiil esliha, cephane ve herhangi bir müdafaa vasıtasına taallük ederse ceza arttırılır.

3 - Yukarıki iki fıkrada yazılı fiiller seferberlikte yapılırsa on seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis, az vahim hallerde beş seneye kadar hapis cezası verilir.

Mafevkının, arkadaşının madununun bir şeyini çalanlar

YÜZ OTUZ İKİNCİ MADDE — Bir mafevkın, bir arkadaşının, bir madunun veya misafir verildiği bir hane sahibinin veya mensuplarından birinin bir şeyini çalan beş seneye kadar hapsolunur.

Bozuk ölçü kullananlar

YÜZ OTUZ ÜÇÜNCÜ MADDE — Bir terazi veya kantar veya her hangi bir ölçüyü ayarı bozuk olduğunu bilerek askerî bir hizmetin ifasında kullananlar, iki seneye kadar hapsolunur.

DOKUZUNCU FASIL
Hizmet ve vazifede tekâsül

Hakikate muhalif rapor, lâyiha sair evrak tanzim ve ita edenlerin cezası

MADDE 137 —

1 - Hizmette veya tevdi edilen bir vazifeye müteallik olarak kasten hakikate muhalif rapor veya takrir veya lâyiha ve sair resmî evrak tanzim ve ita eden ve yahut bunların hakikate mugayir olduğunu bilerek mafevklere takdime delâlet eden altı aydan üç seneye kadar hapis ile mücazat olunur.

2 - Az vahim hallerde üç aya kadar hapsolunur.

Rüşvet ve cezası

MADDE 138 — Askerî bir hizmet ve vazifeyi ihlâl eden bir fiil için hediye veya zatî menfaatler temin eden bir şey talep ve kabul eden rüşvet cürmü ile cezalandırılır.

Dikkat ve itinada bulunmayanların emir ve talimata mugayir hareket edenlerin cezası

MADDE 139 —

1 - Bir askerî karakolunun veya müfrezenin ve yahut vazife ile mükellef olan bir kısım askerın kumandanı ve yahut zabitan ve efradından biri nöbetçi iken,

A : Kendi kusuru sebeble hizmetin icap ettiği dikkat ve itinada bulunmazsa,

B : Bu hizmet için verilen emirler talimata mugayir hareket eylerse,

On dört günden az olmamak üzere riyazat hapis, ve yahut üç aya kadar hapis cezasile cezalandırılır. Seferberlikte üç haftadan az olmamak üzere riyazat hapis ile veya iki seneye kadar hapis cezasile cezalandırılır.

2 - Yukarıdaki fıkrada yazılı olan suç, mühim bir zarara sebep olduğu surette suçlu üç seneye kadar hapis, seferberlikte muvakkat ağır hapis ile cezalandırılır. Düşman karşısında idam, az vahim hallerde on seneden az olmamak üzere muvakkat ve yahut müebbet ağır hapis ile cezalandırılır.

3 - Birinci fıkrada yazılı suç dolayisile ehemmiyetli bir zarar tehlikesi mevcut olursa bu tehlike seferberlikte olduğu surette bir seneden az olmamak üzere hapis ve düşman karşısında olduğu surette on seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

DOKUZUNCU FASIL
Hizmet ve vazifede tekâsül

Hakikata muhalif rapor, lâyiha, sair evrak tanzim ve ita edenlerin cezası

MADDE 135 —

1 - Hizmete veya tevdi edilen bir vazifeye müteallik olarak kasten hakikata muhalif rapor veya takrir veya lâyiha ve sair resmî evrak tanzim eden ve veren ve yahut bunların hakikata muhalif olduğunu bilerek mafevklara takdime delâlet eden altı aydan üç seneye kadar hapis ile mücazat olunur.

2 - Az vahim hallerde üç aya kadar hapsolunur.

Rüşvet ve cezası

MADDE 136 — Askerî bir hizmet ve vazifeyi ihlâl eden bir fiil için hediye alan veya zatî menfaatlar temin edici bir şey istiyen ve alan, rüşvet cürmü ile cezalandırılır. (T. C. K. bap 3 Fası13)

MADDE 137 —

1 - Her kim askerî karakolun veya müfrezenin ve yahut hususî bir vazife ile mükellef olan bir kısım askerın kumandanı sıfatile ve yahut nöbetçi iken kasten veya tekâsülünden;

A : Kendisini kendine verilen vazifeyi yapmayacak hale korsa;

B : Yahut nöbet mahallini terkederse ve yahut verilen sair talimata mugayir hareket ederse;

D : Ve bu suretle her iki halde de bir mazaratı mucip olursa on dört günden az olmamak üzere katıksız hapis ve yahut iki seneye kadar hapis ile cezalandırılır.

2 - Yukarıki fıkrada yazılı olan suç seferberlikte yapılmış ise suçlu altı aydan az olmamak üzere hapis, düşman karşısında ölüm, az vahim hallerde bir seneden az olmamak üzere ve muvakkat veya müebbet ağır hapis ile cezalandırılır.

3 - 2fıkrada yazılı suç dolayisile ehemmiyetli bir zarar tehlikesi zuhura gelmiş ise üç aydan aşağı olmamak üzere hapis, düşman karşısında olduğu takdirde suçluya bir seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

DOKUZUNCU FASIL
Hizmet ve vazifenin ihlâli

*Hakikata muhalif rapor
lâyiha, sair evrak tanzim
ve ita edenler*

YÜZ OTUZ DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - Hizmete veya tevdi edilen bir vazifeye müteallik olarak kasten hakikata muhalif rapor veya takrir veya lâyiha ve sair resmî evrak tanzim eden ve veren veyahut bunların hakikata muhalif olduğunu bilerek mafevklere takdime delalet eden altı aydan üç seneye kadar hapis ile cezalandırılır.

2 - Az vahim hallerde üç aya kadar hapsolunur.

Rüşvet

YÜZ OTUZ BEŞİNCİ MADDE — Askerî şahıslardan her hangi biri T. ceza kanununun 3 üncü babının 3 üncü faslında yazılı suçlardan birini işlerse o fasıldaki cezalarla cezalandırılır.

Dikkatsizlik edenler

YÜZ OTUZ ALTINCI MADDE —

1 - Her kim askerî karakolun veya müfrezenin veyahut hususî bir vazife ile mükellef olan bir kısım askerin kumandanı veya zabitlerinden veyahut nöbetçi iken kasten veya tekâsülünden:

A : Kendisini verilen vazifeyi yapamayacak hale korsa ;

B : Nöbet mahallini terkederse yahut verilen sair talimata muğayır hareket ederse ;

D : Her ikihalde de bir mazarratı mucip olursa on dört günden az olmamak üzere katıksız hapis veya iki seneye kadar hapis ile cezalandırılır.

2 - Yukarıki fıkrada yazılı suç seferberlikte yapılmışsa suçlu altı aydan az olmamak üzere hapis, düşman karşısında ölüm, az vahim hallerde bir seneden az olmamak üzere muvakkat veya müebbet ağır hapis ile cezalandırılır.

3 - 2 inci fıkrada yazılı suç dolayısıyla ehemmiyetli bir zarar tehlikesi zuhura gelmişse üç aydan aşağı olmamak üzere hapis, bu tehlike düşman karşısında olduğu takdirde suçluya bir seneden az olmamak üzere ağır hapis cezası verilir.

Tekâsül dolayısıyla esliha ve harp malzemesinden bir şeyin hasara uğramasına sebep olanların cezası

MADDE 140 — Vazife veya hizmette müsamaha ve tekâsül dolayısıyla esliha ve harp malzemesinden birinin hasara uğramasına sebep olan, kısa hapis veya bir seneye kadar hapsolunur. Ve hasar tazmin ettirilir. Vahim hallerde beş seneye kadar hapis cezası verilir.

Divanı harp muamelâtına sekte verenlerin cezası

MADDE 141 — Divanı harp vazifelerini ve muamelelerini meşru sebep olmaksızın tehir eden altı aya kadar hapsolunur.

Suç yapılmasına meydan verenlerin cezası

MADDE 142 — Bir askerî karakolunun veya bir müfrezinin ve bhusus bir vazife ile mükellef olan bir kısım askerinin kumandanı iken ve yahut zabıtlarından veya efradından biri nöbetçi iken mani olabileceği ve vazifeten men'e mecbur bulunduğu bir suçun yapılmasına kasten meydan verirse fiili bizzat yapmış gibi ceza görür.

Mahpus ve mevküfları firar ettirenlerin cezası

MADDE 143 — Bir mevkuf veya bir mahpusu muhafaza ve nezaret etmeğe memur olup ta kasten firar ettiren veya firarını teshil eden veya hut âmiri tarafından emir bulunduğu veya vazifeten mecbur bulunduğu halde bir diğerini tevkif ve hapsedmiyen Türk ceza kanununun 301, 302, 303, 304, 305, 306 mcr maddeleri mucibince ceza görür.

Erzakı tağşiş edenlerin cezası

MADDE 144 — Askerî tayinattan olan her nevi zehair ve erzakı tağşiş veya tebdil eden veya ettiren veya bu suretle tağşiş ve tebdil olunmuş zehair ve erzakı bilerek tevzi eden veya ettiren üç seneye kadar hapsolunur.

Bozuk erzaktan tayinat verenlerin cezası

MADDE 145 — Askerî tayinatı, çürümüş ve bozulmuş zahire ve erzaktan veren veya verdiren iki seneye kadar hapsolunurlar.

Mukavelename hilâfında eşya ve taahhüdât kabul edenlerin cezası

MADDE 146 —

1 - Mukavelenameye raptedilmiş olan mekûlât ve melbusat ve techizat vesair askerî eşyayı ve her nevi inşaatı mukavelename ve nûmunelerine

Tekâsül dolayısıyla esliha ve harp malzemesinden bir şeyin hasara uğramasına sebep olanların cezası

MADDE 138 — Vazife veya hizmette tekâsül dolayısıyla bir gemi veya tayyarenin veya esliha ve harp malzemesinden birinin mühimce hasara uğramasına sebep olan, kısa hapis veya üç seneye kadar hapsolunur.

Askerî mahkeme işine sekte verenlerin cezası

MADDE 139 — Divanı harp vazifelerini meşru sebep olmaksızın geçiktiren altı aya kadar hapsolunur.

Suç yapılmasına meydan verenlerin cezası

MADDE 140 — Bir askerî karakolunun veya bir müfrezinin veya hususî bir vazife ile mükellef olan bir kısım askerinin kumandanı iken ve yahut zabıtlarından veya nöbetçi iken mani olabileceği ve vazifeten men'e mecbur bulunduğu bir suçun yapılmasına kasten meydan verirse fiili kendisi yapmış gibi ceza görür.

Mahbus ve mevküfları firar ettirenlerin cezası

MADDE 141 — Bir mevkuf veya bir mahbusu muhafaza ve nezaret etmeğe memur olupta kasten firar ettiren veya firarını kolaylaştıran ve yahut âmiri tarafından emrolunduğu veya vazifeten mecbur bulunduğu halde bir diğerini tevkif ve hapsedmeye Türk ceza kanununun 301,302,303,304, 305,306 ve 307. maddeleri mucibince ceza görür.

Erzak tağşiş edenlerin cezası

MADDE 142 — Askerî tayinattan olan her nevi zehair ve erzakı tağşiş veya tebdil eden veya ettiren veya bu suretle tağşiş veya tebdil olunmuş zehair ve erzakı bilerek tevzi eden veya ettiren üç seneye kadar hapsolunur.

Bozuk erzaktan tayinat verenlerin cezası

MADDE 143 — Askerî tayinatı çürümüş, bozulmuş zahire ve erzaktan veren veya verdiren iki seneye kadar hapsolunur.

Mukavelename hilâfında eşya ve taahhüdât kabul edenlerin cezası

MADDE 144 —

1 - Mukavelenameye raptedilmiş olan mekûlât ve melbusat ve techizat ve sair askerî eşyayı ve her nevi inşaatı mukavelename ve nûmunelerine ve

Tekâsül dolayısıyla esliha ve harp malzemesinden bir şeyin hasara uğramasına sebep olanlar

YÜZ OTUZ YEDİNCİ MADDE — Vazife veya hizmette tekâsül dolayısıyla bir gemi veya tayyarenin veya esliha ve harp malzemesinden birinin mühimce hasara uğramasına sebep olan kısa hapis veya üç seneye kadar hapsolunur.

Askerî mahkeme işine sekte verenler

YÜZ OTUZ SEKİZİNCİ MADDE — Askerî mahkemelerin vazifelerini ve muamelelerini makbul sebep olmaksızın geciktiren altı aya kadar hapsolunur.

Suç yapılmasına göz yumular

YÜZ OTUZ DOKUZUNCU MADDE — Bir askerî karakolun veya bir müfrezinin veya hususî bir vazife ile mükellef olan bir kısım askerinin kumandanı iken veyahut zabitelerinden veya nöbetçi iken mani olabileceği ve vazifeten men'e mecbur bulunduğu bir suçun yapılmasına göz yumarsa fiili kendisi yapmış gibi ceza görür.

Mahbus ve mevküfları firar ettirenler

YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Bir mevkuf veya mahbusu muhafaza ve nazarete memur olupta kasten kaçırarak veya firarını kolaylaştıran veyahut âmiri tarafından emrolunduğu veya vazifeten mecbur bulunduğu halde bir diğerini tevkif ve hapsetmiyen Türk ceza kanununun 301,302,303,304, 305,306 ve 307 inci maddeleri mucibince ceza görür.

Erzak tağşiş edenler

YÜZ KIRK BİRİNCİ MADDE — Askerî tayinattan olan her nevi zehair ve erzakı tağşiş veya tebdil eden veya ettiren veya bu suretle tağşiş veya tebdil olunmuş zehair ve erzakı bilerek tevzi eden veya ettiren üç seneye kadar hapsolunur.

Bozuk erzaktan tayinat verenler

YÜZ KIRK İKİNCİ MADDE — Askerî tayinatı çürümüş bozulmuş zahire ve erzaktan veren veya verdiren iki seneye kadar hapsolunur.

Mukavelename hilâfında eşya ve teahhüdât kabul edenler

YÜZ KIRK ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Mukavelenameye raptedilmiş olan mekûlât ve melbusat ve teçhizat ve sair askerî eşyayı ve her nevi inşaatı mukavelename ve nümunelerine ve şartnamelerine gayri muvafık

ve şartnamelerine gayri muvafık olarak kabul eden veya ettiren üç seneye kadar hapsolunur.

2 - Kabul edilen veya ettirilen eşya silâh ve cephane veya hayvan veya her hangi bir harp vasıtası ise ceza tezyit olunur.

3 - Cürüm sebeble bir menfaat temin edildiği veya edilmek istenildiği surette birinci fıkradaki halde ceza tezyiden ve ikinci fıkradaki halde beş seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

Umumî surette ihmâl ve tekâsülün cezası

MADDE 147 — Kendisine tevdi edilen askerî bir işin ifasında Türk ceza kanunu mucibince cezayı müstelzim ihmâl ve tekâsül gösteren bu kanun mucibince cezalandırılır.

ONUNCU FASIL

Askerî intizamı ihlâl eden sair fiiller

Madununa nezarettte ihmâl edenler madunun suçları hakkında takibatta bulunmıyanların cezası

MADDE 148 — Madununa nezaret vazifesinde ihmâl ve tekâsül eden madunun suçlarını ihbar etmiyen veya bu fiiller hakkında kasten takibatı kanuniyede bulunmıyan mafevk kısa hapis ile veya altı aya kadar hapis ile cezalandırılır.

Başkasının mecruh olmasına ve ölmesine sebep olanların cezası

MADDE 149 — Silâhları ve cephanesi hakkında dikkat ve basiret üzere bulunmamak ve nizamât ve evamir ve talimata riayetsizlik dolayısıyla başkasının mecruh olmasına veya ölmesine sebep olanlar hakkında Türk ceza kanununun 455 ve 459 uncu maddeleri veçhile ceza verilir.

İzinsiz evlenenlerin cezası

MADDE 150 — İzin alması icap eden askerî şahıslardan bilâ ruhsat evlenen üç aydan bir seneye kadar hapsolunur.

Siyasî maksatlarla içtima eden siyasî fırkalara intisap eden siyasî makale yazan ve nutuk yazanların cezası

MADDE 151 — Siyasî mahkûmlarla toplananlar, siyasî fırkalara girenler, siyasî nümayiş ve içtimalara ve intihabata iştirak edenler veya her ne suretle olursa olsun bu maksatla şifahî telkinatta bulunanlar ve siyasî makale neşir ve bu yolda nutuk irat edenler altı aydan beş seneye kadar hapsolunur.

şartnamelerine gayri muvafık olarak kabul eden veya ettiren üç seneye kadar hapsolunur.

2 - Kabul edilen veya ettirilen eşya silâh ve cephane veya hayvan veya her hangi bir harp vasıtası ise ceza arttırılır.

3 - Cürüm sebeble bir menfaat temin edildiği veya edilmek istenildiği surette birinci fıkradaki halde de ceza arttırılır ve ikinci fıkradaki halde muvakkat ağır hapis cezası verilir.

Umumî surette ihmâl ve tekâsülün cezası

MADDE 145 — Kendisine tevdi edilen askerî bir işin ifasında bu kanunda yazılı hallerden başka Türk ceza kanunu mucibince cezayı mucip ihmâl ve tekâsül gösteren ve vazifesini sui istimâl eden Türk ceza kanunu mucibince cezalandırılır.

ONUNCU FASIL

Askerî intizamı bozan sair fiiller

Madununa nezarettte ihmâl edenlerin madun suçları hakkında tatbikatta bulunmıyanların cezası

MADDE 146 — Madununa nezaret vazifesinde vermıyen veya bu fiiller hakkında kasten kanunî takibatta bulunmıyan mafevk kısa hapis ile veya altı aya kadar hapis ile cezalandırılır.

Başkasının yaralanmasına ve ölmesine sebep olanların cezası

MADDE 147 — Silâhları ve cephanesi hakkında dikkatsizlik ve nizamlara ve emirlere ve talimatlara riayetsizlik dolayısıyla başkasının yaralanmasına veya ölmesine sebep olanlar hakkında Türk ceza kanununun 455 ve 459. maddelerine göre ceza verilir.

İzinsiz evlenenlerin cezası

MADDE 148 — İzin alması icap eden askerî şahıslardan izinsiz evlenen üç aydan bir seneye kadar hapsolunur.

Siyasî maksatlarla içtima eden siyasî fırkalara intisap eden, siyasî makale yazan ve nutuk verenlerin cezası

MADDE 149 — Siyasî maksatlarla toplananlar, siyasî fırkalara girenler siyasî nümayiş ve içtimalara ve intihabata iştirak edenler veya her ne suretle olursa olsun bu maksatlarla şifahî telkinatta bulunanlar ve siyasî makale neşredenler ve bu yolda nutuk verenler beş seneye kadar hapsolunur.

olarak kabul eden veya ettiren üç seneye kadar hapsolunur.

2 - Kabul edilen veya ettirilen eşya silâh ve cebhane veya hayvan veya her hangi bir harp vasıtası ise ceza arttırılır. (M. 50)

3 - Cürüm sebebiyle bir menfaat temin edildiği veya edilmek istenildiği surette birinci fıkradaki halde ceza artırılır ve ikinci fıkradaki halde muvakkat ağır hapis cezası verilir.

Umumî surette ihmâl ve tekâsül

YÜZ KIRK DÖRDÜNCÜ MADDE — Kendisine tevdi edilen askerî bir işin ifasında bu kanunda yazılı hallerden başka Türk ceza kanunu mucibince cezayı mucip ihmâl ve tekâsül gösteren ve vazifesini sui istimâl eden o kanun mucibince cezalandırılır. (T. C. K. B:3 F:4)

ONUNCU FASIL

Askerî disiplini bozan sair fiiller

Madununa nezarette ihmâl edenler, madunun suçları hakkında takibatta bulunmayanlar

YÜZ KIRK BEŞİNCİ MADDE — Maduna nazaret vazifesinde ihmâl ve tekâsül eden, madunun suçlarını haber vermeyen veya bu fiiller hakkında kasten kanunî takibatta bulunmayan mafevk kısa hapis ile veya altı aya kadar hapis ile cezalandırılır.

Başkasının yaralanmasına ve ölmesine sebep olanlar

YÜZ KIRK ALTINCI MADDE — Silâhları ve cephanesi hakkında dikkatsizlik ve nizamlara ve emirlere ve talimatlara riayetsizlik dolayısıyla başkasının yaralanmasına veya ölmesine sebep olanlar hakkında Türk ceza kanununun 455 ve 459 uncu maddelerine göre ceza verilir.

İzinsiz evlenenler

YÜZ KIRK YEDİNCİ MADDE — İzin alması icap eden askerî şahıslardan izinsiz evlenen üç aydan bir seneye kadar hapsolunur.

Siyasî maksatla toplananlar, siyasî fırkalara girenler, siyasî makale yazan ve nutuk söyliyener

YÜZ KIRK SEKİZİNCİ MADDE — Siyasî maksatla toplananlar, siyasî fırkalara girenler, siyasî nümayiş ve içtimalara ve intihabata iştirak edenler veya her ne suretle olursa olsun bu maksatlarla şifahî telkinatta bulunanlar ve siyasî makale yazanlar ve bu yolda nutuk söyliyener beş seneye kadar hapsolunur.

Müsaadesiz hayrî cemiyetlere girenlerin cezası

MADDE 152 — Müsaade almaksızın hayrî cemiyetlere girenler üç aya kadar hapsolunur.

ON BİRİNCİ FASIL

Askerlik haysiyetini ve şerefini ihlâl eden suçlar

Şeref ve haysiyeti ihlâl eden fiiller ve cezaları

MADDE 153 —

1 - A : Alâmetleri gizlenemeyecek derecede sarhoş olan.

B : Askerî elbise ile umumhanelere kumarhanelere, sair muhırlı haysiyet mahallere giren.

C : Askerî elbise ile halk nazarında mayup görülen kimselerle bilerek refakat eden askerî şahıslar üç aydan altı aya kadar hapsolunur.

2 - Az vahim hallerde kısa hapis cezası verilir.

Kumar oynayanların cezası

MADDE 154 — Kumar oynayan askerî şahıslar birinci defasında altı aya kadar ve tekerrüründe altı aydan üç seneye kadar hapsolunur.

Irz ve iffete tecavüz edenlerin cezası

MADDE 155 —

1 - Irz ve iffete tecavüz eden askerî şahıslar hakkında Türk ceza kanununun sekizinci babında yazılı cezalar tatbik olunur.

2 - Birinci fıkrada yazılı fiiller ve hareketler emirleri altında bulunanlara karşı yapılırsa kanunen muayyen olan ceza Türk ceza kanununun 417 inci maddesi mucibince yarıya kadar arttırılır.

Iffetsiz bir kadını zevcelikte ve nezdinde tutanların cezası

MADDE 156 — Fuhuş ve iffetsizliği sabit olan bir kadını bilerek zevcelikte tutmakta veya nezdinde bulundurmakta ısrar eden askerî eşhasın tardına hükmolunur.

Müsaadesiz hayrî cemiyetlere girenlerin cezası

MADDE 150 — Müsaade almaksızın hayrî cemiyetlere girenler bir aya kadar hapsolunur.

ON BİRİNCİ FASIL

Askerlik haysiyetine ve şerefine dokunan suçlar

Şeref ve haysiyete dokunan fiiller ve cezaları

MADDE 151 —

1 - Alâmetleri gizlenemeyecek derecede sarhoş olan;

- Askerî elbise ile umumhanelere, kumarhanelere sair haysiyete dokunan mahallere giren;

- Askerî elbise ile halk nazarında mayup görülen kimselerle bilerek refakat eden askerî şahıslar bir aydan altı aya kadar hapsolunur.

2 - Az vahim hallerde kısa hapis cezası verilir.

Kumar oynayanların cezası

MADDE 152 — Kumar oynayan askerî şahıslar birinci defasında bir aya ve tekerrüründe altı aya kadar hapsolunur.

Irza ve iffete tecavüz edenlerin cezası

MADDE 153 —

1 - Irza ve iffete tecavüz eden askerî şahıslar hakkında Türk ceza kanununun sekizinci babında yazılı cezalar tatbik olunur.

2 - Birinci fıkrada yazılı fiiller ve hareketler emirleri altında bulunanlara karşı yapılırsa kanunen muayyen olan ceza Türk ceza kanununun 417 maddesi mucibince yarıya kadar arttırılır.

Iffetsiz bir kadını zevcelikte ve nezdinde tutanların cezası

MADDE 154 —

1 - Fuhuş ve iffetsizliği sabit olan bir kadını bilerek zevceliğe alan veya zevcelikte tutmakta veya böyle bir kadını nezdinde bulundurmakta ısrar eden askerî şahısların ordudan çıkarılmasına ve bu fiili askerlikten çıkmak maksadile yaptığı sabit olursa tardına hükmolunur.

2 - Gayri tabii mukarenet yapan ve bu fiili rızasile kendine yaptrın askerî şahısların, tardı mucip olmyan hallerde, ordudan çıkarılmasına hükmolunur.

MADDE 155 — Sahtekârlık, emniyeti sui istimal, dolandırıcılık, yalan yere yemin ve yalan şahadet, iftira, dilencilik ve adabı umumiyyeye ve nizamı aile ve vatan aleyhine cürümlerden birile

Müsaadesiz hayrî cemiyetlere girenler

YÜZ KIRK DOKUZUNCU MADDE — Müsaade almaksızın hayrî cemiyetlere girenler bir aya kadar hapsolunur.

ON BİRİNCİ FASIL

Askerlik haysiyetine ve şerefine dokunan suçlar ve cezaları

Şeref ve haysiyete dokunan fiiller ve cezaları

YÜZ ELLİNCİ MADDE —

1 - A : Asarı gizlenemeyecek derecede sarhoş olan;

B : Askerî elbise ile umumhanelere, kumarhanelere veya sair haysiyete dokunan mahallere giren;

C : Askerî elbise ile halk nazarında mayup görülen kişilerle bilerek refakat eden askerî şahıslar bir aydan altı aya kadar hapsolunur.

2 - Az vahim hallerde kısa hapis cezası verilir.

Kumar oynayanlar

YÜZ ELLİ BİRİNCİ MADDE — Kumar oynayan askerî şahıslar birinci defasında bir aya ve tekerrüründe altı aya kadar hapsolunur.

Irza ve iffete tecavüz edenler

YÜZ ELLİ İKİNCİ MADDE —

1 - Irza ve iffete tecavüz eden askerî şahıslar hakkında Türk ceza kanununun sekizinci babında yazılı cezalar tatbik olunur.

2 - Birinci fıkrada yazılı fiiller emirleri altında bulunulara karşı yapılırsa kanunen muayyen olan ceza, Türk ceza kanununun 417 inci maddesi mucibince yarıya kadar artırılır.

İffetsiz bir kadınla evlenen veya böyle bir kadını tutanlar

YÜZ ELLİ ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Fuhuş ve iffetsizliği sabit olan bir kadınla bilerek evlenen veya evlilik rabitasını idamede veya böyle bir kadını nezdinde bulundurmakta ısrar eden askerî şahısların ordudan ihracına ve bu fiili askerlikten çıkmak maksadile yaptığı sabit olursa tardına hükmolunur.

2 - Gayri tabî mukarenet yapan ve bu fiili rızasile kendine yaptıran askerî şahısların, tardı mucip olmıyan hallerde, ordudan ihracına hükmolunur.

Talebelik hukukunun zevalini mucip suçlar

YÜZ ELLİ DÖRDÜNCÜ MADDE — Sahtekârlık, emniyeti suiistimal, dolandırıcılık, yalan yere yemin ve yalan yere şahadet, iftira, dilencilik ve adabı umumiyyeye ve nizami aile ve vatan aleyhine cürümlerden birile bir ayadan fazla

Üçüncü bap

Munhasıran harp zamanında askerî kanunlara tabi şahıslar hakkındaki hükümler

Ordularda bulunan, orduları takip edenler hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur

MADDE 157 — Türkiye Cümhuriyetine karşı vuku bulan bir harpte muharip orduların mutlak bir surette bir hizmetinde bulunan veya bu ordularla bir işten dolayı taahhüt altına giren mukavele akteden veya her ne suretle olursa olsun bu ordularda veya orduyu takip etmekte olan eşhas hakkında bu kanun hükümleri ve bilhassa harp hükümleri mer'i olur.

Bir kıt'anın hizmetinde bulunanların mukavelelerini dahi divanı harpler feshedebilir

MADDE 158 — Askerî bir kıt'anın hizmetinde bulunanlar veya bu kıt'a ile mukavele etmiş olanların mahkûm oldukları cezalarla birlikte mukavelelenin feshi dahi hükmolunabilir.

Muharip ordularda bulunan yabancı zabıtlere bu kanun tatbik olunur

MADDE 159 — Muharip ordular neztlerinde bulunmalarına müsaade edilmiş olan yabancı zabıtlar Türkiye Cümhuriyeti zabıtları hakkındaki hükümlere tabidirler. Bu zabıtların refakatlarında bulunan şahıslar hakkında 157 inci madde hükmü tatbik olunur.

Harp esirleri hakkında bu kanun tatbik olunur

MADDE 160 — Harp esirleri bir suç işlerlerse rütbelerine göre bu kanun mucibince ceza görürler.

bir aydan fazla hapis ve ağır hapis ve hukuku âmmeden mahrumiyet cezalarına mahkûm olan ve gayri tabîi mukarenet yapan ve bunu rızasile kendine yaptırın askerî talebenin, talebelik sıfatı ile iktisap ettikleri her türlü hukukun ve hizmeti muvazzafadan başka ihtiyat zabiti ve gedikli küçük zabıt olmak ve askerî hizmet ve memuriyetlere ve mekteplere girmek hakkının ziyama hükmolunur.

Üçüncü bap

Yalnız harp zamanında askerî kanunlara tabi şahıslar hakkındaki hükümler

Orduda bulunanlar ve orduları takip edenler hakkında bu kanunun hükümleri tatbik olunur

MADDE 156 — Türkiye Cümhuriyetine karşı vuku bulan bir harpte her hangi bir hizmet veya mukavele ve taahhüt veya her hangi bir sebep ve suretle muharip Türk ordusu nezdinde bulunan veya orduyu takip eden şahıslar hakkında bu kanun hükümleri ve bilhassa harp hükümleri mer'i olur.

Bir kıt'anın hizmetinde bulunanların mukavelelerini dahi askerî mahkemeler feshedebilir

MADDE 157 — Muharip askerî bir kıt'aya hizmet veya mukavele ile münasebeti olanların mahkûm oldukları cezalarla birlikte bu hizmet ve mukavelelenin feshine dahi hükmolunabilir.

Muharip orduda bulunan yabancı zabıtlere bu kanun tatbik olunur

MADDE 158 — Muharip Türk Ordusu nezdinde bulunmalarına müsaade edilmiş olan yabancı zabıtlar hakkında Türkiye Cümhuriyeti Hükûmetince hususî mukarrerat yapılmamışsa Türkiye Cümhuriyeti zabıtları hakkındaki hükümlere tabidirler. Bu zabıtların refakatlerinde bulunan şahıslar hakkında 156. madde hükmü tatbik olunur.

Harp esirleri hakkında bu kanun tatbik olunur

MADDE 159 — Harp esirleri bir suç işlerlerse rütbelerine göre bu kanun mucibince ceza görürler.

hapis ve ağır hapis ve hukuku âmmeden mahrumiyet cezalarına mahkûm olan ve gayri tabîî mukarenet yapan ve bunu rızasile kendine yaptıran askerî talebenin, talebelik sıfatile iktisap ettikleri her türlü hukukun ve hizmeti muvazzafadan başka ihtiyat zabiti ve gedikli küçük zabıt olmak ve askerî hizmet ve memuriyetlere ve mekteplere girmek hakkının zıyana hükmolunur.

Dördüncü bap

Yalnız harp zamanında askerî kanunlara tabi şahıslar hakkındaki hükümler

Orduya mensup olmayanlar hakkında bu kanunun tatbiki

YÜZ ELLİ BEŞİNCİ MADDE — Türkiye Cumhuriyetine karşı vuku bulan bir harpte herhangi bir hizmet veya mukavele ve taahhüt ve herhangi bir sebep ve suretle muharip Türk ordusu nezdinde bulunan veya orduyu takip eden şahıslar hakkında bu kanun hükümleri ve bilhassa harp hükümleri cari olur.

Bir kıt'anın hizmetinde bulunanların mukavelelerini dahi askerî mahkemelerce feshi

YÜZ ELLİ ALTINCI MADDE — Muharip askerî bir kıtaya hizmet veya mukavele ile münasebeti olanların mahkûm oldukları cezalarla birlikte bu hizmet ve mukavelenin feshine de askerî mahkemelerce hükmolunabilir.

Muharip orduda bulunan yabancı zabıtlere bu kanun tatbiki

YÜZ ELLİ YEDİNCİ MADDE — Muharip Türk ordusu nezdinde bulunmalarına müsaade edilmiş olan yabancı zabıtlar Türkiye Cumhuriyeti Hükûmetince hususî mukarreat yapılmamışsa Türk zabıtleri hakkındaki hükümlere tabidirler. Bu zabıtlerin refakatlerinde bulunan şahıslar hakkında 155 inci madde hükmü tatbik olunur.

Harp esirleri hakkında bu kanunun tatbiki

YÜZ ELLİ SEKİZİNCİ MADDE — Harp esirleri bir suç işlerlerse rütbelerine göre bu kanun mucibince cezalandırılırlar.

Muharebe meydanında hiyanet ve muhariplerin mallarına tecavüz edenler hakkında bu kanun tatbik olunur

MADDE 161 — Türkiye Cümhuriyetine karşı ilân edilmiş olan bir harpte gerek bir ecnebî muharebe meydanında 56, 57 ve 130 uncu maddelerde beyan edilen suçları yaparsa bu maddelerde yazılı cezalarla cezalandırılırlar.

Ecneî memlekette Türkiye askerlerine memurlarına makamatına karşı cürüm işliyenler Türkiye toprağında yapmış addolunur

MADDE 162 — Türkiye Cümhuriyeti askerleri tarafından işgal edilen bir ecnebî memleketinde gerek bir ecnebî Türkiye kıtaatı askeriyesinden birine veya bunlara mensup olanlara ve yahut Türkiye Hükûmetinin nasbettiği memurları ile makamatına karşı Türkiye kavanin ve nizamatinin cezası müstelzim addettiği bir fiili yaparsa bu fiili Türkiye Cümhuriyeti topraklarında yapmış gibi ceza görür.

İKİNCİ KISIM

İnzibat cezaları

BİRİNCİ FASIL

İnzibat cezalarının şumülü

İnzibat tecavüzü ve kabahatin tarifi ve bunların nasıl cezalandırılacağı

MADDE 163 —

1 - Aşağıda yazılı olan, askerî terbiyeyi, askerî inzibati muhil fiiller âmirler tarafından salâhiyet dairesinde cezalandırılabilirler.

A : Askerî terbiyeyi inzibati ihlâl eden ve hiç bir ceza kanununun maddelerine temas etmeyen fiiller ve tekâsüller: (inzibat tecavüzleri)

B : Askerî ceza kanununun 18 inci maddesinde yazılı olan fiillerin hafif halleri: (kabahatler)

2 - B fıkrasında gösterilen bir kabahatin nizamata cezasile cezalandırılması veyahut mahkemeye tevdiî inzibat âmirinin reyî ve takdirine bırakılmıştır.

Muharebe meydanında hiyanet ve muhariplerin mallarına tecavüz edenler hakkında bu kanun tatbik olunur

MADDE 160 — Türkiye Cümhuriyetine karşı ilân edilmiş olan bir harpte gerek bir türk gerek bir yabancı 55,56,107 ye 128. maddelerde beyan edilen suçları yaparsa bu maddelerde yazılı cezalarla cezalandırılırlar.

Yabancı memlekette Türkiye askerlerine memurlarına, makamlarına karşı cürüm işliyenler Türkiye toprağında yapılmış sayılır

MADDE 161 — Türkiye Cümhuriyeti askerleri tarafından ika edilen bir yabancı memleketinde gerek Türk, gerek bir yabancı Türkiye kıtaatı askeriyesinden birine veya bunlara mensup olanlara veyahut Türkiye Hükûmetinin nasbettiği memurları ile makamlarına karşı Türkiye kanunları ve nizamnamelerinin cezası mucip gördüğü bir fiili yaparsa bu fiili Türkiye Cümhuriyeti topraklarında yapmış gibi ceza görür.

İKİNCİ KISIM

Disiplin cezaları

Birinci bap

Disiplin cezalarının şumülü

Disiplin tecavüzü ve kabahatin tarifi ve bunların nasıl cezalandırılacağı

MADDE 162 —

1 - Askerî terbiyeyi, askerî disiplini bozan aşağıda yazılı fiiller âmirler tarafından salâhiyet dairesinde cezalandırılabilirler.

A : Askerî terbiyeyi, disiplini bozan ve hiç bir ceza kanununun maddelerine dokunmayan fiiller ve tekâsüller (disiplin tecavüzleri) ;

B : Askerî ceza kanununun 18. maddesinde yazılı olan fiillerin hafif halleri (kabahatler) ;

2 - B fıkrasında gösterilen bir kabahatin disiplin cezasile cezalandırılması ve yahut mahkemeye tevdiî disiplin âmirinin reyine ve takdirine bırakılmıştır.

*Muharebe meydanında
hiyanet ve muhariple-
rin mallarına tecavüz
edenler hakkında bu ka-
nunun tatbiki*

YÜZ ELLİ DOKUZUNCU MADDE — Türkiye Cümhuriyetine karşı ilân edilmiş olan bir harpte gerek bir Türk gerek bir yabancı 55, 56 ve 127 inci maddelerde beyan edilen suçları yaparsa bu maddelerde yazılı cezalarla cezalandırılırlar.

YÜZ ALTMİŞİNCİ MADDE — İlân olunan harekât mıntakasından asker ve jandarma zabıt ve efradına karşı 91 inci maddenin 3 ve 4 numaralı fıkralarında yazılı suçları yapan şahıslar hakkında o maddedeki cezalar tatbik olunur.

*Yabancı memlekette Tür-
kiye askerlerine, memur-
larına, makamlarına kar-
şı cürüm işliyenler*

YÜZ ALTMİŞ BİRİNCİ MADDE — Türkiye Cümhuriyeti askerleri tarafından işgal edilen bir yabancı memlekete gerek Türk, gerek bir yabancı Türkiye kıtaatı askeriyesinden birine veya bunlara mensup olanlara ve yahut Türkiye Hükûmetinin nasbettiği memurları ile makamlarına karşı Türkiye kanunlar ve nizamnamelerinin cezayı mucip gördüğü bir fiili yaparsa bu fiil Türkiye Cümhuriyeti topraklarında yapılmış sayılır.

İKİNCİ KISIM

Disiplin cezaları

Birinci bap

Disiplin cezalarının şümülü

*Disiplin tecavüzü ve
kabahat*

YÜZ ALTMİŞ İKİNCİ MADDE —

1 - Aşağıdaki yazılı fiilleri işliyenler âmirleri tarafından salâhiyet dairesinde cezalandırılabilirler.

A : Disiplin tecavüzü: Askerî terbiyeyi, disiplini bozan ve hiçbir ceza kanununun maddelerine uymıyan fiiller ve tekâsüller;

B : Kabahatler: Askerî ceza kanununun 18 inci maddesinde yazılı olan fiillerin hafif halleri;

2 - B fıkrasında gösterilen bir kabahatin disiplin cezası ile cezalandırılması veya mahkemeye tevdi disiplin âmirinin reyine ve takdirine bağlıdır.

İnzibat cezaları ne vakit verilebilir

MADDE 164 —

1 - İnzibat cezaları, ancak fiilin ceza müstelzim bir şekilde yani kasten veya tekâsülen vukuunda verilebilir.

2 - İnzibat tecavüzlerinde, inzibat âmiri, kendi mevkiinin hududu dahilinde, ceza verip vermemek hususunu takdir ile bu bapta karar verir.

2 - İnzibat kabahatlerinde ise ceza mutlaka verilecektir.

İnzibat cezaları kimlere verilir

MADDE 165 — İnzibat cezaları, aşağıda yazılı olanlara verilir.

A : Askerî eşaş.

B : Bir harp esnasında harbi icra etmekte olan ordulara, her hangi bir hizmet veya mukavele ile bağlı olan veya ordu içinde bulunan veya orduyu takip eden şahıslar.

C : Harp esirleri,

İKİNCİ FASIL

Askerî şahıslar hakkında inzibat cezalarının neveleri

İNİZİBAT CEZALARI

İnzibat cezalarının neveleri

MADDE 166 —

A : Zabitler ve askerî memurlar hakkında :

1 - Tevbihler.

Tevbih

Şedit tevbih.

2 - Para kesmek: Cezaya duçar olan bilûmum zamlarile beraber bir aylık maaşının 1/4 ine kadar.

3 - Göz hapsi, dört haftaya kadar.

4 - Oda hapsi, dört haftaya kadar.

B : Küçük zabitler (gedikliler dahil) hakkında :

1 - Tevbihler.

Tevbih.

Şedit tevbih.

2 - Küçük inzibat cezaları :

II - Fazla hizmetle.

III - Dışarıya çıkmak hakkının tahdidi (dört hafta müddete kadar)

3 - Para kesmek: [A. fıkrasının 2 numaralı] gibi.

Disiplin cezaları ne vakit verilebilir

MADDE 163 —

1 - Disiplin cezaları, ancak fiilin ceza mücip bir şekilde yani kast veya kayıtsızlıkla vukuunda verilebilir.

2 - Disiplin tecavüzlerinde, disiplin âmiri kendi mevkiinin hududu içinde ceza verip vermemek hususunun takdir ile bu bapta karar verir.

3 - Disiplin kabahatlerinde ise ceza mutlaka verilecektir.

Disiplin cezalarını kim verebilir

MADDE 164 — Disiplin cezaları aşağıda yazılı olanlara verilir.

A : Askerî şahıslar ;

B : Bir harp esnasında bir hizmet veya mukavele ve taahhülle veya her hangi bir sebep ve suretle muharip Türk Ordusu nezdinde bulunan veya orduyu takip eden şahıslar ;

C : Harp esirleri

İKİNCİ BAP

Askerî şahıslar hakkında
Disiplin cezalarının neveleri

1

DİSİPLİN CEZALARI

Disiplin cezalarının neveleri

MADDE 165 —

A : Zabitler ve askerî memurlar hakkında :

1 - Paylamalar

Paylama, şiddetli paylama

2 - Para cezası: cezaya uğrayanın zamlarile beraber bir aylık maaşının 1-4 ine kadar parasını kesmek ;

3 - Göz hapsi: 4 haftaya kadar

4 - Oda hapsi: 4 haftaya kadar

B : Küçük zabitler (Gedikliler dahil) hakkında :

Paylama ve şiddetli paylama

2 - Küçük disiplin cezaları :

I - Sıra harici hizmetler :

II - İzinsizlik (dört hafta müddete kadar)

*Disiplin cezalarının ve-
rilmesi*

YÜZ ALTMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Disiplin cezaları fiilin kast veya kayıtsızlıkta vukuu halinde verilebilir.

2 - Disiplin tecavüzlerinde, disiplin âmiri ceza verip vermemekte salâhiyeti dahilinde takdir hakkını haizdir.

3 - Disiplin kabahatlerinde ceza mutlaka verilecektir.

*Disiplin cezasile cezalan-
dırılanlar*

**YÜZ ALTMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE — Disiplin ce-
zaları; aşağıda yazılı olanlara verilir:**

A : Askerî şahıslar;

B : Bir harp esnasında bir hizmet veya mukavele ve taah-
hülle veya herhangi bir sebep ve suretle muharip Türk or-
dusu nezdinde bulunan veya orduyu takip eden şahıslar;

C : Harp esirleri.

İkinci bap

Disiplin cezaları

I — DISİPLİN CEZALARININ NEVİLERİ

*Disiplin cezalarının ne-
vileri*

YÜZ ALTMİŞ BEŞİNCİ MADDE —

A : Zabıtlar ve askerî memurlar hakkında:

1 - Tevbihler:

I - Tevbih.

II - Şiddetli tevbih.

2 - Maaş kat'î: Cezaya uğrıyanın zamlarile beraber bir
aylık maaşının dörtte birine kadar kesilmesi.

3 - Göz hapsi: 4 haftaya kadar.

4 - Oda hapsi: 4 haftaya kadar.

B : Küçük zibitler (Gedikliler dahil) hakkında:

I - Tevbih.

II - Şiddetli tevbih.

2 - Hafif disiplin cezaları:

I - Sıra harici hizmetler;

II - İzinsizlik (dört haftaya kadar)

4 - Hapis cezaları:

I - Oda hapsi dört haftaya kadar.

II - Riyazet hapsi: Üç haftaya kadar.

III - Karanlık hapis: On dört güne kadar.

C : On başlarla neferler hakkında:

1 - Küçük inzibat cezaları:

I - Şedit tevbih.

II - Fazla hizmetler.

III - Dışarıya çıkmak hakkının tahdidi dört haftaya kadar.

2- Hapis cezaları:

I - Oda hapsi; dört haftaya kadar;

II - Riyazat hapsi; üç haftaya kadar;

III - Karanlık hapis; on dört güne kadar;

Tenkrit ve muahaze ceza değildir cezaların kaideleri nasıl tayin olunur

MADDE 167 —

A : Maduna hatalarını göstermek veya bunları tenkrit ve muahaze etmek cezadan madut değildir.

B : Para kesmek tam kuruş üzerine yapılır. On kuruştan aşağı olmaz, hapis cezaları tam gün üzerine yapılır, bir günden aşağı hapis olmaz.

C : Askerî ceza kanununun 18 inci maddesine müsteniden verilecek cezalarda âmir cezanın nev'i ve derecesini tayin hususunda bu kanunun maddelerinde yazılı olan cezalarla mukayyettir.

İçtima eden cezalar nasıl verilecektir

MADDE 168 —

A : İnzibatı muhil bir kabahat yalnız bir âmir tarafından yalnız bir inzibat cezası ile cezalandırılır.

B : Müstakil ve müteaddit kabahatlardan dolayı içtima eden kısa hapis cezaları hakkında Askerî ceza kanununun (44) üncü maddesinin 2 ve 3 numaralı fıkraları mucibince umumî bir ceza verilir.

Verilmiş olan bir inzibat cezası, ikmal, tecil veya emrolunmadan mukaddem, yeni fiillerden dolayı ceza verileceği zaman kaideler tatbik olunur.

C : İçtima eden hapis cezaları müstakil ve müteaddit inzibat tecavüzlerinden ve yahut kısmen inzibat tecavüzlerinden ve kısmen de inzibat kabahatlerinden tevellüt etmiş ise bu halde cezalar ayrı ayrı verilir.

D : A ve B fıkralarına nazaran verilecek umumî cezalar (172) inci madde mucibince inzibat âmirinin salâhiyeti olan dereceyi tecavüz edemez.

C fıkrasına nazaran ayrı ayrı verilecek ceza-

III - Hapis cezaları:

I - Oda hapsi, dört haftaya kadar;

II - Katıksız hapis üç haftaya kadar;

C : Onbaşlar neferler hakkında:

1 - Küçük disiplin cezaları

I - Paylamalar

II - Fazla hizmetler

III - İzinsizlik dört haftaya kadar

2 - Hapis cezaları:

I - Oda hapsi; dört haftaya kadar;

II - Katıksız hapis; üç haftaya kadar

Tenkrit ve muahaze ceza değildir. Cezaların nevi ve dereceleri

MADDE 166 —

A : Maduna hatalarını göstermek veya bunları tenkrit ve muahaze etmek cezadan sayılmaz.

B : Para cezası tam kuruş üzerine yapılır. On kuruştan aşağı olmaz. Hapis cezaları tam gün üzerine yapılır; bir günden aşağı hapis olmaz.

C : İşbu kanunun 18 maddesine göre verilecek cezalarda âmir cezanın nev'ini ve derecesini tayin için bu kanunun maddelerinde yazılı cezalardan ayrılamaz.

İçtima eden cezalar nasıl verilecektir

MADDE 167 —

A : Disiplini bozan bir kabahat yalnız bir âmir tarafından yalnız bir disiplin cezası ile cezalandırılır.

B : Müstakil ve müteaddit kabahatlardan dolayı içtima eden kısa hapis cezaları hakkında işbu kanunun 43 maddesinin 2 ve 3 numaralı fıkraları mucibince umumî bir ceza verilir.

Verilmiş olan bir disiplin cezası, ikmal, tecil veya emrolunmadan evvel yeni fiillerden dolayı ceza verileceği zaman aynı kaideler tatbik olunur.

C : İçtima eden hapis cezaları müstakil ve müteaddit disiplin kabahatlarından ileri gelmiş ise cezalar ayrı ayrı verilir.

D : A ve B fıkralarına nazaran verilecek umumî cezalar 171 madde mucibince disiplin âmirinin salâhiyeti olan dereceyi geçmez.

(C) fıkrasına göre ayrı ayrı verilecek cezalar-

III - Hapis cezaları:

I - Oda hapsi, dört haftaya kadar;

II - Katıksız hapis, üç haftaya kadar.

C : Onbaşılar ve neferler hakkında:

1 - Hafif disiplin cezaları:

I - Tevbihler.

II - Fazla hizmetler.

III - İzinsizlik, dört haftaya kadar.

2 - Hapis cezaları:

I - Oda hapsi; dört haftaya kadar;

II - Katıksız hapis; üç haftaya kadar.

Disiplin cezalarının nasıl verileceği

YÜZ ALTMİŞ ALTINCI MADDE —

A : Maduna hatalarını göstermek veya bunları tenkit ve muahaze etmek cezadan sayılmaz.

B : Maaş kat'ı tam kuruş üzerine yapılır. On kuruştan aşağı olmaz. Hapis cezaları tam gün üzerine yapılır; bir günden aşağı hapis olmaz.

C : Bu kanunun 18. maddesine göre verilecek cezalarda âmir cezanın nevini ve derecesini tayin için bu kanunun maddelerinde yazılı cezalardan ayrılmaz.

Cezaların içtima hali

YÜZ ALTMİŞ YEDİNCİ MADDE — Disiplini bozan bir kabahat yalnız bir âmir tarafından ve bir disiplin cezası ile cezalandırılır.

B : Müstakil ve müteaddit kabahatlerden dolayı içtima eden kısa hapis cezaları hakkında bu kanunun 43 üncü maddesinin 2 ve 3 numaralı fıkraları mucibince umumî bir ceza verilir. Verilmiş olan bir disiplin cezası, ikmal, tecil veya verilmeyen evvel yeni fiillerden dolayı ceza verileceği zaman aynı kaideler tatbik olunur.

C : İçtima eden hapis cezaları müstakil ve müteaddit disiplin kabahatlerinden ileri gelmiş ise cezalar ayrı ayrı verilir.

D : A ve B fıkralarına nazaran verilecek umumî cezalar 171 inci madde mucibince disiplin âmirinin salâhiyeti olan dereceyi geçmez. E. fıkrasına göre ayrı ayrı verilecek cezalarda, disiplin âmiri 171 inci maddeye göre salâhiyeti

larda, inzibat âmiri (172) inci maddeye nazaran salâhiyeti dahilinde olan cezaları, gerek inzibat tecavüzlerinde ve gerek inzibat kabahatlerinden dolayı azamî hadde kadar verebilir. Maamafih bu ayrı cezaların yekûnu hiçbir vakit altı haftayı tecavüz edemez. Bu sebeple icabı halinde inzibat tecavüzlerine ait olan cezadan bu miktar tenzilât yapılır.

E : Dışarı çıkmak hakkının tahdidi ve para kesmek cezaları başka cezalar ile birleşirse her biri ayrı ayrı tatbik olunur.

II - HÜKÜM SALÂHIYETİ

A - sureti umumiyede

Inzibat cezasını vermek salâhiyetini haiz âmir

MADDE 169 —

1 - Her âmir emri altındaki eşhasa inzibat cezaları hüküm salâhiyetini haizdir.

2 - Eğer inzibatı muhil hareketten sonra fail merbut bulunduğu takım ve kıt'a ve saireyi de-ğiştirmiş ise, inzibat âmiri, yeni âmirdir.

Inzibatın temini için tevkif salâhiyeti

MADDE 170 — (169) uncu madde hükümlerini ihlâl etmek şartile, her mafevk emri altında olmıyanları da inzibatın temini için muvakkat olarak tevkif etmeğe veya ettirmeğe salâhiyettedir. Ancak işbu tevkif keyfiyeti gün ve saatile derhal mevkufun bir inzibat âmirine ihbar edilmelidir.

Ceza vermek salâhiyeti olan en yakın âmir ile daha yüksek âmirlerin ceza vereceği haller

MADDE 171 — Cezayı, en yakın inzibat âmiri hükmeder. Daha yüksek inzibat âmiri aşağıdaki hallerde doğrudan doğruya cezayı hükmetmek salâhiyetini haizdirler :

- 1 - Fiil gözü önünde olmuş ise,
- 2 - Fiil vekar ve makamı resmlerine karşı yapılmış ise,
- 3 - Karar ittihazı ve yahut cezanın derecesinin tayini için kendisine arzedilmiş ise,
- 4 - Fiil emri altında bulunan muhtelif kıt'alara mensup müteaddit şahıslar tarafından yapılmış ise,
- 5 - Fiil küçük mafevk tarafından, haberdar olmasın rağmen, cezasız bırakılmış ise,
- 6 - Ceza görececek olan şahsın en yakın inzibat âmiri bulunmaz ise,

da, disiplin âmiri 171 maddeye göre salâhiyet içinde olan cezaları, gerek disiplin tecavüzlerinde ve gerek disiplin kabahatlarından dolayı son hadde kadar verebilir. Maamafih bu ayrı cezaların yekûnu hiç bir vakit altı haftayı geçmez. Bu sebeple icabı halinde disiplin tecavüzlerine ait olan cezadan altı haftadan fazla miktarı indirilir.

E : İzinsizlik ve para cezaları başka cezalar ile birleşirse her biri ayrı ayrı tatbik olunur.

II - HÜKÜM SALÂHIYETİ

A : Umumî surette

Disiplin cezası vermeğe salâhiyetli âmir

MADDE 168 —

1 - Her âmir emri altındaki şahıslara disiplin cezaları hükmetmeğe salâhiyetlidir.

2 - Eğer disiplin bazan hareketten sonra fail merbut bulunduğu takım ve kıt'a ve saireyi de-ğiştirmiş ise, disiplin âmiri, yeni âmirdir.

Disiplinin temini için tevkif salâhiyeti

MADDE 169 — 168 madde hükümlerini bozmamak şartile, her mafevk emir altında olmıyanlarda disiplinin temini için muvakkat olarak tevkif etmeğe veya ettirmeğe salâhiyetlidir. Ancak işbu tevkif keyfiyeti gün ve saatile derhal mevkufun bir disiplin âmirine bildirilmelidir.

Ceza vermek salâhiyeti olan en yakın âmir ile daha yüksek âmirlerin ceza vereceği haller

MADDE 170 — Cezayı en yakın disiplin âmiri hükmeder ; daha yüksek disiplin âmiri aşağıdaki hallerde doğrudan doğruya cezayı hükmedebilir.

- 1 - Fiil gözü önünde olmuş ise ;
- 2 - Fiil resmî vekar ve makamma karşı yapılmış ise ;
- 3 - Karar vermek veyahut cezanın derecesini tayin etmek için kendisine arzedilmiş ise ;
- 4 - Fiil emri altında bulunan muhtelif kıt'alara mensup müteaddit şahıslar tarafından yapılmış ise ;
- 5 - Fiil küçük mafevk tarafından, haber olmasın rağmen, cezası bırakılmış ise ;
- 6 - Ceza görececek olan şahsın en yakın disiplin âmiri bulunmaz ise ;

dairesinde olan cezaları, gerek, disiplin tecavüzlerinden ve gerek disiplin kabahatlerinden dolayı son hadde kadar verebilir. Şu kadarki bu ayrı cezaların yekûnu bir haftayı geçemez. Bu sebeple icabı halinde disiplin tecavüzlerine ait olan cezadan altı haftadan fazla miktarı indirilir.

E : İzinsizlik ve maaş kat'ı başka cezalar ile birleşirse her biri ayrı ayrı tatbik olunur.

II — CEZA VERMEK SALÂHIYETİ

A - Umumî surette

*Disiplin cezası vermeğe
salâhiyetli âmirler*

YÜZ ALTMİŞ SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Her âmir emri altındaki şahıslara disiplin cezaları vermeğe salâhiyetlidir.

2 - Disiplini bozan hareketten sonra fail merbut bulunduğu takım ve kıt'a ve saireyi değiştirmiş ise, disiplin âmiri, yeni âmirdir.

*Disiplinin temini için
tevkif salâhiyeti*

YÜZ ALTMİŞ DOKUZUNCU MADDE — 168 inci madde hükümlerini bozmamak şartile, her mafevk emir altında olmıyanları da disiplinin temini için muvakkat olarak tevkif etmeğe veya ettirmeğe salâhiyetlidir. Ancak bu tevkif keyfiyeti gün ve saatile derhal mevkufun disiplin âmirine bildirilmelidir.

*Ceza vermek salâhiyeti
olan en yakın âmir ile
daha yüksek âmirlerin
ceza vereceği haller*

YÜZ YETMİŞİNCİ MADDE — Cezayı en yakın disiplin âmiri verir; daha yüksek disiplin âmiri aşağıdaki hallerde doğrudan doğruya cezayı verebilir.

1 - Fiil gözü önünde olmuş ise;

2 - Fiil resmî vekar ve makamına karşı yapılmış ise;

3 - Karar vermek veyahut cezanın derecesini tayin etmek için kendisine arzedilmiş ise;

4 - Fiil emri altında bulunan muhtelif kıt'alara mensup müteaddit şahıslar tarafından yapılmış ise;

5 - Fiil küçük mafevk tarafından, haber almasına rağmen, cezasız bırakılmış ise;

6 - Ceza görececek olan şahsın en yakın disiplin âmiri bulunmaz ise;

MADDE 172 — (Cetvel merbuttur)

Kıt'a kumandanlarına vekâlet edenlerin cezası derecesi

MADDE 173 — Bir kıt'aya kumanda edenler, vekil dahi olsalar, o kıt'a kumandanlığına mahsus olarak kadroda gösterilen rütbenin ceza salâhiyetini haizdir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Askerî memurların inzibat cezaları

Askerî memurlara nasıl ceza verilir. Ve bunlar nasıl ceza verebilir

MADDE 175 —

1 - Askerî inzibat âmirleri askerî memurlar hakkında salâhiyetleri dahilinde inzibat cezaları verebilirler.

2 - Askerî memurlar kendi maiyyetlerinde bulunan madunlarına maaşça muadili oldukları zabıtlar derecesinde inzibat cezaları verebilirler.

3 - Askerî memurlar maiyyetlerindeki zabıtların inzibat cezası veremezler.

4 - Askerî Adliye memurlarına inzibat cezası olarak hapis cezası verilemez.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Orduyu takip edenlerin ve harp esirlerinin tabi oldukları inzibat cezaları

Orduyu takip edenler ve harp esirlerine inzibat cezalarının nasıl tatbik olunacağı

MADDE 175 —

1 - 165. maddenin (B) ve (C) fıkralarında yazılı olan şahıslar orduyu takip edenler, harp esirleri hakkında işbu kanunun ikinci kısmının askerler hakkında vazettiği hükümler tatbik olunur. Para kesmek cezaları bunlardan askerî şahısların aldıkları maaş ve yevmiyelere göre hesap ve ahz olunur.

2 - Asker olmıyan şahıslara verilecek cezalar içtimaî mevkilerine ve tahsil ve terbiyelerine göre tayin olunur. Bunlara verilecek cezai nakitler de kudretleri nazarı dikkate alınmalıdır. Kadımlar hakkında riyazat cezası tatbik olunmaz.

MADDE 171 — (Cetvel merbuttur)

Kıt'a kumandanlarına vekâlet edenlerin derecesi

MADDE 172 — Bir kıt'aya kumanda edenler, vekil dahi olsalar o kıt'a kumandanlığına mahsus olarak kadroda gösterilen rütbenin ceza salâhiyetini haizdir.

Üçüncü bap

Askerî adli memurların disiplin cezaları

Askerî adli hâkim ve memurlara nasıl ceza verilir ve bunlar nasıl ceza verebilir

MADDE 173 —

1 - Askerî disiplin âmirleri askerî memurlar hakkında salâhiyetleri dahilinde disiplin cezaları verebilirler.

2 - Askerî adli hâkim ve memurlar kendi maiyyetlerinde bulunan madunlarına maaşça muadili oldukları zabıtlar derecesinde disiplin cezaları verebilirler.

3 - Askerî memurlar maiyyetlerindeki zabıtların disiplin cezası veremezler.

4 - Askerî adli hâkimlere disiplin cezası olarak hapis cezası verilemez.

Dördüncü bap

Orduyu takip edenlerin ve harp esirlerinin tabi oldukları disiplin cezaları

Orduyu takip edenlere ve harp esirlerine disiplin cezalarının nasıl tatbik olunacağı

MADDE 174 —

1 - 164. maddenin B ve C fıkralarında yazılı olan şahıslar orduyu takip edenler, harp esirleri hakkında işbu kanunun ikinci kısmının askerler hakkında koyduğu hükümler tatbik olunur. Para cezaları bunlardan askerî şahısların aldıkları maaş ve yevmiyelere göre hesap edilir ve alınır.

2 - Asker olmıyan şahıslara verilecek cezalar içtimaî mevkilerine ve tahsil ve terbiyelerine göre tayin olunur. Bunlar verilecek para cezalarında kudretleri nazarı dikkate alınmalıdır.

3 - Kadımlar hakkında katıksız hapis cezası tatbik olunmaz.

Disiplin âmirlerinin ceza salâhiyeti

YÜZ YETMİŞ BİRİNCİ MADDE — Disiplin âmirlerinin ceza vermek salâhiyetleri aşağıdaki cetvelde gösterilmiştir. (Cetvel merbuttur)

Kıt'a kumandanlarına vekâlet edenlerin salâhiyeti

YÜZ YETMİŞ İKİNCİ MADDE — Bir kıt'a kumanda edenler, vekil dahi olsalar o kıt'a kumandanlığına muhsus olarak kadroda gösterilen rütbenin ceza salâhiyetini haizdir.

Üçüncü bap

Askerî adlî hâkim, memurların disiplin cezaları

Askerî adlî hakim ve memurlara verilecek cezalar

YÜZ YETMİŞ ÜÇÜNCÜ MADDE —

1 - Askerî disiplin âmirleri askerî memurlar hakkında salâhiyetleri dahilinde disiplin cezaları verilebilir.

2 - Askerî Adlî hâkim ve memurlar kendi maiyetlerinde bulunan madunlarına maaşça muadili oldukları zabıtlar derecesinde disiplin cezaları verebilirler.

3 - Askerî adlî hâkimlere disiplin cezası olarak hapis cezası verilemez.

Dördüncü bap

Orduyu takip edenlerle harp esirlerine verilecek disiplin cezaları

Disiplin cezalarının tatbik sureti

YÜZ YETMİŞ DÖRDÜNCÜ MADDE —

1 - 164 üncü maddenin B ve C fıkralarında yazılı olan şahıslardan orduyu takip edenler, harp esirleri hakkında bu kanunun ikinci kısmının askerler hakkındaki hükümler tatbik olunur.

Maaş kat'ı cezası bunlardan askerî şahısların aldıkları maaş ve yevmiyelere göre hesap edilir.

2 - Asker olmıyan şahıslara verilecek cezalar içtimaî mevkilerine göre tayin olunur.

3 - Kadımlar hakkında katıksız hapis cezası tatbik olunmaz.

BEŞİNCİ FASIL

İnzibat cezalarının sureti hüküm ve irası

I

İNZIBAT CEZALARINI HÜKÜM

Failin müdafaa hakkı

MADDE 176 — İnzibat âmiri cezayı hükümden evvel faile kendisini müdafaa etmeğe fırsat vermemelidir.

Salâhiyet cezaları mafevka arz edilir

MADDE 177 — Cezayı hafifleten sebepler mevcut olmadığı surette, ceza teşdit olunmalıdır.

Mevkufiyet müddeti cezadan mahsup edilir

MADDE 178 — İnzibat âmiri: suçlunun mevkuf olduğu müddeti, cezaya mahsup edebilirler.

Salâhiyet cezaları mafevka arz edilir

MADDE 179 — İnzibat cezalarını vermek salâhiyetini haiz bir mafevk, suçlunun inzibat cezalarıyla cezalandırılmasını muvafık addedipte derecesini salâhiyetinin haricinde görürse keyfiyeti bir derece mafevkına arzeder.

İnzibat cezalarında müruru zaman

MADDE 180 — İnzibat tecavüzleri vukuundan itibaren üç ay sonra ceza edilemez. Ancak fiil tahkikatı müstelzim ise bu husus için iktiza eden zaman yukarıdaki üç aya dahil olmaz. Fiilin inzibat cezasını müstelzim olduğu divanı harpte tebeyün ederse bu üç ay müddet divanı harp hükümünün kat'iyet keshettiği veya divanı harpce muhakemenin tevkifile evrakın ceza verilmek üzere iade olunduğu tarihten itibaren cereyana başlar.

Mahkemeye verilmek lâzım gelen bir fiil inzibat cezasıyla cezalandırılrsa dahi mahkemeye verilir

MADDE 181 — Mücazâtı icap eden fiil bir mahkemeye sevkolunmak lâzım gelirken yalnız inzibat cezasıyla cezalandırılmış ise yeniden mahkemeye sevkolunur. Fakat failin evvele gördüğü ceza mahkemenin verdiği cezadan tenzil ve mahsup edilir.

İnzibat cezaları ne vakit kat'ileşir

MADDE 182 — Bu inzibat cezası; resmî surette mahkûma tebliğ edildiği vakit kat'iyülicra te mahkûma tebliğ edildiği vakit kat'iyülicra olur ve bu cezayı veren tarafından ref ve tebdil olunamaz. Bu cezanın ref veya tebdili ancak şikâyet tarikile veya cezayı veren âmirin mahkûm

Beşinci bap

Disiplin cezalarının hüküm ve irası

I

HÜKÜM

Failin müdafaa hakkı

MADDE 157 — Disiplin âmiri cezayı hükümden evvel faile kendini müdafaa etmeğe fırsat vermemelidir.

Cezanın şiddetli verileceği haller

MADDE 176 — Cezayı hafifleten sebepler mevcut olmadığı surette ceza şiddetli olmalıdır.

Mevkufiyet müddeti cezadan mahsup edilir

MADDE 177 — Disiplin âmiri, suçlunun mevkuf olduğu müddeti, cezaya mahsup eder.

Salâhiyet cezaları mafevka arz edilir

MADDE 178 — Disiplin cezaları vermek salâhiyeti olan bir mafevk suçlunun disiplin suçları ile cezalandırılmasını muvafık görüpte derecesini salâhiyetinden yüksek bulursa, keyfiyeti bir derece mafevkına arzeder.

Disiplin cezalarında müruru zaman

MADDE 179 — Disiplin tecavüzleri vukuundan üç ay sonra ceza edilemez. Ancak fiil tahkikatı mucip ise bu husus için iktiza eden zaman yukarıdaki üç aya dahil olmaz. Fiilin disiplin cezasını mucip olduğu askerî mahkemede anlaşılırsa, bu üç ay müddet hüküm katileştiği; veya mahkemeye muhakemesinin tevkifile evrakın ceza verilmek üzere iade olunduğu tarihten cereyana başlar.

Mahkemeye verilmek lâzım gelen bir fiil disiplin cezasıyla cezalandırılırsa dahi mahkemeye verilir

MADDE 180 — Cezayı icap eden fiil bir mahkemeye sevkolunmak lâzım gelirken yalnız disiplin cezasıyla cezalandırılmış ise yeniden mahkemeye sevkolunur. Fakat failin evvele gördüğü ceza mahkemenin verdiği cezadan indirilir.

MADDE 181 — Bir disiplin cezası resmî surette mahkûma tebliğ edildiği vakit kat'ileşir. Ve bu cezayı veren tarafından kaldırılamaz ve değiştirilemez. Bu cezanın kaldırılması veya değiştirilmesi ancak şikâyet yoluyla veya ceza veren âmirin mahkûm lehinde yapacağı müracaat üzerine

Beşinci bap

Disiplin cezalarının verilmesi ve infazı

1 — CEZANIN VERİLMESİ

Failin müdafaa hakkı

YÜZ YETMİŞ BEŞİNCİ MADDE — Disiplin âmiri cezayı vermeden evvel faile kendini müdafaa etmeğe müsaade eder.

Cezanın şiddetli verilmeceği haller

YÜZ YETMİŞ ALTINCI MADDE — Cezayı hafifleten sebepler mevcut olmadığı surette ceza şiddetli verilir.

Mevkufiyetin cezaya mahsubu

YÜZ YETMİŞ YEDİNCİ MADDE — Disiplin âmiri: suçlunun mevkuf olduğu müddeti, cezaya mahsup eder.

Mafevka arzedilecek cezalar

YÜZ YETMİŞ SEKİZİNCİ MADDE — Disiplin cezaları vermeğe salâhiyetli mafev, suçlunun disiplin cezalarıyla cezalandırılmasını muvafık görüpte derecesini salâhiyetinden yüksek bulursa, keyfiyeti bir derece mafevkına arzeder.

Disiplin cezalarında mürru zaman

YÜZ YETMİŞ DOKUZUNCU MADDE — Disiplin tecavüzlerine bir ay sonra ceza verilmez. Ancak fiil tahkikatı mucip ise bu husus için iktiza eden zaman yukarıdaki bir aya dahil olmaz. Fiilin disiplin cezasını mucip olduğu askerî mahkemede anlaşılırsa bu bir ay müddet hükmün katileştiği; veya mahkemeye muhakemesinin tevkifile evrakın ceza verilmek üzere iade olunduğu tarihten cereyan başlar.

Infaz edilmiş disiplin cezalarının mahkemeye mahsubu

YÜZ SEKSENİNCİ MADDE — Cezayı icap eden fiil bir mahkemeye sevk olunmak lâzımgelirken yalnız disiplin cezasıyla cezalandırılmışsa yeniden mahkemeye sevk olunur. Fakat failin evvelce gördüğü ceza mahkemenin verdiği cezadan indirilir.

Cezanın kat'ileşmesi

YÜZ SEKSEN BİRİNCİ MADDE — Bir disiplin cezası resmî surette mahkûma tebliğ edildiği vakit kat'ileşir. Ve bu cezayı veren tarafından kaldırılamaz ve değiştirilemez. Bu cezanın kaldırılması veya değiştirilmesi ancak şikâyet yolile veya ceza veren âmirin mahkûm lehine yapacağı müracaat üzerine veyahut affı âli ile kabildir. Yanlış verilen

lehinde yapacağı müracaat üzerine veyahut affi âli ile kabildir. Yanlış verilen; veya salâhiyeti olmıyan mafevk tarafından verilen inzibat cezaları daha yüksek makam tarafından (192) inci maddeye göre ref veya tebdil olunmalıdır.

II

İNZİBAT CEZALARININ SURETİ İCRASI

Ceza ne vakit infaz olunur

MADDE 183 — Ceza tebliğ olunduğunu müteakip icra olunur.

Ceza nasıl icra olunur

MADDE 184 — Cezayı hükmeden inzibat âmirleri; zaruret halinde cezanın tehirini veya fasıla ile icrasını emredebilir.

Riyazat hapsine mahkûm bir şahsın ahvali sıhhiyesi bu cezaya uzun zaman tehammül etmesine müsait değilse ve cezanın tehiri veya fasıla ile icrası hizmet dolayısıyla caiz görülmezse oda hapsine tebdil olunabilir. Her halde mahkûmun ahvali sıhhiyesi hakkında bir tabip istima edilmelidir.

Yüksek inzibat âmirlerinin cezaları tadil salâhiyetleri

MADDE 185 — Yüksek inzibat âmirleri dahi şikâyet vukuile veya âmirin talebile veya hizmet teftişi münasebetile: Madde: 192 mezkûr hususâtı emredebilir.

Tevbih ve dışarı çıkmamak ve hapis cezalarının sureti icrası

MADDE 186 — Tevbih şöyle icra edilir:

1 - Tevbihler: Zabıtlar ve küçük zabıtlar hakkında müşahit huzurunda olmıyarak ve yahut bir mafevk hazır olarak kendilerine tebliğ edilmek suretile.

2 - Şedit tevbihler:

A : Zabıtlar hakkında, rütbelerinden yukarı zabıtlar huzurunda kendisine tebliğ edilmek suretile.

B : Küçük zabıtlar ve onbaşılar hakkında rütbelerinden yukarı küçük zabitan huzurunda kendisine tebliğ edilmek suretile.

C : Neferler hakkında şedit tevbihler:

Kıt'adan en az üç kişi huzurunda kendisine tebliğ edilmek suretile.

Dışarı çıkmak hakkından memnuiyet cezalarında cezalıları hizmete sevkolunabilirlerse de ha-

ve yahut affi âli ile kabildir. Yanlış verilen veya salâhiyeti olmıyan mafevk tarafından verilen disiplin cezaları daha yüksek makam tarafından 191 maddeye göre kaldırılabilir. Veya dağıştırilebilir.

II

İCRA

Ceza ne vakit infaz olunur

MADDE 182 — Ceza tebliğ olunduğunu müteakip icra olunur.

Ceza nasıl icra olunur

MADDE 183 — Cezayı hükmeden disiplin âmirleri zaruret halinde cezanın sonraya bırakılmasına veya fasıla ile icrasını emredebilir.

Katıksız hapse mahkûm bir şahsın sıhhati bu cezaya uzun zaman dayanmasına müsait değilse ve cezanın sonraya bırakılması veya fasıla ile icrası hizmet dolayısıyla görülmezse oda hapsile değiştirilebilir. Her halde mahkûmun sıhhati ve dayanıklılığı hakkında bir hekimden sorulmalıdır.

Yüksek disiplin âmirlerinin cezaları değiştirme salâhiyeti

MADDE 184 — Yüksek disiplin âmirleri dahi şikâyet vukuyle veya âmirin talebile veya hizmet teftişi münasebetile: 191. maddedeki hususları emredebilir.

Paylama ve izinsizlik ve hapis cezalarının nasıl yapılacağı

MADDE 185 — Paylama şöyle icra edilir:

1 - Paylama: Zabıtları ve küçük zabıtlar hakkında müşahit huzurunda olmıyarak veyahut bu mafevk hazır olarak kendilerine tebliğ edilmek suretile;

2 - Şiddetli paylama;

A : Zabıtlar hakkında rütbelerinden yukarı zabıtlar huzurunda kendisine tebliğ edilmek suretile;

B : Küçük zabıtlar ve onbaşılar hakkında, rütbelerinden yukarı küçük zabıtlar huzurunda kendisine tebliğ edilmek suretile;

C : Neferler hakkında şiddetli paylamalar:

Kıt'asından en az üç kişi huzurunda kendisine tebliğ edilmek suretile;

3 - Sıra harici hizmetler:

Ceza olarak talim, ceza nöbeti, ceza olarak

veya salâhiyeti olmayıan mafevk tarafından verilen disiplin cezaları daha yüksek makam tarafından 191 inci maddeye göre kaldırılabilir. Veya değiştirilebilir.

II — CEZANIN İNFAZI

Cezanın vakti infazı zamanı

YÜZ SEKSEN İKİNCİ MADDE — Ceza, tebliğ olduğunu müteakip infaz olunur.

Cezanın infazı sureti

YÜZ SEKSEN ÜÇÜNCÜ MADDE — Cezayı veren disiplin âmirleri zaruret halinde cezanın sonraya bırakılmasını veya fasıla ile infazını emredebilir.

Katıksız hapside cezalının sıhhati bu cezaya uzun zaman dayanmasına müsait değilse ve cezanın sonraya bırakılması veya fasıla ile icrası hizmet dolayısıyla caiz görülmezse oda hapsile değiştirilebilir. Her halde cezalının sıhhati bir hekimden sorulur .

Yüksek disiplin âmirlerinin cezaları değiştirme salâhiyeti

YÜZ SEKSEN DÖRDÜNCÜ MADDE — Yüksek disiplin âmirleri dahi şikâyet üzerine veya âmirin talebile veya hizmet teftişi münasebetile 191 inci maddedeki hususları emredebilir.

Tevbih ve izinsizlik ve hapis cezalarının infazı sureti

YÜZ SEKSEN BEŞİNCİ MADDE — Tevbih şöyle icra edilir:

1 - Tevbih: Zabıtlar ve küçük zabıtlar hakkında müşahit huzurunda olmayarak veyahut bir mafevk hazır olarak kendilerine tebliğ edilmekle.

2 - Şiddetli tevbih.

A : Zabıtlar hakkında rütbelerinden yukarı zabıtlar huzurunda kendisine tebliğ edilmekle.

B : Küçük zabıtlar ve onbaşılar hakkında, rütbelerinden yukarı küçük zabıtlar huzurunda kendisine tebliğ edilmekle.

C : Neferler hakkında şiddetli tevbihler:

Kıt'asından en az üç kişi huzurunda kendisine tebliğ edilmekle olur.

3 - Sıra harici hizmetler:

Ceza olarak talim, ceza nöbeti, ceza olarak fazla hizmet-

rice çıkamazlar.

Sair hapis cezaları divanı harplerin hükmettiği hapis cezaları gibi kavaidi mahsusasma tevfiikan icra olunur.

İnzibat cezasının müruru zamanı

MADDE 187 — İnzibat kabahatlerinden dolayı verilen hapis cezaları on sekiz ay müruru zamana tabidir. Bu müddet cezanın tebliğinin ertesi gününden başlar.

Cezanın infikâkleri halinde yapılacak muamele

MADDE 188 — Bir cezalı ordudan infikâk ederse; evvelece hükmedilen inzibat cezasının icrası veya ikmalî caiz değildir. Şukadar ki cezanın ikmaline kadar ordudan terhisi tehir olunur.

ALTINCI FASIL

İnzibat cezalarından şikâyet

Şikâyet nasıl ve kime yapılır ve şikâyetler hakkında karar vermek salâhiyeti kime aittir

MADDE 189 —

1 - Bir inzibat cezasından şikâyet, ya cezalı tarafından veya kendisinin mafevkleri tarafından doğrudan doğruya icra olunur.

Şikâyet cezanın ancak tebliğinden bir gece sonra yapılabilir.

2 - İnzibat cezalarından şikâyetler cezayı veren âmirin bir derece mafevkına yapılır. Ve şikâyet hakkında karar vermek bu makama aittir.

3 - Şikâyetler derhal tetkik ve bir karara rap-tolunur.

Şikâyet esassız ise müştekiye ceza verilir

MADDE 190 — Şikâyetin esassız olduğu te-beyyün ederse bu yüzden müştekiye ceza verilir. Ancak şikâyeti icra ederken müşteki bir suç işle-miş veya bir inzibat tecavüzünde bulunmuş ise ayrıca mes'ul olur. Bu bapta takibat icrası şikâ-yeti tetkik eden âmire aittir.

fazla hizmetlerden;

4 - İzinsizlik cezalarında cezalılar hizmete sevkolunabilirlerse de dışarıya çıkamazlar.

5 - Sair hapis cezaları askerî mahkemelerin hükmettiği hapis cezaları gibi icra olunur.

Disiplin cezasının müruru zamanı

MADDE 186 — Disiplin kabahatlerinden do-layı verilen hapis cezaları on sekiz ay müruru zamana tabidir.

Bu müddet cezanın tebliğinin ertesi gününde başlar.

Cezanın ayrılması halinde yapılacak muamele

MADDE 187 — Bir cezalı ordudan ayrılırsa evvelece hükmedilen disiplin cezasının icrası veya ikmalî caiz değildir. Şu kadarki cezanın ikmaline kadar ordudan terhis sonraya bırakılabilir.

Altıncı bap

Disiplin cezalarından şikâyet

Şikâyet nasıl ve kime yapılır? ve şikâyetler için karar vermek salâhiyeti kime aittir

MADDE 188 —

1 - Bir disiplin cezasından şikâyet, ya cezalı tarafından veya kendisinin mafevkleri tarafından doğrudan doğruya icra olunur.

Şikâyet cezadan evvel ve cezalı tarafından yapılacaksa cezanın ancak tebliğinden bir gece sonra yapılabilir.

Şikâyet cezanın icrasından evvel yapılacak olursa, icra sonraya bırakılır. Eğer şikâyet ilk salâhiyetli makam tarafından reddedilirse, şikâyet tekrar edilse bile ceza icra olunur.

2 - Disiplin cezalarından şikâyetler cezayı ve-ren âmirin bir derece mafevkına yapılır ve şikâ-yet hakkında karar vermek bu makama aittir.

3 - Şikâyetler derhal tetkik edilir ve bir kara-ra bağlanır.

Şikâyet esassız ise müştekiye ceza verilmez

MADDE 189 — Şikâyetin uydurma sebepler-le olmadığı anlaşılırsa bu yüzden müştekiye ceza verilmez. Ancak şikâyeti icra ederken müşteki bir suç işlemiş veya bir disiplin tecavüzünde bu-lunmuş ise ayrıca mes'ul olur. Bu bapta takibat icrası şikâyeti tetkik eden âmire aittir.

lerdir.

4 - İzinsizlik cezalarında cezalılar hizmete sevkolunabilirlerse de dışarıya çıkamazlar.

5 - Sair hapis cezaları askerî mahkemelerin hükmettiği hapis cezaları gibi infaz olunur.

Disiplin cezasının müruru zamanı

YÜZ SEKSEN ALTINCI MADDE — Disiplin kaba-
hatlerinden dolayı verilen hapis cezaları bir sene müruru za-
mana tabidir. Bu müddet cezanın tebliğinin ertesi gününde
başlar.

*Cezalının ayrılması ha-
linde yapılacak muamele*

YÜZ SEKSEN YEDİNCİ MADDE — Bir cezalı ordu-
dan ayrılırsa evvelce verilen disiplin cezasının infazı veya
ikmalî caiz değildir. Şukadar ki cezanın ikmaline kadar or-
dudan terhisi sonraya bırakılabilir.

Altıncı bap

Disiplin cezalarından şikâyet

Şikâyet

YÜZ SEKSEN SEKİZİNCİ MADDE —

1 - Bir disiplin cezasından şikâyet, ya cezalı tarafından
veya kendisinin mafevkleri tarafından doğrudan doğruya
yapılır.

Şikâyet cezadan evvel ve cezalı tarafından yapılacaksa
cezanın ancak tebliğinden bir gece sonra yapılabilir.

Şikâyet cezanın infazından evvel yapılacak olursa, icrası
sonraya bırakılır. Şikâyet ilk salâhiyetli makam tarafından
reddedilirse, tekrar edilse bile ceza infaz olunur.

2 - Disiplin cezalarından şikâyetler cezayı veren âmirin
bir derece mafevkına yapılır. Ve bu bapta karar vermek
bu makama aittir.

3 - Şikâyetler derhal tetkik edilir ve bir karara bağlanır.

Şikâyetin reddi

YÜZ SEKSEN DOKUZUNCU MADDE — Şikâyet va-
rit görülmezse müştekiye ceza verilmez. (M. 84) Ancak
şikâyet ederken müşteki bir suç işlemiş veya bir disiplin
tecavüzünde bulunmuşsa ayrıca mes'ul olur. Bu bapta taki-
bat icrası şikâyeti tetkik eden âmire aittir.

Yüksek âmir cezayı tadil veya ref edebilir

MADDE 191 — Cezayı veren âmir veya mafvkın talebi üzerine, daha yüksek inzibat âmiri cezayı maslahata muhalif görürse ref veya tebdil edebilir.

Yüksek âmir cezayı nasıl ref ve tebdil edebilir

MADDE 192 —

1 - Bir inzibat âmiri:

A : Bir madunu tarafmdan verilen inzibat cezasını nev'i ve derece itibarile muvafık görmezse tebdil ve yahut;

B : Cezayı mücazat edenin salâhiyeti fevkinde görürse cezayı tebdil veya ref edebilir. Eğer ceza gören şahıs başka bir inzibat âmirinin salâhiyetine geçmiş ise evvelki inzibat âmiri yalnız cezayı ref eder.

Yeni cezayı inzibat âmiri tayin eder.

2 - Eski ceza tamamen veya kısmen icra edilmiş ise ve yeni ceza eski cezadan ağır bulunmıyorsa yeni ceza icra edilmiş addolunur.

Yeni ceza icra ve ikmal edilmiş olan cezadan daha ağır ise çekilen ceza mahsup olunur. Mahsupta iki günlük oda hapsi bir günlük riyazat hapsine iki günlük riyazat hapsi bir günlük şedit hapse muadil addolunur; Eski ile yeni cezanın mahsup kabiliyeti yok ise yeni ceza takdir olunurken eski ceza nazarı dikkate alınmalıdır. Bunun için inzibat âmiri yeni cezayı tamamen veya kısmen tenzil edebilmek salâhiyetini haizdir.

DÖRDÜNCÜ BAP

Son maddeler

İlga edilen kanunlar

MADDE 193 — 1286 tarihli Askerî ceza kanunu ile ilâve zeyilleri ve muaddel maddeleri ve mensubini askeriyenin siyasetle men'i iştigal hakkındaki 25 eylül 328 ve Askerî ceza kanununun 169 uncu maddesi makamına kaim olan 16 teşrinievvel 328 ve seferde tekâlifi harbiye ve vesaiti nakliye komis-

Yüksek âmir cezayı değiştirebilir ve kaldırabilir

MADDE 190 — Cezayı veren âmir veya mafvkın talebi üzerine, daha yüksek disiplin âmiri cezayı muvafık görmezse kaldırabilir veya değiştirebilir.

Yüksek âmir cezayı nasıl kaldırabilir ve değiştirebilir

MADDE 191 —

1 - Bir disiplin âmiri:

A : Bir madunu tarafmdan verilen disiplin cezasını nevi ve derecesi itibarile muvafık görmezse;

B : Cezayı mücazat edenin salâhiyetinden yukarı görürse cezayı değiştirebilir veya kaldırabilir.

Eğer ceza gören şahıs başka bir disiplin âmirinin salâhiyetine geçmiş ise evvelki disiplin âmiri yalnız cezayı kaldırır.

Yeni cezayı yeni disiplin âmiri tayin eder.

2 - Eski ceza tamamen veya kısmen icra edilmiş ise veya yeni ceza eski cezadan ağır bulunmıyorsa yeni ceza icra edilmiş sayılır.

Yeni ceza icra ve ikmal edilmiş olan cezadan daha ağır ise çekilen ceza mahsup olunur.

Mahsupta iki günlük oda hapsi, bir günlük katıksız hapse karşı tutulur. Eski ile yeni cezanın mahsup kabiliyeti yok ise yeni ceza takdir olunurken eski ceza nazarı dikkate alınmalıdır. Bunun için disiplin âmiri yeni cezayı tamamen veya kısmen indirebilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Son maddeler

MADDE 192 — Bu kanunda yazılı suçlar, askerî mahkemelere tabi olmıyan siviller tarafmdan yapılırsa umumî mahkemeler, bu kanunun hükümlerini tatbik ederler.

İlga edilen kanunlar

MADDE 193 — 1286 tarihli askerî ceza kanunu ile ilâve ve zeyilleri ve muaddel maddeleri ve mensubini askeriyenin siyasetle men'i iştigali hakkındaki 25 eylül 328 ve askerî ceza kanununun 169 uncu maddesi makamına kaim olan 16 teşrinievvel 328 ve seferde tekâlifi harbiye ve

*Cezanın kaldırılması ve
değiştirilmesi*

YÜZ DOKSANINCI MADDE — Cezayı veren âmir veya mafevkin talebi üzerine, daha yüksek disiplin âmiri kaldırabilir. veya değiştirebilir.

*Cezanın kaldırılacağı ve
değiştirileceği haller*

YÜZ DOKSAN BİRİNCİ MADDE —

1 - Bir disiplin âmiri:

A : Bir madunu tarafından verilen disiplin cezasını nevi ve derecesi itibarile muvafık görmezse;

B : Cezayı verenin salâhiyetinden yukarı görürse cezayı değiştirebilir. veya kaldırabilir.

2 - Ceza gören şahıs başka bir disiplin âmirinin salâhiyeti altına geçmiş ise evvelki disiplin âmiri yalnız cezayı kaldırır.

3 - Eski ceza tamamen veya kısmen infaz edilmiş ise veya yeni ceza eski cezadan ağır bulunmıyorsa yeni ceza infaz edilmiş sayılır.

Yeni ceza infaz ve ikmal edilmiş olan cezadan daha ağır ise çekilen ceza mahsup olunur mahsupta iki günlük oda hapsi bir günlük katıksız hapse karşı tutulur. Eski ile yeni cezanın mahsup kabiliyeti yoksa yeni ceza takdir olunurken eski ceza nazarı dikkate alınır. Bunun için disiplin âmiri yeni cezayı tamamen veya kısmen indirebilir.

Son maddeler

YÜZ DOKSAN İKİNCİ MADDE — 75, 78, 79 uncu maddelerle 80 inci maddenin 2 inci fıkrasında ve askerî eşyayı satın almak, rehin olarak kabul etmek ve gizlemek fiillerine dair 131 inci maddede yazılı suçlar, askerî mahkemelere tabi olmyan siviller tarafından yapılırsa umumî mahkemeler, bu kanunun hükümlerini tatbik ederler.

Ilğa edilen kanunlar

YÜZ DOKSAN ÜÇÜNCÜ MADDE — 1286 tarihli askerî ceza kanunu ile ilâve ve zeyilleri ve muaddel maddeleri ve mensubini askeriyenin siyasetle menii iştiğali hakkındaki 25 eylül 328 ve askerî ceza kanununun 169 uncu maddesi makamına kaim olan 16 teğrini evvel 328 ve seferde tekâlifi harbiye ve vesaiti nakliye komisyonlarına ve efradı cedide-

yonlarına ve efradı cedidenin sevkine memur olanlar hakkındaki 21 ağustos 330 ve mafevk tarafından maduna yapılacak bazı ef'alin cürüm addolunmıyacağına dair olan 30 teşrinievvel 330 ve 1286 tarihli Askerî ceza kanununun 101, 102, 103, 104 üncü maddelerine matuf olan 3 mart 331 ve esrarı askeriye ve hiyaneti harbiye hakkındaki 16 taşrinievvel 330 ve seferde tart cezasının sureti tatbikine dair olan 25 şubat 330 tarihile kanunu muvakkat ile zeyli ve saire kanunların işbu kanuna muhalif olan hükümleri mülğadır.

Kanunun meriyeti tarihi

MADDE 194 — İşbu kanunun neşri tarihinden dört ay sonra mer'idir.

MADDE 195 — Bu kanun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

BEŞİNCİ BAP

Muvakkat madde

Bu kanunun makabline sureti şumulü

MADDE 196 — (Bu kanun) ile vazedilen cezalar bundan evvelki kanunlarda yazılı olan cezalardan daha hafif olduğu surette bu kanunun mevki meriyete vazında henüz hükmedilmemiş olan suçlar hakkında da tatbik olunur.

vesaiti nakliye komisyonlarına ve efradı cedidenin sevkına memur olanlar hakkındaki 21 ağustos 330 ve mafevk tarafından maduna yapılacak bazı ef'alin cürüm addolunmıyacağına dair olan 30 teşrinievvel 330 ve 1286 tarihli askerî ceza kanununun 101,102,103,104 üncü maddelerine matuf olan 3 mart 331 ve esrarı askeriye ve hiyaneti harbiye hakkındaki 16 teşrinievvel 330 ve seferde tart cezasının sureti tatbikına dair olan 25 şubat 330 tarihli kanunlar ile zeyilleri ve saire kanunların işbu kanuna muhalif olan hükümleri mülğadır.

Kanunun meriyeti tarihi

MADDE 194 — İşbi kanun neşri tarihinden altı ay sonra mer'idir.

MADDE 195 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Muvakkat madde

Bu kanunun makabline şumulü

MADDE 196 — Bu kanun ile vazedilen cezalar bundan evvelki kanunlarda yazılı olan cezalardan daha hafif olduğu surette bu kanunun mer'iyete konulmasında henüz hükmedilmemiş olan suçlar hakkında da tatbik olunur.

nin sevkine memur olanlar hakkındaki 21 ağustos 330 ve mafevk tarafından maduna yapılacak bazı ef'alin cürüm addolunmyacağına dair olan 30 teşrinievvel 330 ve 1286 tarihli askerî ceza kanununun 101, 102, 103, 104 üncü maddesine matuf olan 3 mart 331 ve esrarı askeriye ve hiyaneti harbiye hakkındaki 16 teşrinievvel 330 ve seferde tart cezasının sureti tatbikine dair olan 25 şubat 330 tarihli kanunlarla zeyilleri ve sair kanunların bu kanuna muhalif olan hükümleri mülğadır.

Muvakkat madde

*Bu kanunun makabline
şümülü*

Bu kanun ile konulan cezalar bundan evvelki kanunlarda yazılı olan cezalardan daha hafif olduğu surette bu kanunun meriyete konulduğu tarihte hükmedilmemiş olan suçlarla eski kanuna göre hükmedilip henüz infaz edilmemiş veya infaz edilmekte bulunmuş olan hükümler hakkında da tatbik olunur.

Kanunun meriyeti tarihi

YÜZ DOKSAN DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden dört ay sonra meridir.

YÜZ DOKSAN BEŞİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya İera Vekilleri Heyeti memurdur.

Yanlış - Doğru

Sayfa	Madde	Satır	Yanlış	Doğru
7	11	2	tabiratinden	tabirinden
11	21	2	agir, hapis ve agir hapis	ağır hapis ve hapis
17	36	1	olinmasından	alınmasından
23	43	12	veya ayni caiz	veya caiz
23	45	2,3	veya yapmamacla vukua gelen bir suçu cezayı mucid olma vicdanına veya dinine göre lâzım saymış olması, yapmak	vicdanına veya dinine göre lâzım saymış olması, yapmak veya yapmamakla vukua gelen bir suçun cezayı mucip olma
25	47	10	olur. Ve askerî	olur ve askerî
33	60	5	mahkum eder	mahkûm olur.
37	66	9	techizat	teçhizatından
37	66	10	hayvanları	hayvanlarla
			55 sahifa 92 M. satır 6 da suç kelimesinden maddenin nihayetine kadar olan ibare şu şekilde olacaktır:	Türk ceza kanununun 51 inci maddesine göre madunun cezası hafifletilir
55	92	12	[2 numaralı fıkra silinmiştir]	
55	92	16	3 - 1 ve 2 inci	Birinci
67	117	2	vererek	verecek
77	136	8	D.	C.
87	160	matlap	..	Harekât mıntakasında askere tecavüz edenler
89	165	..	..	1 tevbihler: [on birinci satır olarak ilâve olunacak]
91	165	1	III	3
91	167	1	..	A [satır başına ilâve olunacak]
91	167	10	Disiplin kabahatlerinden	disiplin tecavüzlerinden ve yahut kısmen disiplin tecavüzlerinden ve kısmen de disiplin kabahatlerinden
91	167	14	E fıkrasına	C. fıkrasına
93	167	3	bir hafta	altı hafta
95	174	3	hükümler	hükümleri
97	179	2	tecavüzlerine	tecavüzlerine ve kabahatlerine
103	192	1	75,78,79 uncu maddelerle 80 inci	75, 79 uncu maddelerle 78 inci maddenin C fıkrasının iki numarasında ve 81 inci

